

Bijlage van Het Schoolbestuur

VOOR JEUGDLECTUUR

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
GEVESTIGD TE TILBURG, BOERHAAVESTRAAT 76. • TELEFOON 2039 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Onze taak

Wie de twaalfde Paedagogische Week bezocht heeft, is met nieuwe bezieling naar huis gegaan en tevens met het hoge, zij het immer onbereikbare, ideaal voor ogen: een volmaakt docent te willen zijn. Dit hele zo geslaagde congres heeft gestaan in het teken van de esthetische vorming. En er is vrijwel geen spreker geweest die niet stilstond bij de diepe zin van lectuur en literatuur in onze opvoeding. Deze diepe zin schreeuwde ons tegen uit de stand van De Engelbewaarder, waar naast de zo esthetische schoonheid van dit voortreffelijke jeugdblad de schrille kreet aan de wand geschreven stond: 15% van de jeugdmisdaad komt op rekening van lectuur; deze diepe zin klonk ook op lyrisch bewogen wijze op uit het sublieme referaat van Albert Westerlinck.

In het besef dat niemand in staat is zelfstandig de stroom van jeugdboeken te verwerken en kritisch te schiften, in de overtuiging dat boekenvoorlichting — hoe précair ook — van het hoogste belang is en onmisbaar, in het nederige weten, dat mensenwerk onvolmaakt blijft en dat het onmogelijk is op een zo subjectief terrein als dat der boekenvoorlichting alle mensen te bevredigen, begint *Idil* met ingang van dit nummer een maandelijks kroniek in *Het Schoolbestuur*, ten einde langs deze weg rechtstreeks alle schoolbibliotheken en alle schoolbibliothecarissen te bereiken.

Idil heeft zich deze mooie, maar zo moeilijke taak als volgt gedacht:

De ons maandelijks toegewezen vier pagina's willen we compleet benutten

- a) door telkens een inleidende of algemene beschouwing te geven over jeugdlectuur en aanverwante problemen als daar zijn: de inrichting van de schoolbibliotheek, het artistieke uiterlijk van het jeugdboek, de rol van het boek bij de esthetische vorming, heiligenlevens, levens van kunstenaars, boeken ter muzikale vorming, cowboylectuur, de beeldroman en allerlei vraagstukken van principiële, paedagogische aard;
- b) door een maandelijks kroniek over de nieuwe jeugdlectuur; deze kroniek zal er naar streven, zo up to date mogelijk te zijn. Aan het eind van die kroniek zullen we ook een alfabetisch register verschaffen met auteur, titel, qualificatie en alle gewenste gegevens;
- c) door ook besprekingen te geven over de voornaamste nieuwe boeken, die, alhoewel niet speciaal voor de jeugd geschreven, toch door de katholieke jeugd met vrucht en zeker zonder schade gelezen kunnen worden. We denken hierbij aan populair-wetenschappelijke

boeken over natuur, techniek, vliegwezen, hobby's, reisbeschrijvingen, enz.

Vermelding van boeken, die niet tot dit doel geschikt kunnen worden geacht, blijft dus achterwege;

- d) door het aandacht vragen voor boeken die door de docent prachtig gebruikt kunnen worden in de klas ter illustratie (platenatlassen bijv.);
- e) door af en toe de schijnwerper te richten op boeken voor opvoeders;
- f) door het verstrekken van alfabetische registers, samenvallend met het kalenderjaar.

Opgemerkt moge worden, dat specifieke schoolboeken en boeken voor kleuters, die niet of nauwelijks kunnen lezen, over het algemeen buiten beschouwing blijven.

Zoals u ziet, vatten wij onze taak zo breed en zo concreet mogelijk op. Dat een en ander in de praktijk zal moeten groeien en altijd voor verbetering vatbaar blijft, zal eenieder duidelijk zijn.

Indien u maandelijks de hier verstrekte boekbesprekingen en gegevens raadpleegt, bent u practisch volledig op de hoogte van alles wat er aan jeugdlectuur verschijnt. Wij willen u als het ware een beredeneerde, systematische catalogus verschaffen, waarop iedere maand een vervolg komt. U kunt deze *Idil*-bijlage uit uw blad nemen en telkens met de nieuwe „aflevering” completeren. *Idil* meent, dat langs deze weg op de meest efficiënte wijze alle katholieke onderwijssensen bediend worden, een service die al te lang ontbrak en waaraan al lang behoefte was, een service waarmee al die onderwijssensen rechtstreeks gebaat zijn.

Moge deze rubriek op de eerste plaats diegenen van dienst zijn die belast zijn met school- of klasbibliotheek, en een stimulus zijn voor hen, die met de oprichting daarvan nog wachtten. Moge ons werk voorts de taak van al onze lezers verlichten, geplaagd als zij bijna dagelijks worden door vragen over boeken en lectuur, zowel van de zijde van leerlingen als van anderen; en hoevelen zijn ook buiten schoolverband niet in bibliotheekwerk gewikkeld? Opvoeders zijn onverbeterlijke optimisten en hardnekkige idealisten. *Idil* deelt dit optimisme en dit idealisme en wil dit hier ook gaan bewijzen, zo dit nog nodig mocht zijn. Hier geldt slechts (al blijft het feilbaar mensenwerk): *dienen in liefde*, het dienen van de jeugd en het dienen van hen, die bij het verheven werk van de opvoeding betrokken zijn, niet tot eigen glorie, maar *Ad Maiorem Dei Gloriam!*

Kroniek van Jeugdlectuur

De jeugd van 6 tot 18 die wij in deze kroniek willen omvatten, vertoont in belangstelling voor het boek in 't algemeen en voor een genre in 't bijzonder een even grote verscheidenheid als de wereld der volwassenen. Men zou kunnen spreken van beeld en spiegelbeeld, daarbij aan de jeugd de primauteit van het beeld toekennend. De moeilijkheid doet zich voor, dat die zo ontvankelijke jeugd niet alleen beschermd maar ook geleid moet worden, geleid door de volwassene, die in vele gevallen te ver afstaat van het kind. Alleen de echte paedagoog, die het kind in zichzelf (min of meer) ongerept heeft weten te bewaren — voorwaarde voor alle Kunsten —, zal hier leiding kunnen geven, daarbij geruggesteund door de enorme vooruitgang die de wetenschap der kinderpsychologie gemaakt heeft. Het jeugdboek stelt hoge eisen. Alles staat of valt met de grootheid van de auteur, en nog veel te talrijk zijn zij, die menen dat voor het schrijven van jeugdboeken alleen verloren uren nodig zijn. Een goed jeugdboek schrijven is een kunst onder de kunsten, aan slechts weinigen gegeven.

Dat wij — in grote lijnen gezien — in deze kroniek bij voorkeur de aandacht vestigen op het geslaagde *katholieke* jeugdboek is al weer vanzelfsprekend en dat wij het goede jeugdboek in 't algemeen alle kansen geven al evenzeer. De gehele stroom zal niet in een kroniek gekanaliseerd kunnen worden en daarom zullen we voor de rest onze toevlucht moeten nemen tot beknopte qualificering. Beginnen we dan met de groep der allerkleinsten. Sprookjes en eenvoudige didactische vertellingen vormen hier de aangewezen stof. Uitgeverij R.K. Jongensweeshuis te Tilburg verstaat op bijzondere wijze de kunst het nuttige met het aangename te verenigen. We denken aan: *Het prentenboek van de kinderbiecht* door M. C. Versteeg, waarin de kinderen meer begrip bijgebracht wordt van dit verheven Sacrament; een boekje dat de kleintjes niet alleen leert biechten, maar hen ook leert hun geweten te onderzoeken of op zichzelf te letten. De platen munten uit door aanschouwelijkheid en de tekst is zo duidelijk mogelijk. We denken aan het verhaal *Wilde Roos* door dezelfde auteur Versteeg, een verhaal van een ondeugend meisje dat wild en weerspannig is, maar door een ongeluk en de daarop volgende ziekte helemaal verandert en haar leven betert; een verhaal dat door de inhoud speciaal geschikt is voor kinderen die hun Eerste H. Communie gaan doen.

Goede missieverhalen maken op de jeugd een diepe indruk, en hoe vroeger wij de jeugd enthousiast maken voor de Missie hoe beter. Daarom wijzen wij u op het boek *Vlugge Slang*, al weer door M. C. Versteeg, een uitgave van het R.K. Jongensweeshuis. Dit missieverhaal over Midden-Afrika zit vol spanning en laat bovendien op eenvoudige wijze aan de kleine lezertjes de moeilijkheden zien waarmee het missiewerk te kampen heeft.

Wat bij onze pukken met versjes bereikt kan worden, weten iedere vader en moeder uit ervaring. We mogen u daarom nog wel eens wijzen op een „klassiek” rijmpjesboek dat reeds een negende druk beleeft, nl.: *Rijmpjes en versjes uit de oude doos* door S. Abramsz, een oude doos die altijd nieuw en aantrekkelijk blijft en tevens een doos vol sprekende tekeningen. De voorlezende ouders zullen in een dierbare herinneringswereld belanden. Dit boekje werd uitgegeven door J. M. Meulenhoff in A'dam, evenals dit het geval is met een „modern” boek van kinderrijmpjes, nl. *Het verloren schaap* door de onderwijzerdichter Han G. Hoekstra. De kostelijke rijmpjes zijn

eigenlijk voor de volwassenen, die ze aan de kinderen zullen voorlezen. Die rijmpjes zijn met opzet zo „gek” en de illustraties van de gerenommeerde Fiep Westendorp zijn waarlijk artistiek.

Hiermee verlaten we onze peuters en gaan we naar ietwat gevorderde lezertjes (ca 9—12 j.). De bijna beroemde Puk en Muk-serie van het R.K. Jongensweeshuis heeft wel geen „krans” meer nodig. Liever vragen we uw aandacht voor een nieuwe serie die door uitgeverij Oosterwijk geprojecteerd wordt met als titel *Onder de Denneboom*, een serie, waarin verscheen *Billy de bever* door Jenny Kiggen. Billy, de jonge bever, komt bij een Indianenfamilie terecht. Op zekere dag wordt hij door een slechte woudloper meegenomen, doch hij weet te ontsnappen. Na vele avonturen komt hij bij zijn ouders terug en wordt hij ingewijd in de levensgewoonten van het bevervolkje. Ongemerkt leren de kinderen heel wat over het dierenleven. Dit mooie boek verdient stellig een aanbeveling. *Josine Reuling* vertelt in *Heks Pimpelneus* de grappig dwaze avonturen van een moderne heks, met Pierewaai de hond, Snorrebaard de kater, Kraaihals de haan en Snuffie het konijn. In onze hypermoderne tijd is geen plaats voor heksen; daarom neemt Pimpelneus de bezem en vliegt naar heksenland terug. Jenny Dalenoord illustreerde deze uitgave van Querido, Amsterdam.

De Spaarnestad in Haarlem zorgde voor een warm aan te bevelen boekje, nl. *Zes vertellingen en een sprookje toe*. De zes vertellingen gaan over kinderen en in het sprookje is de ongehoorzame Nelleke, die bij de kabouters belandt, de hoofdpersoon.

Een bijzonder eervolle vermelding verdient het boek: *Het Sprookjeshuis* door Tom Bouws en Piet Worm. Deze „vertelsels voor de kinderen van de tekenaar” vormen een kostelijk, doorlopend sprookjesboek, waarin Oom Tom, de schrijver, op 22 avonden voor de kinderen van de tekenaar — die er prachtige tekeningen bij maakt! — het wonderlijk verhaal vertelt van een Amsterdams achterbuurtmeisje, dat haar vermiste vader wil zoeken. Ikke komt op een vliegend paard in het Sprookjeshuis. Daar wonen de gepersonifieerde sprookjes, die overal op de wereld voorkomen. Dit originele juweel is wondermooi van toon en sfeer, kinderen en grote mensen zullen er om strijd van genieten. Het is uitgegeven door uitgeverij West-Friesland in Hoorn.

Een speciaal meisjesboek is: *Rupelientje* door A. Duyser, een meisje uit de eerste klas Ulo, dat gezondheidshalve enige maanden naar Zwitserland moet. Haar belevenissen gedurende deze tijd worden zeer onderhoudend en prettig verteld. Ofschoon het verhaal in een zuiver protestants milieu speelt, kan ook de katholieke jeugd er veel goeds uit leren. Het boek is uitgegeven door Jan Haan in Groningen.

Nu allerwegen zo intensieve aandacht voor Indonesië gevraagd wordt, komen de *Indische Volksverhalen* door Joh. van Hulzen wel zeer van pas. Kinderen van 10 tot 15 jaar worden door deze zeer geschikte lectuur met de Indische gedachtensfeer vertrouwd gemaakt. Het is een uitgave van de zich in Indische lectuur specialiserende uitgeverij Van Hoeve in Den Haag.

Dan komen we bij de groep van twaalf tot vijftien. Niels Holgersson is een ondeugende jongen, die wreed is tegenover dieren en ongehoorzaam tegenover zijn ouders. Op een goede dag wordt hij in een klein kabouterijtje veranderd en maakt hij op de rug van een ganzerik lange en verre reizen. De belevenissen van Niels zijn spannend beschreven in het beroemde boek: *Niels Holgersson's wonderbare reis* door de beroemde Zweedse schrijfster

Selma Lagerlöf, een dik boek van 404 blz., waarvan de bekende paedagoog Jan Ligthart zei: „het is een boek voor jonge mensen en om ouden jong te maken”. De verdiende 5e druk kwam uit bij H. J. W. Becht in A'dam. Bij de R.K. Boekencentrale te A'dam verscheen: *De geheimzinnige hoeve* door G. J. Panen. Dit is echt een boek voor jongens! Joop Burgers wordt tot tweemaal toe overvallen door een dievenbende en . . . gered. Dat die hele bende tenslotte gearresteerd wordt, spreekt om paedagogische en andere redenen vanzelf.

We mogen ons gelukkig prijzen, dat de bekwame romanschrijver *Cor Bruijn* het niet beneden zijn waardigheid acht een jeugdboek te schrijven. Van deze uitstekende auteur bezitten we een uitmuntend jeugdboek voor jongens en meisjes: *De dijken breken*. Vlak achter de Zuiderzeedijk in Waterland liggen twee boerderijen, waarvan de bezitters elkander vijandig gezind zijn. Boer Pauw, de eigenaar van de grote hoeve, heeft al sedert jaren één groot verlangen: hij wil het land van buurman Koppe aan zijn bezit toevoegen. Deze wil er geen afstand van doen en daardoor is er altijd onenigheid tussen de families; vooral de kinderen lijden hieronder. Als in de vreselijke stormnacht in Januari 1916 de zeedijk het niet meer houden kan en beide boeren gemeenschappelijk tegen het water vechten, komt de goede kant van hun karakter boven en wordt de strijdbijl begraven. Van deze mooie jeugdroman verscheen reeds een derde druk bij G. B. van Goor Zonen in Den Haag.

Zo ook de beide Friese verhalen van *Nienke van Hichtum: Drie van de oude plaats* en *Schimmels voor de koets*, romans vol echte vertelkunst en sfeer van alledaagse dingen. Beide boeken zijn zowel voor jongens als voor meisjes geschikt.

Bij de in deze kroniek reeds eerder vermelde uitgeverij Jan Haan in Groningen kwam een boek uit, dat in een boeiend verhaal een getrouw historisch beeld geeft van de bezetting en bevrijding van ons land; we bedoelen: *Henk vecht mee* door W. Broos. Op wel zeer uitzonderlijke wijze komt de zestienjarige Henk Bouwens uit het bezette Nederland in Engeland terecht, van waaruit hij twee jaar later weer „gedropt” wordt om een actieve rol in het verzet te gaan spelen. Hoe Henk die strijd strijdt, vertelt het boek van Broos op spannende wijze.

Succesboeken voor iedere boekhandel en op iedere tentoonstelling van jeugdlectuur vormen de reeds van vroeger bekende werken van J. Nowee, nl. *Arendsoog* en *Witte Veder*. Die voortreffelijke Arendsoog-serie van uitgeverij L. C. G. Malmberg in Den Bosch kreeg een nieuw deel in: *Het raadsel van de Mosquitovallei*. Onze jongens willen geen Jan-Salieverhaaltjes. Ze houden van spanning en avontuur. En die vinden ze hier op verantwoorde wijze. Leest u maar eens voor uit dit boek en u zult zien, dat u geen kind meer aan uw kinderen hebt; of laat ze zelf lezen en u zult moeite hebben ze naar bed te krijgen. Lector als deze is een afdoende bestrijding van de beeldromans!

En hoe groot is het aantal jongens dat van luchtvaart droomt! Hun jongensfantasie voelt zich in het klaslokaal ingekoooid en vliegt zo gaarne uit, de wereld rond, een toekomst op vleugels tegemoet. Geef aan die jongen: *In twee dagen de wereld rond* door A. D. Hildebrand en

hij zal daarin veel van zijn gading vinden als een inleiding tot leven en taak van de piloot. In dit boeiende boek wordt de aandacht speciaal gericht op de Nederlandse luchtvaart en uitgever H. Meulenhoff in A'dam zorgde voor een vorstelijk uiterlijk met prachtige foto's. De aspirant-biologen — en dat zijn er heel wat! — kunnen hun hart ophalen aan de reeks *Van groei en bloei en jaargetijde* van Ploegsma, A'dam, waarin o.a. een zoveelste druk verscheen van: *In sloot en plas* door E. Heimans en Jac. P. Thijssse en van: *Hei en dennen* door dezelfde auteurs. Of aan het boek van *Ernest Pérochon: Zó leven de dieren*, een leerzaam en onderhoudend boek, waarin de schrijver ons het doen en laten der dieren gedurende het gehele jaar verhaalt door middel van kleine vertellingen; een dik boek van 468 biz. en toch niet duur, verzorgd door C. A. Spin, A'dam.

Op de speciale rubriek „verkennersboeken” komen we een volgende keer terug, want de groep van 12 tot 15 heeft al zoveel ruimte in beslag genomen, dat we beslist verder moeten.

We komen dan aan de laatste leeftijdsgroep, nl. die van 15 tot 17. Deze groep verlangt over het algemeen meer dan alleen maar avontuur. Dit „meer” kan zijn: reisbeschrijving, geschiedenis van grote figuren, levensproblemen; kortom meer bezinning en verdieping. Er is hier ook echte bakvislectuur bij met een tikje liefde, wat volkomen natuurlijk is.

Dat het leven nog iets anders is dan uitgaan en flirten, ervaart Evie Oltens in het boek: *Evie's happy end in Londen* door Rona Lentinck. De knappe, ijdele Evie vindt door vele teleurstellingen de juiste levenswaarden. Haar opofferend werk wordt tenslotte bekroond door de al niet meer verwachte vervulling van haar toekomstdroom aan de zijde van de bewonderde kapitein Chardon. Dit goede boek is een uitgave van Stenvert & Zoon in Meppel. Een zonnig boek voor diezelfde categorie bakvisjes scheef *Rie van Ipenburg: En tóch schijnt de zon*, een uitgave van Urbi et Orbi in A'dam. Agnes van Goor is een leuke dochter van rijke ouders. Zij en haar broers en zusje hebben een gezellige jeugd tot plotseling de vader sterft en alles anders wordt. Agnes slaat zich dapper door de moeilijkheden heen en zij weet altijd troost te zoeken en te vinden bij God. Een sportief, vlot boek zoals er meer geschreven moesten worden.

Een wat oppervlakkig maar toch wel fris boek heet: *Als je 1000 weken bent . . .* door Netty Koen-Conrad. Kitty Weldring heeft in Amsterdam een baan in een boekhandel. Ze komt in huis bij haar vriendin Fieke, die in alles met haar meeleeft. Fieke bewerkt op haar trouwdag het happy end voor Kitty.

Alle tot nu toe in deze kroniek besproken boeken zullen ook een plaats vinden op de *Idil-Lijst van goede lectuur voor de katholieke jeugd* die in November a.s. voor de derde maal verschijnt. Wij mogen van dit eerste contact via *Het Schoolbestuur* met de hoofden van katholieke scholen wel gebruik maken om die *Idil-Lijst* bij u allen aan te bevelen en aandringen op medewerking en verspreiding van dit kostbare en toch kosteloze materiaal, waarvan u het hele jaar door een vruchtbaar gebruik kunt maken.

VIc = Voor beginnelingen (6-8 j.). VIb = Voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal afgestemd op de rijpere jeugd (16 j. en ouder). J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] = Speelt in protestants milieu.

In deze Kroniek werden besproken :

In deze Kroniek werden besproken:

	(volnummer)	(volnummer)
<i>Abramsz, S.</i>	1	<i>Kiggen, Jenny</i> 14
<i>Rijmpjes en versjes uit de oude doos.</i> Geill. met teken. dr Jan Sluyters en Sluyters jr — A'dam, J. M. Meulenhoff, 1948, 9e druk, (20 × 14), 104 blz., geb. f 1,95	VIc, JM	<i>Billy de bever.</i> Geill. met teken. dr Nelly Donker — Oisterwijk, Uitg. Oisterwijk, (Onder de denneboom dl II), 1949, (26 × 19), 178 blz., geb. f 5,90
<i>Bouws, Tom, en Piet Worm</i>	2	<i>Koen-Conrad, Netty</i> 15
<i>Het sprookjeshuis.</i> Vertelsels voor de kinderen van de tekenaar. Geill. met teken. — Hoorn, West-Friesland, (1949), (19 × 13), 206 blz., geb. f 3,90	VIb	<i>Als je 1000 weken bent . . .</i> Geill. met teken. dr Hans Borrebach — Hoorn, West-Friesland, (1949), (21 × 15), 274 blz., f 3,25, geb. f 4,50
<i>Broos, W.</i>	3	<i>Lagerlöf, Selma</i> 16
<i>Henk vecht mee!</i> Geill. met teken. dr Hein Kray — Groningen, Jan Haan, (Haan's Bibliotheek voor de jeugd), (1949), (24 × 15), 213 blz., geb. f 2,90	VIa, P	<i>Niels Holgersson's wonderbare reis.</i> Vert. uit h. Zweeds dr Margaretha Meijboom — A'dam, H. J. W. Becht, (1949), 5e druk, (20 × 15), 404 blz., geb. f 5,90
<i>Bruijn, Cor</i>	4	<i>Lentinck, Rona</i> 17
<i>De dijken breken.</i> Geill. met teken. dr Jan Lutz — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, (1949), 3e druk, (25 × 16), 224 blz., geb. f 3,95	V, JM	<i>Evie's happy end in Londen</i> — Meppel, M. Stenvert & Zoon, (1949), (22 × 17), 276 blz., geb. f 5,75
<i>Duyser, A.</i>	5	<i>Nowee, J.</i> 18
<i>Rupelientje.</i> Geill. met teken. dr Hein Kray — Groningen, Jan Haan, (Haan's Bibliotheek voor de jeugd), (1949), (24 × 15), 181 blz., geb. f 2,90	VIa, M, [P]	<i>Arendsoog.</i> Geill. met teken. dr W. Huysmans — Den Bosch, L. C. G. Malmberg, (1947), 2e druk, (25 × 16), 212 blz., geb. f 2,90
<i>Heimans, E., en Jac. Thijsse</i>	6	<i>Nowee, J.</i> 19
<i>Hei en dennen.</i> Geill. met teken. + 3 pltn dr Aart van Breda — A'dam, Ploegsma, 1948, 5e druk, (19 × 13), 195 blz., geb. f 4,90	V	<i>Het raadsel van de Mosquitovallei.</i> Geill. met teken. — Den Bosch, L. C. G. Malmberg, (1949), (24 × 16), 186 blz., geb. f 2,90
<i>Heimans, E., en Jac P. Thijsse</i>	7	<i>Nowee, J.</i> 20
<i>In sloot en plas.</i> Geill. met teken. + 4 pltn dr Aart van Breda — A'dam, Ploegsma, 1946, 7e druk, (20 × 13), 168 blz., geb. f 4,90	V	<i>Witte veder</i> — Den Bosch, L. C. G. Malmberg, (1949), 2e druk, (24 × 16), 207 blz., geb. f 2,90
<i>van Hichtum, Nienke</i>	8	<i>Panen, G. J.</i> 21
<i>Drie van de oude plaats.</i> Geill. met teken. dr Tjeerd Bottema — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, (1949), 2e druk, (25 × 18), 212 blz., geb. f 4,95	VIa	<i>De geheinzinnige hoeve.</i> Geill. met teken. dr R. J. J. Aben — A'dam, R.K. Boekcentrale, (1948), (23 × 15), 223 blz., geb. f 3,90
<i>van Hichtum, Nienke</i>	9	<i>Perochon, Ernest</i> 22
<i>Schimmels voor de koets . . . of vlooiën voor de koekpan?</i> Geill. met teken. + 4 blz. pltn dr Tjeerd Bottema — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, (1949), 3e druk, (25 × 18), 280 blz., geb. f 4,95	VIa, JM	<i>Zó leven de dieren.</i> Vert. uit h. Frans (Le livre des quatre saisons) dr C. E. van Meurs. Geill. met teken. dr Ray Lambert — A'dam, C. A. Spin & Zoon, (1948), (17 × 11), 468 blz., geb. f 5,50
<i>Hildebrand, A. D.</i>	10	<i>Reuling, Josine</i> 23
<i>In twee dagen de wereld rond.</i> Geill., met 32 blz. reprod. — A'dam, H. Meulenhoff, (1948), (24 × 17), 255 blz., geb. f 6,90	IV-V	<i>Heks Pimpelneus.</i> Geill. met teken. dr Jenny Dalenoord — A'dam, Em. Querido, (1949), (21 × 16), 205 blz., geb. f 3,90
<i>Hoekstra, Han G.</i>	11	<i>Versteeg, M. C.</i> 24
<i>Het verlorene schaap.</i> Een boek met versjes, die geschreven zijn voor Annebetje, maar ook voor Jost Alexander, en eigenlijk voor alle kinderen van Nederland. Geill. met teken. dr Fiep Westendorp — A'dam, J. M. Meulenhoff, (1949), 2e druk, (22 × 15), 57 blz., geb. f 1,95	VIc	<i>Het prentenboek van de kinderbiecht.</i> Geill. met teken. dr B. Reith — Tilburg, R.K. Jongensweeshuis, (1949), 5e druk, (26 × 20), 32 blz., geb. f 2,50
<i>van Hulzen, Joh.</i>	12	<i>Versteeg, M. C.</i> 25
<i>Indische volksverhalen.</i> Geill. met teken. dr Menno van Meeteren Brouwer — Den Haag, W. van Hoeve, 1948, (23 × 15), 248 blz., f 3,90, geb. f 4,90	VIa-b, JM	<i>Vlugge slang.</i> Missieverhaal uit Midden-Afrika. Geill. met teken. dr B. Reith — Tilburg, R.K. Jongensweeshuis, (Van 't Jonge Leven), (1949), (20 × 14), 143 blz., f 0,95
<i>van Ipenburg, Rie</i>	13	<i>Versteeg, M. C.</i> 26
<i>En tòch schijnt de zon</i> — A'dam, Urbi et Orbi, (1948), (23 × 16), 182 blz., geb. f 4,25	IV-V, †	<i>Wilde Roos.</i> Geill. met teken. dr B. Reith — Tilburg, R.K. Jongensweeshuis, (Van 't Jonge Leven), (1949), (20 × 14), 119 blz., f 0,95
		XX
		<i>Zes vertellingen en een sprookje toe.</i> Voor kinderen van acht jaar en ouder. Geill. met teken. — Haarlem, De Spaarnestad, (1949), (18 × 17), 124 blz., geb. f 2,—
		VIb, JM, †

IDIL Gids

VOOR JEUGDLECTUUR

Bijlage van *Het Schoolbestuur*

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
GEVESTIGD TE TILBURG, BOERHAAVESTRAAT 76. • TELEFOON 2039 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Muziek en literatuur

Dat de muziek in belangrijke mate kan bijdragen tot werkelijke vorming van de jeugd, niemand die dit betwisten zal. Dat die jeugd met bijzondere tact gewonnen moet worden, iedereen weet het. Men doktert al jaren lang aan die muzikale opvoeding, met meer of minder succes. Wij herinneren ons een brochure van Dr. Becht, waarin een lans gebroken werd voor de muziek als verplicht leervak. Die brochure is al oud en Dr. Becht is ten grave gedragen. En alle commissies en rapporten ten spijt wil het nog steeds niet vlotten met de invoering van de muziek als verplicht leervak, ook al heeft de Stichting „Een uur muziek” zegenrijk werk verricht en is er op diverse scholen een veelbelovend begin gemaakt.

Terecht schreef Wouter Paap in de Volkskrant, dat schoolmuziek een vak is, dat in de praktijk moet groeien en uit ervaring zal worden opgebouwd, zoals de Verenigde Staten en Engeland ook bewezen hebben. En terecht wijst Dr. L. Gelber er op, dat het hoofddoel van de muzikale vorming zal moeten zijn: de zelfexpressie. Het gaat niet om de muziekgeschiedenis maar om de muziek. Misschien valt er evenwel in dezen iets te leren van de letterkundeles, van het leren lezen in het algemeen. Het is daarom, dat wij in deze beschouwing aandacht vragen voor dit het hele onderwijs rakende probleem.

De leesles heeft niet zo zeer tot doel leesteknik bij te brengen als wel begrip voor het gelezene en via dit begrip de vorming van de smaak, de liefde voor het literair goede en het zich aan goede voorbeelden oprichten tot het cultiveren van eigen taal en stijl (we denken aan de creative stimulans van het opstel). Welnu, de muziekles kan niet tot doel hebben muziektechniek bij te brengen; wel het kweken van begrip voor de muzikale expressies der componisten, om via dit begrip de leerling aan te zetten tot exploratie van het muziek-domein, tot zelfexpressie in de reproductie. En aangezien in de letterkundeles blijkt, dat plaatsing van het letterkundig voortbrengsel in het raam van de tijd en in het kader van het leven der auteurs leiden kan tot beter begrijpen van de tekst, zo zal dit ook opgaan voor de muziek. De biografie is natuurlijk geen hoofdzaak, maar wel een zeer illustratieve bijzaak, die opvoedt tot het werkelijk verstaan.

Thans is het prijzenswaardig initiatief genomen tot een serie „levens

van beroemde componisten verteld aan jonge mensen”. Deze *Sonatine-Reeks* staat onder de redactie van Wouter Paap, een garantie voor ieder, die in het muziek-Jerusalem thuis is. Bovendien heeft deze reeks, waarvan de eerste delen, over Beethoven en Mozart, zo juist verschenen zijn, een geleidewoord meegekregen van niemand minder dan Jos Smits van Waesberghe, een woord, waaruit wij in verband met het bovenstaande het volgende citeren: „Een ontwikkeling is eerst dan algemeen te noemen, wanneer op artistiek gebied, hier op het terrein der toonkunst, de muzikale kunstuitingen een verband vinden in de levenswijze en de cultuur van vervlogen jaren. Om dit mogelijk te maken zijn werken nodig, die zich wenden tot de rijpere jeugd, haar begrijpelijke, speelbare muziek voorleggen van de belangrijkste componisten en haar vertellen over het leven, de tijdgeest, de scheppingen van deze meesters.” Aan al deze eisen voldoen de twee zo juist verschenen werken.

Daar is allereerst het waarlijk meeslepend geschreven boek *Eroica*. Het leven van Ludwig van Beethoven, door Dr. Hélène Nolthenius, schrijfster van de Muziekcursus voor „Schoolradio”. In een briljante stijl en met een overrompelende vaart vertelt deze bekende muziekpaedagoge het boeiende, gepassioneerde leven van de door haar zo bewonderde muziekheros Beethoven. Dit boek bezit twee grote deugden: ten eerste, het leidt de lezer daadwerkelijk in tot het begrijpen van Beethoven's onvergankelijke muziek; ten tweede, het plaatst de figuur van Beethoven zo volkomen in het kader van zijn tijd en zijn grote tijdgenoten op historisch, literair en muzikaal gebied, dat men werkelijk een verrassende kijk krijgt op dit zo weinig

begrepen en soms zo moeilijk te begrijpen genie. Zo werd het „een boek voor jonge mensen” dat een belangrijke steen bijdraagt tot hun muzikale en algemene ontwikkeling; het is tevens een boek, dat voor vele volwassenen een openbaring zal zijn en dat ook door die volwassenen met vrucht als een volslagen roman gelezen en genoten kan worden. Bij het muziekonderwijs kan het goede diensten bewijzen, als muzikale literatuur van klasse, als boeiend boek met reproducties en voor de (jonge) lezers speelbaar gemaakte muziekstukken, die men achter in het boek vindt.

Nummer twee van de *Sonatine-Reeks*

Illustratie uit „Het leven van Mozart”.

is het leven van Mozart, onder de titel: *Het wonderkind van Salzburg*, door Will. Kortekaas. Dat Mozart een kind uit de tijd vóór de Revolutie is geweest, komt in deze vlotte biografie wel zeer bijzonder uit. De schrijver schenkt ruime aandacht aan Mozart's wonderkindperiode en releveert speciaal diens verblijf in Nederland tot iets aparts voor Nederlandse lezers. Daarna komt er vaart in het verhaal, de vaart van dit onafgebroken reizende en componerende genie, dat, afgezien van enige eclatante successen, toch eigenlijk zo weinig erkenning vond in zijn te korte leven. Enige thema's heeft de auteur konsekvent „doorgecomponeed”, waardoor een sterke eenheid gesuggereerd wordt. En in deze vlotte tekst krijgt Mozart's muziek, van het simpele „Schlafe mein Prinzchen” tot de

grandioze Zauberflöte een plaats. Dat de opera's en de strijd om de Duitse opera het leidmotief zijn, spreekt in een Mozart-biografie voor zich. De „koninklijk-keizerlijke hofcomponist” werd bij de armen begraven à raison van tien gulden! Dit alles leest men in dit interessante boek, waardevol gecomponeerd met muziekpaedagogisch illustratiemateriaal. Beide delen kunnen reeds door 16 à 17-jarigen worden gelezen; ook ouderen zullen er gaarne naar grijpen. De technische uitvoering van de serie valt te loven.

We mogen hopen, dat de *Sonatine-Reeks* boeken van zulk niveau blijft brengen. Er zijn blijkens het prospectus vele delen in voorbereiding.

Kroniek van jeugdlektuur

Een Hollandse jongen en de zee zijn bijna synoniemen geworden. De auteurs, zowel van verleden als heden, doen telkens een beroep op de relatie tussen deze beide. Schrijvers van naam hebben zich niet te goed geacht voor het componeren van een spannend verband tussen jongens en avonturen ter zee. Keteltje heet een van die zeehelden en zijn avonturen, gevloeid uit de bekwame pen van Cor Bruijn, zijn reeds aan hun zevende druk toe. In het boek *Keteltje in de lorzie* woont onze kleine held met zijn ouders en broer Wouw in het „logies”, maar de mensen noemen het de lorzie. Een vrijbuitertje, een schooierskind, een a-sociale zou men tegenwoordig zeggen, dat is Keteltje en zijn jeugd is allesbehalve zonnig. Vader steelt vis uit de fuiken en Keteltje moet hem helpen. De jongen voelt dat het niet in de haak is. Zijn vriend Siem gaat naar school, leert hem lezen en vertelt hem uit de Bijbel. En dan is er nog de Prefester, die samen met de moeder van Siem, Keteltje's ouders tot betere gedachten brengt, zodat ons vrindje ook mag gaan leren. In *Keteltje in het veerhuis* zien we hem opgenomen bij zijn pleegmoeder in het veerhuis. In deze nieuwe omgeving leert Keteltje veel nieuwe dingen, zoals liefde en rechtvaardigheid, maar ondanks de liefde van moeder Pieterse en de zorg van meester Banders komt zijn zwerversnatuur telkens weer boven, de drang naar het ruime sop. Als die drang te sterk wordt loopt hij — in *Keteltjes thuisvaart* — in het geheim van huis weg. Hij wordt echter teruggehaald en vindt tenslotte zijn levensdoel aan wal.

Naast Keteltje heeft ook Govert Pits reeds naam verworven: *Hou vol, Govert!* door Ton van Beers is een vervolg op *Govert Pits, stuurman ter koopvaardij*. De nieuwe avonturen omvatten de jaren 1941-1943 in de Middellandse Zee en in Indië, o.a. de invasie der Jappen en de strijd bij El Alamein. Er zit spanning in dit verhaal. Onze jongens en ook menige oudere zal die avonturen met genoegen lezen.

Ab Visser komt met *De avonturen van „De Meerman”*. In dit boek trekken vier jongens er op uit met een opgekalefaterde boot. Bij de Vennebroekse plassen gaan zij kamperen en daar beleven ze heel wat avonturen. Vooral het verweerde rijkeluijszontje Henri van Heuvel en zijn groepje bezorgen ons vieraal veel last. Nadat deze jongeman betrapt werd bij het verkopen van kostbaarheden van zijn vader, komt voor de jongens rust en hebben zij nog een prettige tijd.

En dan is er nog zo'n interessant jongensboek, een boek met een preek van een ondertitel: „voor jonge mensen en allen, die zich voor het moeilijke, maar zelfstandig-onafhankelijke en vaak avontuurlijke leven van onze zwervende waterploegers interesseren.” Dit boek is ge-

schreven door J. Zwiers en heet: *Schipper, hou je roer recht!* In deze „jeugdroman uit de binnenvaartwereld” is Berend van der Beld schippersknecht bij zijn vader. Het varen zit hem in 't bloed. Harm, de neef uit Den Haag, mag in de vakantie een reisje meemaken. Harm houdt zich buitengewoon flink en weet de handen uit de mouwen te steken als de Rival, de tjalk der Steendals, in gevaar verkeert. Berend gedraagt zich als een held; zijn geschiedenis komt in de krant en als beloning krijgen ze van de schippersvereniging een klipper.

Deze hierboven besproken zes jongensboeken zijn allemaal bestemd voor 13 à 15-jarigen, zoals in het register op deze kroniek nader aangegeven is.

Nu enige meisjesboeken.

Een wel zeer mooi boek schreef Dr. J. Hillen: *Marijke's nieuwe leven*. Vijf jaar geleden moest Arnhem evacueren. Niet iedere familie was in het gelukkige bezit van een zo gastvrije tante als schrijfsters zuster met haar kinderen. In haar dagboek, keurig verzorgd voor haar nichtje Marijke, lezen we, hoe van dag tot dag werd geleefd en altijd op het kritieke moment nog hulp kwam opdagen. We herinneren ons weer levendig die zware jaren, zo vol ellende en vol humor. Het dagboek is na de dood van de geliefde en betreurde tante Jacqui door de familie gepubliceerd en menigeen zal bij deze lectuur terugdenken aan die hoogstaande en voortreffelijke vrouw. *Sanne van Havelte* heeft al heel wat romans op haar naam staan. Van haar boek *Hun geheim* verscheen thans een tweede druk. Dit vlot geschreven verhaal is voor de helft gewijd aan de liefdesbetuigingen van Jo ter Hegge en Frans van Eek. Jo is onderwijzeres in Tielermalsen (!). Onderweg maakt ze kennis met Frans en dan wordt het openblikkelijk amore a prima vista. Ze houden echter alles geheim, hun geheim. De „proeftijd” van Frans en de geslaagde poging van Jo om de ouders van Frans, die gescheiden leven, weer met elkaar te verzoenen, vormen de (enige) verdienste van het verhaal. Het thema laat reeds zien voor welke leeftijd dit boek bestemd is. Dat is ook het geval met *Sarabande*, door Mary Noothoven—Van Goor. Jennifer dans op de sarabande van Bach, en haar vader bemerkt dat zij een geboren danseres is en genoeg talent bezit om zijn kunstenaarschap voort te zetten. Een zomer lang maakt dit Amerikaanse meisje uit een excentriek milieu het eenvoudige leven mee op een Hollandse school en vindt het moederloze kind liefde en vriendschap in een doktersgezín. Haar roeping doet haar na de dood van haar vader besluiten om naar haar geboorteland terug te keren. *Sarabande* is een opmerkelijk frisse meisjesroman met een aardig gegeven, maar ook

hier weer zo'n uitzonderlijk geval van een buitensporig begaafd kind.

Beslist een moeilijkheid vormt het boek *Cor-Nel-Lia*, door *Bep Otten*. De chemicus Tysen is de uitvinder van een gifgas. Op het punt dit aan het buitenland te verkopen wordt hij door zijn „pacifistische” broer Lou vermoord (zonder dat deze moord ooit aan het licht komt). Het is wel erg vreemd, dat deze Lou zich nimmer meester maakt van de bonbonnière, waarin de chemische formule met zijn medeweten verborgen is. Deze bonbonnière duikt enkele malen (steeds in stukken) op in het leven van de nichtjes uit drie generaties: Cor, Nel en Lia — en vandaar ook de drie delen in dit boek: 1913, 1930 en 1947. Nel is ook een vurige pacifiste en Lia construeert tenslotte de roman. Voor een meisjesboek is het thema weinig gelukkig. De uitwerking is vol onwaarschijnlijkheden en vage theorieën. De compositie is gebrekkig en de tekeningen als ook de stijl zijn slecht.

Er is ook een reeks meisjesromans opgedoken van de hand van *Rie Eerdmans*. De 4 titels zijn: *De Zonnebloemen*, *Carla wordt lid van de club*, *De club op vakantie* en dan ook nog *Willy & Co*. De eerste drie horen min of meer bij elkaar. Vijf bakvisjes vormen een club en willen wat zon om zich heen spreiden. Het lukt elk van haar dit in eigen werkkring te doen. De club brengt het in het eerstgenoemde verhaal zelfs tot Parijs. In het tweede komt het halfbloedje *Carla* in contact met de club en wordt er een waardig lid van, een echte zonnebloem. In het derde gaat ons zestal met tante *Lyda* logeren op een mooi buitengoed. Tijdens deze vakantie slaat de bliksem in een kindertehuis. De meisjes nemen nu die kinderen op in hun buitengoed en zorgen voor een schitterend feest. In het vierde boek krijgt *Willy* een nieuwe vader en deze vreemde heer stelt haar voor haar compagnon te worden en samen voor moeder te zorgen. De boeken van *Rie Eerdmans* zijn vlotte en frisse verhalen, met goede strekking, maar helaas is er van God noch godsdienst sprake.

In hetzelfde fonds verscheen ook een reeks jongensboeken, maar dan niet van *Rie* doch van *Henk Eerdmans*: *De jongste verslaggever*, *Om de eer van de school*, *De Boeddha en de poppenkast* en *Raadsele* om het kamp. Deze, wederom vrij neutrale, boeken lijken ons in kwaliteit minder dan die van *Rie Eerdmans*. De verhalen bevatten avonturen van Mulo-leerlingen, die een schoolkrant oprichten; van H.B.S.-ers, die een voetbaloverwinning behalen (dit voetbalverslag wekt twijfel aan de voetbalkennis van de auteur) en aan speurderswerk doen; van H.B.S.-ers die een poppenkast creëren en detective spelen; van twee jongens, die kamperen en een kasteel reddend. Geen boeken om enthousiast over te zijn.

Laten wij liever enige „klassieken” nog eens onder de aandacht brengen. Een boek dat al door generaties „fijn” gevonden wordt is het jongensboek *Wilde Bob* door *Joh. C. Kieviet*. De schurken in dit opvoedende verhaal krijgen hun verdiende loon en iedere jongen van een jaar of twaalf zal er plezier aan beleven.

En dan dat prachtige boek *Pieter Marits* door *August Niemann*. Vol spanning worden de lotgevallen verhaald van deze Transvaalse boerenjongen in de Boerenoorlog. Een boek met actie.

Een ander „oud” boek begint echter bedenkelijke tekenen van ouderdom te vertonen: *Willem Roda* door *E. Heimans* is rijk aan valse romantiek en ouderwetsigheden. De inleider noemt dit boek een historische roman, maar daar valt niet veel van te merken in het verhaal. De valse romantiek schuilt hier: een rijke vader wordt plotseling arm; zijn zoon moet naar een opvoedingsgesticht, ontvlucht daar, leert een rijke lord kennen en bereikt Australië. Tenslotte wordt iedereen gelukkig. Jongensmaak is een heel apart artikel

en het is best mogelijk dat veel jongens het boek met graagte lezen.

In deze kroniek mogen wij ook wel eens attenderen op een spotgoedkope romanserie, in gelijke uitvoering en voor dezelfde prijs als de ongeveer gelijknamige reeks voor volwassenen, nl. de *Pyramide Jeugdroman*. (Met reeksen moet men altijd voorzichtig zijn en elk boek op zijn eigen waarde taxeren.) In die reeks verscheen thans: *Het eiland van Dr. Morckisz* door *Max van Amstel*. Een aankomend journalist maakt als verstekeling een wereldvlucht mee. Met de piloot komt hij terecht op een eiland in de Stille Zuidzee, waar een geleerde met atoomstralen experimenteert, ten einde de wereldvrede tot stand te brengen. Dit jongensboek is spannend en goed geschreven.

Wij willen deze kroniek sluiten met een verrukkelijk knutselboek zonder formules en zonder gevaar, indien de knutselaar zich aan de gegeven voorschriften houdt, nl. *De jonge electricien* door *Raymond F. Yates*. Welk jongenshart zou niet opgaan bij het zien van zo'n boek! Een radiotoestel op een potlood, een elektrische wekker, een elektrische stoel voor insecten, enz. Duidelijke werkschema's en mooie foto's maken het in deze 25 hoofdstukken aan iedere handige jongen mogelijk zelf de verschillende toestelletjes te maken.

Zie daar de jeugdboekenogst van deze maand.

In deze artikelen werden besproken:

<i>van Amstel, Max</i>	28
<i>Het eiland van Dr Morckisz</i> — 's-Graveland, De Driehoek, f 1,—	V, J
<i>van Beers, Ton</i>	29
<i>Hou vol, Govert!</i> Nieuwe avonturen van stuurman Govert Pits. Geill. — A'dam, Nieuwe Wieken, geb. f 4,50	V, J
<i>Bruijn, Cor</i>	30
<i>Keteltje in de lorzie</i> . Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen	VIa, J, [P]
<i>Bruijn, Cor</i>	31
<i>Keteltje in het veerhuis</i> . Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen	VIIb, J
<i>Bruijn, Cor</i>	32
<i>Keteltjes thuisvaart</i> . Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen	VIa
<i>Eerdmans, Henk</i>	33
<i>De Boeddha en de poppenkast</i> . Geill. — A'dam, Relpi, geb. f 2,50	VIa-b, J
<i>Eerdmans, Henk</i>	34
<i>De jongste verslaggever</i> . Geill. — A'dam, Relpi, geb. f 2,10	VIa-b, J
<i>Eerdmans, Henk</i>	35
<i>Om de eer van de school</i> . Geill. — A'dam, Relpi, geb. f 2,10	VIa, J, N
<i>Eerdmans, Henk</i>	36
<i>Raadsele om het kamp</i> . Geill. — A'dam, Relpi, geb. f 2,50	V, J
<i>Eerdmans, Rie</i>	37
<i>Carla wordt lid van de club</i> . Geill. — A'dam, Relpi, geb. f 2,50	V, M
<i>Eerdmans, Rie</i>	38
<i>De club op vakantie</i> . Geill. — A'dam, Relpi, geb. f 2,10	V, M
<i>Eerdmans, Rie</i>	39
<i>Willy & Co</i> . Geill. — A'dam, Relpi, geb. f 2,10	V, M

een geweldig risico neemt. Ja, zelfs de katholieke uitgever — die toch al zo moeilijk entree heeft bij de niet-katholieke boekhandel — kan van zijn geloofsgenoten niet leven, durft het specifiek katholieke jeugdboek soms beslist niet meer aan, evolueert (juist als de boekhandel!) naar het algemene. Is dit alleen maar emancipatie? We weten het niet, we stellen de vraag, een klemmende vraag in „de strijd voor het katholieke boek” (cf. dit geslaagde jubileumgeschrift van W. van de Pas). Diverse uitgeverijfondsen hebben hun katholieke jeugtleectuur niet herdrukt, hebben hun activiteit op dit terrein vrijwel gestaakt. Waarom staan we er nu in 1949 zo veel

anders voor dan in 1939? Is dit de natuurlijke ontwikkeling der dingen? We moeten in ieder geval naar de feiten constateren dat het katholieke jeugdboek in het algemeen alleen dan een kans heeft als het:

- 1e. een meesterwerk is (o roeping van de grote kunstenaar!);
 - 2e. een bepaalde groep gegadigden ipso facto bereikt (b.v. een verkennerroman voor de groep verkenners);
 - 3e. niet specifiek katholiek is.
- Daarom hebben wij onze lezers voorgelegd de vraag, of het katholieke jeugdboek met ondergang bedreigd wordt.

Kroniek van Jeugtlectuur

December is wel een heel bijzondere boekenmaand. Ter wille van St. Nicolaas en Kerstmis hebben uitgeverij en boekhandelaren hun beste beentje voorgezet. De Idil-Lijst heeft de katholieke jeugd van Nederland intensief bewerkt om die jeugd te winnen voor het boek. In het boek immers leiden alle jeugdidelen hun dagdroom, idealen die naar elk kind variëren. Maar over één ding is het niet nodig een discussie te openen, nl. alle kinderen lezen graag verhalen, om het simpele plezier van dit verhalenlezen als behoefte en doel tevens.

De aandacht zal wel reeds getrokken zijn door het *Groot Vertelboek voor het katholieke gezin*, samengesteld door Tom Bouws. De bonte menigte uit Noë's ark komt ons in alle dierenale tegemoet; een gezellig ouderwetse potkachel suggereert de sfeer van lange winteravonden. „Historische verhalen, spannende avonturen, verrassende sprookjes, godsdienstige vertellingen, koddige belevenissen, aardige versjes om te lezen en voor te lezen” zo verkondigt in rood en zwart het titelblad. Een staf van 14 schrijvers en 9 tekenaars heeft in collectieve overgave aan dit boek gewerkt. En onder die schrijvers en tekenaars zijn ware kunstenaars. In sommige opzichten lijkt De Windroos weer in de handel gebracht (zalige Windroos, wat was je toch een watertandelijk ideaal!), maar anderszins is het oneerlijk die vergelijking aan te voeren bij dit kloekke boekwerk van 319 bladzijden, gestoken in een „onverwoestbare” band. Vertellen en voorlezen in het gezin, wat een goed gezin zal het zijn waar dit gebeurt! Het boek van Tom Bouws is een ideale wegwijzer naar dat bedreigde paradijs, waar de mooiste dagdromen beleefd worden.

Er is deze maand nog een ander vertel-juweel dat onze aandacht vraagt, nl. een verzameling van ongeveer 60 sprookjes: *Er was eens*. Deze sprookjes werden verzameld door *Marian Hesper-Sint* en op meesterlijke wijze geïllustreerd door Rie Kooyman, een illustratie-arbeid waarvan deze kunstenaar haar levenswerk gemaakt heeft. Bekende en minder bekende sprookjes ontmoeten we. De groten van die toverachtige, jong en oud boeiende kunst hebben hun parels bijgedragen tot deze sprookjeskroon: Grimm, Andersen, Perrault, Leander, Bechstein, Asbjørnsen, Topelius. Rood Kapje is aanwezig, Assepoester en Gouddochtertje, Doornroosje en Sneeuwitje. We ontmoeten de gelaarsde kat, de wolf en de zeven geitjes, Krummi de raaf en de wilde zwanen. Er zijn alleraardigste sprookjes van verschillende sfeer en uit verre landen. Om innerlijk en uiterlijk werd het een boek dat het kinderhart (en het grote-mensenhart dat kinderlijk wist te blijven!) van verrukking sneller zal doen kloppen. De kleintjes zullen aan je lippen hangen als je er uit voorleest en ze zullen hun ogen uitkijken op die kostelijke tekeningen.

En dan hebben we nog een aanwinst voor de juffrouw

uit de kleuterklas en het eerste leerjaar, nl. *Zal ik je wat vertellen?* door *Marjoleine*, een bundel ongekunstelde verhaaltjes uit het echte kinderleven. De sfeer is neutraal, maar zo, dat gelovige milieu's er evenveel vrede mee kunnen hebben als met de sprookjes.

Laten wij in aansluiting hierop ook een aardig boek noemen van *Ans Schmidt: De regenboog*, grappige versjes en verhaaltjes waarin bloemen, dieren en dingen spreken en handelen als mensen, ook al zijn sommige verhaaltjes wat abstract uitgevallen. Ook dit boek is alleraardigst geïllustreerd en bovendien kunnen de illustraties door de wat oudere kinderen gekleurd worden.

Naast de kleintjes vragen ook de groten onze aandacht. Er is een jeugdroman van *G. Betlem: De trein van 8 uur 20*. Het is 'een genot dit boek te lezen. Vlot van stijl, doortinteld van jonge frisheid, schildert dit boek de problemen waarvoor de naoorlogse jeugd zich gesteld zag. En hoe die problemen door *Krien Boskoop* worden opgelost, is het overwegen waard. *Eindexamen*, betrekking zoeken, man opsporen. Edele karakters worden ons beschreven; maar het is zo jammer, dat vrijwel ieder godsdienstig idee er vreemd aan is, zelfs bij momenten als het sterven van Han's moeder en het Kerstfeest.

Nu wij het toch over levensproblemen hebben, mag hier wel een plaatsje ingeruimd worden voor een boek dat aan meisjes voorlichting wil geven, nl. *Meisjes vragen...* door *Johan van Keulen*. Een vader, die ver van zijn kinderen af zit, is daardoor gedwongen hen per brief de nodige voorlichting te geven, omdat moeder gestorven is. Op een fijne, kiese en toch onbevangen wijze licht hij hier zijn dochter in over de grote levenskwesties, waarmee zij weldra in aanraking zal komen. Het is prettige, opbouwende lectuur, die wil laten zien hoe het meisje iets moois en iets waardevols van het leven maken kan. De schrijver bedoelt het boekje voor meisjes van 14 jaar en ouder; wij zouden liever zeggen: voor 16 jaar en ouder. Misschien hadden in een paar punten de bovennatuurlijke waarden iets sterker benadrukt kunnen worden. Ook voor mondelinge voorlichting door de ouders kan het een prachtige hulp bieden.

Voor diezelfde oudere meisjes is er een goede roman van *Betty van der Plaats: De merel zingt*. Heleen is een flink meisje met een degelijk karakter en ze heeft een goede invloed op iedereen, die in en buiten de lyceumklas met haar in aanraking komt. Er is iets fris in dit boek, dat het aantrekkelijk maakt evenzeer voor wat oudere lezers. Een ontluikende liefde is het bevredigende slot.

Ook de jongens worden niet vergeten. Zo is er een boek van *Henk van Mussendorp: De wonderdokters van Amersfoort*. Het verhaal speelt zich af in de 80-jarige oorlog, toen Prins Maurits stadhouder was. De wonderdokter van Amersfoort heeft indertijd een twaalfjarige jongen, Frans, tot zich genomen en hem opgeleid tot zijn helper

en opvolger. De familie van Frans is door de Spanjaarden vermoord. Op een van zijn tochten redt Frans het leven van een Spaanse soldaat. Later ontmoet hij een potseemaker, die achteraf een spion blijkt te zijn voor prins Maurits. Ook Frans biedt zich daarvoor aan en verschaft prins Maurits belangrijke inlichtingen. Hij valt in handen van de Spanjaarden, maar wordt bevrijd door de soldaat. Ons enthousiasme wordt lelijk getemperd door een der laatste zinnen van het boek: „z'n zoon en z'n kleinzoon zijn weg; meegenomen door de Spanjaarden. De *kettervervolging* kan beginnen.” Men moest toch eindelijk eens ophouden, dergelijke historische onjuistheden en haatzaaiende grofheden te lanceren. Goedkoop effectbejag heeft de goede zaak nog nooit gediend. We kunnen dit boek geen aanbeveling meegeven.

In het boek *Een Batavenzoon gaat naar Amerika* door P. Stouthamer vertelt een zeventigjarige, die alleen op een farm in Amerika zit, hoe hij met zijn ouders zestig jaar geleden emigreerde. In het dorpje Herwijnen leden ze ontzettende armoede en dan besluiten ze hun vaderland te verlaten. Ze maken een moeilijke zeereis en moeten ook in de Nieuwe Wereld hard ploeteren. De Nederlandse kolonisten sluiten zich bij elkaar aan en helpen elkaar zo goed mogelijk. Hun godsdienstplichten verwaarlozen ze niet en ten slotte bereiken ze een zekere welvaart. In deze tijd van emigratie kan dit jeugdemigratieboek goede diensten bewijzen.

En als we dan toch in Amerika zijn, gaan we met *Enid Lamonte Meadowcroft: Dwars door Indianenland*. Eeuwen geleden trok Daniël Boone, pionier in Noord-Carolina, over de Cumberlandbergen naar Kentucky. Nadat hij een goed begaanbare weg had aangelegd, haalde hij zijn gezin en vestigde zich als eerste blanke in Kentucky. Het verhaal over deze dappere, die na vier jaren van strijd en taai volhouden zijn doel bereikte, is in de eerste plaats voor de Amerikaanse jeugd geschreven, maar zal ongetwijfeld ook de Nederlandse jeugd boeien.

Voor dezelfde lezersgroep schreef A. van Hartingsveldt het boek *Daan Mulder houdt vol*. Daan is een jongen uit een arbeidersgezin met een goed stel hersens. Zijn vader wordt ziek en Daan gaat vaders plaats innemen om de kost te verdienen. Als vader herstelt en een goede betrekking krijgt, mag Daan naar de zo begeerde H.B.S. gaan. Verschillende spanningen en avonturen rond de school zijn boeiend verteld.

Verdienstelijk is ook het verhaal *Crusoe en de zigeuners* door David Severn. De kinderen van de „Witte Boerderij” hebben vriendschap gesloten met de schrijver Crusoe, die in de buurt een blokhut gaat bouwen. De kinderen mogen hem helpen, vergezellen hem op allerlei tochtjes en komen samen met Crusoe in conflict met een groepje zigeuners. Het conflict wordt omgezet in een goede vriendschap.

De schrijver Anne de Vries heeft zijn sporen op het gebied van jeugdlektuur reeds verdiend. Er is een nieuw boek van hem, nl. *Vader en Jaap*. Dit tweetal vormt een hecht duo. Zij willen moeder verrassen en nemen het in hun armoede niet zo heel nauw met de eerlijkheid. Moeder brengt ze met veel tact op de goede weg terug. Het is een goed geschreven jongensboek met protestantse inslag. Een ander boek dat we onze jongens zeer kunnen aanbevelen is *Het bevrijdende leger* door H. te Merwe, een spannende historische roman over het beleg van Gorcum in de Franse tijd.

Spannende avonturen vinden wij ook in *Het geheim van de oude toren* door A. van Hulzen. Kees en Jan ontdekken allerlei geheimzinnige dingen in een oude toren. Daarnaast is er een conflict met de rijke boerenzoon Gijs. Als er een felle hooibrand uitbreekt bij deze rijke boer, wordt de vader van Kees, die bij hem in dienst is, valselijk beschuldigd. Gijs zelf blijkt echter de schuldige, Dan vol-

geni de bekentenis en de verzoening. Ook dit boek is in protestantse geest geschreven, maar geenszins storend voor katholieken.

In de populaire serie „Ons volk in leven en streven” vertelt Alphons Timmermans de bekende historie van Karel en Elegast. De uitbreidingen, die de schrijver zich veroorloofd heeft, zal niet iedereen appreciëren, maar de jeugd — die het beroemde verhaal niet in het midden-nederlands zou kunnen lezen — zal zich daar stellig niet aan ergeren.

Een fleurig, karaktervormend verhaal voor meisjes is *Mieke van de Rozenlaan* door Max de Lange-Praamsma, een suggestief filmpje over een genoeglijke zomervacantie in een echt christelijk gezin. Mieke, Jos en Non vormen een heerlijk drietal.

In verband met de Kersttijd willen wij tot slot nog wijzen op drie bijzondere boekjes. Vooreerst dan *Stille Nacht* door K. Norel. Hoofdpersoon in dit stukje Indonesische leven zijn een jongen, een meisje en een Nederlandse militair. De kinderen zijn bang voor boze geesten en voor alle „blanda's”. Maar het Kerstlied „Stille Nacht” brengt blank en bruin tot elkander. Een bekoorlijk en leerzaam verhaal.

Dan verdient ook nog een herdruk onze warme belangstelling, nl. *Helden en Heiligen*, een bekende, uitstekend vertelde bundel Heiligenlevens, begrijpelijk voor kinderen van 8 jaar en ouder. *Bethanië* doet hiermee wel zeer goed werk.

En ten laatste iets voor onze groten, voor de poëziegevoeligen onder hen. Dirk Coster en Anton Deering gaven onder de titel *Religieuze poëzie* een keuze uit de Nederlandse religieuze lyriek van 1880 tot heden. Deze zeer uitvoerige bloemlezing wordt voorafgegaan door een echte Dirk-Costerinleiding. De keuze begint met Perk en eindigt met Sickenga. De gedichten zijn soms uitgesproken godsdienstig, soms alleen maar religieus getint (het begrip „religieus” is nl. erg vaag en erg rekbaar). Ook de allerjongsten zijn vertegenwoordigd, bijvoorbeeld Michel van der Plas met zijn joyeuze psalm. Natuurlijk schitteren ook enige figuren door afwezigheid, figuren die we graag aanwezig gezien hadden. Maar dat is het euvel van alle bloemlezingen: ieder mens zou zijn eigen bloemlezing moeten hebben.

De qualificaties van alle in deze kroniek besproken boeken vindt men in onderstaand register.

In deze kroniek werden besproken:

Betlem, G.	63
<i>De trein van 8 uur 20</i> . Geill. — A'dam, H. Meulenhof, f 2,90, geb. f 3,90	IV-V, JM
(Bouws, Tom)	64
<i>Groot vertelboek voor het katholieke gezin</i> . Geill. — Utrecht, De Fontein, geb. f 7,90	Vla-b, JM, †
Coster, Dirk, en Anton Deering	65
<i>Religieuze poëzie</i> . Een keuze uit de Nederlandse Religieuze Lyriek van 1880 tot heden — Lochem, De Tijdstroom, f 3,80, geb. f 5,50	IV-V
van Hartingsveldt, A.	66
<i>Daan Mulder houdt vol</i> . Geill. — Delft, W. D. Meinema, geb. f 2,25	Vib, JM, [P]
(Hesper-Sint, Marian)	67
<i>Er was eens</i> Uit de grote sprookjesschat. Geill. — A'dam, C. A. Spin, geb. f 14,90	Vic, JM
van Hulzen, A.	68
<i>Het geheim van de oude toren</i> . Geill. — Delft, W. D. Meinema, geb. f 3,25	Vib, J, P

- van Keulen, Johan 69
Meisjes vragen...! Een boek voor meisjes — A'dam, Kirchner, f 1,90, geb. f 2,90 IV-V, M
- de Lange-Praamsma, Max 70
Mieke van de Rozenlaan. Geill. — Nijkerk, Callenbach, geb. f 3,50 VIa, M, [P]
- Marjoleine 71
Zal ik je wat vertellen? Geill. — Leiden, Leidsche Uitg. Mij., f 3,90 VIc, JM
- Meadowcroft, Enid Lamonte 72
Dwars door Indianenland. Geill. — Arnhem, S. Gouda Quint, geb. f 3,90 VIb, JM
- te Merwe, H. 73
Het bevrijdende leger. Geill. — Delft, W. D. Meinema, geb. f 2,90 V, J, P
- van Mussendorp, Henk 74
De wonderdokters van Amersfoort. Geill. — Groningen, Jan Haan, geb. f 1,10 VIa, J, P
- Norel, K. 75
Stille Nacht. Geill. — Nijkerk, Callenbach, geb. f 0,70 VIb, JM
- van der Plaats, Betty 76
De merel zingt. Geill. — Meppel, A. Roelofs Van Goor, geb. f 4,50 IV-V, M
- Schmidt, Ans 77
De regenboog. Geill. — Den Haag, Mouton, geb. f 4,50 VIb, JM
- Severn, David 78
Crusoe en de zigeuners. Geill. — A'dam, Het Holl. Uitgevershuis, geb. f 4,50 VIb, JM
- Stouthamer, P. 79
Een Batavenzoon gaat naar Amerika. Geill. — Nijkerk, Callenbach, geb. f 1,20 VIa, J
- Timmermans, Alphons 80
Karel en Elegast. Geill. — Helmond, Uitg. Helmond, f 1,25 VIa, JM
- de Vries, Anne 81
Vader en Jaap. Geill. — Nijkerk, Callenbach, geb. f 1,20 VIa, J, P
- XX 82
Helden en Heiligen. Naverteld te Bethanië. Geill. — A'dam, Van Munster, geb. f 2,50 VIc, JM, †
- Sanders, Annie 84
Siem Schans. Geill. — Delft, W. D. Meinema, geb. f 2,90 VIb, JM, [P]
 Siem ontwikkelt zich ondanks de harde slagen van het leven tot een flinke kerel. Aanbevolen lectuur.
- Schreurs, Jacques, M. S. C. 85
Kleine vertellingen. Geill. — Baarn, De Boekerij, geb. f 4,90 V, †
 Sprookjes, fabels in proza en soms op rijm. De gebreken van de mens worden in deze moralisaties op fijne wijze en met milde humor aan de kaak gesteld.
- van der Steen-Pijpers, Co 86
Van oude en nieuwe kranten. Geill. — Nijkerk, Callenbach, f 0,40 VIb, JM, [P]
 Brammetje kaapt kranten om een prijs te halen. Berouw hergeeft hem de vrede. Een fijn psychologisch en opvoedkundig verhaaltje.
- de Vaal, Hans 87
Jazz. Vast oerwoudrhythme tot Hollywoodsymphonie. Geill. — A'dam, Jacob van Campen, geb. f 3,75 V
 Oorsprong en ontwikkeling der jazz-muziek; verdediging der authentieke jazz tegen de swing-ontaarding. Voor alle belangstellenden.
- Verschoor-Van der Vlis, Nel 88
Een dag vol spanning. Geill. — Nijkerk, Callenbach, geb. f 0,75 VIb, JM
 Teun en Joop beleven een angstig avontuur. Boeiend en suggestief.
- Visser, Ab 89
Guido Gezelle. Mens en dichter. Geill. — Assen, Born, geb. f 3,25 IV-V
 Populaire Gezelle-biografie met een achttal verklarend ingeleide gedichten. Een zeer bruikbaar boekje in dit Gezelle-jaar.
- Vos, A. C. 90
Het leven van Franz Liszt. 1811—1886. Geill. — Den Haag, J. Philip Kruseman, geb. f 1,— IV-V
 Vlotte en anecdotische biografie (in deze Musica-serie wordt weinig over de eigenlijke muziek gesproken). Men moet bij Liszt eindelijk eens ophouden met de onzin van „Orde” en „brevier”.
- Vos, A. C. 91
Het leven van Ludwig van Beethoven. 1770—1827. Geill. — Den Haag, J. Philip Kruseman, geb. f 1,— V
 Kort samengedrongen levensbeschrijving om de lezers „enigermate bekend te maken met de zo vaak onbegrepen” grote componist.
- van Waard, Ko 92
De wonderlijke avonturen van Sneeuwbaard en Bolbuik. Geill. — Haarlem, Gebr. Van Staden, geb. f 1,95 VIc, JM
 Twee kabouters beleven heel wat avonturen met de dieren in het bos. De illustraties zijn niet erg geslaagd.
- van Zuylen, J. J. L. 93
Radio-encyclopaedie. Geill. — A'dam, G. W. Breughel, geb. f 8,90 IV-V
 In dit handige boek worden tal van radiotechnische, muzikale en biografische gegevens verstrekt aan de leek die 100 % nut uit z'n radio wil puren.

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

- Rockwood, Roy 83
Bomba uit de rimboe. Geill. — A'dam, Moussault, f 2,40, geb. f 3,90 VIa, J
 Opgeschrœfde fantasie over een super-jongen. De verheffing van het blanke ras en de minderwaardigheid van de kleurlingen liggen er te dik op.

VIc = Voor beginners (6-8 j.). VIb = Voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal afgestemd op de rijpere jeugd (16 j. en ouder). J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] = Speelt in protestants milieu.

Bijlage van Het Schoolbestuur

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Kroniek van Jeugdlectuur

De boekestroom van de maand December is zó overstel-
pend, dat we menen goed te doen ons inleidend artikeltje
eens prijs te geven teneinde „schoon schip” te maken.
Hier is dan een deel van die door de najaarsaanbiedingen
zo gezwoolen vloed:

We beginnen met de allerkleinsten en noemen daarom
voorop *Het klokje van zeven uur en dus . . .*, door *Henk
de Wolf*. De auteur heeft deze aardige sprookjes gedicht
om tegen kinderbedtijd door de radio aan de kleintjes te
vertellen. Hij laat Prins Verbeelding alles overbrengen
wat deze van de bloemen, de sterren en over kabouters,
elfen en andere sprookjesfiguren hoort. Verschillende per-
sonen als koning Kaskoeskilewan, Krokeladorus, en de
koksmaat spelen in diverse vertellingen een rol. In boek-
vorm zullen deze sprookjes opnieuw het kinderhart ver-
overen. Het boekje is ook aantrekkelijk geïllustreerd.

Twee maanden geleden hebben wij gewezen op de
Sonatine-reeks „voor jonge mensen”. Ook „voor kinde-
ren” wordt er door de uitgeverijen naarstig aan muziek-
opvoeding gewerkt.

In de serie *Jeugd en muziek* zijn twee deeltjes verschenen,
boekjes voor beginnertjes van een jaar of tien. Die
boekjes, door *Opal Wheeler* en *Sybil Deucher*, heten
resp. *Mozart, Het Wonderkind*, en *Joseph Haydn, De
Vrolijke Dorpsjongen*. Als een sprookje in woord, beeld
en muziekvoorbeelden wordt in deze boekjes het leven
van de componisten verteld. Met Mozart maken de
lezertjes een reis door Europa, een reis als een droom;
met de kleine Sepperl leren zij de goede schoonheid van
het leven zien. De tekst en de muziekstukjes van het
boekje over Haydn zijn meer geschikt voor wat gevor-
derde lezertjes. Beide boekjes ademen een zuiver katho-
lieke sfeer. Hierbij sluit uitstekend aan het boek van
Kurt Pahlen: In het wonderland der muziek. In deze
inleiding tot de muziek worden allerlei onderwerpen in
een aardige gesprekvorm betrokken: het notenschrift, de
instrumenten en zangstemmen, het orkest, de opera enz.
Allerlei leuke verhaaltjes en ontmoetingen en aardige
tekeningen maken het tevens tot een bron van genoeg.
Het boek leent er zich uitstekend voor, om in de huise-
lijke kring te worden voorgelezen. Kleine en grote kin-
deren, ook die van 50 jaar en ouder, zullen dit boek
geboeid lezen.

Na dit muzikale uitstapje keren we terug tot de verhalen.
Een aardig kinderboek is: *Holmer en Elger, de vrolijke
schoenmakertjes* door *Rie van Heeteren*. De tweeling
Holmer en Elger, zoons van een arme schoenlapper in
een arm dorp, trekken de wereld in, omdat er thuis niets
meer te eten is. Zij beleven allerlei avonturen. De kin-

deren zullen van dit boek smullen en er zeker iets goeds
uit meenemen.

Lettersprookjes door *Hermien IJzerman* bevat een reeks
beschaafde, aardige sprookjes. De volgorde van de eerste
letter van de titels geeft de volgorde van het alfabet
aan. Vandaar de titel. Ook uiterlijk is dit — grotendeels
neutrale — boek wel aantrekkelijk.

Zeer aan te bevelen is het boekje *Het glazen huisje*
door *Hanny Hoogland*. Moeder vertelt iedere avond. Eén
van de verhalen gaat over zieke Riekje. Dit meisje
blijkt echt te bestaan. De dorpsjeugd helpt om een
glazen huisje voor haar te bouwen. Een prachtig gezins-
leven wordt hier beschreven. De kinderen kunnen hieruit
leren, dat niet alleen de gezonden maar ook de zieken
een taak in deze wereld te vervullen hebben.

Jonas ziet sterretjes door *Elisabeth de Meyier* geeft het
verhaal van Jonas, de zoon van een mijnwerker. Deze
jongen valt van een muur en in ijltostand maakt hij een
tocht door het heelal (zee, lucht en aarde) tot hij ten-
slotte een stukje steenkool wordt. Met rijke fantasie is
deze avontuurlijke reis beschreven, zodat onze jeugdige
lezers op prettige wijze allerlei wetenswaardigs leren.

De wind in de wilgen door *Kenneth Grahame* is de ver-
taling van een bekend Engels kinderboek. Deze vlot
geschreven fantasie bevat de avonturen van een mol, een
rat, een das en een pad. Het boek behoort tot de klassieke
kinderboeken, in het genre van Alice in Wonderland.
Jongens die verzet zijn op sterke verhalen en graag eens
griezelen, kunnen terecht bij het boek *De reizen van
Sindbad, de zeeman* door *Piet Visser* „aan de Neder-
landse jeugd verteld”. Het is moeilijk iets weer te geven
van deze reeks bonte, sprookjesachtige avonturen van
de bekende Arabische vertellingen. Maar dat die avon-
turen spannend zijn, is zeker.

Dan gaan we naar de groep van 13 tot 15. Velen zullen
gespist uitgezien hebben naar „nieuwe avonturen onder
de verkennerhoed”. Welnu, die zijn er: *Zwervend door
Texas* door *L. M. Kater*. In dit derde deel volgen wij
de lotgevallen van de familie Klaassen in Texas, totdat
zij weer naar Nederland terugkeert. Schrijver weet de
spanning er tot het laatste toe in te houden. Ook van
dit boek zullen onze jongens en speciaal de verkenners
onder hen weer smullen. Zeer aanbevolen.

Gezonde en leerzame sensatie vinden we ook in het
boek van *Chr. A. Meijer: De jacht op de Aalscholver*.
Een pas voltooide uitvinding van een auto die behalve
gewoon rijden ook onder water varen kan en tevens
een helioptère is, wordt juist voor de octrooi-aanvraag
gestolen. De zoon van de ingenieur-uitvinder weet na

vele spannende avonturen de uitvinding van zijn vader te redden. Een kundig verteld en boelend jongensboek. We mogen ook wel bijzonder attent maken op een nieuwe reeks, de A.T.-Reeks, waarin als nummer één verscheen: *Met kapitein Scott naar de Zuidpool* door N. G. Hazelhoff. De uitgevers van deze reeks willen het jeugdlectuurprobleem bij de horens pakken en zorgen voor A (vontuur) en T (techniek) tegen lage prijs. Dit eerste deeltje doet alles van deze loffelijke poging verwachten; het is een pakkende beschrijving van de beroemde tocht van Scott, verlucht met een keur van foto's uit de gelijknamige Arthur J. Rank-film.

B. T. Westendorp schreef *De storm die uitkomst bracht*. Aan de dijk van een zeedorpje hebben herstelwerkzaamheden plaats. Aanvankelijk kunnen de vreemde arbeiders moeilijk opschieten met de vaste bewoners. Tussen Klaas en Karel komt het zelfs tot vijandschap. De auteur maakte Jo, het zoontje van het schoolhoofd, tot middelpunt van de intrigue. Gedurende een samen doorleefd stormgevaar komen Klaas en Karel innerlijk tot elkaar. Een prettig en goed boek.

Erg enthousiast zijn we ook over *Het bord met de wilgen* door Doris Gates. Janey Lorkin, dochtertje van een katoenplukker in Amerika, heeft een zwervend en armoedig leven, maar één grote rijkdom: een prachtig antiek bord met een voorstelling er op waarvan zij een sprookje maakt. Zij vindt een lief vriendinnetje en een ideale onderwijzeres, maar ook een vijand in de gemene Bounce. Moeder wordt ernstig ziek, de armoede staat voor de deur. Janey's bord brengt echter een sprookjesachtige wending. Een prachtig verhaal, zowel naar inhoud als naar stijl. In vele opzichten leerzaam en paedagogisch in de goede zin van het woord.

J. de Haan geeft in *De torenklok zweeg...* een historisch jongensboek over de mislukte overrompeling van Sluis in de Tachtigjarige oorlog. De uitgever schijnt het evenwel nodig te vinden zijn boeken voor katholieken onsympathiek te maken, in casu door een „ketterjagende” laffe Jezuet. Ongeschikt voor katholieke lezers.

We mogen ook nog wel eens wijzen op een boek dat al zijn vijfde druk beleeft: *De dierenwereld in een notedop* door E. G. Huey. In levendige stijl geeft dit boek een overzicht van heel de rijkdom en verscheidenheid der dierenwereld, zo onderhoudend en zo enthousiast, dat ook onze grotere meisjes en jongens het in één adem zullen uitlezen. Deze dierkundige vertellingen horen ook thuis in ieder troeplokaal van elke jeugdbeweging. En ouderen zullen er prachtige vertelstof in vinden.

Diet Kramer heeft als schrijfster, ook van jeugdboeken, een reputatie die veel lezeressen naar nieuw werk van deze auteur doet uitzien. In het boek *Zes + een werd 7*, wordt de vijftienjarige Riek Valentijn voor een moeilijke keus geplaatst: of in Zwitserland blijven bij haar rijke tante Con, in wier huis zij een weelderig leven heeft geleid, of terug gaan naar haar ouders in Nederland, die slechts een middelmatige welstand genieten. Onze dappere Riek kiest het laatste en heeft dan thuis en op school met grote moeilijkheden te kampen. Tenslotte komt zij als overwinnares uit de strijd, dank zij vooral het tactvol optreden van haar ouders, wier huiselijk leven ideaal is. Het godsdienstig element krijgt in dit verhaal zijn plaats en het boek is boeiend geschreven.

Het is verheugend, dat van het boek *De burenen* door Pauline Hens een tweede druk kon verschijnen, want het bevat een spannend verhaal met prachtige strekking. Het drietal-uit-de-stad vindt in Professor Dorkel en zijn familie echte burenen, die de „acclimatisering” tot een verrijking maken, zodat het drietal oog krijgt voor bloemen, dieren, weer, en omgeving.

De uitgeverij Boom-Ruygrok heeft een prijsvraag voor jeugdboeken uitgeschreven — een prijsvraag, die een

dramatische kant heeft gehad, toen de bekroonde inzending „Wij bouwen ons een toekomst” een volkomen plagiaat bleek van Tiny Pulles' boek *Start* — en een van de bekroonde boeken heet *Teun Blink*, geschreven door J. de Groof. Dit boek is een aanwinst voor onze jeugdlectuur. Teun Blink wordt betrokken in een aantal spannende avonturen. Men zou dit mooie boek het epos der eerlijkheid kunnen noemen. Met lof geslaagd voor het Conservatorium zien we Teun aan 't slot nog optreden voor de radio.

Jacht en avontuur vinden onze jongens in *Het landgoed Ter Voorde* door E. Karst Jr. Om dit landgoed heen bevinden zich uitgestrekte bossen, waarin zich veel groot wild bevindt. De bewoners worden verontrust door een geheimzinnige stropersaffaire. Natuurlijk wordt dit mysterie opgelost, maar intussen heeft de auteur ruimschoots gelegenheid gehad de lezer te boeien en in zijn jachtkennis te doen delen.

Sportlectuur is voor onze vijftienjarigen vaak even nodig als brood. Gelukkig is er op dit gebied nogal veel goeds verschenen. Dat vele goede heeft nu verrijking aanvulling gekregen in het boek *Nou wij, boys!* door Ton van Beers en A. van Emmenes. Dit boek heeft als ondertitel: Van junior tot international, en de voetballiefhebber wordt hier op aangename wijze ingelicht over de techniek van het stopper-spil-systeem. Ook krijgt hij een tamelijk goed inzicht in het switchen of veranderen van plaats, iets nieuws voor de meesten. De schrijvers laten tevens goed zien, dat de voetbalsport meer is dan spieroefening alleen; het wordt „hersenswerk”. Als verhaal is de geschiedenis van doelman Ridders minder spannend verwerkt. Afgezien van dit tekort zij dit boek alle sportliefhebbers warm aanbevolen.

Welkom is ook het boek van J. C. Alders: *De sterrenwereld in een notedop*, dat zeer geschikt is om jeugdige lezers met de sterrekunde te doen kennis maken. Tal van figuren verhelderen de uiteenzettingen over het wondere lied van de hemel. Het laatste hoofdstuk bevat zelfs aanwijzingen om zelf een zonnewijzer te maken.

Hier boven hebben wij reeds een antipapisme gesignaleerd. We willen onze lezers ook ernstig waarschuwen voor het boek *Meester Meindert* door H. Kingmans. Ook dit boek behandelt een episode uit de 80-jarige oorlog, maar het is zo kwetsend anti-rooms, dat het (niet eens alleen voor de katholieke jeugd) als volkomen ongeschikt en onpaedagogisch verworpen moet worden. En dat na de Duitse duisternis en I.K.O.!

Het spijt ons eveneens afwijzend — zij het om een andere reden — te moeten staan tegenover het boek *Op de drempel* door Mien van 't Sant. Dit boek over een gemengde H.B.S.-club is wel vlot geschreven en het komt in 't verhaal ook wel nooit tot een direct verkeerde situatie, maar met de moraal wordt zo'n beetje gemarchandeerd. Een bepaalde gefundeerde levenshouding ontbreekt volkomen, er wordt veel te veel uitgeweid over het probleem „vriendjes”, en de situatie aan het slot is eerder het begin van een probleem dan „de” grote oplossing.

Dan zijn er gelukkig wel betere romans voor bakvissen. Bijvoorbeeld *Kool en rozen* door C. M. van Hille-Gaerthé, een boek dat al aan zijn zesde druk is. Simpel, maar met veel gevoel geeft de schrijfster de geschiedenis van het dorpsonderwijzeresje Ruut de Ruyve, die een man ontloopt en toch met hem haar geluk verzekerd ziet. Een prettig boek over gave mensen, die leven in een zuiver, gelovig milieu.

Een mooi boek met goede strekking is ook: *Tine van Loon* door Netty Faber-Meynen. Tine van 5 H.B.S. blijkt een dapper, zich wegcijferend meisje en tenslotte wijdt zij zich als verpleegster met haar toekomstige man aan het zendingswerk.

De bekende schrijfster *Nel Verschoor-Van der Vlis* geeft in *Tegenwind* een boeiend verhaal over de oorlog met z'n zorgen en ziekten in het gezin Van Raalte. Dit goede gezin slaat er zich dapper en met Godsvertrouwen doorheen.

Nietha den Hartogh schildert ons in haar boek *Op onze schouders* het leven van enige jonge mensen tussen 20 en 30, in het Rotterdam van 1945-1948, die, ondanks hun vele na-oorlogse moeilijkheden, bereid zijn, de zware last blijmoedig te dragen en met vertrouwen op de toekomst. Ook al is dit boek enerzijds wat neutraal, toch zal het zijn nut hebben en de jonge generatie tot energie prikkelen.

Gaarne maken wij onze lezers attent op het boek *Zó-zit-dat*... door *Rudyard Kipling*. Han Hoekstra en Annie Schmidt hebben met de vertaling van het bekende werk „Just so Stories“ een daad verricht, die door velen zeer gewaardeerd zal worden. De humoristische dierenverhalen van Kipling vormen immers een interessante lectuur, speciaal voor de rijpere jeugd. Ook ouderen zullen evenwel met genoegen van dit leuke boek kennis nemen. En dan sluiten we de kroniek van deze maand met *Jantje Sallemandr* door *Leo Foppe*. Jantje Sallemandr, een eenvoudig hoertje uit een plaats in de buurt van Leiden, is in zijn dorp een ware persoonlijkheid geworden; en dat niet alleen om zijn zesjarig verblijf in Amerika, waarover hij fantastische verhalen doet, maar veel meer om zijn dapper optreden bij diverse branden in het dorp, waarvan hij zelfs de dader ontdekt. Jantje is een grappig mannetje, met een goed hart en altijd tot helpen bereid. Er komen in dit boek, dat in specifiek katholieke geest geschreven is, vele amusante gebeurtenissen voor. We bevelen het zeer aan voor circa negen- tot veertienjarigen.

In deze kroniek werden besproken:

<i>Alders, J. C.</i>	94
<i>De sterrenwereld in een notedop.</i> Geill. — Baarn, Hollandia, geb. f 6,90	V, J
<i>van Beers, Ton, en A. van Emmenes</i>	95
<i>Non wij, boys!</i> (Van junior tot international.) Geill. — A'dam, Nieuwe Wiek, geb. f 3,90	V, J
<i>Faber-Meynen, Netty</i>	96
<i>Tine van Loon</i> — Kampen, J. H. Kok, geb. f 2,90	IV-V, M, P
<i>Foppe, Leo</i>	97
<i>Jantje Sallemandr.</i> Geill. — Utrecht, De Fontein, geb. f 3,50	Via-b, JM, †
<i>Gates, Doris</i>	98
<i>Het bord met de wilgen.</i> Geill. — Arnhem, S. Gouda Quint, geb. f 3,90	Via-b, M
<i>Grahame, Kenneth</i>	99
<i>De wind in de wilgen.</i> Geill. — A'dam, Van Breda, geb. f 4,25	Via-b, JM
<i>de Groot, J.</i>	100
<i>Teun Blink.</i> Geill. — Haarlem, Boom-Ruygrok, geb. f 3,90	V, J
<i>de Haan, J.</i>	101
<i>De torenklok zweeg</i> De mislukte overrompeling van Sluis. Geill. — Groningen, Jan Haan, geb. f 1,25	IV (Via, J) P
<i>den Hartogh, Nietha</i>	102
<i>Op onze schouders.</i> Geill. — Haarlem, Boom-Ruygrok, geb. f 4,50	IV-V, M

Hazelhoff, N. G. 103
Met kapitein Scott naar de Zuidpool. Geill. — A'dam: Antwerpen, Van Ditmar; Wereldbibliotheek. f 0,50

	Via, J
<i>van Heeteren, Rie</i>	104
<i>Holmer en Elger de vrolijke schoenmakertjes.</i> Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,50	Vib, JM
<i>Hiens, Pauline</i>	105
<i>De buren.</i> Geill. — R'dam Wijt, geb. f 3,90	V, JM
<i>van Hille-Gaerthé, C. M.</i>	106
<i>Kool en rozen</i> — Leiden, A. W. Sijthoff, geb. f 4,90	IV-V, M
<i>Hoogland, Hanny</i>	107
<i>Het glazen huisje.</i> Geill. — Haarlem, Boom-Ruygrok, geb. f 3,90	Vib, M
<i>Hucy, E. G.</i>	108
<i>De dierenwereld in een notedop.</i> Geill. — Baarn, Hollandia, geb. f 6,90	V
<i>Karst sr., E.</i>	109
<i>Het landgoed Ter Voorde</i> — Meppel, M. Stenvert, geb. f 5,75	V, J, [P]
<i>Kater, L. M.</i>	110
<i>Zwervend door Texas.</i> (Nieuwe avonturen onder de verkennerhoed.) Geill. — Nijmegen, De Koepel, geb. f 4,90	Via, J, †
<i>Kingmans, H.</i>	111
<i>Meester Meindert.</i> Geill. — Groningen, Jan Haan, geb. f 2,90	IV (Via, J) L
<i>Kipling, Rudyard</i>	112
<i>Zó-zit-dat</i> Geill. — Baarn, Hollandia, geb. f 4,90	IV-V, JM
<i>Kramer, Diet</i>	113
<i>Zes + een werd 7.</i> Geill. — A'dam, Holland, geb. f 4,90	V, M
<i>Meijer, Chr. A.</i>	114
<i>De jacht op de Aalscholver.</i> Geill. — Haarlem, Boom-Ruygrok, geb. f 3,90	Via, J
<i>de Megier, Elisabeth</i>	115
<i>Jonas ziet sterretjes.</i> Geill. — Haarlem, Boom-Ruygrok, geb. f 3,25	Via-b, J
<i>Pahlen, Kurt</i>	116
<i>In het wonderland der muziek.</i> Geill. — A'dam; Antwerpen, Kosmos, geb. f 4,90	Via-b, JM
<i>van 't Sant, Mien</i>	117
<i>Op de drempel.</i> Geill. — A'dam, Holland, geb. f 4,90	IV (IV-V ^o) M, N
<i>Verschoor- Van der Vlis, Nel</i>	
<i>Tegenwind.</i> Geill. — Nijkerk, Callenbach, geb. f 3,90	IV-V, M, P
<i>Visser, Piet</i>	119
<i>De reizen van Sinbad, de zeeman.</i> Aan de Nederlandse jeugd verteld. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,25	Via-b, J
<i>Westendorp, B. T.</i>	120
<i>De storm die uitkomst bracht.</i> Geill. — Lochem, De Tjidsstroom, f 2,65, geb. f 3,90	
<i>Wheeler, Opal, en Sybil Deucher</i>	121
<i>Joseph Haydn.</i> De Vrolijke Dorpsjongen. Geill. — Haarlem, De Librije, geb. f 3,90	Vib, JM, †
<i>Wheeler, Opal, en Sybil Deucher</i>	122
<i>Mozart.</i> Het Wonderkind. Geill. — Haarlem, De Librije, geb. f 3,90	Vib, JM, †
<i>de Wolf, Henk</i>	123
<i>Het klokje van zeven uur en dus</i> Geill. — Baarn, De Boekerij, f 3,65, geb. f 4,90	Vic, JM

IJzerman, Hermien 124
Lettersprookjes. Geill. — A'dam; Antwerpen, Wereld-
 bibliotheek, geb. f 4,90 V1b, JM

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

Broos, Wim 125
Greetje uit de noodwoning. Geill. — Nijkerk, Callen-
 bach, geb. f 0,85 VIa, M

Mooi verhaal met godsdienstige inslag en goede strek-
 king. Greetje kan ondanks de slagen van het leven haar
 doel bereiken.

Disney, Walt 126
Sneeuwwitje en de zeven dwergen. Geill. — A'dam, L. J.
 Veen, geb. f 2,95 VIc, JM

Het beroemde sprookje in moderne stijl verteld en met
 de bekende Walt Disney-illustraties verlucht.

Doevendans, S. A. 127
Derk Jan. Geill. — Groningen, Jan Haan, f 0,55
 V1b, J, P

Aardig verhaal over een zoontje uit een diepgelovig
 protestants gezin.

Elias, E., Mr, en Mr A. Menalda 128
The Hague as it is — Vues de la Haye — Zó is
Den Haag. Geill. met 74 foto's — A'dam, Lankamp
 & Brinkman, geb. f 4,25 V

Korte karakterschets en voornaamste bezienswaardigheden
 van onze Residentie.

Feenstra, Fenna 129
Een zomer op de Heidehoeve — A'dam, Van Holkema
 & Warendorf, f 2,90, geb. f 395 IV-V, M

Een jongemeisjesroman met enorm conventioneel décor,
 maar toch wel prettig leesbaar en boeiend.

Franke, S. 130
Koningin Helena. Geill. — Meppel, A. Roelofs Van Goor,
 geb. f 4,25 VIa, JM

Kinderboek over het leven van de bijen. Leerzame lec-
 tuur, zij het wat lyrisch.

Franke, S. 131
Met de helm geboren. Geill. — A'dam, De Arbeiders-
 pers, geb. f 3,90 VIa, J

Verhaal speelt in de 80-jarige oorlog. Joost slaagt er
 in zijn vader terug te vinden en met hem naar het
 ouderlijk huis terug te keren.

Goudappel-Bos, Riek 132
Josjes proefkamp. Geill. — Haarlem, Boom-Ruygrok,
 geb. f 3,25 V1b, M

Josje, de eenling, brengt haar vakantie door in een ge-
 zellig gezin. Pretentieloos verhaal met leuke illustraties.

Gijzema, Johan 133
Herman Verheyen op Sint Louis. Geill. — Meppel, M.
 Stenvert, geb. f 3,50 VIa-b, J, †

Een gezellig, sympathiek verhaal, waarin de kostschool-
 sfeer juist is weergegeven.

van Heeteren, Rie 134
Goudkopje. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,50
 VIa-b, M

De lotgevallen van de schone prinses Edelweis. Het
 houthakkersdochtertje Goudkopje brengt alles in orde.

Hildebrand, A. D. 135
Dorus Das op de Veluwe. Geill. — A'dam, H. Meulen-
 hoff, geb. f 2,95 VIc, JM

Het zevende boek in de bekende serie van Bolke de Beer.
 Vol fantasie.

van de Hulst, W. G. 136
De gedroogde appeltjes. Geill. — Nijkerk, Callenbach,
 f 0,20 VIc, M, [P]

Grootmoeder vertelt een aardig verhaaltje voor prote-
 stantse kleintjes.

van de Hulst, W. G. 137
Het huisje in de sneeuw. Geill. — Nijkerk, Callenbach,
 geb. f 0,60 V1b, JM

Twee ferme jongetjes verdwalen in een bos. Een juweel-
 tje van vertelkunst.

van de Hulst, W. G. 138
Rozemarijntje en de zwarte jongen. Geill. — Nijkerk,
 Callenbach, geb. f 1,20 V1b, M

Door het aardige Rozemarijntje wordt „de zwarte jon-
 gen” als kunstenaar erkend en gesteund. Een aardig
 boek.

van de Hulst, W. G. 139
Thijs en Thor. Geill. — Nijkerk, Callenbach, geb. f 1,—
 V1b, M

Geertje bezorgt de hond Thor een prettig leven als zijn
 baas Thijs dit niet meer doen kan.

van de Hulst, W. G. 140
De wilde jagers. Geill. — Nijkerk, Callenbach, geb.
 f 0,60 VIc, JM

De kleine wilde jagers blijken zelfs voor een varken
 bang; hun enige buit is een verdwaald poesje. Aller-
 aardigst verhaal.

Kingmans, H. 141
Aan de frontieren. Geill. Groningen, Jan Haan, geb.
 f 1,40 VIa-b, J

Lobith tijdens de Franse overval van Lod. XIV. Weinig
 boeiend.

Mikkelsen, Børge 142
Jörn Havbo gaat naar zee. Geill. — Den Haag, Zuid-
 Holl. Uitg. Mij., f 2,50, geb. f 3,90 IV (VIa°, J)

De 14-jarige Deense jongen Jörn maakt allerlei span-
 nende avonturen mee. Voor r.k. jeugdbibliotheken min-
 der geschikt.

Mikkelsen, Børge 143
Jörn Havbo gaat weer naar zee. Geill. — Den Haag,
 Zuid-Holl. Uitg. Mij., f 2,50, geb. f 3,90 III (VIa°, J)

De verdere avonturen van Jörn. Hier en daar anti-
 katholiek en onpaedagogisch.

Penning, L. 144
De held van Spionkop — Zwolle, La Rivière & Voor-
 hoeve, f 2,—, geb. f 2,90 VIa, J, P

De roemruchte strijd der Transvaalse Boeren. Een mooi
 boek!

Penning, L. 145
De leeuw van Modderspruit — Zwolle, La Rivière &
 Voorhoeve, f 2,—, geb. f 2,90 IV-V, J, P

De jonge Boer Louis Wessels strijdt dapper voor zijn
 land. De 10e druk van dit boek bewijst wel genoeg.

Penning, L. 146
De overwinnaar van Nooitgedacht — Zwolle, La
 Rivière & Voorhoeve, f 2,—, geb. f 2,90 IV-V, J, P

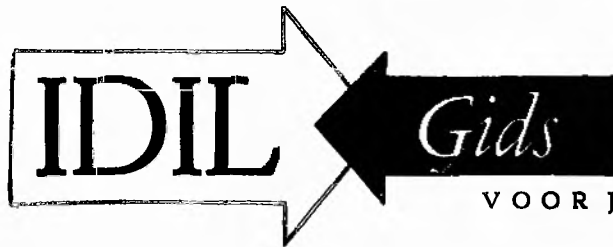
Een sympathieke historische roman over de Boeren-
 oorlog.

Penning, L. 147
De verkenners van Christiaan de Wet — Zwolle, La
 Rivière & Voorhoeve, f 2,—, geb. f 2,90 V, J, P

Historisch verhaal over het heldhaftig verzet der Boe-
 ren. Boeiende lectuur en verdiende 8e druk!

Prick van Wely, Max 148
Het leven van Wolfgang Amadeus Mozart. 1756—1791.
 Geill. — Den Haag, J. Philip Kruseman, geb. f 1,— V

Beknopte biografie van de zeldzaam begaafde musicus
 Mozart.

Bijlage van *Het Schoolbestuur*

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Het jeugdboek in de loop der eeuwen

„Les bons livres d'Enfants sont les meilleurs
parmi les livres d'hommes.” (A. Vinet)

Mevr. J. Riemens-Reurslag, hoofd-redactrice van het Maandblad „Het Kind”, heeft bij de uitgeverij W. P. van Stockum & Zoon te Den Haag, een zeer belangrijk boek doen verschijnen met dezelfde titel als dit artikel heeft. Dit boek komt ons voor de lezers van „Het Schoolbestuur” zo belangrijk voor, dat wij menen goed te doen het inleidend artikel van de maand te wijden aan genoemd werk.

Schrijfster heeft haar boek onderverdeeld in 10 hoofdstukken, waarvan dan de eerste drie over „Het natuurlijke jeugdboek”, de volgende vier over „Het klassieke jeugdboek”, hoofdstuk acht en negen over „Het tegenwoordige jeugdboek” en het laatste over „Het jeugdboek na 1945”.

Het is met het Nederlandse jeugdboek eigenaardig gesteld. Onze boekenproductie is buitengewoon hoog, maar een kinderboek van internationale betekenis hebben wij niet voortgebracht.

Schrijfster volgt de ontwikkelingsgang van het Nederlandse jeugdboek, van de oudste tijd tot heden; juist gezegd: van het in het Nederlands uitgegeven jeugdboek. Zij schrijft met warmte over de rijkdom der vroegere volksboeken, over de buitenlandse pioniers (John Newbery, Images d'Épinal), over baker- en kinderrijmen, over wiegeliederen en de relaties met folklore. Uitvoerig staat zij stil bij het sprookje (wetenschap, volkssprookje, cultuursprookje, symboliek, opvoedende waarde, kinderpsychologie) en gaat nader in op beroemde verzamelingen als die van Moeder de Gans, Grimm, Andersen, 1001 Nacht, en op de fabel. Het derde hoofdstuk is zeer instructief, omdat hier Grimm's „De Bremer Straatmuzikanten” als model genomen wordt, teneinde daaraan de diverse aspecten te demonstrenen, te weten: het psychologische, paedagogische, folkloristische en psychoanalytische (psychosofische) aspect.

Als dan het klassieke jeugdboek aan de beurt komt, geeft Mevr. Riemens-Reurslag brokjes literatuurgeschiedenis over *Don Quichote*, *Gullivers Reizen*, *Robinson Crusoe*, *Van Münchhausen*, *Piet de Smeerpoots*, *Prikkebeen*, *De Negerhut van Oom Tom*, *Jules Verne*, *Alice in Wonderland*, *Pinocchio* en *Niels Holgersson*. In het vijfde hoofdstuk geeft zij enige specimina van het opzettelijk voor kinderen geschreven boek (Rousseau, Campe, Madame de Genlis); in het zesde bespreekt zij het moralistische kinderboek in de 19e eeuw (o.a. Van Alphen en *Brave Hendrik*). In hoofdstuk 8 worden de reacties op het mora-

listische kinderboek besproken in een drietal stromingen (Suze Groshans, Nellie van Kol, J. W. Gerhard), als ook de paedagogische voorlichting van de 20e eeuw, waarbij de schrijfster tot de conclusie komt „dat de paedagogische periode zichzelf overleefd heeft: het kinderboek is doodgepaedagogiseerd” (p. 186).

De kinderpsychologie brengt dan een omwenteling teweeg. Algemeen bekend is de indeling in lezers-typen van Prof. Dr. Charlotte Bühler:

1. De leeftijd voor verhaaltjes als Piet de Smeerpoots.
2. De leeftijd van het sprookje.
3. De leeftijd van Robinson Crusoe.
4. De leeftijd der heldenverhalen.

Een keerpunt, omdat men hierbij „Vom Kinde aus” gaat.

Het negende hoofdstuk geeft „de invloed van het jeugdboek door schrijvers en enquêtes weergegeven”. Nogmaals wordt ons ingehamerd, dat de jeugdige lezers een boek lezen om de inhoud, met misschien een heel enkele uitzondering, en dat in het algemeen het aesthetisch bewustzijn ontwaakt in de puberteit, tussen 13 en 18 jaar. Bij een jongere is er van een aesthetische beleving geen sprake.

Schrijfster haalt ook de merkwaardige paradox van Theodor Storm aan: „Als men voor de jeugd wil schrijven, mag men niet voor de jeugd schrijven”. Als de invloed van het jeugdboek op levensinzicht en beroep wordt nagegaan, blijkt dat die op beroep vrijwel nihil is, terwijl die op levensinzicht ook meestal ontkend wordt.

In het laatste hoofdstuk kraakt schrijfster enige harde noten over uitgevers en illustraties („Walt Disney-achtige” illustraties zijn af te raden), over prentboeken en prijsvragen, over de bemiddelaars en de zucht naar „het nieuwe boek”. Gaarne citeren we een passage van blz. 239-40: „Er waren enkelen, die voor de jeugd konden schrijven: gedesillusioneerden, als Cervantes en Swift, een avonturier als Defoe. Zonder opzet schreven zij van de eeuwige moeilijkheden van de mens, die in een ieder weer terugkomen, van zijn strijd tegen windmolens, zijn botsingen met de cultuur, of de vage wensen van een mensenziel om stilletjes te leven, enkel voor zich vlinders vangen, zomaar, zonder doel, om op zijn hoed te prikken. Maar wij zijn altijd als zuster Ursula: dat verdragen wij niet; als hij vlinders vangt, dan moet hij tenminste de families leren of er mooie schilderijtjes van maken, maar niet zomaar, alsjeblieft niet zonder „nut”. En de massalezer zegt: „Lieve Zuster Ursula, ik ga naar Amerika”, keert het boek voorgoed de rug toe, en gaat naar een

moordfilm of koopt zich een beeldroman voor een kwartje."

Samenvattend concludeert schrijfster dan: „Het boek moet een letterkundig of volkskundig karakter dragen, in het algemeen overeenkomen met de leeftijdspsychologie van het kind en — naast of na elkaar — voldoen aan de verschillende strevingen van de mens, t.w. een streving naar zelfvolmaking, zich deel te weten van een geheel, zijn sfeer te verruimen, zijn levensdeelgenoot te vinden." (p. 241-42). Daarom ook kan de afscheiding tussen boeken voor bepaalde leeftijden niet zo streng zijn. Daarom ook is een goed kinderboek aantrekkelijk voor jong en oud. Meer en meer breekt het nieuwe inzicht door, dat de subjectieve beoordeling van het kind meer richtinggevend is dan de objectieve van de opvoeder. De eerste taak van het jeugdboek is: het kind in te wijden in de wereld van het boek, hem het genot te leren van een zinvolle vrijetijdsbesteding, waar hij geen anderen bij nodig heeft. Er is een verschuiving van het paedagogische naar het psychologische; er is ook een verschuiving naar een meer culturele achtergrond. Mevr. Riemens-Reurslag besluit dan

haar van zo grote deskundigheid getuigend werk met het veelzeggende resultaat van een enquête, met een psychologisch verantwoorde keuzelijst van een honderdtal meest oorspronkelijke, na de oorlog verschenen jeugdboeken en met een bibliografie.

Uit deze uitvoerige bespreking zal de lezers duidelijk geworden zijn, dat niemand die zich met jeugdlektuur ex professo bezig houdt dit boek ongelezen kan laten. Is het een volmaakt boek? Natuurlijk niet. Het is ons opgevallen, dat met geen woord gerept wordt over de jeugdbeweging, zelfs niet over de padvinderij, en de daarmee verwante lectuur.

De katholieke lezer zal het ook als een pijnlijk gemis constateren, dat het godsdienstig aspect niet ter sprake komt, ook al worden dan in de keuzelijst enige jeugdbijbels opgenomen. En diezelfde katholieke lezer zal zich dan met verbazing afvragen, waarom in die keuzelijst bij die jeugdbijbels wel vier protestantse boeken mogen prijken, maar de toch zo voortreffelijke jeugdbijbel van Hölscher-Romualdus blijkbaar terra incognita is, zelfs voor een zo eminent expert als Mevr. Riemens-Reurslag.

Kroniek van Jeugdlektuur

De jeugdboeken die wij in dit Februari-nummer bespreken behoren alle nog tot de oogst van 1949. In het in ons inleidend artikel besproken boek van Mevr. Riemens-Reurslag komt ook de statistiek over 1948 (674) ter sprake en wordt geconstateerd, dat dit getal veel te groot is in verband met de zeer verminderde koopkracht. Schrijfster gaat zelfs zo ver, dat zij schrijven durft: „Het spreekt vanzelf, dat er bij deze 674 zeker wel 300 zijn, die beter in de pen hadden kunnen blijven" (p. 243). Het ziet er naar uit, dat 1949 statistisch ongeveer eenzelfde beeld zal vertonen; t.z.t. hopen wij daarvan verslag uit te brengen.

Onze kroniek begint met *De Tovermolen* door *Greta Bandhuizen*. Dit aardige boek voor kleuters en kinderen tot 10 jaar is een kostelijk sprookje waarin mensen, kabouters en dieren een rol spelen. Ook de illustraties, van Jan Wijga, zijn alleraardigst.

Verhalen, versjes en tekeningen geeft het boek *Kindervreugd* door *Nelly Donker*, die niet alleen de schrijfster er van is, maar ook de illustratrice. Dit zeer aantrekkelijke boek stimuleert belangstelling en liefde voor dier en plant. De lezertjes zullen vreugde beleven aan de drie dikke poesjes, de wespenprinses, de hond Vlegeltje en andere aardig getypeerde figuurtjes. De bijzonder goed getroffen kindertoon en -sfeer zullen ook de voorlezende ouders plezier geven. Bibliotheeklezertjes mogen wel speciaal op dit mooie boek gewezen worden.

Een sprookjesverhaal vinden we in een prachtig boek van *Beverley Nichols*: *De boom die was gaan zitten*. Dit betoverende sprookje vertelt over Joeke en haar grootmoeder, die onder een oude boom een winkel voor dieren houden. Concurrentie vermoordt hen bijna: de boze Sam opent een winkel in een oude Ford. Honderden belevenissen voeren naar de ontknoping: een weldoende schildpad blijkt een prins te zijn en Joeke wordt prinses. En ze leefden lang en gelukkig! Grote mensen zullen glimlachend de prachtige humor waarderen, die overal om het hoekje kijkt als een grappige kobold. De illustraties zijn bovendien voortreffelijk.

„Geschreven voor alle kinderen, die worstelen met hun rekenommen" is: *Het vrolijke rekenboek* door *Dick Ouwendijk*. Een jongetje dat met rekenen tobt, heeft een droom waarin hij de sommen uit zijn boek beleeft.

Het werd een leuk verhaaltje met aardige illustraties. Hinderlijk is dat de schrijver herhaaldelijk spreekt over het „kunnen" van een som i.p.v. „kennen".

Kees Galesloot schreef voor jongens van 9-12 jaar een aardig boek, nl. *De club der Zwartneuzen*. Frits, Henk en Sef hebben een wandelclub, waarvan ze meteen voorzitter, penningmeester en secretaris zijn. Het geheel heeft een Indiaans tintje. Als Indianen gaan ze op pad en beleven allerlei aardige avonturen.

In de bekende reeks Akkerklokjes verscheen als vijftiende deeltje *Chraposjka de berentemmer* door *Nicolai Lesskov*. Dit aardige boekje van slechts 38 bladzijden geeft een verhaal, dat in Rusland speelt tijdens de lijfeigenschap. Chraposjka valt bij zijn heer in ongenade, maar door de Kerstpreek bekeert zijn heer zich van zijn wreedheid. De berenleider wordt dan vrij verklaard, maar hij wil toch bij zijn heer blijven. In het dorp heerst vreugde, nu ruw geweld plaats gemaakt heeft voor vrede.

We vragen ook nog de aandacht voor de tweede druk van *Een dessajongen* door *Marie C. van Zeggelen*. Ming, een arm dessajongetje, wil graag op school gaan. Dit is echter onmogelijk: hij moet zijn ouders helpen. Voor geld zal een ander jongetje hem leren wat hij zelf op school hoort. Het zusje van Ming geeft hem het geld en als ze niets heeft, neemt zij het weg bij haar tante. Ming verneemt dit en verkoopt zijn geitje. Als dit verhaal aan de resident wordt verteld, krijgt Ming de gelegenheid om te gaan studeren. Een beminlijk verhaaltje, zij het dan uit de nu wel voltooid verleden „tempo doeloe".

Het mooie boekje *De kleine kameel* door *Kay Boyle* behandelt de lotgevallen van een kleine kameel, een boekje dat met groot genoegen gelezen zal worden, ook al zullen de kleintjes niet de les van levenswijsheid begrijpen, die in het verhaal opgesloten ligt; de les nl. van de nadelige gevolgen van eigenwijsheid.

In het dorp Heslo komt grote opschudding onder de schooljengd door het verschijnen van een prachtige auto, waaruit een keurig geklede jonge dame stapt. Achteraf blijkt zij een kind van een neef van de glerige rijkard Beugels. Deze stuurt het meisje dadelijk weg. Dan vinden enkele kinderen een massief gouden armband. Waar is de eigenares en wat moet er met de armband gebeuren, is dan de kwestie waarom het verhaal draait, dat *Bep*

Otten schreef in *De oosterse prinses*. Tenslotte verschijnt Branca Beugels en door de armbanden weg te schenken blijkt zij een weldoenerster.

Leerzame avonturen vinden we in *Martin's geheime raketvlucht naar de maan* door David Craigie. Professor Erdleigh heeft nl. een raket geconstrueerd die naar de maan zal worden afgeschoten. Zes mannen zullen meegaan. Daarom wordt eerst een proefraket afgeschoten. Zonder iemands medeweten kruipen daarin twee ondernemende kinderen, Martin en Jane Ridley. De ijsselijke avonturen onderweg en de angstaanjagende ontmoetingen op de maan worden boeiend verteld. Alleen als de kinderen in nood verkeren denken zij aan bidden. Toch een zeer belangwekkend boek, waarin heel wat bijzonderheden over meteoren, kometen en vaste hemellichamen verteld worden.

Vervolgens gaan we naar de groep van vijftienjarigen. En dan noemen we voorop het eerste deel van de jeugdencyclopaedie *Wat is dat?* Dit eerste der drie delen gaat van A tot Fauna. De derde druk bewijst wel dat dit werk aan zijn doel beantwoordt, ook al hebben we eigenlijk naar omvang en prijs meer met een kleine W.P. te doen. De artikelen zijn duidelijk en uitvoerig. De katholieke onderwerpen zijn niet verwaarloosd en op een bevredigende manier besproken. Wel staan er beoordelingen in, die wij als katholiek anders zouden formuleren, bv. het communisme. Als de beide andere delen in dezelfde geest zijn samengesteld, is er geen bezwaar onze katholieke jeugd van de rijke inhoud en de mooie illustraties te laten genieten.

De bijzondere A.T.-reeks (Avontuur en Techniek-reeks, aardige dunne boekjes van dertig pagina's voor vijftig cent) heeft een zeer geslaagd derde deeltje gekregen in: *Rob's avontuur met de PH-TCE*. Rob Vervoort mag, als beloning voor het flinke werken op school, met zijn oom per vliegtuig naar Londen. Vanaf het kopen der passagebiljetten tot de landing in Engeland geeft het boekje een beschrijving van de tocht, zo boeiend en aantrekkelijk, dat men het in één ruk uitleest. De veiligheidsmaatregelen, de technische bijzonderheden worden helder en begrijpelijk verteld. Niet alleen de jongeren, ook de ouderen zullen dit verhaal van de zo populaire hobbyclubschrijver Leonard de Vries met genoegen lezen.

Voor dezelfde leeftijdsgroep van 14, 15 jaar is er een interessant populair-technisch boek van William Oakley: *Het jongens timmerboek*. Waarin opgenomen metaalbewerking. Op overzichtelijke en duidelijke wijze behandelt dit het materiaal en gereedschap, nodig bij hout- en metaalbewerking. Het geeft aan hoe men het gereedschap moet hanteren, onderhouden en aanwenden. Dit vlot geschreven, rijk en goed geïllustreerde boek vormt, afgezien van enkele natuurkundige onnauwkeurigheden, een goede grondslag voor een ieder die geen vakonderwijs heeft genoten en toch iets bereiken wil op dit gebied. Ook voor onze jeugdige hondenliefhebbers is er een belangrijk boek te noemen, nl. *Mijn baas en ik*. Hondenstudie voor de rijpere jeugd. De auteur, C. A. Kruis, bespreekt met grote liefde de hond, zonder daarbij in overdrijving te vallen. Het boek legt een goede grondslag voor de dierenvriend, die op de juiste wijze met zijn hond wil omgaan. Ook kan het als leerboek voor beginnende kynologen gebruikt worden.

Voor deze groep hebben we dan ook nog een speciaal meisjesboek te vermelden, nl. *Een schrijfster zoekt een baan* door Caro Cossaer. De schrijfster van dit boek zocht een kantoorbaantje om de kost te verdienen, want met schrijven alleen lukt dit niet. Ze komt achtereenvolgens op vier verschillende kantoren en vertelt vlot en prettig haar belevenissen. Erg origineel kan men het niet noemen, maar wel een beetje oppervlakkig en een enkele keer humoristisch.

Rest ons dan nog een half dozijn boeken voor de rijpere jeugd.

Daar is b.v. het boek *Immeke*. De wonderlijke avonturen van een honingbij, door H. van Kruijningen. Met Immeke als middelpunt schetst de schrijver het ganse leven van een bijenvolk. Hij doet dit op een wijze, dat het boekje met veel genoegen gelezen zal worden, niet alleen door de wat rijpere jeugd, waarvoor het in de eerste plaats bestemd is, maar ook door ouderen. De vele leuke tekeningen vormen een speciale attractie.

Miep Diekmann schreef: ... *En wat kan ik?* Hoofdfiguur in dit boek voor oudere meisjes is Ada, het kind van rijke ouders. Ze is verloofd en wil een goede huisvrouw worden. Daarom gaat ze enkele maanden in verschillende gezinnen werken. Er is veel goeds in dit boek, maar het is wel erg jammer dat Ada alle levensproblemen wil oplossen zonder God of godsdienst.

Eveneens een roman voor oudere meisjes is: *Kortsluiting* door Nettie Wijnberg. De 21-jarige Gerda voelt zich niet tevreden bij haar zieke moeder en strenge vader. Ze neemt een betrekking op een kantoor aan en gaat in pensioen. Zelfs haar beste vriend Tjeek laat ze in de steek. In dat pensioen leert ze een jongeman kennen, die haar in de steek laat als ze in nood is, terwijl Tjeek de echte vriend blijkt. Ook in dit boek is helaas iedere uiting van godsdienst zorgvuldig vermeden.

Nel van der Zee schreef *Zuster Anneke*. Anneke is verzorgster in een kindertehuis. Fred van Reenen, assistent-arts in een ziekenhuis, haalt Anneke over als leerling-verpleegster te komen werken in datzelfde ziekenhuis. Zij leert Fred kennen als een fuifnummer en breekt daarom met hem. Kinderarts Van Zeggelen verovert haar dan. De toestanden in het ziekenhuis worden uitvoerig en vlot beschreven. Ook in dit aardige boek met goede strekking mocht blijkaar God nooit genoemd worden.

Pakkend en vlot geschreven is de meisjesroman *Beren-Karin* door Estrid Ott. We maken kennis met een dapper en edelmoedig Noors meisje, dat met grote offervaardigheid een steentje bijdraagt tot de ontwikkeling van haar streekgenoten, die arm zijn en lezen noch schrijven kunnen. De ontmaskering van een misdadiger zorgt voor de spanning in het verhaal.

De boven reeds genoemde schrijfster Bep Otten zorgde voor een boeiende meisjesroman en daarmee zullen we dan deze kroniek sluiten. Dat boek heet: *Ons eigen leven*. Paula en haar lichtzinnige vriendin Miep willen als echte zelfstandige, moderne meisjes zelf hun problemen oplossen. Vooral Paula raakt in de verschillende vraagstukken verward. Desillusie voert haar echter in veilige haven. De boeiende intrige werd (helaas geheel neutraal) verwerkt tot een warm pleidooi voor eerlijke liefde en huwelijksrouw; tot een levensspiegel voor ontwikkelde jonge meisjes van minstens 'n jaar of achttien.

In deze artikelen werden besproken:

<i>Badenhuizen, Greta</i>	149
<i>De tovermolen</i> . Geill. — A'dam, C. Wiering Vlb-c, JM	
<i>Boyle, Kay</i>	150
<i>De kleine kameel</i> . Geill. — A'dam, De Bezige Bij, geb. f 2,60	Vla-b, JM
<i>Cossaer, Caro</i>	151
<i>Een schrijfster zoekt een baan</i> . Geill. — Den Haag, Zuid-Holl. Uitg. Mij, geb. f 6,90	V, M
<i>Craigie, David</i>	152
<i>Martin's geheime raketvlucht naar de maan</i> . Geill. — A'dam, Andries Blitz, geb. f 4,50	Vla, JM

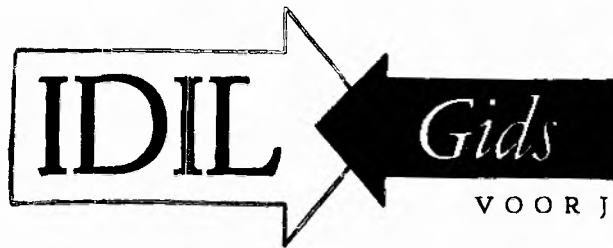
- Diekmann, Miep** 153
 En wat kan ik? Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 4,50 IV-V, M, N
- Donker, Nelly** 154
Kindervreugd. Geill. — A'dam, Jacob van Campen, geb. f 4,50 VIb-c, JM
- Galesloot, Kees** 155
De club der Zwartneuzen. Geill. — Utrecht, Fontein, geb. f 3,50 VIb, J, †
- van Kruiningen, H.** 156
Immeke. De wonderlijke avonturen van een honingbij. Geill. — Purmerend, J. Murusses, geb. f 2,75 IV-V, JM
- Kruis, C. A.** 157
Mijn baas en ik. Hondenstudie voor de rijpere jeugd. Geill. — Den Haag, Mouton, geb. f 4,90 V, JM
- Lesskov, Nicolai** 158
Chraposika de berentemmer. Geill. — Assen, Van Gorcum & Comp., f 0,65, geb. f 0,95 VIb, JM
- Nichols, Beverley** 159
De boom die was gaan zitten. Geill. — A'dam, De Arbeiderspers, geb. f 4,90 VIb, JM
- Oakley, William** 160
Het jongens timmerboek. Waarin opgenomen metaalbewerking. Geill. — A'dam, De Bezige Bij, geb. f 5,50 V, J
- Ott, Estrid** 161
Beren-Karin. Geill. — Den Haag, Zuid-Holl. Uitg. Mij, geb. f 4,90 IV-V, M, [P]
- Otten, Bep** 162
Ons eigen leven. Geill. — Leiden, Leidsche Uitg. Mij, f 3,65, geb. f 4,90 IV, M
- Otten, Bep** 163
De Oosterse prinses. Geill. — Leiden, Leidsche Uitg. Mij, geb. f 4,25 VIa, JM, [P]
- Ouwendijk, Dick** 164
Het vrolijke rekenboek. Geschreven voor alle kinderen, die worstelen met hun rekensommen. Geill. — Heerlen, Winants, f 1,95 VIb, JM
- Riemens-Reurslag, J.** 165
Het jeugdboek in de loop der eeuwen. Geill. — Den Haag, W. P. van Stockum & Zoon, geb. f 7,90 IV
- de Vries, Leonard** 166
Rob's avontuur met de PH-TCE. Geill. — A'dam; Antwerpen, Van Ditmar; Wereldbibliotheek, f 0,50 V, J
- Wijnberg, Nette** 167
Kortsluiting. Roman voor oudere meisjes. Geill. — Baarn, De Boekertj, geb. f 4,90 IV-V, M, N
- XX** 168
Wat is dat? De encyclopaedie voor jongeren. 1e deel: A tot Fauna. Geill. — Baarn, Hollandia, 3 din, p. deel geb. f 17,50 V, JM
- van der Zee, Nel** 169
Zuster Anneke. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 4,50 IV-V, M, N
- van Zeggelen, Marie C.** 170
Een dessajongen. Een der mooiste verhalen uit Nellie's volkskinderbibliotheek. Geill. — Assen, Van Gorcum & Comp. f 0,85, geb. f 1,20 VIb, JM

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

- Borrebach, Hans** 171
Een meisje met spirit. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 4,50 IV, N
 Reisverhaal van enkele bakvisjes. Idealisering van het gemengd trekken. Weinig verheffend, over het algemeen flauw, maar wel vrolijk verteld.
- de Cuyper, A.** 172
Gesprekken met u, meisje. — Brugge, K. Beyaert, f 3,95 IV-V, M, †
 De toon van deze gesprekken is meer geschikt voor leiders en leraressen, die deze gesprekken als goede leidraad kunnen gebruiken.
- Gilhuis-Smitskamp, G.** 173
't Is feest, als moeder voor ons leest. Geill. — Delft, W. D. Meinema, geb. f 2,50 VIc, P
 Snoezige verhaaltjes en versjes. De term „de Here” zal voor katholieke kleintjes vreemd aandoen.
- Koen-Conrad, Nettey** 174
Ik zou zo graag.... Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 4,50 IV-V, M
 Joeck wil zo graag een gezellige baan, maar Cupido helpt haar aan het meest vrouwelijke beroep. Vrolijk niemen-dalletje, in 't jargon van het moderne meisje.
- Penning, L.** 175
De kolonist van Zuid-West-Afrika. — Zwolle, La Rivière & Voorhoeve, f 2,—, geb. f 2,90 IV-V, JM
 Geschiedkundig verhaal over de Afrikaanse vrijheids-oorlog. Zeer spannend, vooral voor jongens.
- Toussaint, A. J.** 176
De knechts van de Warderhoeve. — Heerlen, Winants, f 1,95 VIa; J
 Jongensboek over de Bokkenrijderstijd; vermoedelijk een eersteling. Volmaakt onschuldige lectuur, alleen wat on-beholpen van stijl en compositie.
- Erratum:**
 Gelieve het uitgevallen qualificatiecijfer VIa, J, aan te brengen bij *Westendorp, De storm die uitkomst bracht.* (Nr. 120 — Jan.-afl.).

VIc = Voor beginnelingen (6-8 j.). VIb = Voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal afgestemd op de rijpere jeugd (16 j. en ouder). IV = Voor volw. (18 à 20 j. en ouder). III = Voorbehouden aan gevormde lezers. J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] = Speelt in protestants milieu. Een nulletje ° = Paedagogisch niet verantwoord. N = *Storend* neutraal. De Romeinse cijfers geven de toelaatbaarheid aan. Moet een jeugboek worden afgekeurd, m.a.w. is het slechts toelaatbaar voor een hogere leeftijdsgroep, dan is het niet voldoende dit in een zwaarder cijfer uit te drukken. De hogere leeftijdsgroep zal immers aan dit vaak voor haar te kinderlijk geschreven boek niet veel hebben: het boek was voor jongere lezers bestemd. Daarom wordt met ingang van dit nummer (inclusief het register) achter de toelaatbaarheidsaanduiding tussen haakjes vermeld voor welke leeftijd het boek bestemd (maar dus niet geschikt) is. Bijvoorbeeld IV (VIa) = Toelaatbaar slechts voor volwassenen (IV), maar voor hen te kinderachtig, want bestemd voor 13—15 jaar (VIa).

Bijlage van *Het Schoolbestuur*

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Kroniek van Jeugdlectuur

We beginnen onze maandelijks kroniek deze keer met twee boekjes van *Johanna Bottema*, nl. *Grote broer* en *Piet bij de wilde dieren*. Het curieuze van deze twee boekjes schuilt in het feit, dat *Johanna Bottema* ze niet geschreven heeft maar getekend, en bij die tekeningen heeft *Ab Visser* versjes gemaakt. *Grote broer* geeft plaatjes van verschillende dieren uit vreemde werelddelen en dan bij elk van deze een bijpassend inheems dier. En in het boekje over *Piet* bezoekt het hondje van die naam, met zijn baasjes, de dierentuin. *Piet* raakt die baasjes kwijt en bekljkt dan op eigen gelegenheid verschillende dieren. De beginnende lezertjes zullen wel plezier hebben in deze tekeningen met rijmpjes.

De zo verdienstelijke schrijver voor de jeugd, *A. D. Hildebrand*, zorgt voor een nieuwe, veelbelovende reeks, nl. de *Daan* de eend-serie, en van deze serie verschenen de eerste twee deeltjes tegelijk. In het eerste, getiteld *Daan de eend*, helpt de jonge eend *Daan* zijn vader in de kroosdrogerij. Als hij echter *Stan*, de otter, leert kennen, gaat hij bij hem in het rietsnijdersbedrijf. Volwassen geworden trouwt hij met een ex-buurmeisje en krijgt bij haar 7 kinderen. Eén van die 7 is de hoofdfiguur van het tweede boekje, nl. *Gakker, de zoon van Daan de eend*, en die *Gakker* is een echte ondeugd. Hij haalt allerlei streken uit, waarom onze kleine jongens en meisjes hartelijk zullen lachen. Dit vrolijke en onschuldige dieren-sprookje is weer „een echte *Hildebrand*”.

Voor de allerkleinsten hebben we ook nog twee aardige sprookjes van *Hester Klenke*, nl. *Jan Klaassen in Kabouterland* en *Jan Klaassen en de Vuurkabouter*. In het eerst genoemde boekje bezoekt *Jan* met zijn *Katrijntje* *Kabouterland* en toont daar zijn slimheid. Hij weet de kabouters te verlossen van een slechte reus. In het tweede kan *Jan* zijn schulden niet betalen. De *Vuurkabouter* belooft hem f1000 als hij de macht van de *Vuurkoning* breekt. *Jan* vindt daarvoor trucjes uit. Sommige gevoelige kleintjes zullen misschien de plaat van de *Vuurkoning* niet zo waarderen.

In de populaire *Nikkertjes-serie* is een vijfde deel uitgekomen. Schrijver en illustrator van deze serie zijn een en dezelfde, nl. *Piet Broos*, en dit vijfde deel heet: *De grote reis naar Nederland*. De drie pikzwarte negertjes beleven weer veel nieuwe avonturen. Ze gaan als knechtjes van *Sinterklaas* naar Nederland en op die reis gebeuren vreemde dingen. Het verhaal is levendig verteld en getekend.

En de oogst voor de allerkleinsten sluiten we met het boekje *Marionet*, waarvan *Lidow* zowel schrijfster als illustratrice is. Een prinsesje met 7 petemoeien wordt door een boze tovergodin van haar „beschermjuweel” beroofd.

Als zij dit gaat zoeken, voeren allerlei avonturen haar naar de plaats waar ze zijn moet. Het verhaal is in de vorm van een marionettenspel en vormt een zeer mooi kinderboek.

In het boekje *Koning Babar* door *Jean de Brunhoff* treden olifanten op als mensen. Ze bouwen een stad en leven daar heel genoeglijk. Dit verhaaltje is voor beginners geschikt, maar de taal eist wat meer bedrevenheid in de leeskunst.

Marian Smeets schreef: *Gijsbert Konijn in het circus*, het tweede deel van het vervolgverhaal voor kinderen in het dagblad *Het Parool*. Als *Gijsbert* bij de boer weggevlucht is, omdat hij daar met Kerstmis geslacht zou worden, komt hij na veel omzwervingen in het circus *Saltorini*. Het leven daar bevalt hem best en hij kan het dadelijk goed met de andere dieren vinden. Circusverhalen hebben voor de jeugd altijd speciale bekoring en dit aardig geïllustreerde boek zal hun zeker bevallen. De taal is echter niet zo kinderlijk en de vertelling wel wat te wijs voor de kleintjes.

W. Baerveldt vertelt in *De Roewoefclub* over vijf honden, die in dezelfde villawijk wonen en samen een vriendenclub vormen. Schrijver blijkt een goed hondenkenner. In dit fris geschreven boek komen de karakters van zijn „romanfiguren” goed tot uiting. Ook groteren zullen nog wel plezier beleven aan dit verhaal van „hondse” avonturen.

Vervolgens hebben we enige beroemde figuren uit de wereldletterkunde, „natuurlijke” kinderboeken dus. „Leven en avonturen van de felle rover met de rode baard” vertelde *A. D. Hildebrand* na in *Reinaert de vos*, een bewerking van het beroemde middeleeuwse dierenepos. Zo goed als de originele *Reinaert* een prachtige zedenspiegel blijft voor volwassenen, zo is ook deze bewerking voor kinderen een boek dat geen verdere aanbeveling nodig heeft.

Dezelfde auteur vertelde ook het beroemde boek van *Jonathan Swift* na in twee delen, nl. *Gulliver bij de dwergen* en *Gulliver bij de reuzen*. Al dobberend op een wrak belandt *Gulliver* op *Lilliput*, het land van de dwergen. De reacties van de kleine bewoners op een dergelijk monster als een mensenkind zijn aardig beschreven. De oorspronkelijke bedoeling van de schrijver, die deze avonturen bedacht als satyre op de mens en de staat van zijn tijd, ontgaat de kleintjes natuurlijk. Zij zullen enkel genieten van de kostelijke situaties, waarin *Gulliver* zich geplaatst ziet. Het vredelievend element, dat *Gulliver* steeds op de voorgrond stelt, is een kostbaar voorbeeld voor onze kinderen. — Nauwelijks terug uit *Lilliput* drijft de zucht naar avontuur *Gulliver* weer de zee op.

Na storm en noodweer komt hij weer op een onbekend eiland, maar nu zijn het reuzen, die het land bevolken. De situatie is hier veel spannender. Gulliver komt aan het hof, waar uit gesprekken tussen Gulliver en de koning blijkt, dat de mensen nog veel van de reuzen kunnen leren.

Jan Bresser vertelde in *Tijl Uilenspiegel* het leven van deze „held". Hij deed het in dichtvorm, ongeveer op de manier van de bekende Prikkebeen. De coupletten lezen gemakkelijk. Nergens is de dichtvorm geweld aangedaan om wille van de inhoud of omgekeerd. De opzet is zeker geslaagd en dit boekje zal stellig zijn plaats in de huiskamer opvullen.

Een warme aanbeveling geven we gaarne aan het dikke boek *De avonturen van Jeroen en zijn vrienden door Daan Zonderland*, een boek waarin men de drie Jeroenboeken in één band verenigd vindt. Het is een van de mooiste sprookjesboeken die de laatste tijd verschenen zijn. Ieder moet dit boek lezen en zal er van smullen. De hoofdstukken lenen er zich uitstekend toe om te worden voorgelezen in school of huiskamer, want ze zijn niet te lang en bevatten elk een afgerond geheel. Ook de illustraties zijn schitterend. Dan is er voor deze categorie nog een mooi boek, nl. *Caroliëntje* door C. Wilkeshuis. Caroliëntje verblijft, o.i.v. tante Lida en oom Ru, met nog verschillende andere kinderen op Terschelling. Daar genieten ze volop van de zee en het buitenleven. Alledaagse gebeurtenissen krijgen gloed en leven door de vaardige pen van de schrijfster, die verhaalt van Kees de Bok, Jantje Garmaal, Wimpie Waterdruppel en Pietje Fonkel. Tienjarigen zullen dit leerzame en onderhoudende verhaal graag lezen.

En in de serie Jeugd en Muziek verscheen als derde deeltje: *Ludwig van Beethoven en het klokkenspel* door Opal Wheeler. In boeiende schetsen worden hier jeugd-jaren, opkomst, succes en triomf van deze heroïsche mens voor kinderen beschreven. De illustraties zijn, evenals in de twee vorige deeltjes, in oude stijl gehouden. Uitstekende lectuur met pedagogische betekenis. In de categorie voor iets oudere kinderen treffen we een meisjesboek aan, nl. *Doorzetten, Anne-Marie* door Betty van der Plaats. Twee zusjes zonder vader zijn heel verschillend van aard en aanleg. Moeder weet het zo te schikken, dat en de knappe en de onbegaafde dochter leren zien, dat het belangrijk is je best te doen. Een wel aantrekkelijk, maar helaas neutraal gehouden boek. Onze lezers wijzen wij ook gaarne op de deeltjes 1, 2 en 3 van de Op Weg-leesstof Reeks van het Sint Gregoriushuis, nl. *Kardinaal Mindszenty* door fr. M. Bonaventura Post, *Sint Willibrord* door A. van Zenderen en *Het heilig jaar* door fr. M. Bonaventura Post. De boekjes van slechts enkele tientallen bladzijden zijn bestemd als leesstof voor voortgezet L.O. en ze zijn vlot en boeiend geschreven.

Eveneens zij warm aanbevolen het dikke boek *Sprookjes van Veringa* door J. Veringa, een veertigtal mooie sprookjes, waarvan drie geheel op rijm. Van deze sprookjes zullen de kinderen genieten en er iets goeds van meenemen. Vooral de korte verhaaltjes zijn zeer geschikt om voorgelezen te worden.

P. J. Risseeuw schreef *De spoorzoekers van Geltenbeek*, een verhaal dat in 1917 speelt. Een Schevenings jongensclub gaat kamperen in de duinen van Meljendal. Behalve de gewone kampeergebeurtenissen wordt door toedoen van de jongens een smokkelaarsbende opgerold. Het boek heeft een godsdienstige, protestantse inslag.

Voor de aankomende jeugd kunnen we in deze kroniek drie boeken plaatsen. Als eerste noemen we *Zwarte wieken* door Joseph Wharton Lippincott. Hier is een

man aan het woord, die door jarenlange observatie alles over het doen en laten van kraaien te weten is gekomen en zijn wetenschap neerlegde in de levensbeschrijving van één kraai. Hij deed dit zo boeiend, dat de aanbeveling van de uitgever volkomen kan worden onderschreven: als je er aan begint, kun je er niet mee ophouden.

De vijf van de Ruigehoef is een boek van Jo Nabben. De Ruigehoef is het tehuis van een moederloos doktersgezin, waar de boel maar zowat reilt en zeilt, tot tante Hermien orde schept. Er worden heel wat, onschuldige, streken uitgehaald. De oudste dochter is een tamelijk mondain type en de taal is nogal bakvisachtig. Maar de jeugd houdt daar nu eenmaal van.

Piet Begeer zorgde in *Jaap root het wel* voor een mooi boek over een polderjongen, die in de stad de school volgt. Zijn sterke wil en edel karakter stellen hem in staat in deze nieuwe omgeving het goede over te nemen zonder zijn eigen eenvoudige volksaard te verliezen. Zijn plichtsbetrachting brengt hem soms in discredit bij zijn klasgenoten, maar dwingt tenslotte toch respect af. Jaap is een jongen, die van de natuur houdt en de schoonheid er van ziet. Het verhaal is goed geschreven en zal iedere jongen goed doen.

Rest ons nog de rubriek der groten. En dan noemen we eerst een boek dat ook nog voor de bovenlaag van de vorige groep dienst kan doen, nl. *Stuurman Aart* door K. Norel. In deze reisroman vertelt de bekwame auteur van de koene Hollandse scheepvaarders omstreeks 1600. Stuurman Aart vaart eerst mee naar de Levant en maakt tenslotte de grote reis naar Indië. Dit boek geeft een prachtige kijk op de grootheid van de Hollandse macht ter zee, op de gewekdige moeilijkheden die overwonnen moesten worden en op de moed en durf van onze voorvaders om nieuwe zeewegen en gebieden te ontdekken, die Holland groot gemaakt hebben. De romantiek wordt geleverd door Klaartje, het meisje van Aart, dat tenslotte de vrouw wordt van Aart Wessels, schipper op de nieuwe Oost-Indiëvaarder De Vergulde Draak. Het boek is in protestantse zin geschreven en getuigt van een diep geloof. Zelfs volwassenen zullen dit mooie, spannende en leerzame boek met genoegen lezen.

De reeds zo vaak genoemde A. D. Hildebrand is ook in deze categorie vertegenwoordigd met een boek, nl. *De geest van kasteel Sterkenburg*. Het voorwoord van de directeur van het jongensinternaat „Jeugdland" geeft aan dit boek enigszins de strekking van „propaganda" voor dit instituut. Dit ter zijde latend, heeft men hier een prettig en rustig geschreven verhaal. Hoofdfiguur is een der ontspoorde jongens, die in de Jeugdland-gemeenschap een tot reclassering leidende evolutie doormaakt. De combinatie van spookgeschiedenis en karaktervormend verhaal maakt dit boek interessant.

Ook voor onze grotere meisjes is er een roman: *Stijntje* door Gerda Nefkens. Stijntje, een meisje van het land, komt als hulp in de huishouding in de stad. Zij leert de ongelovige Tom kennen en tracht hem tot andere gedachten te brengen. Een diep godsdienstig boek in protestantse geest.

En we sluiten onze kroniek met het uitstekende boek *De Kinderkaravaan* door A. Rutgers van der Loeff-Basenu. We zouden eigenlijk alleen maar veel goeds willen vertellen over deze aangrijpende tocht van 7 kolonisten-kinderen tijdens de grote trek van Amerika's oostkust naar het wilde westen, in 1844. Het spannende boek is bovendien mooi geïllustreerd, maar een iets te vrije illustratie op blz. 151 (die beter had kunnen wegblijven), elst, dat men het boek bij voorkeur aan de meer serieuze lezers geeft, iets waarmee men aan dit mooie jeugdboek ook het beste recht doet wedervaren.

In deze kroniek werden besproken:

(volgnummer)

<i>Baereldt, W.</i>	177
<i>De Roewoefclub.</i> Geill. — Leiden, A. W. Sijthoff, geb. f 2,90	Vib, JM
<i>Begeer, Piet</i>	178
<i>Jaap rookt het wel.</i> Geill. — A'dam, De Arbeiderspers, geb. f 3,90	V, J
<i>Bonaventura Post, M., Fr</i>	179
<i>Het heilig jaar.</i> Geill. — Utrecht, Sint Gregoriushuis, f 0,35	Via, JM
<i>Bonaventura Post, M., Fr</i>	180
<i>Kardinaal Mindszenty.</i> Geill. — Utrecht, Sint Gregoriushuis, f 0,35	Via, JM
<i>Bottema, Johanna</i>	181
<i>Grote broer. Versjes van Ab Visser.</i> Geill. — Meppel, A. Roelofs Van Goor, geb. f 1,95	Vic, JM
<i>Bottema, Johanna</i>	182
<i>Piet bij de wilde dieren. Versjes van Ab Visser.</i> Geill. — Meppel, A. Roelofs Van Goor, geb. f 1,95	Vic, JM
<i>Bresser, Jan</i>	183
<i>Tijl Uilenspiegel</i> Geill. — Den Haag, Pax, geb. f 3,50	Vib, JM
<i>Broos, Piet</i>	184
<i>De grote reis naar Nederland. Met de drie pikzwarte, glimmende nikkertjes op stap.</i> Geill. — A'dam, H. Meulenhoff, geb. f 2,95	Vic, JM
<i>de Brunhoff, Jean</i>	185
<i>Koning Babar.</i> Geill. — Den Haag, Zuid-Holl. Uitg. Mij	Vib-c, JM
<i>Hildebrand, A. D.</i>	186
<i>Daan de eend.</i> Geill. — A'dam, H. Meulenhoff, geb. f 2,95	Vic, JM
<i>Hildebrand, A. D.</i>	187
<i>Gakker, de zoon van Daan de eend.</i> Geill. — A'dam, H. Meulenhoff, geb. f 2,95	Vic, JM
<i>Hildebrand, A. D.</i>	188
<i>De geest van kasteel Sterkenburg.</i> Geill. — A'dam, H. Meulenhoff, geb. f 4,90	IV-V, J
<i>Hildebrand, A. D.</i>	189
<i>Reinaart de vos. Leven en avonturen van de felle rover met de rode baard.</i> Geill. — Naarden, A. Rutgers, f 2,25, geb. f 3,25	Vib, JM
<i>Klenke, Hester</i>	190
<i>Jan Klaassen in kabouterland.</i> Geill. — Utrecht, A. W. Bruna & Zn., geb. f 1,50	Vic, JM
<i>Klenke, Hester</i>	191
<i>Jan Klaassen en de Vuurkabouter.</i> Geill. — Utrecht, A. W. Bruna & Zn., geb. f 1,50	Vic, JM
<i>Lidow</i>	192
<i>Marionet.</i> Geill. — Den Haag, Zuid-Holl. Uitg. Mij	Vic, JM
<i>Lippincott, Joseph Wharton</i>	193
<i>Zwarte wieken. De onoverwinnelijke kraai.</i> Geill. — Den Haag, De Verkenner, geb. f 3,90	V, JM
<i>Nabben, Jo</i>	194
<i>De vijf van de Ruigehoef.</i> Geill. — Heerlen, Winants	V, M†
<i>Nefkens, Gerda</i>	195
<i>Stijntje.</i> Geill. — Den Haag, J. N. Voorhoeve, geb. f 2,90	IV-V, M, P

<i>Norel, K.</i>	196
<i>Stuurman Aart.</i> Geill. — Meppel, A. Roelofs Van Goor, f 3,25, geb. f 4,50	IV-V, J (Via, J) P.
<i>van der Plaats, Betty</i>	197
<i>Doorzetten, Anne-Marie!</i> Geill. — Meppel, A. Roelofs Van Goor, geb. f 3,75	Via-b, M
<i>Risseeuw, P. J.</i>	198
<i>De spoorzoekers van Geitenbeek.</i> Geill. — Den Haag, J. N. Voorhoeve, geb. f 2,90	Via, J, (P)
<i>Rutgers van der Loeff-Basenau, A.</i>	199
<i>De kinderkaravaan.</i> Geill. — A'dam, Ploegsma, geb. f 3,95	IV-V
<i>Smeets, Marian</i>	200
<i>Gijsbert konijn in het circus.</i> Geill. — A'dam, De Bezige Bij	Vib, JM
<i>Swift, Jonathan</i>	201
<i>Gulliver bij de dwergen.</i> Naverteld door A. D. Hildebrand. Geill. — Naarden, A. Rutgers, f 2,25, geb. f 3,25	Vib, JM
<i>Swift, Jonathan</i>	202
<i>Gulliver bij de reuzen.</i> Naverteld door A. D. Hildebrand. Geill. — Naarden, A. Rutgers, f 2,25, geb. f 3,25	Vib, JM
<i>Veringa, J.</i>	203
<i>Sprookjes van Veringa.</i> Geill. — Utrecht, Sint Gregoriushuis, geb. f 8,75	Via-b, JM
<i>Wheeler, Opal</i>	204
<i>Ludwig van Beethoven en het klokkenspel.</i> Geill. — Haarlem, De Librije, geb. f 3,90	Vib, JM†
<i>Wilkeshuis, C.</i>	205
<i>Sprookjes van Veringa.</i> Geill. — Meppel, A. Roelofs Van Goor, f 2,35, geb. f 3,50	Vib, JM
<i>van Zenderen, A.</i>	206
<i>Sint Willibrord.</i> Geill. — Utrecht, Sint Gregoriushuis, f 0,35	Via, JM†
<i>Zonderland, Daan</i>	207
<i>De avonturen van Jeroen en zijn vrienden.</i> Geill. — A'dam, G. W. Breughel, geb. f 4,90	Vib, JM

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

<i>van Brink, J. D.</i>	208
<i>Het postzegelboek. Een handboek voor de postzegelverzamelaar.</i> Geill. — Baarn, Hollandia, geb. f 7,90	V
Een voortreffelijke handleiding, die op tal van bijzonderheden en aantrekkelikheden der philatelie opmerkzaam maakt.	
<i>de Haan, Gonda</i>	209
<i>De kleine spar. Een kerstverhaal.</i> Geill. — Assen, Van Gorcum & Comp., f 0,55, geb. f 0,90	Vic, JM
Een spar wordt kerstboom bij een ziek meisje. Een beminlijk verhaaltje.	
<i>Hawley, G. G.</i>	210
<i>Alles wat mannen van 18 tot 80 jaar willen weten van atoomkracht.</i> Geill. — Hengelo, H. L. Smit & Zn., geb. f 5,75	V
Atoomsplitsing en het gebruik er van voor vredelievende doeleinden. Een populair boek, dat bewondering afdwingt voor de overwonnen moeilijkheden.	
<i>van Helden, Mieke</i>	211
<i>Wij zijn rijk.</i> Geill. — Utrecht, St.-Gregoriushuis, geb. f 5,50	V

171 Liederen en spelen, waarvan 141 met muziek, uit Oost-Brabant. Een belangrijk boek, hoewel wetenschappelijk niet altijd ideaal.

(Jacobs, Corrie) 212
De ster van Bethlehem. Een bundel Kerstverhalen. — Assen, Van Gorcum & Comp., f 1,75, geb. 2,50

Vib-c, JM

Een achttal vriendelijke kerstverhaaltjes, o.a. een bewerking van Streuvels' Kerstekind. De verhalen spelen in zeer verscheiden landen.

Labberton, Mien 213
De bondsdag. Een stuk kinderleven uit de Zwitserse bergen. Geill. — Assen, Van Gorcum & Comp., f 0,55, geb. f 0,90

Vib-c, JM

De Bondsdag is de nationale feestdag van Zwitserland. Een dankbare vreemdeling maakt van deze dag een feestdag voor de jeugd van een Zwitsers bergdorpje.

Labberton, Mien 214
Herre's vergissing. Geill. — Assen, Van Gorcum & Comp., f 0,40, geb. f 0,75

Vic, J

Boeiend, opvoedkundig verhaaltje over Herre's dwaze trots bij een wedstrijd.

Labberton, Mien 215
Met de toverkip. Geill. — Assen, Van Gorcum & Comp., f 0,85, geb. f 1,20

Vic, J

Via een kip komt de kleine Joris tot zijn beroepskeuze en tot welvaart. Een aardig verhaaltje.

Left Four 216
Met een jachtgeweer op veld en meer. Geill. — Deventer, Æ. E. Kluwer, geb. f 4,95

V

Jagersbelevissen, in proza en poëzie. Een prettig boekje.

van Nieuwenhuijzen, J. A. 217
Ontbloeiend wonder. Beschouwingen over de sexuele rijpwording, bestemd voor jongeren van 16 jaar af. — Leiden, L. Stafleu, f 2,90

IV (IV-V°)

Zeer verdienstelijke sexuele voorlichting. Het diepe Godsbesef van de schrijver blijkt uit alles. Enige onjuistheden vragen reserve. Goed hulpmiddel voor ouderen om aan jongeren voorlichting te geven. Niet in handen geven dus.

Prick van Wely, Max 218
Het leven van Frédéric Chopin. 1810—1849. Geill. — Den Haag, J. Philip Kruseman, geb. f 1,—

IV-V

Beknopt, prettig levensverhaal om liefde te wekken voor het oeuvre van deze grote klavier-componist.

Stuveling, Hanneke 219
Pietsclub „Het Wieletje” — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,50

VIa, M

Vier vriendinnen gaan een week lang met een lerars kampen. Goed geschreven neutraal meisjesboek.

Surink-Groen, Annie 220
Annetje. Geill. — Lochem, De Tijdstroom, f 3,15, geb. f 4,40

Vib, M

Dagelijks lief en leed van Annetje, een onderwijzersdochtertje. 't Fijnevoelige kind reageert juist en diep op de dingen. Aanbevolen.

van Velzen, Ina 221
De avonturen van Jantina en haar pop Dantello. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,50

Vib, M

Verhaaltje over de belevissen van een verloren pop die een echt jongetje wordt. Naar taal en inhoud vrij moeilijk voor tienjarigen.

van Velzen, Ina 222
Miek en Riek van de woonschuit — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,50

Vib, M

Belevissen tijdens een tocht per woonschuit van Leeuwarden naar Den Haag. Nogal onwaarschijnlijk.

van Velzen, Ina 223
Wilde Wieteke — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,50

Vib, M

Wieteke is een onstuimige wildebras uit een voorbeeldig gezin. Een aardig boekje.

Vermeulen, Lo 224
Bart in de heide-djungel. Geill. — Antwerpen, De Sikkell

VIa, JM

De vlinders-en-kevers-vangende Bart komt als een soort Erik bij de dieren. Na daar veel goed gedaan te hebben mag hij als „mensje” weer het sprookje uit.

Vermeulen, Lo 225
Bart in de Kongo. Geill. — Antwerpen, De Sikkell V, J

Bart leert op de plantage van zijn oom mensen, dieren en planten van de Kongo kennen. Vlot en leerzaam, maar volkomen neutraal.

van der Vliet, Nel 226
Een zomer van Let Verhage. — Kampen, J. H. Kok, geb. f 3,50

IV-V, M, P

Let's heerlijke vacantiereis met de motorboot „de Kraai” wordt beslissend voor haar verdere leven. Een gezellig verhaal.

Vos, Margot 227
Rozemarijn. Geill. — A'dam; Antwerpen, Wereldbibliotheek, f 2,25, geb. f 2,90

Vib, JM

Sprookjes en legenden in versvorm, ook blijkbaar oorspronkelijke. Prachtige illustraties verhogen de sprookjes sfeer.

de Vries, Anke 228
Hornia — R'dam, De Combinatie, f 2,95, geb. f 3,95

IV-V (VIa°)

Diverse dingen in dit verhaal over het landgoed Hornia zijn paedagogisch niet verantwoord voor de leeftijd, waarvoor dit boek bedoeld is.

van Weeden, Gina 229
Regen op Pinkstermaandag. Geill. — R'dam, A. Voorhoeve, geb. f 3,90

IV-V, M, N

Neutraal verhaal over de gebeurtenissen in het gezin Molenaar op een regenachtige dag. Mooie illustraties.

van der Wilk, Mien 230
Toch een kerstboomje. Van een ongeluk, dat blij afleef. Geill. — Assen, Van Gorcum & Comp., f 0,70, geb. f 1,05

Vic, M, [P]

Het arme Tineke krijgt door een slee-ongeluk toch nog een kerstboom. Een fris geschreven boekje..

Wijnberg, Nettie 231
Martie's Hollandse tijd. Geill. — Baarn, De Boekrij, geb. f 2,50

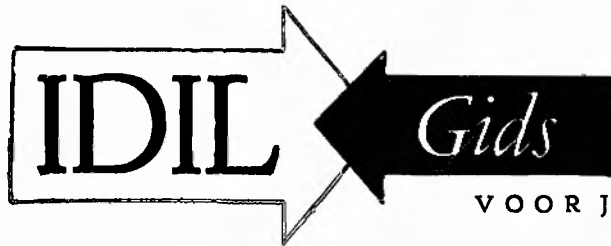
IV-V (VIa-b°), M, N

Dit boek sluit als zelfstandig deel aan op „Martie's Zweedse tijd”. Gemengd zwemmen en zeer vroege voorlichting zijn voor de schrijfster vanzelfsprekende beginselen. Storend neutraal.

XX 232
Het kinderkerstboek 1949. Met medewerking van Bertus Aafjes en Josephine Lem. Geill. — Liesbosch-Princenhage, Priesters v. h. H. Hart, f 0,75

Vib, JM, †

Kerstevangelie, Kerstverhalen en een aardig Kerstspelletje. Aanbevolen.

Bijlage van Het Schoolbestuur

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
 GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Kroniek van Jeugdlectuur

Uit de jeugdboekenproductie van de laatste tijd leggen wij er onze lezers weer enige vóór, in een wat uitvoeriger bespreking, terwijl daarbij de lijn gevolgd wordt van de opklimmende leeftijdsbestemming.

Wij beginnen met een verzameling verhaaltjes en versjes voor onze kleuters, nl. *Er was eens...* door P. J. Risseeuw e.a. Het is een boekje dat zeer geschikt is om uit voor te lezen of te vertellen, vooral voor hen die zelf geen verhaaltjes weten te verzinnen. Stijl en woordkeuze zijn aangepast aan de kindermentaliteit.

In *De jeugd van Gerrit Kra* door P. H. Fruithof beleeft de kraal Gerrit een stormachtige jeugd. De kinderen zullen geboeid worden door alles wat hij beleeft, niet het minst als de verweesde Kra in handen valt van de jonge dierenplaag Fulco. Het boekje heeft bovendien enige opvoedkundige waarde, zodat we het gaarne aanbevelen. Een prettige familiesfeer komt tot uiting in *Het boek van Pieterjan* door P. J. S. Zwart. Het is een klein stukje leven van een jongen van zes jaar. Kleine dagelijkse belevissen worden beschreven, die voor hem groot zijn. Pieterjan gaat enkele dagen logeren bij zijn grootvader in een Fries dorpje, waar hij kennis maakt met het Friese waterland. De sfeer van dit boek is weliswaar neutraal, maar overigens is het een goed boek voor onze kleinere jongens.

In de tijd toen men nog per koets reisde, struikrovers de bossen onveilig maakten en aan avonturen geen gebrek was, leefde Prins Bastiaan in het land van Mille-Malle-Molia. Als iedere jongen bezocht hij de school en haalde hij kwajongensstreken uit. Hoe hij zijn vader opvolgt als koning in dit fantastische land en ook de liefde van zijn volk weet te veroveren door zijn wijs beleid en goedhartigheid, vertelt ons met veel humor Jac. A. Hazelaar in zijn boek *Van de goede koning Bastiaan*. Het dikke boek is spannend tot het einde en leerzaam voor hen, die aandachtig lezen.

T. G. Prins geeft ons in *De rode kano* een frisse vertelling over een flinke, dappere jongen, die in de bezettingstijd een Engels piloot helpt ontvluchten. Dit is wel een moeilijke thema voor de kleuters voor wie het bedoeld is, maar de auteur is in alle opzichten geslaagd. Het verhaal speelt in protestantse kring, doch dit vormt hier voor katholieke kinderen geen bezwaar.

Ook voor onze kleine meisjes hebben we nog twee aardige boeken. *Ida Mijnhart* schreef *Kwebbelijntje*, een bijnaam voor haar Marijke, die zo'n leuke babbelkous is. Marijke heeft een gevoelig hartje, zoals blijkt uit haar warme reacties op de moeilijkheden van haar vriendin-

netjes. Een onschuldig, vriendelijk, neutraal verhaal voor meisjes van 8 tot 12 jaar.

Er is ook nog een boekje uit de nalatenschap van het zo begaafde Joodse meisje *Anne Frank*. Dit vroegrijpe kind — auteur van het bekende onderduik-dagboek „Het achterhuis” — geeft in de sprookjesbundel *Weet je nog?* de harde lessen van het leven en de ontgoocheling die de wereld zo dikwijls biedt, naast het mooie in de natuur en het ware geluk van goed te doen. De teleurstelling van het niet-begrepen kind „Katrientje”; de wijze lessen, die de bloemen ons geven in „Eva's droom” en de dieren bij „Blurry”; de opgeruimdheid van het „Bloemenmeisje”; het zijn allemaal waardevolle levenslessen, voor jong, maar misschien ook nog wel voor oud.

Een vlot en onderhoudend boek voor meisjes van 10 tot 15 jaar vinden we in *Suzie is wat mans!* door Greta Stevens. Suzie Roodhaar en haar vriendinnen Sonja, Tonia en Ineke beleven weer allerlei avonturen, waarin Suzie de hoofdrol speelt. Zij gaan op jacht, Suzie wint een eerste prijs in een springconcours, ze gaan er op uit met een geleende boot, waarbij een geweldig onweer hen bijna doet verongelukken en tenslotte ontdekt Suzie het gestolen manuscript van de auteur Mylius, Sonja's grootvader. De sfeer is nogal modern en co-educatie is hier vanzelfsprekend. Daarom is reserve gewenst en kunnen wij het boek niet zonder meer aanbevelen.

Greta Stevens' boek *Suzie's avonturen* is voor dezelfde categorie, is even vlot en aardig als het vorige, maar het vraagt eenzelfde reserve. Suzie en haar vriendinnen maken met behulp van een oude scheepsbouwer en van Aksel, Suzie's broer, een kano en gaan dan samen kamperen. Bij dit kamperen blijkt, dat Aksel en de meisjes in een en dezelfde tent slapen en dat wordt allemaal beschreven als de gewoonste zaak van de wereld. Wij vinden dit zó onpaedagogisch, dat wij het boek daarom afwijzen.

Paedagogisch heel wat sympathieker is het boek van *Wijmie Fijn van Draat: De Wevertjes*. De kinderen Wevers blijven als wezen achter in een dorp, ergens in Amerika. Ze proberen in hun onderhoud te voorzien door het kweken van bloemen, doch te jong als ze zijn, is die onderneming tot mislukken gedoemd. Het slot van het verhaal opent een rooskleurige toekomst voor het moedige drietal.

Na deze meisjesboeken ook een paar voor onze jongens. T. Lensen schreef een jongensroman, nl. *Drie H.B.S.-ers wagen de sprong*. Dit boek verhaalt de avonturen van drie Hollandse jongens, die in de bezettingsjaren per zeilsloop uitwijken naar Engeland. Bij de geheime dienst

in Engeland beleven zij enkele spannende momenten en bij de bevrijding keren ze als officier met de eerste troepen naar het vaderland terug. Het is een goed boek, vlot en spannend verteld, maar het verheft deze jongens iets te veel en het lijkt soms onwaarschijnlijk. Hoewel in neutrale sfeer geschreven, is het als ontspanningslectuur voor onze jongens geschikt en zij zullen het ook met graagte lezen.

Hugo van de Denekamp is een historisch jongensboek en het werd geschreven door *P. H. Schröder*. Hugo dingt naar de hand van Aldegonde van Weerselo. Tijdens zijn afwezigheid valt de graaf van Gronaenburg, die ook met Aldegonde wil huwen, het kasteel van haar vader aan. Als dit op het punt staat te bezwijken, komt Hugo met een legermacht te hulp. De Gronaenburgers worden verdreven, maar zij zweren wraak te nemen. Door list en bedrog weten zij Hugo bij het Veemgericht verdacht te maken. Een zeer spannend en boeiend verhaal, zo in de trant van onze „klassieke” 19de-eeuwse historische romans.

Ook voor onze vijftienjarige meisjes hebben we een roman, nl. *Als lichtende sterren* door *Nelly van Dijk-Has*. In dit vlotgeschreven boek is Loeki Laarhoven, leerlinge van de H.B.S., de hoofdfiguur. Haar secondanten zijn twee jongens, die vaak tegelijkertijd met Loeki bij een gemeenschappelijke oma logeren. Lang aarzelt Loeki, wie van de twee zij haar sympathie zal schenken. Dan komt de oorlog en zij verliest beide jongens uit het oog. Na de oorlog wil zij weten, wat van hen geworden is. Zij gaat hen bezoeken en schenkt de meest sympathieke haar liefde.

De drie boeken die wij deze maand uitkozen voor onze vijftienjarige jongens lopen wel zeer uiteen. Over het ene zijn we helemaal niet enthousiast en over de andere juist heel bijzonder. Niet enthousiast zijn we over *Verlaten oord* door *Louis Simon*. Dit verhaal, dat in een Franse katholieke verkennerstroep speelt en kennelijk door een niet-katholiek vertaald werd, is te onwerkkelijk om geslaagd te kunnen heten. Ook over de omslagtekening — een jongen, wiens bovenlijf door een stel vlegels met een gloeiende pook wordt bewerkt — kunnen we gezinsins juichen.

Meesters der lucht, een boeiend boek van *G. Grikk*, is daarentegen uitstekend. Twee vijftienjarige vrienden, *Hans en Rein*, maken op hun Nederlands eiland een smokkelaarsavontuur mee in eigen kring en komen door de noodlanding van een Belgisch vliegtuig in persoonlijk contact met de wereld der vliegers. Ze gaan mee naar België, behalen hun vliegbrevet, winnen de Mexicoluchtrace, doorkruisen het woeste land van de Colorado, waar ze kennis maken met edele Indianen en afrekenen met blanke schurken en grijze beren. Daarna keren ze als gevierde „meesters der lucht” naar Europa terug. Een vlot verteld boek, dat elke jongen van 14 tot 16 jaar zal boeien.

Het Djungleboek blijft ook nog altijd een juweel. De uitgever van de zo populaire A.-T.-reeks deed er dus goed aan als no. 4 te brengen: *Toemai van de olifanten en Rikki Tikki Tavi*, door *Rudyard Kipling*. Het doel van de reeks (spannende verhalen tegen lage prijs) wordt hiermee volmaakt bereikt. Het boekje bevat twee interessante dierverhalen, nl. het eerste over olifanten en de kleine Toemai, een kereltje van 10 jaar, dat meegaat om wilde olifanten te vangen; het andere over een vosaap en zijn gevechten met gevaarlijke slangen. Deze verhalen verdienen gelezen te worden door jong en oud. De tekeningen zijn zeer verzorgd.

En dan komen we tot slot aan de „oudste” jeugdgroep, nl. die van 16 jaar en ouder. Bakvisromans verschijnen er nogal veel, we hebben er deze maand zelfs drie.

Henriëtte Bolle schreef een boek met godsdienstige inslag, nl. *Paulien*. Paulien is een eenvoudig meisje, loopt een beetje mank, mist daardoor veel genoegens en is onderwijzeres op een Drents dorp. Het hoofd der school is Hein Verbrug, weduwnaar met één kind. Paulien en Hein vinden elkaar. Ook is Paulien buitengewoon bevriend met het echtpaar John en Judith ten Cate. Judith is een gelovige vrouw, die zonder klagen haar doofheid draagt. Kort na de inval der Duitsers verdwijnen Hein en John in een concentratiekamp. Beiden komen wel terug, maar Hein sterft en John herwint langzamerhand zijn vroegere vitaliteit.

Peter kiest haar eigen weg heet de meisjesroman, die *H. Donker-Van Hengel* schreef. Eugenie, in de wandeling Peter genaamd, is een enig kind. Ze is een opgevoerd meisje en wil overal blijheid om zich heen spreiden. Ze wil zelfstandig worden en gaat een doktersweduwe met één kindje in het huishouden helpen, in Amsterdam. Na veel wederwaardigheden sluit Peter een gelukkig huwelijk met een blinde oorlogsinvaliden. Een zonnig verhaal.

Fenny is dan „Dritte im Bunde”. Zij is een creatie van *Ems van Soest* in haar boek *Fenny krijgt het gedaan*. Fenny is een meisje van het soort, dat zoetjesaan standaardtype dreigt te worden in romans voor oudere meisjes: bijna griezelig begaafd en vol deugden, maar zonder een aasje bovennatuurlijke belangstelling. Het Zelfvertrouwen (met hoofdletter!) is haar god. Fenny dan, die door een kleine aanbieder „Wondermeis” wordt genoemd, schrijft boeken, maakt reisjes, wordt bemind, raakt verliefd en een huwelijk met de ideale dokter volgt straks. Verhalen als dit hebben in wezen zo veel weg van de goedkope dagdroom. Het is jammer, dat het verhaal, zo boordevind idealistische figuren, elke religieuze ondergrond mist. Tot onze spijt kunnen wij dit boek niet aanbevelen.

We sluiten onze kroniek met de aandacht te vestigen op een bijzonder boekje, dat in speciale gevallen goede diensten kan bewijzen. Dat boekje heet *Roeping* en is geschreven door *M. Ballings, S.J.* Van deze vierde druk, die we hiermee aankondigen, mag wel worden gezegd, dat goede wijn geen krans behoeft. De schrijver wil aan ieder, die roeping voelt voor de priesterlijke of religieuze staat, een handleiding geven om de ernst van zijn religieus verlangen te testen. Uit de aard der zaak is dit boekje dus bestemd voor een beperkt publiek, of zoals de schrijver het zelf formuleert: „vooral voor jonge mensen van poesis en rhetorica”. De inhoud van deze vierde druk werd in aanzienlijke mate ingekort, terwijl ook de vorm belangrijk werd herzien. Omdat onderwijsmensen telkens met jonge mannen in contact komen die voor de grote keuze van een levensstaat staan, kan het zijn nut hebben te weten, dat bovengenoemd boekje een veilige gids is voor hen en voor onze lezers.

In deze kroniek werden besproken:

<i>Ballings, M., S.J.</i>	233
<i>Roeping</i> . — Wateringen, J. Lannoo, f 3,75, geb. f 5,50	IV-V, J, †
<i>Bolle, Henriëtte</i>	234
<i>Paulien</i> . Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 3,95	IV-V, M
<i>Donker-Van Hengel, H.</i>	235
<i>Peter kiest haar eigen weg</i> . Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 3,95	IV-V, M
<i>van Dijk-Has, Nelly</i>	236
<i>Als lichtende sterren</i> . — Kampen, J. H. Kok, geb. f 4,90	V, M, (P)

- Frank, Anne 237
Weet je nog? Geill. — A'dam, Contact, geb. f 2,50
 VIB, M
- Fruithof, P. H. 238
De jeugd van Gerrit Kra. Geill. — Wageningen, Zomer & Keuning, geb. f 3,50
 VIB, JM
- Fijn van Draaf, Wijmie 239
De Wevertjes. Geill. — Neerbosch, Uitg. Neerbosch, geb. f 1,90
 VIa, JM, P
- Grilk, C. 240
Meesters der lucht. Geill. — Den Haag, J. Philip Kruseman, f 2,75, geb. f 3,75
 V, J
- Hazelaar, Jac. A. 241
Van de goede koning Bastiaan. Zijn jeugd, zijn schooljaren, zijn regering en zijn goede daden en vrolijke avonturen. Geill. — Den Haag, J. Philip Kruseman, geb. f 4,90
 VIB, JM
- Kipling, Rudyard 242
Toemai van de olifanten en Rikki Tikki Tavi. Geill. — A'dam, Van Ditmar; Wereldbibliotheek, f 0,50
 V
- Lensen, T. 243
Drie H.B.S.ers wagen de sprong. Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 3,95
 V-VIa, J
- Mijnhart, Ida 244
Kwebbelijntje. Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 2,75
 VIB, M
- Prins, T. G. 245
De rode kano. Geill. — Den Haag, Haga, f 1,—
 VIB, J, (P)
- (*Risseeuw, P. J., e.a.*) 246
Er was eens... Verhaaltjes en versjes voor kleuters. Geill. — Wageningen, Zomer & Keuning, geb. f 3,50
 VIB-c, P
- Schröder, P. H. 247
Hugo van de Denekamp. Historisch jongensboek. Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 3,95
 VIa, J
- Simon, Louis 248
„Verlaten oord.” Geill. — Den Haag, De Verkenner, geb. f 3,90
 V^o, J, †
- van Soest, Ems 249
Fenny krijgt het gedaan. Geill. — Den Haag, Boek & Periodiek, geb. f 4,90
 IV-V, M, N
- Stevens, Greta 250
Suzie is wat mans! Geill. — Bussum, F. G. Kroonder, geb. f 2,25
 VIa-b, M
- Stevens, Greta 251
Suzie's avonturen. Geill. — Bussum, F. G. Kroonder, geb. f 2,25
 IV (VIa^o), M
- Zwart, P. J. S. 252
Het boek van Pieterjan. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95
 VIB, J

Post Scripta

De lezers van *Het Schoolbestuur* hebben bij het Maartnummer een foldertje aangetroffen over enige boeken, o.a. over de **KATHOLIEKE ENCYCLOPAEDIE VOOR ONDERWIJS EN OPVOEDING**, een standaardwerk over alle mogelijke onderwijszaken. Katholieke onderwijzers zullen hierin een bron van gedegen kennis vinden, een naar wij hopen nooit falende vraagbaak. Dit standaardwerk in 3 dln. zal veel en veel meer bieden dan de paedagogische encyclopaedie van

Verheyen-Casimir. Zo wordt bijvoorbeeld ook in uitzicht gesteld behandeling van allerlei trefwoorden die met de lectuur verband houden. Onder de trefwoorden noemen we: *aesthetische opvoeding*, *bibliotheek in en buiten schoolverband*, *censuur van boeken en film*, *declamatie*, *geestelijke volksgezondheid*, *geslachtelijke voorlichting*, enz.

We hopen, dat deze encyclopaedie inderdaad brengen zal, wat beloofd wordt. De indrukwekkende staf van meewerkende deskundigen geeft grote garantie.

Het werk is in voorbereiding bij Uitgeverij Pax, Den Haag.

Naar wij vernemen is, in tegenstelling met het vorig jaar, de jeugduitgave van de Boekenweek deze keer een groot succes geworden. We zouden durven beweren, dat dit succes voor een goed deel te danken is aan het keurige uiterlijk van het boekje en aan de zo aantrekkelijke silhouetten van H. D. Voss. Misschien mogen we nu verwachten, dat het jeugduitgaafe van 1951 en naar vorm en naar inhoud recht zal hebben op enthousiaste bewondering. Een bespreking vindt men in dit nummer.

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

- Fine*, Reuben 253
De achtergrond van de schaakopeningen. Geill. — A'dam, Keesing, geb. f 6,75
 V
 Geestige, diepzinnige en toch heldere analyse van de bekende openingen. Een prachtig schaakboek, vooral voor gevorderden.
- Gensen, V. J.* 254
Kerstvertellingen. Voor Huisgezin, school en jeugdvereniging. — Utrecht, Sint Gregoriushuis, geb. f 7,50
 VIB-c, JM, †
 Deze bundel bevat een pracht-collectie verhalen voor kinderen van 6-12 jaar, met als hoofdthema de „Kerstvrede”. Deze verhalen zullen bij de kinderen een diepe indruk achterlaten en het mooie van het Kerstfeest laten zien en beleven. Voor allen die belast zijn met de opvoeding van de jeugd is dit boek een uitstekend hulpmiddel om de kinderen voor te bereiden op Kerstmis. Ook leent het zich goed om door grotere kinderen gelezen te worden. De keurig verzorgde uitgave draagt bij tot de aantrekkelijkheid van dit boek en maakt het tot een waardevol bezit.
- (*Hoekstra, Han G., en Victor E. van Vriesland*) 255
De Muze op reis. Zijnde een bloemlezing van verzen handelend over de reislust, de reisangst, de uitreis, de thuisreis en de reiziger zelf. Geill. — A'dam, Ver. ter bevordering van de belangen des Boekhandels, f 0,45
 IV-V.

Deze bloemlezing bevat een dertigtal gedichten, beginnend met een vers van L. Th. Lehmann en eindigend met een van Vondel. De kwaliteit van de verzen loopt zeer uiteen, terwijl keuze en samenstelling een erg toevallige indruk maken. De interpretatie van Vondel's vers zoals de inleiding die geeft, is zonder meer misleidend en in de biografie ontbreekt Ter Haghe. Vergelijken we dit boekje met dat van vorig jaar, dan is er toch een grote vooruitgang, die vooral te danken is aan H. D. Voss. Deze verlichtte het bundeltje met een kwistige reeks van fraaie silhouetten, zodat de jonge mensen, voor wie dit boekje bestemd is, via het uiterlijk getrokken zullen worden naar het innerlijk.

- Kok, J. E.* 256
Voordragen. Een honderdtal ernstige en humoristische

verzen voor club en school. — Den Haag, J. N. Voorhoeve, f 1,90 V, JM, P
Voordrachtsverzen voor leden van protestantse jeugdverenigingen. Meer gelet op eenvoud dan op letterkundige waarde. Vooraf gaat een uiteenzetting over voordrachttechniek.

Kramer, Diet 257
Lodewijk de rattenvanger. Geïll. — Den Haag, W. van Hoeve, geb. f 2,35 Vlb-c, JM
Lodewijk is een rasechte teckel. Zijn vrouwtje schrijft zijn belevenissen. Een alleraardigst dierenverhaal met kostelijke illustraties.

Roggeveen, Leonard 258
Hier is... Jan-Jaap. Geïll. — Den Haag; Batavia, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,75 VIc, JM
De jeugd, die dit eerste gedeelte over Jan-Jaap nog niet in de vorige drukken las, moet maar spoedig met hem kennismaken en zal dan ongetwijfeld even verrukt zijn als over alle Daantjes, Okkie's en andere vervolgh verhalen van deze schrijver, die de jeugd zo goed weet te treffen en te amuseren.

Roggeveen, Leonard 259
Jan-Jaap maakt een sneeuwpop. Geïll. — Den Haag; Batavia, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,75 VIc, JM
Dit vierde boekje van de Jan-Jaapserie is even fris en levendig als de voorgaande deeltjes en onze kleine jongens en meisjes kunnen meeleven met de jeugdige hoofdpersoon van gelijke leeftijd. Ook Drum, zijn kleine, trouwe hondje, speelt een grote rol in dit aardige kinder verhaal.

Roggeveen, Leonard 260
De jongens van de klaverwei. Geïll. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 3,25 VIa-b, JM
De lotgevallen van een tuindersgezin in de buurt van Schagen. Een welkome 2e druk, die we gaarne aanbevelen.

Vandersteen, W. 261
Snoek in de boter. Geïll. — Tilburg, Standaard-Boekhandel, f 1,90 Vlb, JM
Deze beeldroman vertelt in een aaneenschakeling van losse stukjes de avonturen van mijnheer Snoek. Tekeningen weinig origineel en de paedagogische waarde gering; de inhoud is volmaakt onschuldig.

Vanhaegendoren, M. 262
Voortrekkersleven. Levensproblemen van jonge mannen. 1e Deel: Ons persoonlijk leven — Tilburg, Pessers; Brussel, De Pijl IV, †
Een schat van wijsheid en levenservaring ligt in dit voortreffelijke boek. Ieder die zich met jeugdleiding bezighoudt moet dit boek lezen. De moeilijkste problemen

der jongemannen worden met apostolische voorzichtigheid en diepte behandeld.

van der Vooren-Kuyper, Frouwien, en Jaap Dirks 263
Zing mijn kind. Twaalf liedjes voor school en huisgezin. Geïll. — Wageningen, H. Veenman & Zonen, geb. f 2,90 VIa-b

Dit bundeltje vormt muziekpaedagogisch geen aanwinst en de teksten zijn aan de kinderachtige kant. Voor de kinderstem is de omvang herhaaldelijk te groot, de piano-begeleidingen zijn zwaar gezet.

de Vries, Anne 264
Het verhaal van Mozes. Het kindje in de kribbe. De goede herder. De verloren zoon. Geïll. — Kampen, J. H. Kok, p. dl. geb. f 0,95 Vlb-c, P
Kleine schetsjes uit de Bijbel, een over Mozes, drie over Christus. Zeer aardige en voor de kleuters leerzame boekjes, die op de eerste plaats voor protestantse kinderen bedoeld zijn. Zowel de taal als de tekeningen zijn geheel aangepast aan de jeugdige mentaliteit: kinderlijk zonder ooit kinderachtig te zijn. Zeer geslaagde uitgave, die zowel schrijver als tekenaar en uitgever eer aandoet.

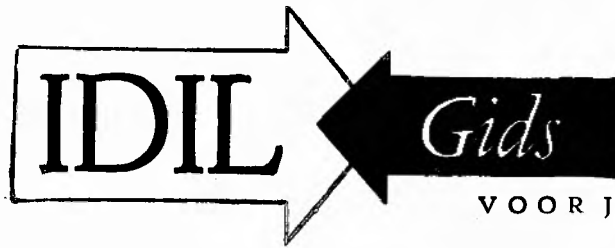
W. 265
Wijsjes van de Wielewaal. Muziek van een zuster van het gez. van J. M. J. Geïll. — Nijmegen, De Koepel, f 1,90 V
29 „wijsjes" eertijds in de Linie verschenen. Naar tekst en melodie lijken deze liedjes op echte kinderliedjes, maar in werkelijkheid te veel op (aardig) grote-mensen-werk.

Wanders, A. J. M., Dr 266
Op ontdekking in het maanland. Geïll. — Utrecht; Brussel, Het Spectrum, geb. f 19,50 V
Een zeer uitvoerige, populair gehouden studie over de maan, zowel over haar loop aan de hemel als over het maanlandschap zelf. Vlot leesbaar en voorzien van prachtige platen en een goede maankaart. Een rijk boek om zelf te bezitten!

Wester, D. H., Prof. Dr. 267
Van spierkracht tot atoomkracht. Geïll. — Den Haag, H. P. Leopold, geb. f 6,90 V
Historische ontwikkelingsgang van onze energievoorziening (spierkracht, water, wind, zon, kool, olie). Het grootste deel over de huiveringwekkende atoomkracht. Aanbevolen.

Weyand, Joop 268
In het wonderland van de opera. Het libretto van 77 opera's — R'dam, W. L. en J. Brusse, geb. f 5,90 IV-V
De verhaal-inhoud van 77 opera's wordt hier, enigszins conventioneel, naverteld. Dit boek kan stellig diensten bewijzen. En hoort „het wonderland van de opera" niet min of meer tot de geestelijke uitrusting van de hogere mulo- en M.O.-klassen?

VIc = Voor beginnelingen (6-8 j.). Vlb = Voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal afgestemd op de rijpere jeugd (16 j. en ouder). IV = Voor volw. (18 à 20 j. en ouder). III = Voorbehouden aan gevormde lezers. J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] = Speelt in protestants milieu. Een nulletje ° = Paedagogisch niet verantwoord. N = *Storend* neutraal. Deromeinse cijfers geven de toelaatbaarheid aan. Moet een jeugdboek worden afgekeurd, m.a.w. is het slechts toelaatbaar voor een hogere leeftijdsgroep, dan is het niet voldoende dit in een zwaarder cijfer uit te drukken. De hogere leeftijdsgroep zal immers aan dit vaak voor haar te kinderlijk geschreven boek niet veel hebben; het boek was voor jongere lezers bestemd. Daarom wordt achter de toelaatbaarheidsaanduiding tussen bákjes vermeld voor welke leeftijd het boek bestemd (maar dus niet geschikt) is. Bijvoorbeeld IV (VIa) = Toelaatbaar slechts voor volwassenen (IV), maar voor hen te kinderachtig, want bestemd voor 13-15 jaar (VIa).

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR. EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Kroniek van Jeugdlectuur

De tijd tussen Pasen en Pinksteren betekent voor veel parochies in ons land: tijd van Eerste H. Communie en van voorbereiding daarop. Geestelijken en leken staan dan voor de niet gemakkelijke taak, de kleintjes op bevattelijke wijze voor te bereiden op die grote gebeurtenis. In de allereerste Kroniek van Jeugdlectuur die wij voor *Het Schoolbestuur* verzorgden (October 1949) hebben wij reeds aandacht gevraagd voor *Het prentenboek van de kinderbiecht* door M. C. Versteeg, waarin via zeer suggestieve plaatjes aan onze kleuters meer begrip wordt bijgebracht omtrent dit verheven, maar voor kinderen (en zelfs voor volwassenen!) toch moeilijk te praktiseren sacrament. Van dezelfde auteur M. C. Versteeg is er ook nog een boek, dat aansluit bij het bovengenoemde, nl. *Het prentenboek van de Eerste H. Communie*. Beter geslaagd lijkt ons persoonlijk het mooie boekje van *Ina de Sain: Nog veertien dagen*, een voorbereiding op de Eerste H. Communie, met kleurvoorbeelden, die als uitgave inmiddels wel niet nieuw meer is, maar die als voorbereiding nog wel zo nieuw en zo aantrekkelijk is, dat we gaarne de actualiteit van deze kroniek plaats doen maken voor het releveren van dit fraaie boekje.

Wel splinternieuw is het boekje *De blijde jaarkring* door H. Divendal. Dit is wel een zeer originele manier om de kinderen een voorstelling te geven van de indeling van het kerkelijk jaar. Het is een boek waarvan de pagina's van stevig karton zijn. Slaat men dit boek open, dan komt er een mooie tekening te voorschijn met gedecoupeerde, vooruitspringende figuren, die in de vier kringen van het kerkelijk jaar de voornaamste gebeurtenissen uitbeelden. De bijbehorende tekst is goed, eenvoudig en voor kinderen zeer bevattelijk. Het is een mooi cadeautje voor onze kleintjes bij hun Eerste H. Communie.

Nu wij het toch over uitgesproken religieus-vormende boekjes hebben, verlaten we nogmaals de actualiteit en vestigen wij de aandacht op een serie die ook reeds op de Idil-lijst 1949-1950 prijkt, maar door de overstelpende boekenproductie hier nog niet opgenomen werd, nl. *Kleine boeken van Grote Heiligen*, door Piet Broos. In deze aan de eisen der moderne hagiografie beantwoordende reeks wordt op boeiende wijze verteld over de H. Bernadette, over Sint Franciscus van Assisië, over onze nationale Heilige Liduina van Schiedam, over de H. Elisabeth van Thüringen, over de grote Nederlandse Jezuïet Petrus Canisius, over de H. Rosa van Lima, over de kleine martelaar de H. Tarcisius. Deze boekjes zullen de kinderen graag lezen, omdat de auteur zo onderhoudend vertelt en bovendien zelf voor fraaie illustraties

zorgt. In volgorde van de genoemde Heiligen heten de deeltjes uit deze serie: *Het herderinnetje van Lourdes*; *De zanger van het zonnelied*; *Een Heilige op een ziekbed*; *Een heilige gravin*; *Een vriend van de jeugd*; *Een roosje van onze Lieve Heer* en *Een kleine martelaar*. Zoals uit deze opsomming blijkt, hoeft dus niemand met de handen in het haar te zitten als een eerste-communicantje, hetzij meisje hetzij jongen, met een passend geschenkje verrast moet worden op die glorie dag in het kinderleven.

En hiermee verlaten we dan die speciale lectuur. Voor onze kleine jongens is er een avontuurlijk verhaal van N. Zwijnenburg, nl. *De jongen van Dorestad*. Met deze jongen, die Eelco heet, gaan we helemaal terug naar de tijd, toen de Noormannen de wateren onveilig maakten. Eelco wordt door hen opgepikt en meegevoerd. Door zijn moedige houding weet hij het vertrouwen van de hoofdman te winnen. Hij beleeft te midden van deze ruwe gasten menig avontuur en hij ontsnapt ten slotte met een vriend, waardoor het boek een happy end krijgt. In het hoofdstuk over het offerfeest is de passage over het afslachten van 99 gevangenen een beetje cru voor kinderen. Dit verhaal laat zien, dat ook in zeer moeilijke omstandigheden toch altijd nog iets van het leven te maken valt, mits men moed bezit en vertrouwen.

De bekende schrijver K. van der Geest zorgde ook voor een spannend jongensboek: *Brand op de bloeiende heide*, een verhaal over de gebeurtenissen in een Fries gehucht tijdens de bezetting. Ook in dit afgelegen dorpje was de tirannie van de bezetter voelbaar en bloeide het verzet welig. Ook de jeugd nam aan dit verzet deel. Het zijn voornamelijk de belevenissen van Dries van der Zee en zijn vriendje uit het woonwagenkamp, die de jeugdige lezers vol spanning zullen volgen.

In de populaire A.T.-reeks is ook weer een nieuw deeltje uit, nummer 5 al. Dit boekje heet *Spionnen* en is geschreven door Dick de Vilder. Dr. Hoogstra heeft een motor uitgevonden die gedreven wordt door vloeibare lucht. Een omwenteling dus op motorengebied. Maar er zijn kapers op de kust! Bandieten trachten de motor te stelen, terwijl de uitvinder naar Londen is. De twee zoons van Dr. Hoogstra, Ferry en Tom, resp. 15 en 13 jaar, willen dit verhinderen. Het resultaat van hun pogingen is, dat niet alleen zij tweeën in de macht van de schurken komen, maar ook hun vader. Gelukkig wordt ons drietal ten slotte door de politie bevrijd. Het verhaal is vlot geschreven en zal onze jongens ongetwijfeld boeien. Zeer spannende jongensavonturen vinden we ook in *Mas-kers af* door Frank van Wieringen. In deze „Scott-story" uit Boven-Texas is Sock Day de hoofdfiguur.

Sock is een vondeling, die bij Vader Baïke wordt opgevoed. Zoals een goed vondeling betaamt is hij ook een gestolen kind van rijke ouders. Voor Sock Day echter weer Arthur Kingswood heet en gelukkig met vader en moeder verenigd is, beleeft hij vele spannende avonturen. Als we ons goed herinneren, is dit boek 'n tweede druk.

Na al deze jongensboeken kunnen we ook de meisjes bedenken met een boeiend verhaal, nl. *Onder moeders vleugels* door Louise M. Alcott. Vroeger speelden de jolige meisjes March wel eens „pelgrimsreis”, dit spelletje dan naar het beroemde boek van Bunyan over de pelgrimsreis van de christen naar de eeuwigheid. Terwijl vader als veldprediker naar het front is, beleeft het verhaal de geestelijke pelgrimage in werkelijkheid. Onder moeders vleugels wordt het dan een jaar van karaktergroei, een gezellige tijd vol kleine vreugden en moeilijkheden. Dit kostelijke, fijn beschaafde boek zit vol humor en opvoedkundige, boeiende vertelkunst. Het zal ook stellig de moderne jeugd aanspreken, d.w.z. meisjes van 14 tot 17 jaar. De protestants-christelijke inslag is nergens storend.

Het rumoer om de beeldroman is weer zo'n beetje verstomd. Voor- en tegenstanders hebben het hunne gezegd en men is inmiddels wel zo ongeveer tot de conclusie gekomen, dat niet de beeldroman het probleem is, maar de dosis en de kwaliteit er van. Helaas verschijnen er veel meer minderwaardige dan volwaardige voorbeelden van dit lectuurgenre. Zelfs bewuste pogingen ten goede mislukken wel eens jammerlijk, zoals uit de plaatjesromanreeks *De Avonturen van Suske en Wiske* blijkt. Auteur van deze reeks is Willy Vandersteen en het nieuwste deeltje er in heet *De zwarte madam*. De plaatjes nu zijn smakeloos en het Vlaamse (hier en daar verbasterd Franse) verhaal is verward en onsamenhangend, een geschiedenis over heksen en goud van de Nationale Bank, als geestig bedoeld, maar zonder humor of fantasie. Tegenstanders van het genre zullen in dit boekje een dankbare proef hebben. In een kroniek als deze signaleren we liever alleen het goede, maar ook het problematische hoort in de voorlichting thuis.

En om dan maar in het andere uiterste te vervallen noemen we een prachtig boek over „de kleine reus van Don Bosco”, nl. *Dominicus Savio*, door Jan Klein. Dit leven van de veertienjarige Dominicus Savio is een uitstekend boek voor jongens (en meisjes), omdat zij hieruit het enig belangrijke in dit leven leren: de weg naar de hemel. Volgens Dominicus' voorbeeld is dat een blijde weg, een bereikbaar ideaal voor de jeugd. Al onze jongens en meisjes moesten dit boek lezen, terwijl het voor ouders en opvoeders ook tot steun zal zijn.

Gaarne maken we ook attent op de nieuwe druk (de vierde all) van het boekje *Leiderschap* door M. Vanhaegendoren. Wie zich geroepen voelt jeugdleider te worden, zal er goed aan doen, dit boek, dat tintelt van liefde voor de jeugd, te bestuderen. Hij zal er een reeks van wijze lessen uit kunnen putten, om zijn taak als leider beter te leren kennen en beter te vervullen. De zelfvorming, de hulpmiddelen, de kunst van bevelen en straffen, de karaktervorming, het werkprogram — het is alles zeer helder beschreven, ontsproten als het is aan een gezond idealisme. Wel geen jeugdboek in de echte zin dus, maar wel een boek dat met ere in deze kroniek vermeld mag worden.

De grens tussen „jeugdboek” en de „lectuur voor allen” is trouwens toch moeilijk te trekken. De jeugd vraagt wel een andere toon, een andere instelling van de auteur. Dit kan men prachtig constateren, als men met elkaar vergelijkt *Eroïca* door Hélène Nolthenius en Beethoven door Norbert Loeser, twee boeken over een zelfde onderwerp

en twee boeken met gelijke morele qualificatie, maar het eerste een echt jongerenboek, het tweede een echt volwassenenboek.

Een bepaald soort boeken — we denken aan reisbeschrijvingen en populair-wetenschappelijke geschriften — zullen geen specifieke jeugdlectuur zijn, maar door de jeugd erg graag en met vrucht gelezen worden. En dan nemen we weer een prachtig boek als voorbeeld: *Sahara* door pater Harry Vencken. Dit boek geeft een uitstekende reisbeschrijving van dat onmetelijke „land van angst en dorst” ten zuiden van Algiers, het land van Père Charles de Foucauld. Romantisch, doch kundig worden klimaat, zandstormen, dieren, woestijnbewoners en bekeersmoelijkheden beschreven. De illustratieve foto's passen zeer goed bij de tekst. Alles bij alles een prachtig boek voor liefhebbers van spannende reisverhalen, voor aardrijkskundigen uit het ei en in de dop, voor missionarissen in spe en in felle. Een boek dus dat in de bibliotheek van de middelbare school zeker thuishoort.

Nu Walt Disney's *Bambi* in den lande circuleert, heeft het stellig nut hier te herinneren aan het boek *Bambi* door Felix Salten. Dit boek over de lotgevallen van het reeënkind *Bambi* is zowel naar uiterlijk als naar innerlijk een voortreffelijk boek. Er is een schat van natuurwaarnemingen in weergegeven en tevens een schat van lessen voor de mens, die zich zo vaak vijandig stelt tegenover de natuur. Wie voelt nooit eens behoefte zich uit het soms kille, zakelijke, prozaische leven terug te trekken om zich te vermeien in een wereld van schoonheid en verbeelding! Jong, volwassen of oud, hij neme *Bambi* ter hand. Er gaat een opvoedende kracht van dit boek uit en bovendien is het interessant als vergelijkingsmateriaal met Disney's film.

Volgens nog een drietal romans voor jongeren. *Sanne van Havelte* schreef *De rozen van Hofwijck*. Doede, tweelingbroer van Tjeerd, heeft zich als „Tjeerd” laten arresteren, opdat de echte Tjeerd zijn ondergrondse werk kan voortzetten. Doede komt na de bevrijding terug, maar moet vechten om weer een gewoon, gezond mens te worden. Anne-Marie van het oude buiten „Hofwijck”, die klokken maakt en rozen kweekt, weet hem er door te helpen en zij vinden in elkaar de ideale wederpartij. Dit zeer mooie boek is gebaseerd op de christelijke gedachte.

Nog is het lente voor Goud-Elsje, door Max de Lange-Praamsma, is het vierde deel van de Goud-Elsje-serie, en in dit deel zien we haar als jong-getrouwde vrouw, die haar eerste baby verwacht. Op de bekende, vlotte wijze vertelt de schrijfster, hoe Elsje zich door allerlei moeilijkheden van het leven heenslaat, goed met haar man kan opschieten, daadwerkelijke belangstelling heeft voor haar omgeving, familie en vroegere kennissen, en zielsgelukkig is met haar kleine. De uitgesproken christelijke sfeer doet weldadig aan. We bevelen dit zonnige boek van harte aan, vooral aan meisjes, die nog voor het grote leven staan.

En willen onze bakvissen een wat luchtiger romannetje, dan is er het boek *De verjongingskuur* door Guus Betlem. Een zestal moderne jongelui laten zich van doortastende en praktische zijde zien, door het ouderwetse huis van „Tante Ad” geheel met eigen handen een modern aanzien te geven. Ze tonen zo, dat de hedendaagse jeugd wel doortastend weet te zijn. Aan het slot van het verhaal zijn een paar verlovingsen in het verschiep.

En tot slot van deze kroniek nog een roman voor oudere meisjes, nl. *Het begon in Juan-les-Pins* door Marijke Vetter. Opgesloten in de kooi van de ouderwetse, overdreven burgerlijke opvattingen van haar tante Agatha verknijst Barbara haar jonge leven. Tante Hetty zet heel onverwachts die kooi open en het vogeltje vliegt uit. Eerst

wat onwennig, weet ze zich spoedig aan te passen aan het moderne leven en weigert zij de kooi weer in te gaan. Met voorbeeldige moed werkt Barbara zich door alle moeilijkheden heen en vindt ten slotte via een zonderlinge erfenis het geluk van haar leven. Op geestige wijze weet de schrijfster de tegenstelling ouderwets-modern te schilderen. Hierin gaat ze zelfs wel wat te ver. De minachting voor het sociale werk van naastenliefde, de verheerlijking van het mondaine strandleven (ook op het omslag) en de totale afwezigheid van enig godsdienstig begrip, zijn de factoren, die ons tot voorbehoud aansporen. Voor meisjes met neiging voor het mondaine leven is dit boek zonder meer af te raden. Het kan hoogstens in handen worden genomen door 18- à 20-jarigen met een goede zedelijke vorming, doch die zullen het wel laten liggen.

Post Scripta

De firma Van Gorcum & Comp. te Assen zendt ons een tweetal nieuwe „kinderprenten“, rijmprenten voor kinderen, die naar opzet een gemoderniseerde navolging zijn van de vroegere „cents-prenten“. Het formaat van de platen is 36 bij 50. Tomkins, de auteur-tekenaar, wil „typen die ons d'ierbar zijn“ op deze voor kleine kinderen aantrekkelijke wijze ten leven wekken. Uit deze reeks ontvingen we *De geschiedenis van Don Quichote* en *De avonturen van Sindbad de zeeman*. Iedere prent heeft 12 achtregelige coupletten en bij ieder couplet staat een illustrerende tekening in kleuren. Om een voorbeeld te geven van Tomkins' rijmprenten citeren we de slotregels over Don Quichote:

Hoog op zijn strijdros, trots en kaal
Sprak hij de meest verheven taal.
Een ridder, wel vol heilig vuur,
Maar... van de Droevige Figuur!

De uitgever deelt ons mede, dat Tijl Uilenspiegel en Frikkebeen in voorbereiding zijn.

Wij menen, dat het van groot nut kan zijn „boeken in voorbereiding“ aan te kondigen. Vooral voor de verzorgers van schoolbibliotheken kan dit, met het oog op het toegestane „budget“, belangrijk zijn. Zonder vooruit te lopen op eventuele qualificatie en waardering zullen we met grote selectie voortaan, zo mogelijk, enige boeken vermelden die op het punt staan te verschijnen en die ons belangrijk voorkomen.

De uitgeverij Nederland's Boekhuis te Tilburg kondigt het verschijnen aan van twee nieuwe delen in de *Sonatine-Reeks*, nl. *Een handvol Poolse aarde* (over Chopin) door *Rosey E. Pool* en *De cantor van de Thomaskerk* (over Bach) door *Erik Uyldert*. En uitgeverij Roelofs van Goor te Meppel heeft de volgende twee boeken op stapel staan: *Vleugels boven het eeuwige ijs* (het leven van Richard E. Byrd) door *V. R. van Tubbergen* en een roman van *Cor Bruijn*, nl. *Sijtje*.

De lezende jongen

Hij houdt van boeken over Indianen;
En zelf is hij zo teder van gemoed,
Dat hij geen kwaad denkt en geen onrecht doet.
Toch leest hij graag van strijd en bloed en tranen.
(Willem de Mérode)

En in *De maatschappelijke betekenis van de winkelbibliotheken in Maastricht* door *H. A. W. Beyer* (overdruk uit „Mens en Maatschappij“ no. 14, 15 Juli 1949) lezen we op blz. 19: „Verschillende gevallen zijn bekend van bibliotheekhouders, die tegen extra betaling aan

jongens van 16-17 jaar allerlei zware „realisten“ uitlenen. In een dergelijk geval vormde de betrokken jongen reeds op negentienjarige leeftijd een object voor de reclassering.“

In deze rubriek werden besproken:

(volgnummer)

- Alcott, Louise M.* 269
Onder moeders vleugels — A'dam, Bigot & Van Rossum, geb. f 3,50 V, M
- Betlem, Guus* 270
De verjongingskuur. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,90 IV-V, M
- Broos, Piet* 271
Kleine boeken van grote Heiligen. Geill. — Helmond, Uitg. Helmond, p. deel geb. f 1,50
Het herderinnetje van Lourdes. De H. Bernadette VIab, JM, +
- De zanger van het zonnelied*. St. Franciscus van Assisië VIab, JM, +
- Een heilige op een ziekbed*. H. Liduina van Schiedam VIab, JM, +
- Een heilige gravin*. H. Elisabeth van Thüringen VIbc, JM, +
- Een vriend van de jeugd*. Petrus Canisius VIab, JM, +
- Een roosje van Onze Lieve Heer*. De H. Rosa van Lima VIbc, JM, +
- Een kleine martelaar*. De H. Tarcisius VIab, JM, +
- Divendal, H.* 272
De blijde jaarkring. Geill. — A'dam, Helios VIc, JM
- van der Geest, K.* 273
Brand op de bloeiende heide. Geill. — Nijkerk, G. F. Callenbach, geb. f 3,90 VIab, J
- van Havelte, Sanne* 274
De rozen van Hofwijck. Een boek voor jong-volwassenen — A'dam, Van Holkema & Warendorf, geb. f 4,90 IV-V
- Klein, Jan* 275
Dominicus Savio. De kleine reus van Don Bosco. Geill. — Voorhout, Foreholte, f 5,— V, JM
- de Lange-Praamsma, Max* 276
Nog is het lente voor Goud-Elsje. Geill. — Nijkerk, G. F. Callenbach, geb. f 3,50 IV-V, M, (P)
- de Sain, Ina* 277
Nog veertien dagen — Utrecht, De Fontein, geb. f 2,90 VIc, JM
- Salten, Felix* 278
Bambi. Geill. — Den Haag, Zuid-Holl. Uitg. Mij, f 4,15, geb. f 5,90 IV-V
- Vandersteen, Willy* 279
De zwarte madam. Geill. — Tilburg, Standaard-Boekhandel, f 2,25 V, JM
- Vanhaegendoren, M.* 280
Leiderschap — Brussel, S. V. de Pijl, geb. f 2,80 V, †
- Vencken, Harry* 281
Sahara. Land van angst en dorst. Geill. — Nijmegen, De Koepel V, †
- Versteeg, M. C.* 282
Het Prentenboek van de Eerste H. Communie. Geill. — Tilburg, Jongensweeshuis, geb. f 2,50 VIc, JM

Vetter, Marijke 283
Het begon in Juan-les-Pins. Roman voor oudere meisjes.
 Geill. — Baarn, De Boekerij, geb. f 4,90
 IV (IV-V^o) M, N

de Vilder, Dick 284
Spionnen. Geill. — A'dam, Van Ditmar; Wereldbiblio-
 theek, f 0,50 V, J

van Wieringen, Frank 285
Maskers af. Een „Scott-story” uit Boven-Texas. Geill. —
 Utrecht, St. Gregoriushuis, f 3,— V, J

Zwijenburg, N. 286
De jongen van Dorestad. Geill. — Hoorn, Edecea, geb.
 f 2,90 Vlb, J

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

van Beem-Paleologo, T. 287
Goudhaantjes. Geill. — Dokkum, Schaafsma & Brou-
 wer, f 0,95 p. dl VIc, JM

Zes deeltjes allergezelligste neutrale sprookjes, rijmpjes
 en vertelseltjes voor de kleintjes, over kabouters, elfjes,
 dieren, zoete en stoute kinderen.
 Het laatste boekje geeft de avonturen van een eigenwijs
 olfantje. Wie voor een bescheiden bedrag de kinderen
 wil verrassen kan hier terecht. 4-8 jaar.

Faber, F. J., Dr, M. I. 288
Van zondvloed tot landijs. Geill. — Zutphen, W. J.
 Thieme & Cie, geb. f 7,50 IV-V

Flot en populair geschreven, goed geïllustreerd studie-
 boek over ijstijd en glaciële verschijnselen.

Govers, N., C.ss.R. 289
Leven van de eerbiedwaardige Petrus Donders C.ss.R.
 Apostel der Indianen en Melaatsen in Suriname. Geill. —
 Heerlen, Joh. Roosenboom IV-V, †

Streng historische, zeer gedetailleerde hagiografie. Psy-
 chologisch niet sterk en stilistisch wat ouderwets.

Heijer, Markoen 290
Pater Valentinus. Het „Heilig” Paterke van Hasselt —
 Heemstede, Boekenclub St. Bavo, geb. f 3,65 V, †

Het in zijn eenvoud grote leven van Pater Valentinus
 Paquay, die reeds bij zijn leven door het volk „heilig”
 werd verklaard. In hoge mate stichtend.

van Kampen, Anthony 291
Zee zonder genade — A'dam, C. de Boer Jr., geb. f 6,90
 V

De verschrikkelijke zwerftocht die drie overlevenden van
 de „Odysseus” op een vlot meemaakten, nadat hun schip
 in de Pacific getorpedeerd is.

Keulers, Jos., Dr 292
Bijbelse geschiedenis. Afl. 13. Geill. — Roermond, J. J.
 Romen & Zonen, f 1,60 per afl. V, †

Met deze aflevering begint het Nieuwe Testament. Na
 een inleiding op de 4 evangeliën volgt de geschiedenis,
 van Zacharias tot het wonder van Kana. Zeer aanbe-
 volen.

Macfie, Harry 293
Zeearend. Het heldenlied van de grote zeiler. Geill. —
 Zwolle, La Rivière en Voorhoeve, geb. f 5,90 V

Het leven van kapitein Dexter, de weldoener der Eski-
 mo's. Een waardevol boek voor de grotere jeugd die
 men tussen de cowboys door eens wat beschaafders gunt.

Schreurs, Jacq., M.S.C. 294
Spolia Mundi — Utrecht, Het Spectrum, f 3,50 IV-V, †
 Een rijke dichtbundel met zoveel verrassende aspecten,
 dat elke (soort van) lezer stellig iets van zijn gading vin-
 den zal. Aanbevolen.

Seeger, Elizabeth 295
China. Het avontuur van een grote beschaving beschre-
 ven vanaf het begin tot op heden. Geill. — A'dam, Em.
 Querido, geb. f 8,90 IV-V

Dit gedegen en toch vlot leesbare werk geeft niet alleen
 de politieke, maar vooral de cultuurgeschiedenis van
 China. Met liefde geschreven en gaarne aanbevolen.

Stofkoper, L. A. 296
Op en om de Noordzee-Boulevard. Schetsen van de wa-
 terkant. Geill. — Middelburg, G. W. den Boer IV-V
 In deze losse schetsen wordt het volksleven van Vlis-
 singen van 35 jaar geleden goed weergegeven.

Westen, Jan 297
Hartelijk gefeliciteerd. Een bundel Feestgedichtjes voor
 school en huis — A'dam, C. L. van Langenhuyzen, f 2,50
 VIbc, †

De tijd is nog niet gekomen, dat zelfs voor kinderen, aan
 'n stukje proza de voorkeur wordt gegeven boven 'n
 gelegenheidsversje.

Het onderwyzend personeel moet nog steeds gedichten
 leveren voor alle mogelijke blijde gebeurtenissen. Dit is
 niet altijd gemakkelijk.

„Hartelijk gefeliciteerd” zal 'n uitkomst zijn voor velen,
 vooral ook, omdat de schrijver z'n best heeft gedaan oor-
 spronkelijk te zijn. De drie bijgevoegde wensbrieven vor-
 men 'n geschikte aanvulling en zijn keurig getekend.

VIc = Voor beginnelingen (6-8 j.). Vlb = Voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen
 (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal
 afgestemd op de rijpere jeugd (16 j. en ouder). IV = Voor volw. (18 à 20 j. en ouder). III = Voorbehouden
 aan gevormde lezers. J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke
 geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] = Speelt in protestants milieu. Een nulletje °
 = Paedagogisch niet verantwoord. N = Storend neutraal. De Romeinse cijfers geven de toelaatbaarheid aan.
 Moet een jeugdboek worden afgekeurd, m.a.w. is het slechts toelaatbaar voor een hogere leeftijdsgroep, dan is
 het niet voldoende dit in een zwaarder cijfer uit te drukken. De hogere leeftijdsgroep zal immers aan dit vaak
 voor haar te kinderlijk geschreven boek niet veel hebben; het boek was voor jongere lezers bestemd. Daarom
 wordt achter de toelaatbaarheidsaanduiding tussen haákjes vermeld voor welke leeftijd het boek bestemd
 (maar dus niet geschikt) is. Bijvoorbeeld IV (VIa) = Toelaatbaar slechts voor volwassenen (IV), maar voor hen
 te kinderachtig, want bestemd voor 13—15 jaar (VIa).

REGISTER 1949-1950

De October-aflevering	bevat de nummers	1 tot en met	27
De November-aflevering	bevat de nummers	28 tot en met	62
De December-aflevering	bevat de nummers	63 tot en met	93
De Januari-aflevering	bevat de nummers	94 tot en met	148
De Februari-aflevering	bevat de nummers	149 tot en met	176
De Maart-aflevering	bevat de nummers	177 tot en met	232
De April-aflevering	bevat de nummers	233 tot en met	268
De Mei-aflevering	bevat de nummers	269 tot en met	297
De Juni-aflevering	bevat de nummers	298 tot en met	321

Abramsz, S.: Rijmpjes en versjes uit de oude doos — Vic, JM	1
Alcott, Louise M.: Onder moeders vleugels — V, M	269
Alders, J. C.: De sterrenwereld in een notedop — V, J	94
van Amstel, Max: Het eiland van Dr Morckisz — V, J	28
Auerbach, B.: Barvoetje — Via, M	298
Badenhuizen, Greta: De tovermolen — Vīb-c, JM	149
Baerveldt, W.: De Roewoefclub — Vīb, JM	177
Ballings, M., S.J.: Roeping — IV-V, J, †	233
van Beem-Paleologo, T.: Goudhaantjes — Vic, JM	287
van Beers, Ton: Hou vol Govert! — V, J	29
van Beers, Ton, en A. van Emmenes: Nou wij, boys! (Van junior tot international) — V, J	95
Begeer, Piet: Jaap root het wel — V, J	178
Betlem, G.: „Ooo.... Gerie trouwt met Daantje!” — IV-V, M	299
Betlem, Guus: De trein van 8 uur 20 — IV-V, JM	63
Betlem, Guus: De verjongingskuur — IV-V, M	270
Blakeston, Oswald: Ik werk bij de film — IV-V	53
Bolle, Henriëtte: Paulien — IV-V, M	234
Bonaventura Post, M., Fr: Het heilig jaar — Via, JM	179
Bonaventura Post, M., Fr: Kardinaal Mindszenty — Via, JM	180
Borrebach, Hans: Een meisje met spirit — IV, N	171
Bottema, Johanna: Grote broer. Versjes van Ab Visser — Vic, JM	181
Bottema, Johanna: Piet bij de wilde dieren. Versjes van Ab Visser — Vic, JM	182
(Bouws, Tom): Groot vertelboek voor het katholieke gezin — Via-b, JM, †	64
Bouws, Tom, en Piet Worm: Het sprookjeshuis — Vīb	2
Boyle, Kay: De kleine kameel — Via-b, JM	150
Bresser, Jan: Tijl Uilenspiegel — Vīb, JM	183
van Brink, J. D.: Het postzegelboek. Een handboek voor de postzegelverzamelaar — V	208
Broos, Piet: De grote reis naar Nederland. Met de drie pikzwarte, glimmende nikkertjes op stap — Vic, JM	184
Broos, Piet: Kleine boeken van grote Heiligen . . . Het herderinnetje van Lourdes. De H. Bernadette — Vīb, JM, †	271
De zanger van het zonneliel. St. Franciscus van Assisië — Vīb, JM, †	
Een heilige op een ziekbed. H. Liduina van Schiedam — Vīb, JM, †	
Een heilige gravin. H. Elisabeth van Thüringen — Vīb, JM, †	
Een vriend van de jeugd. Petrus Canisius — Vīb, JM, †	
Een roosje van Onze Lieve Heer. De H. Rosa van Lima — Vīb, JM, †	
Een kleine martelaar. De H. Tarcisius — Vīb, JM, †	
Broos, Wim: Greetje uit de noodwoning — Via, M	125
Broos, W.: Henk vecht meel — Via, P	3
de Brunhoff, Jean: Koning Babar — Vīb-c, JM	185
Bruijn, Cor: De dijken breken — V, JM	4
Bruijn, Cor: Keteltje in de lorzie — Via, J, [P]	30
Bruijn, Cor: Keteltje in het veerhuis — Vīb, J	31
Bruijn, Cor: Keteltjes thuisvaart — Via	32

Churchill, Winston: Mémoires over de tweede wereldoorlog. 3e deel: Ons schoonste uur. Frankrijks val V	54
Cossaer, Caro: Een schrijfster zoekt een baan — V, M	151
Coster, Dirk, en Anton Deering: Religieuze poëzie. Een keuze uit de Nederlandse Religieuze Lyriek van 1880 tot heden — IV-V	65
Craigie, David: Martin's geheime raketvlucht naar de maan — Via, JM	152
de Cuyper, A.: Gesprekken met u, meisje — IV-V, M, †	172
Diekmann, Miep: . . . En wat kan ik? — IV-V, M, N	153
Disney, Walt: Sneeuwwitje en de zeven dwergen — Vic, JM	126
Divendal, H.: De blijde jaarkring — Vic, JM	272
Doevendans, S. A.: Derk Jan — Vīb, J, P	127
Donker, Nelly: Kindervreugd — Vīb-c, JM	154
Donker-Van Hengel, H.: Peter kiest haar eigen weg — IV-V, M	235
van Duijn Jr., C.: Een wereld door het mikroskoop onthuld — IV-V	55
Duyser, A.: Rupelientje — Via, M, [P]	5
van Dijk-Has, Nelly: Als lichtende sterren — V, M [P]	236
Eerdmans, Henk: De Boeddha en de poppenkast — Via-b, J	33
Eerdmans, Henk: De jongste verslaggever — Via-b, J	34
Eerdmans, Henk: Om de eer van de school — Via, J, N	35
Eerdmans, Henk: Raadselen om het kamp — V, J	36
Eerdmans, Rie: Carla wordt lid van de club — V, M	37
Eerdmans, Rie: De club op vakantie — V, M	38
Eerdmans, Rie: Willy & Co. — V, M	39
Eerdmans, Rie: De Zonnebloemen — V, M	40
Elias, E., Mr, en Mr A. Menalda: The Hague as it is — Vues de la Haye — Z6 is Den Haag — V	128
Faber, F. J., Dr, M. I.: Van zondvloed tot landijs — IV-V	288
Faber-Meynen, Netty: Tine van Loon — IV-V, M, P	96
Faenstra, Fenna: Een zomer op de Heidehoeve — IV-V, M	129
Fine, Reuben: De achtergrond van de schaakopeningen — V	253
Foppe, Leo: Jantje Sallemander — Via-b, JM, †	97
Frank, Anne: Weet je nog? — Vīb, M	237
Franke, S.: Koningin Helena — Via, JM	130
Franke, S.: Met de helm geboren — Via, J	131
Fruithof, P. H.: De jeugd van Gerrit Kra — Vīb, JM	238
Fijn van Draat, Wijmie: De Wevertjes — Via, JM, P	239
Galesloot, Kees: De club der Zwartneuzen — Vīb, J, †	155
Gates, Doris: Het bord met de wilgen — Via-b, M	98
van der Geest, K.: Brand op de bloeiende heide — Vīb, J	273
Gensen, V. J.: Kerstvertellingen. Voor Huisgezin, school en jeugdvereniging — Vīb-c, JM, †	254
Gilhuis-Smitskamp, G.: 't Is feest, als moeder voor ons leest — Vic, P	173
Goudappel-Bos, Riek: Josjes proefkamp — Vīb, M	132
Govers, N., C.s.s.R.: Leven van den eerbiedwaardigen Petrus Donders C.s.s.R. Apostel der Indianen en Melaatsen in Suriname — IV-V, †	289

Grahame, Kenneth: De wind in de wilgen — Via-b, JM	99	van de Hulst, W. G.: Rozemarijntje en de zwarte jongen — Vlb, M	138
van de Griendt, Th: Het prentenboek van Jesus' leven — Via, JM, †	300	van de Hulst, W. G.: Thijs en Thor — Vlb, M	139
Grilk, C.: Meesters der lucht — V, J	240	van de Hulst, W. G.: De wilde jagers — Vic, JM, †	140
Grimm: Sneeuwvitje en andere sprookjes — Vlb-c, JM	301	van Hulzen, A.: Het geheim van de oude toren — Vlb, J, P	68
de Groot, J.: Teun Blink — V, J	100	van Hulzen, Joh.: Indische volksverhalen — Via-b, JM	12
Gijzema, Johan: Herman Verheyen op Sint Louis — Via-b, J, †	133	van Ipenburg, Rie: En tóch schijnt de zon — IV-V, † (Jacobs, Corrie): De ster van Bethlehem. Een bundel Kerstverhalen — Vlb-c, JM	13
de Haan, Gonda: De kleine spar. Een kerstverhaal — Vic, JM	209	van Kampen, Anthony: Zee zonder genade — V	212
de Haan, J.: De torenklok zweeg.... De mislukte overrompeling van Sluis — IV (Via, J) P	101	Karst Jr., E.: Het landgoed Ter Voorde — V, J, [P]	291
Hana, Kees: Schaaldieren — IV-V	56	Kater, L. M.: Zwervend door Texas. (Nieuwe avonturen onder de verkennerhoed) — Via, J, †	109
van Hartingsveldt, A.: Daan Mulder houdt vol — Vlb, JM, [P]	66	van Keulen, Johan: Meisjes vragen...! — IV-V, M	110
den Hartogh, Nietha: Op onze schouders — IV-V, M	102	Keulers, Jos., Dr: Bijbelse geschiedenis. Afl. 6 en 7 — V, †	69
van Havelte, Sanné: Hun geheim — IV-V, M	41	Keulers, Jos., Dr: Bijbelse geschiedenis. Afl. 13 — V, †	57-58
van Havelte, Sanne: De rozen van Hofwijck. Een boek voor jong-volwassenen — IV-V	274	Kieviet, Joh. C.: Wilde Bob — Via-b, J, [P]	292
Hawley, G. G.: Alles wat mannen van 18 tot 80 jaar willen weten van atoomkracht — V	210	Kiggen, Jenny: Billy de bever — Vlb, JM	44
Hayes, F.: Panchito vindt zijn meester — Via, J	302	Kingmans, H.: Aan de frontieren — Via-b, J	14
Hazelaar, Jac. A.: Van de goede koning Bastiaan. Zijn jeugd, zijn schooljaren, zijn regering en zijn goede daden en vrolijke avonturen — Vlb, JM	241	Kingmans, H.: Meester Meindert — IV (Via, J) L	141
Hazelhoff, N. G.: Met kapitein Scott naar de Zuidpool — Via, J	103	Kipling, Rudyard: Toemal van de olifanten en Rikki Tikki Tavi — V	111
van Heeteren, Rie: Goudkopje — Via-b, M	134	Kipling, Rudyard: Zó-zit-dat.... — IV-V, JM	242
van Heeteren, Rie: Holmer en Elger de vrolijke schoenmakertjes — Vlb, JM	104	Klein, Jan: Dominicus Savio. De kleine reus van Don Bosco — V, JM	112
Heimans, E.: Willem Roda — V, J	42	Klenke, Hester: Jan Klaassen en de Vuurkabouter — Vic, JM	275
Heimans, E., en Jac. P. Thijssse: Hei en dennen — V	6	Klenke, Hester: Jan Klaassen in kabouterland — Vic, JM	191
Heimans, E., en Jac. P. Thijssse: In sloot en plas — V	7	Koen-Conrad, Netty: Als je 1000 weken bent — IV-V, M	190
van Helden, Mieke: Wij zijn rijk — V	211	Koen-Conrad, Netty: Ik zou zo graag.... — IV-V, M	15
Hemel, F.: Prentenboek van Onze Lieve Heer — Vic, JM, †	303	Kok, J. E.: Voordragen. Een honderdtal ernstige en humoristische voordrachten — V, JM, P	174
Hens, Pauline: De bureu — V, JM	105	Kortekaas, Will.: Het wonderkind van Salzburg — IV-V	256
Hergé: Kuifje in Amerika — VIab, J	304	Kramer, Diet: Lodewijk de rattenvanger — Vlb-c, JM	45
Hergé: Kuifje in Congo — VIab, JM	305	Kramer, Diet: Zes + één werd 7 — V, M	257
Hergé: De Zonnetempel — VIab, J	306	van Kruijningen, H.: Immeke. De wonderlijke avonturen van een honingbij — IV-V, JM	113
(Hesper-Sint, Marian): Er was eens — Vic, JM	67	Kruis, C. A.: Mijn baas en ik. Hondenstudie voor de rijpere jeugd — V, JM	156
Heijer, Markoen: Pater Valentinus. Het 'Heilig' Paterke van Hasselt — V, †	290	Labberton, Mien: De bondsdag. Een stuk kinderleven uit de Zwitserse bergen — Vlb-c, JM	157
van Hichtum, Nienke: Drie van de oude plaats — Via	8	Labberton, Mien: Herre's vergissing — Vic, J	213
van Hichtum, Nienke: Schimmels voor de koets — Via, JM	9	Labberton, Mien: De toverkip — Vic, J	214
Hildebrand, A. D.: Daan de eend — Vic, JM	186	Lagerlöf, Selma: Niels Holgersson's wonderbare reis — Via	215
Hildebrand, A. D.: Dorus Das op de Veluwe — Vic, JM	135	de Lange-Praamsma, Max: Mieke van de Rozenlaan — Via, M, [P]	16
Hildebrand, A. D.: Gakker, de zoon van Daan de eend — Vic, JM	187	de Lange-Praamsma, Max: Nog is het lente voor Goud-Elsje — IV-V, M, [P]	70
Hildebrand, A. D.: De geest van kasteel Sterkenburg — IV-V, J	188	Left Four: Met een jachtgeweer op veld en meer — V	276
Hildebrand, A. D.: In twee dagen de wereld rond — IV-V	10	Lensen, T.: Drie H.B.S.-ers wagen de sprong — V-Vla, J	216
Hildebrand, A. D.: Reinaart de vos. Leven en avonturen van de felle rover met de rode baard — Vlb, JM	189	Lentink, Rona: Evie's happy end in Londen — IV-V, M	243
van Hille-Gaerthé, C. M.: Kool en rozen — IV-V, M	106	Lesskov, Nicolai: Charapojka de berentemmer — Vlb, JM	17
Hillen, J., Dr: Marijke's nieuwe leven — Via, M, †	43	van der Ley, R.: Geschiedenis en encyclopaedie der sporten — V	158
Hoekstra, Han G.: Het verloren schaap — Vic	11	Lidow, Marionet — Vic, JM	318
(Hoekstra, Han G., en Victor E. van Vriesland): De Muze op reis. Zijnde een bloemlezing van verzen handelend over de reislust, de reisangst, de uitreis, de thuisreis en de reiziger zelf — IV-V	255	Lippincott, Joseph Wharton: Zwarte wieden. De onoverwinnelijke kraai — V, JM	192
Hölscher, Th.: In Jezus' huis — Vlb, JM, †	307	London, J.: Otoo, de heiden — IV-V, J	193
Hölscher, To: Mijn eigen kerkboek — Vic, JM, †	308	Macfie, Harry: Zeereënd. Het heldenlied van de grote zelaar — V	313
Hölscher, To: Toen moeder ziek was — VIab, M	309	Makkink, G. F.: Vogels van wadden en riviermonden — IV-V	293
Hölscher, To: Toen moeder beter was — VIab, M	310	Marjoleine: Zal ik je wat vertellen? — Vic, JM	59
Hoogland, Hanny: Het glazen huisje — Vlb, M	107	Meadowcroft, Enid Lamonte: Dwars door Indianenland — Vlb, JM	71
Huey, E. G.: De dierenwereld in een notedop — V	108	te Merwe, H.: Het bevrijdende leger — V, J, P	72
Hulleman, M. W.: Kik — Vic, JM	311	Meijer, Chr. A.: De jacht op de Aalscholver — Via, J	73
Hulleman, M. W.: Pim en zijn beesten — Vic, JM	312		114
van de Hulst, W. G.: De gedroogde appeltjes — Vic, M, [P]	136		
van de Hulst, W. G.: Het huisje in de sneeuw — Vlb, JM	137		

de Meyler, Elisabeth: Jonas ziet sterretjes — VIa-b, J	115	Sanders, Annie: Siem Schans — VIIb, JM, [P]	84
Mikkelsen, Børge: Jörn Havbo gaat naar zee — IV (VIa°, J)	142	van 't Sant, Mien: Op de drempel — IV (IV-V°) M, N	117
Mikkelsen, Børge: Jörn Havbo gaat weer naar zee — III (VIa°, J)	143	Schmidt, Ans: De regenboog — VIIb, JM	77
Millar, Oliver: Thomas Gainsborough — IV-V	60	Schreurs, Jacques, M.S.C.: Kleine vertellingen — V, †	85
Molenaar, M., M. S. C.: Een zeldzaam mens — V, †	61	Schreurs, Jacq., M.S.C.: Spolia Mundi — IV-V, †	294
Muller, J. H. M.: De jeugd vraagt muziek — IV-V van Mussendorp, Henk: De wonderdokters van Amersfoort — VIa, J, P	319	Schröder, P. H.: Hugo van de Denekamp. Historisch jongensboek — VIa, J	247
van Mijlbeke, A.: Hoe de bisschop van Myra Sint Niklaas werd — VIc, JM, †	74	Seeger, Elizabeth: China. Het avontuur van een grote beschaving, beschreven vanaf het begin tot op heden — IV-V	295
Mijnhart, Ida: Kwebbelijntje — VIIb, M	314	de Ségur: Blondekind, het katje en lieve-hert — VIIb, JM	316
Nabben, Jo: De vijf van de Ruigehoef — V, M, †	244	Severn, David: Crusoe en de zigeuners — VIIb, JM	78
Nefkens, Gerda: Stijntje — IV-V, M, P	194	Simon, Louis: „Verlaten oord” — V°, J, †	248
Nichols, Beverley: De boom die was gaan zitten — VIIb, JM	195	Smeets, Marian: Gijtsbert konijn in het circus — VIIb, JM	200
Niemann, August: Pieter Marits — IV-V, JM	159	van Soest, Ems: Fenny krijgt het gedaan — IV-V, M, N	249
van Nieuwenhuijzen, J. A.: Ontbloeiend wonder. Beschouwingen over de sexuele rijpwording, bestemd voor jongeren van 16 jaar af — IV (IV-V°)	46	van der Steen-Pijpers, Co: Van oude en nieuwe kranten — VIIb, JM, [P]	86
Nothfennius, Hélène, Dr.: Eroica — IV-V	217	Stevens, Greta: Suzie is wat mans! — VIa-b, M	250
Noothoven-van Goor, Mary: Sarabande — IV-V, M	47	Stevens, Greta: Suzie's avonturen — IV (VIa°), M	251
Norel, K.: Stille Nacht — VIIb, JM	48	Stofkoper, L. A.: Op en om de Noordzee-Boulevard. Schetsen van de waterkant — IV-V	296
Norel, K.: Stuurman Aart — IV-V, J (VIa, J) P	75	Stoufhamer, P.: Een Batavenzoon gaat naar Amerika — VIa, J	79
Nowee, J.: Arendssoog — VIa-b, J, †	196	Stuveling, Hanneke: Fietsclub „Het Wieletje” — VIa, M	219
Nowee, J.: Het raadsel van de Mosquitovallei — VIa, J	18	Surink-Groen, Annie: Annetje — VIIb, M	220
Nowee, J.: Witte veder — VIa, J	19	Swift, Jonathan: Gulliver bij de dwergen. Naverteld door A. D. Hildebrand — VIIb, JM	201
Oakley, William: Het jongensstimmerboek. Waarin opgenomen metaalbewerking — V, J	20	Swift, Jonathan: Gulliver bij de reuzen. Naverteld door A. D. Hildebrand — VIIb, JM	202
Ott, Estrid: Beren-Karin — IV-V, M, [P]	160	Timmermans, Alphons: Karel en Elegast — VIa, JM	80
Otten, Bep: Cor-Nel-Lia — IV°, M	161	Tolman, R.: Landschappen en seizoenen. 1e Deel: Lente — V	320
Otten, Bep: De egeltjes — VIa, JM	49	Toussaint, A. J.: De knechts van de Warderhoeve — VIa, J	176
Otten, Bep: Ons eigen leven — IV, M	315	de Vaal, Hans: Jazz — V	87
Otten, Bep: De Oosterse prinses — VIa, JM, [P]	162	Vandersteen, Willy: Snoek in de boter — VIIb, JM	261
Ouwendijk, Dick: Het vrolijke rekenboek. Geschreven voor alle kinderen, die worstelen met hun rekensommen — VIIb, JM	163	Vandersteen, Willy: De zwarte madam — V, JM	279
Pahlen, Kurt: In het wonderland der muziek — VIa-b, JM	164	Vanhaegendoren, M.: Leiderschap — V, †	280
Fanen, G. J.: De geheimzinnige hoeve — VIa, J, †	116	Vanhaegendoren, M.: Voortrektersleven. Levensproblemen van jonge mannen. 1e Deel: Ons persoonlijk leven — IV, †	262
Penning, L.: De held van Spionkop — VIa, J, P	21	van Velzen, Ina: De avonturen van Jantina en haar pop Dantello — VIIb, M	221
Penning, L.: De kolonist van Zuid-West-Afrika — IV-V, JM	144	van Velzen, Ina: Miek en Riek van de woonschuit — VIIb, M	222
Penning, L.: De leeuw van Modderspruit — IV-V, J, P	175	van Velzen, Ina: Wilde Wietekke — VIIb, M	223
Penning, L.: De overwinnaar van Nooitgedacht — IV-V, J, P	145	Vencken, Harry: Sahara. Land van angst en dorst — V, †	281
Penning, L.: De verkenner van Christiaan de Wet — V, J, P	146	Veringa, J.: Sprookjes van Veringa — VIa-b, JM	203
Perochon, Ernest: Zó leven de dieren — V	147	Vérité, M.: De koning, de beer, en het egeltje en andere sprookjes — VIa-b, JM	317
P.I.M.: Onder de zijdragers — IV-V, †	22	Vermeulen, Lo: Bart in de heide-djungle — VIa, JM	224
van der Plaats, Betty: Doorzetten, Anne-Marie! — VIa-b, M	62	Vermeulen, Lo: Bart in de Kongo — V, J	225
van der Plaats, Betty: De merel zingt — IV-V, M	197	Verschoor-Van der Vliet, Nel: Een dag vol spanning — VIIb, JM	88
Prick van Wely, Max: Het leven van Frédéric Chopin. 1810—1849 — IV-V	76	Verschoor-Van der Vliet, Nel: Tegenwind — IV-V, M, P	118
Prick van Wely, Max: Het leven van Wolfgang Amadeus Mozart. 1756—1791 — V	218	Versteeg, M. C.: Het Prentenboek van de Eerste H. Communie — VIc, JM	282
Prins, T. G.: De rode kano — VIIb, J, [P]	148	Versteeg, M. C.: Het prentenboek van de kinderbicht — VIc, †	24
Reuling, Josine: Heks Pimpelneus — VIIb, JM	245	Versteeg, M. C.: Vlugge slang — VIc, JM, †	25
Riemens-Reurslag, J.: Het jeugdboek in de loop der eeuwen — IV	23	Versteeg, M. C.: Wilde Roos — VIc, M, †	26
(Risseeuw, P. J., e.a.): Er was eens... Verhaaltjes en versjes voor kleuters — VIIb-c, P	165	Vetter, Marijke: Het begon in Juan-les-Pins. Roman voor oudere meisjes — IV (IV-V°), M, N	283
Risseeuw, P. J.: De spoorzoekers van Geltenbeek — VIa, J, [P]	246	de Vilder, Dick: Spionnen — V, J	284
Rockwood, Roy: Bomba uit de rimboe — VIa, J	198	Visser, Ab: De avonturen van „De Meerman” — VIa, J	50
Roggeveen, Leonard: Hier is... Jan-Jaap — VIc, JM	83	Visser, Ab: Guido Gezelle — IV-V	89
Roggeveen, Leonard: Jan-Jaap maakt een sneeuwpop — VIc, JM	258	Visser, Piet: De reizen van Sinbad, de zeeman. Aan de Nederlandse jeugd verteld — VIa-b, J	119
Roggeveen, Leonard: De jongens van de klaverwei — VIa-b, JM	259	van der Vliet, Nel: Een zomer van Let Verhage — IV-V, M, P	226
Rutgers van der Loeff-Basenau, A.: De kinderkaravaan — IV-V	260		
de Sain, Ina: Nog veertien dagen — VIc, JM	199		
Salten, Felix: Bambi — IV-V	277		
	278		

van der Vooren-Kuyper, Frouwien, en Jaap Dirks: Zing mijn kind. Twaalf liedjes voor school en huisgezin — VIa-b	263	van Wieringen, Frank: Maskers af. Een „Scott-story” uit Boven-Texas — V, J	285
Vos, A. C.: Het leven van Frans Liszt — IV-V	90	van der Wilk, Mien: Toch een kerstboompje. Van een ongeluk, dat blij afliep — VIc, M, [P]	230
Vos, A. C.: Het leven van Ludwig van Beethoven — V	91	Wilkeshuis, C.: Carolijntje — VIb, JM	205
Vos, Margot: Rozemarijn — VIb, JM	227	de Wolf, Henk: Het klokje van zeven uur en dus . . . — VIc, JM	123
de Vries, Anke: Hornia — IV-V (VIa ^o)	228	Wijnberg, Nettie: Kortsluiting. Roman voor oudere meisjes — IV-V, M, N	167
de Vries, Anne: Het verhaal van Mozes. Het kindje in de kribbe. De goede herder. De verloren zoon — VIb-c, P	264	Wijnberg, Nettie: Martie's Hollandse tijd — IV-V (VIa-b ^o), M, N	231
de Vries, Anne: Vader en Jaap — VIa, J, P	81	XX: Helden en Heiligen — VIc, JM, †	82
de Vries, Leonard: Rob's avontuur met de PH-TCE — V, J	166	XX: Keizer Karel en Kwa Beth en andere verhalen — IV-V, JM	321
W.: Wijsjes van de Wielewaal — V	265	XX: Het kinderkerstboek 1949. Met medewerking van Bertus Aafjes en Josephine Lem — VIb, JM, †	232
van Waard, Ko: De wonderlijke avonturen van Sneeuwbaard en Bolbuik — VIc, JM	92	XX: Wat is dat? De encyclopaedie voor jongeren. Ie deel: A tot Fauna — V, JM	168
Wanders, A. J. M., Dr.: Op ontdekking in het maanland — V	266	XX: Zes vertellingen en een sprookje toe — VIb, JM, †	27
van Weeden, Gina: Regen op Pinkstermaandag — IV-V, M, N	229	Yates, Raymond F.: De jonge electricien — V, J	51
Westen, Jan: Hartelijk gefeliciteerd. Een bundel Feestgedichtjes voor school en huis — VIb-c, †	297	IJzerman, Hermien: Lettersprookjes — VIb, JM	124
Westendorp, B. T.: De storm die uitkomst bracht — VIa, J	120	van der Zee, Nel: Zuster Anneke — IV-V, M, N	169
Wester, D. H., Prof Dr.: Van spierkracht tot atoomkracht — V	267	van Zeggelen, Marie C.: Een dessajongen. Een der mooiste verhalen uit Nellie's volkskinderbibliotheek — VIb, JM	170
Weyand, Joop: In het wonderland van de opera. Het libretto van 77 opera's — IV-V	268	van Zenderen, A.: Sint Willibrord — VIa, JM, †	206
Wheeler, Opal, en Sybil Deucher: Joseph Haydn. De Vrolijke Dorpsjongen — VIb, JM, †	121	Zonderland, Daan: De avonturen van Jeroen en zijn vrienden — VIb, JM	207
Wheeler, Opal, en Sybil Deucher: Mozart. Het Wonderkind — VIb, JM, †	122	van Zuylen, J. J. L.: Radio-encyclopaedie — IV-V	93
Wheeler, Opal: Ludwig van Beethoven en het klokkenspel — VIb, JM, †	204	Zwart, P. J. S.: Het boek van Pieterjan — VIb, J	252
		Zwiers, J.: Schipper hou je roer recht! — V, J	52
		Zwijenburg, N.: De jongen van Dorestad — VIb, J	286

VIc = Voor beginnelingen (6-8 j.). VIb = Voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal afgestemd op de rijpe jeugd (16 j. en ouder). IV = Voor volw. (18 à 20 j. en ouder). III = Voorbehouden aan gevormde lezers. J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] = Speelt in protestants milieu. Een nulletje ^o = Paedagogisch niet verantwoord. N = *Storend* neutraal. De Romeinse cijfers geven de toelaatbaarheid aan. Moet een jeugdboek worden afgekeurd, m.a.w. is het slechts toelaatbaar voor een hogere leeftijdsgroep, dan is het niet voldoende dit in een zwaarder cijfer uit te drukken. De hogere leeftijdsgroep zal immers aan dit vaak voor haar te kinderlijk geschreven boek niet veel hebben: het boek was voor jongere lezers bestemd. Daarom wordt achter de toelaatbaarheidsaanduiding tussen haakjes vermeld voor welke leeftijd het boek bestemd (maar dus niet geschikt) is. Bijvoorbeeld IV (VIa) = Toelaatbaar slechts voor volwassenen (IV), maar voor hen te kinderachtig, want bestemd voor 13-15 jaar (VIa).

IDIL *Gids*

VOOR JEUGDLECTUUR

Bijlage van Het Schoolbestuur.

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR. EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Kroniek van Jeugdlectuur

Vorige maand hebben wij een kleine keuze gedaan uit de boekjes die als Communiefeest-geschenkjes kunnen dienen. Aan dat overzicht moeten wij nog enkele werkjes toevoegen.

Voorop zetten we dan *Het prentenboek van Jesus' leven* door Hub. Levigne en Th. v. d. Griendt. Uit dit fraaie prentenboek geven wij hier een illustratie, waaruit de artistieke kwaliteiten afgelezen kunnen worden. Dit boek verscheen al in derde druk, met een nieuwe tekening op het voorplat en een zwaardere uitvoering van de band. De illustratie die wij in deze tekst reproduceren is een klein cliché van het nieuwe omslag. Men kan dit boek uitstekend gebruiken bij het godsdienstondericht: 176 plaatjes onderwijzen aan de kinderen vanaf hun prilste jeugd het leven van Jezus, de grote kindervriend. De tekst onder elk plaatje is bedoeld voor kinderen, die al kunnen lezen, de anderen luisteren maar naar moeder, die met wijzende vinger de prentjes aanduidt en er bij vertelt. De gerenommeerde graphicus Hub Levigne zorgde er voor de helft van de plaatjes ongekleurd te laten, want alle kinderen kleuren graag. Een boek dus om in alle opzichten warm aanbevolen te worden. Aantrekkelijk is ook het *Prentenboek van Onze Lieve Heer* door Frits Hemel. De Tilburgse illustrator Frans Mandos Tzn., bij velen stellig bekend via *De Engelbewaarder*, heeft met de schrijver gewedijverd om dit „prentenboek” tot een apart Eerste-Communiegescenik te maken. Het sierlijke spel van blauw en rood maakt ieder blad tot een arabesk van sprekende motieven. Het kind leert hier langs visuele weg stilstaan bij de Liefde en Almacht Gods en langs auditieve weg kan het dit in 't geheugen vasthouden door de versjes. Het leert bidden en dankbaar zijn

voor het leven dat „van zon en mist doorweven” is. De „dichter” is over 't algemeen wel geslaagd, al zal het „heilig graf” (blz. 10) duister zijn, „zijn ziel” (15) vervangen moeten worden door „mijn” en tweemaal „vergeet het niet” (19) en „de Here” (20) een armoe-dige indruk maken. Maar verder zijn de versjes aantrekkelijk en de tekeningen altijd mooi te noemen. Deze detail-opmerkingen, die aan de schoonheid van dit fraaie prentenboek geen afbreuk doen, mogen onze opbouwende critiek beduiden.

Er zijn ook twee gebedenboekjes:

To Hölscher schreef *Mijn eigen kerkboek*, een aantrekkelijk boekje voor de kleinsten, met sprekende, gekleurde tekeningen. Het boekje bevat de onveranderlijke Mis-

gebeden, de voorbereiding voor de biecht en de H. Communie en bovendien nog enkele Lofgezangen. Er staat ook een biechtspiegel in, waarbij wij dan graag opmerken, dat er priesters zijn die het gebruik van een biechtspiegel afkeuren.

Het gebedenboek *In Jesus' huis* is van Zuster Thérèse Hölscher. Tekeningen ontbreken in dit voor kinderen van 10 à 12 jaar bestemde boekje. Men vindt er een schat van gebeden, verschillende litanieën, twee Misgebeden, Communie-oefeningen, Kruisweg, Lof, enz. Tot zover onze aanvulling op de kroniek van vorige maand.

Alvorens we naar het „profane” overgaan, vermelden we een sprookjesachtige legende, nl. *Hoe de bisschop van Myra Sint Niklaas werd*, door Alb. van Mijlbeke. Niklaas verblijft in Patara, waar hij veel goed doet. Op de wens van het volk wordt hij bisschop van Myra en dan laat de auteur hem er op uittrekken om 's nachts, met Nicodemus de knecht en Tuk de ezel, bijstand te verlenen aan armen.

HET PRENTENBOEK VAN JESUS' LEVEN

Het nieuwe omslag van het „Prentenboek van Jesus' leven”, in deze kroniek besproken.

Het boekje verraadt op enkele plaatsen zijn Vlaamse oorsprong.

Dan zijn er nog twee boekjes voor de allerkleinsten, nl. *Pim en zijn beesten*, door *M. W. Hulleman* en *Kik* van dezelfde auteur. Pim is een kleuter van vier jaar. Moeder weet hem dikwijls een leuk verhaaltje te vertellen, waarin de poppen en de speelgoedbeesten een hoofdrol spelen. Voor beginners in het lezen is het een aardig boekje. Kik is een jong hondje, dat terecht komt in een sympathiek gezin. Kik raakt zoek en wordt door zijn baas opgespoord.

We willen graag wat uitvoeriger stilstaan bij de in schitterende albums uitgegeven sprookjesreeks *De Gouden Eeuw*. Jeanne Cappe vertelde hierin *Sneeuwitje en andere sprookjes* van *Grimm*. De sprookjes van *Grimm* zijn in boekvorm al meer dan een eeuw oud, en reeds in 1830 verscheen er een Franse uitgave. De gebroeders *Grimm* hebben hun teksten voortdurend stilistisch bewerkt. Dat is juist de grote waarde van sprookjes, dat zij in de mond van de verteller een eigen leven (kunnen) leiden. Jeanne Cappe verstaat de kunst haar stijl af te stemmen op haar publiek. Zij weet, dat *Sneeuwitje* steeds meer vrienden krijgt en in een dromenland leeft, dat „toegankelijk is voor kinderen en voor wie op hen gelijkt” (blz. 3). En als alle goede sprookjesvertellers neemt zij de vrijheid het eeuwige sprookje te situeren in de tijd, en dan laat zij een Toverprinses optreden, die op de bruiloftsdag voorspelt over „een groot tekenaar van over zee” die *Sneeuwitje* op het witte doek zal toveren: „Overal zou het beeld van *Sneeuwitje* lachen: in de uitstalramen en op de plakaten aan de muren, in de zolderkamers van arme kleine meisjes en boven het bed van jonge prinsesjes” (blz. 20). Behalve *Sneeuwitje* bevat dit prachtige boek ook nog *Rose-Roosje* en *Rood-Roosje* (bij *Grimm*: *Schneeweisschen und Rosenrot*) en het beroemde *De muzikanten van de stad Bremen*. Nergens blijkt, of de vertelster de verhalen schreef met *Grimm's* Duits voor zich. Dat doet er ook weinig toe, aangezien Jeanne Cappe navertelde zoals de *Grimms* zelf navertelden en niet creëerden. Het boek is zo schitterend in kleuren geïllustreerd, dat men liever van een album moet spreken en dan van een album, waarin aan het artistieke de hoogste eisen gesteld zijn. Als moeder voorleest, zullen de kleinen al luisterend opgaan in deze zo op hun verbeelding werkende prenten. En als de kleinen zelf lezen, zullen die prachtige platen hun waarneming steunen, want elke illustratie geeft een fase van het verhaal. Zo werd dit boek een juweel voor de bibliotheek van kleine en grote kinderen. In dezelfde reeks gaf Jeanne Cappe een navertelling van *Blondekind, het katje en Lieve-Hert*, door *Gravin de Ségur*. De sprookjes van *Madame de Ségur* genieten in de sprookjeswereld een aparte reputatie, nl. die van de literaire verfijning. Dat brengt met zich mee, dat niet alle kinderen deze verhalen zullen waarderen. Ook dit fraai uitgevoerde album bewijst, zowel in het titelsprookje als in het andere, nl. *Moedig Paultje*, dat de allerkleinsten moeilijk geboid worden door deze vertellingen, terwijl ook bij de groteren wat meer „milieu” verlangd wordt. Prinsesje *Blondekind* raakt in de macht van een tovenaer, maar komt tenslotte uit deze ban en trouwt met haar Prins. *Moedig Paultje* volbrengt een reeks van heldische karweien en vindt zo voor zichzelf en voor zijn zieke moeder het geluk. Dit laatste sprookje herinnert aan de telkens terugkerende motieven der Noorse volksprookjes. In overeenstemming met de griezelige fasen van het verhaal zijn de illustraties soms bepaald angst-aanjagend. Maar het kan goed zijn, dat het kind anders tegenover het griezelige staat dan de volwassene.

En als derde in de serie ontvingen we *De koning, de*

beer, en het egeltje en andere sprookjes door *Marcelle Vérité*. Van de drie albums is dit deel, zowel naar inhoud als naar uiterlijk, stellig het meest poëtische. De illustraties van *Elisabeth Yvanovsky* munten uit door dichterlijke sfeer en sprookjesachtige toon, de verhalen vertonen een mengvorm van sprookje en fabel. Drie sprookjes bevat dit album, nl. *De koning, de beer en het egeltje*, waarin bolronde bruintje zich laat overtroeven door de arrogante, pedante egel, die dan door een speling van het lot afdoende gestraft wordt; *Joelbok, de strobok* is een heemkundige vertelling over de Zweedse *Joelbok*, die daar de rol van Kerstmannetje vervult; en dan nog *Het verhaal van Crux en de medusa*, waarin kabouter *Crux* fluitist van koning *Gane* is en de medusa een zee-kwal die de liefde van *Crux* wint; *Crux* en de zee-kwal zinken tenslotte samen weg in de diepte van de zee. Vooral dit laatste sprookje vraagt om de diepere symboliek wat meer ontwikkeling en smaak bij de jonge lezertjes. We zien met belangstelling uit naar aangekondigde nieuwe delen in deze bijzondere serie.

Het wordt ook hoog tijd, dat we eens enige regels wijden aan een beeldroman-reeks die bezig is het Franse en Nederlandse taalgebied te veroveren. We bedoelen *De avonturen van Kuifje*. Er gaat momenteel een *Kuifjes*-rage over *Tilburg* en andere contreien. En dan niet alleen op de lagere school, maar ten dele zelfs ook op de middelbare. Ja, zelfs op de Handelshogeschool zijn trouwe *Kuifjeslezers*! Men kan dit een begeleidingsverschijnsel noemen van het infantiliseringsproces dat onze maatschappij bedreigt; men kan het ook een reactie noemen op het problematische van veel hedendaagse lectuur; men kan het ook verklaren uit het schreeuwend tekort aan goede jeugdboeken. Men kan nog meer verklaringen bedenken. Maar hoe het ook zij, men heeft met de realiteit rekening te houden. We hebben in deze serie te doen met een verzorgde beeldroman-reeks, waarin men van de kolder en van de leuke plaatjes (in kleurendruk) geniet. Gemiddeld staat op ieder blad een dozijn „beelden” en ieder boek telt er dus een 700! Auteur van de hele reeks is *Hergé*. Uit de vele reeds verschenen delen bespreken we er drie.

Kuifje in Congo: *Kuifje* gaat met zijn geestig hondje *Bobbie* op reis naar *Afrika*, als reporter. Dit tweetal beleeft de wildste avonturen met gangsters en alle mogelijke wilde dieren. *Kuifje* blijkt een vernuftige held en een geniale fantast. Natuurlijk overleeft hij alle avonturen, ook al verkeert hij talloze malen in levensgevaar. Een vliegtuig redt hem op 't nippertje van vernietiging door een buffel en dat vliegtuig zocht hem al een maand, om hem naar Europa terug te brengen voor een nieuwe reportage-opdracht. In Congo is *Kuifje* dan inmiddels een mythe geworden.

Kuifje in Amerika: *Kuifje* gaat naar *Chicago* om de strijd aan te binden met gangsters als *Al Capone* en *Bobby Smiles*. Al bij aankomst loopt hij in de val, maar hij weet zich uit de krankzinnigste situaties te redden. Tenslotte slaagt hij er in, honderden boeven achter slot en grendel te brengen en *Chicago* doet hem dan als *Redder* uitgeleide. De groteske onzin maakt deze beeldroman aanvaardbaar als zelfs voor kinderen duidelijke parodie op de beruchte, smakelose schurkenstrips met veel inktmoppen en pang-pang-illustraties. Als evidente parodie kan het verhaal zelfs heilzaam werken. De taal is niet van smetten vrij, zoals blijkt uit: *Indianenreserven* (reservaten), *litteraal doorzeefd* (letterlijk), *opzoekingen*, *heiboel*, *rolbaan* (lopende band) en meer van dat fraais. *De zonnetempel*: *Kuifje* gaat met kapitein *Haddock* op zoek naar prof. *Zonnebloem*, die in handen blijkt van *Inca's*. Via burleske avonturen komt dit drietal tenslotte samen op de brandstapel van de *Zonnegod* en als het

ceremonieel begint, zorgt de natuur voor een totale zonsverduistering en voor de redding. 't Idee is niet bijster origineel; ook de verteltrant — als men tenminste hiervan spreken mag in een beeldroman — is goedkoop. Als parodie op een quasi-mysterieus Indianenverhaal is het aanvaardbaar. Men moet blijkbaar vorige delen gelezen hebben om alles volledig te kunnen begrijpen.

Boven schreven we, dat men ook inzake het jeugdboek realist moet blijven. En dit realisme doet ons instemmen met de verklaring van een boekhandelaar, die ons verzekerde dat de Kuifjesboeken in massa verkocht zouden worden als ze — voor een beeldroman wel te verstaan — niet zo duur waren.

Na al deze Kuifjesavonturen wat ernstiger kost, en wel voor meisjes.

To Hölscher schreef *Toen moeder ziek was* en als vervolg *Toen moeder beter was*. Vader en moeder De Graaf maken zware tijden door en hun zeven spruiten brengen wel zorgen, maar tevens oplossingen. Moeder moet een paar maanden naar een sanatorium. Agnes is de oudste en zij tracht moeder te vervangen, maar ze kan het jongere zestal niet baas, omdat vader vaak op reis is. Dan worden Kees, Netty, Liesbeth en de tweeling Nan en Hans bij familie uitbesteed. De alledaagse belevenissen zijn goed beschreven en de verschillende karakters raak getypeerd. In het vervolgverhaal gaat Liesbeth naar kostschool en wint Kees een springconcours. Tante Cornelia blijkt een schat te zijn. To Hölscher vertelt alles op natuurlijke en prettige wijze. Deze boeken ademen een warme, gezonde sfeer. We kunnen ze ten zeerste aanbevelen.

Voor dezelfde categorie meisjes is bestemd het boek *Barvoetje* door B. Auerbach. Het verhaal speelt in het Zwarte Woud, zoals de meeste boeken van Auerbach. Anne-Marie, die de bijnaam draagt van „Barvoetje”, is een meisje, dat heel jong haar ouders verloren heeft en met haar broertje Dami achterblijft. Ze heeft het niet gemakkelijk in haar jeugd, doch haar blij en moedig karakter helpt haar door de moeilijkheden heen, totdat de prins van haar dromen komt en alles zonnig en goed wordt. Het is wel erg jammer, dat dit aardige boek zo slecht vertaald is.

„De Verrekijker” is een serie boeken voor de Nederlandse jeugd over het leven van de jeugd in vreemde landen. In deze reeks verscheen *Panchito vindt zijn meester*, door Florence Hayes, een welkom verhaal over een jongen in Nieuw-Mexico. Onze jeugd zal met spanning de avonturen volgen van Ricardo, die een wilde ezel met onuitputtelijk geduld weet te temmen. Het boek is geschreven met een grote liefde voor mens en dier. Door de bevattelijke beschrijving van land, volk en milieu zal het ongetwijfeld de blik van de jonge lezers verruimen.

In de A.P.-Jeugdboekery kwam uit *De egeltjes* door Bep Otten. Vader Tienstra heeft promotie gemaakt en de familie gaat nu verhuizen. Ze komen op de tweede verdieping van een mooie witte villa met grote tuin. Toch nemen ze node afscheid van de oude omgeving en Dolfje vindt het heel erg dat hij Pietje het egeltje, dat iedere avond in hun tuintje zijn schotelje melk komt drinken, nu verlaten moet. Stiekem stopt hij het daarom in zijn reismanjete en neemt het mee. Het is niet eenvoudig om het in een zolderkast in leven te houden, en als het op een goede dag wordt ontdekt, breekt voor het beestje een beter leven aan. Er wonen heel wat kinderen in de villa; ze maken wel eens ruzie, maar hebben tenslotte toch veel voor elkaar over. En als ze wel eens, net als egeltjes, hun stekels uitzetten, zingen ze hun clublied: „De mensen zijn ook dikwijls zo, ze steken en doen pijn,

maar binnenin daar willen ze toch graag je vrienden zijn”.

Ook de populaire A.-T.-reeks heeft een nieuw deeltje gekregen, nl. *Otoo, de heiden* door Jack London. Dit boekje verhaalt de avonturen van een inboorling der eilanden in de Stille Zuidzee, die ten gevolge van een schipbreuk vriendschap sluit met een blanke parelhandelaar. Deze vriendschap duurt 17 jaar en eindigt doordat de heiden zijn leven opoffert, om dat van zijn vriend te redden. Deze vertelling is boeiend geschreven en de wat rijpere jeugd zal er ongetwijfeld van genieten.

We sluiten onze kroniek met een vrij oppervlakkig bakvisromannetje: „Ooo . . . Gerie trouwt met Daantje!” door G. Betlem. Het is een verhaal over een jongen en een meisje, die samen van de bewaarschool af als buurkinderen opgroeien tot de volwassenheid en na enige strubbelingen tenslotte trouwen.

In deze kroniek werden besproken:

(volgnummer)

Auerbach, B.	298
<i>Barvoetje</i> . Een levensschets uit het Zwarte Woud — Gent, Merchiers (35 Bfrs.)	VIa, M
Betlem, G.	299
„Ooo . . . Gerie trouwt met Daantje!” Geill. — A'dam, H. Meulenhoff, geb. f 2,90	IV-V, M
van de Griendt, Th.	300
<i>Het prentenboek van Jesus' leven</i> . Geill. — Den Bosch, L. C. G. Malmberg, geb. 2,25	VIa, JM, †
Grimm	301
<i>Sneeuwvutje en andere sprookjes</i> . Ingeleid en verteld door Jeanne Cappe. Geill. — Tilburg, Pessers, geb. f 3,95	VIbc, JM
Hayes, Florence	302
<i>Panchito vindt zijn meester</i> . Een verhaal uit Nieuw-Mexico. Geill. — A'dam, Republiek der Letteren, geb. f 3,90	VIa, J
Hemel, Frits	303
<i>Prentenboek van Onze Lieve Heer</i> . Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95	VIc, JM, †
Hergé	304
<i>Kuifje in Amerika</i> . Geill. — Tilburg, Pessers, geb. f 3,95	VIab, J
Hergé	305
<i>Kuifje in Congo</i> . Geill. — Tilburg, Pessers, geb. f 3,95	VIab, JM
Hergé	306
<i>De Zonnetempel</i> . Geill. — Tilburg, Pessers, geb. f 3,95	VIab, J
Hölscher, Thérèse, Zuster	307
<i>In Jesus' huis</i> . Gedenkboek voor kinderen — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,75	VIb, JM, †
Hölscher, To	308
<i>Mijn eigen kerkboek</i> . Gedenkboekje voor de kleinsten. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,35	VIc, JM, †
Hölscher, To	309
<i>Toen moeder ziek was</i> . Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 3,25	VIab, M
Hölscher, To	310
<i>Toen moeder beter was</i> . Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 2,95.	VIab, M

- Hulleman, M. W. 311
Kik. Geïll. — Meppel, H. ten Brink, f 1,05 Vic, JM
- Hulleman, M. W. 312
Pim en zijn beesten. Geïll. — Meppel, H. ten Brink, f 1,20
 Vic, JM
- London, Jack 313
Otoo, de heiden. Geïll. — A'dam, Van Ditmar; Wereld-
 bibliotheek, f 0,50 IV-V, J
- van Mijlbeke, Alb. 314
Hoe de Bisschop van Myra Sint Niklaas werd. Geïll. —
 Gent, L. van Melle, (15 Bfrs.) Vic, JM, †
- Otten, Bep. 315
De egeltjes. Geïll. — A'dam, De Arbeiderspers, geb.
 f 3,90 VIa, JM
- de Ségur, Gravin 316
Blondekind, het katje en lieve-hert. Ingeleid en verteld
 door Jeanne Cappe. Geïll. — Tilburg, Pessers, geb. f 3,95
 VIb, JM
- Vérité, Marcelle 317
De koning, de beer en het egeltje en andere sprookjes.
 Geïll. — Tilburg, Pessers, geb. f 3,95 VIab, JM

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

- van der Ley, R. 318
Geschiedenis en encyclopaedie der sporten. Geïll. —
 R'dam, Van Sijn & Zonen, geb. f 8,75 V
- De geschiedenis van een aantal sporten, per hoofdstuk en
 dan na elk hoofdstuk de encyclopedische trefwoordenlijst
 op die sport. Een welkome aanwinst.
- Muller, Joop H. M. 319
De jeugd vraagt muziek. Geïll. — R'dam, W. L. & J.
 Brusse, f 3,25, geb. f 4,25 IV-V
- Joop Muller vertelt op alleraardigste manier over haar
 veelzijdige belevenissen als piano-lerares. Warm aanbe-
 volen aan alle betrokkenen.
- Tolman, Rinke 320
Landschappen en seizoenen. 1e Deel: Lente. Geïll. —
 Assen, Born, geb. f 3,90 V
- Bundel dagboekschetsen over zwerftochten in Gooi en
 Midden-Nederland, met zeer goede foto's. Dit deel is
 het eerste van een vierdelige seizoenenreeks.
- XX 321
Keizer Karel en Kwa Beth en andere verhalen. Geïll. —
 Antwerpen, L. Opdebeek, f 2,50 IV-V, JM
- Keizer Karel V, heer der Nederlanden — waartoe 't
 tegenwoordige België toen ook behoorde — schiep er
 vermaak in als gewoon burger met zijn volk te ver-
 keren. Hij kwam zodoende heel wat te weten van 't

onrecht, dat de mensen werd aangedaan. De keizer liet
 ze dan dikwijls bij zich aan het hof komen, waar ze de
 keizer herkenden. Altijd werden ze geholpen en vol lof
 voor de keizer keerden ze steeds naar hun huis terug.
 'n Humoristisch in 't Vlaams geschreven boek, dat door
 de oudere kinderen gaarne gelezen zal worden.

Post Scripta

Volgens een officiële statistiek verschenen in Maart 1949
 aan jeugdlectuur 60 boeken, in Maart 1950 echter slechts
 23! Van deze 23 waren er 11 nieuwe uitgaven en 12 her-
 drukken. Totaal verschenen in Maart 1950 540 boeken
 (Maart '49 644). Het percentage jeugdlectuur was dus
 4¼%. De uitgevers schijnen het jeugdboek heel speciaal
 voor het Sinterklaas-seizoen te reserveren. Met alle na-
 delige gevolgen van dien! Er is een groot tekort aan
 goede jeugdboeken.

De firma Boom Ruygrok kondigt het verschijnen aan van
Rein wordt zeepkistcoursier door J. H. Poolman en
 W. J. van der Meer, een verhaal dat de in opkomst
 zijnde „zeepkisttraces" tot thema heeft. Drie bouwschema's
 zullen het boek completeren.

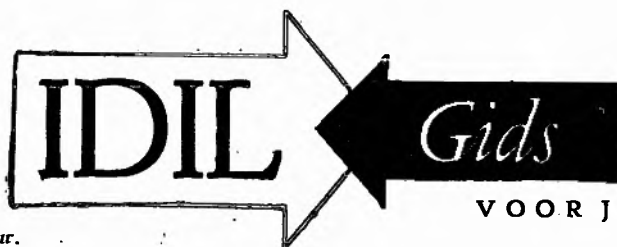
In de lezenswaardige brochure *Wat is goede lectuur?*
 door Daniel A. Lord S.J. (Micro-reeks no. 4) lezen we op
 blz. 46: „Maar zolang mensen zullen gevonden worden
 die vuilnis schrijven om het genot dat daarin schuil gaat,
 moeten wij in staat zijn, onszelf en anderen te bevelligen.
 Wij zijn ervan overtuigd dat wij, die duidelijk het goed
 van het kwaad weten te onderscheiden, ook bereid
 moeten gevonden worden om aan een onzeker tastend
 publiek uit te leggen, waarom bepaalde boeken betame-
 lijk, andere totaal onbetamelijk zijn; waarom sommige
 een eer zijn voor de mensheid en andere kenmerken van
 menselijke verdorvenheid.”

„Meer roomse boeken!

Maar dat ook mogelijk gemaakt door de bestaande een
 zo groot mogelijk debiet te bezorgen en aldus de schrij-
 vers van roomse kinder- en jeugdlectuur blijk van waar-
 dering en hoop op succes te geven. Want veel te weinig
 wordt de katholieke schrijver de weg tot 't lezend
 publiek geëffend, veel te veel werden juist zij 't zwaarst
 becritiseerd, alsof alleen de tegenstander „mensenwerk"
 mag leveren.”

(J. J. Doodkorte in *Jeugd en lectuur*.)

VIc = Voor beginners (6-8 j.). VIb = voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen
 (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal
 afgestemd op de rijpere jeugd (16 j. en ouder). IV = Voor volw. (18 à 20 j. en ouder). III = Voorbehouden
 aan gevormde lezers. J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke
 geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] Speelt in protestants milieu. Een nulletje °
 = Paedagogisch niet verantwoord. N = *Storend* neutraal. De Romeinse cijfers geven de toelaatbaarheid aan.
 Moet een jeugdboek worden afgekeurd, m.a.w. is het slechts toelaatbaar voor een hogere leeftijdsgroep, dan is
 het niet voldoende dit in een zwaarder cijfer uit te drukken. De hogere leeftijdsgroep zal immers aan dit vaak
 voor haar te kinderlijk geschreven boek niet veel hebben: het boek was voor jongere lezers bestemd. Daarom
 wordt achter de toelaatbaarheidsaanduiding tussen haakjes vermeld voor welke leeftijd het boek bestemd
 (maar dus niet geschikt) is. Bijvoorbeeld IV (VIa) = Toelaatbaar slechts voor volwassenen (IV), maar voor hen
 te kinderachtig, want bestemd voor 13-15 jaar (VIa).

VOOR JEUGDLECTUUR

Bijlage van Het Schoolbestuur.

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
 GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Kroniek van Jeugdlektuur

Kinderen vertrouwd maken met de levens der heiligen vraagt een aparte tact en een fijne smaak. Die tact moet schuilen in de eenvoudige uitbeelding van echte kinderen en echte grote mensen; die smaak in de boeiende verteltrant. *Bethanië* zorgde voor twee boekjes die beide deugden bezitten, nl. *Echte vrienden*, waarin o.a. Paulus en Stanislaus Kostka worden voorgesteld als mensen, die groot en heilig werden door heldhaftig te zijn in het goede, en *Verhalen uit de levens van Gods lieve heiligen*, waarin vele aardige tafereeltjes uit de levens der heiligen kinderlijk beschreven worden.

Op 31 Mei 1950 vierde de bekende illustratrice mevr. B. Midderigh-Bokhorst haar 70ste verjaardag. Bij dat feestelijk gedenken verscheen van haar hand het prentenboek *Met elfje Krulkuif het hele jaar door*; dit prentenboek bevat twaalf tekeningen-in-kleuren en bij iedere tekening past een rijmpje. Tekeningen en versjes illustreren de 12 maanden van het jaar in hun typerende natuur-verschijning en als zodanig kan dit boek ook onze kleuters natuurliefde bijbrengen. Des te meer valt het te betreuren, dat de versjes niet uitkomen boven het peil van het cliché-rijmpje. Maar misschien bieden de te lange teksten, onder het voorlezen, meer tijd voor het bekijken der tekeningen door de kleinen.

In samenwerking met de A.N.W.B. verscheen een mooi boekje van W. Boost: *Het avontuur van Kala en Kobolt*, door de schrijver zeer mooi geïllustreerd. Het realkalfe Kala bevrijdt kabouterij Kobolt uit een spinneweb, Kobolt's broertje wordt in het nest van de boze kraai Targar gevangen gehouden. Als een uil hen geadviseerd heeft naar het konijnen-kantoor van de A.N.W.B. te gaan om inlichtingen te vragen, krijgen ze daar een kaart, waar alle kraaiennesten op staan. Kobolt klimt in zo'n nest en vraagt daar, hoe hij Targar moet vinden. Hij verneemt dan niet alleen Targar's levensverhaal, maar ook dat Targar in de Duivelseik woont. Het tweetal rijt naar de aangewezen plek en ze krijgen onderweg assistentie van kraaien en eekhoorns. Met vereende kracht wordt Targar uit zijn nest gebombardeerd. Dan gaat het in optocht terug naar het A.N.W.B.-kantoor, waar Targar voor straf voortaan de kantoren moet schoonhouden. Op aantrekkelijke wijze werd hier paedagogische reclame tot stand gebracht. Alleen reeds om de mooie tekeningen-in-kleuren is dit sprookjesboekje een bron van genoegten voor onze kleintjes.

Zoals men wel weten zal, is J. P. Baljé de schepper van de leuke vijfjarige *Ratje Verheul*. De auteur heeft de dagelijkse gebeurtenissen uit het leven van Ratje zo smakelijk verteld, dat de kinderen het boek geboeid zullen lezen en van Ratje gaan houden. We maken onze lezers op dit boek attent, omdat zojuist een tweede druk

verscheen en tevens het vervolg-verhaal, nl. *Ratje Verheul groeit*. In dit waardige vervolg is Ratje inmiddels zes jaar geworden. Met zijn buurtjes beleeft hij allerlei kindervreugden, die levendig beschreven worden. De naam van *Rie Cramer* staat borg voor uitstekend werk. Geen wonder dat haar fraaie boeken een derde druk halen: in haar versjesboek *November* laat zij de kleuters vechten tegen wind en regen. We lezen ook, hoe knus en gezellig de winteravonden zijn. En op de laatste bladzij spreken de rijmpjes van de hartjes die vol verwachting kloppen voor het a.s. Sint-Nicolaasfeest. De vele rijkgekleurde prenten vullen de tekst uitstekend aan. In haar boekje *December* krijgen Sinterklaas en Kerstmis een beurt. Versjes en platen vormen samen een aardig bundeltje om de kleintjes in deze maand in een feestelijke stemming te brengen.

Het ezeltje van het heilige land is een bijbels kinder-verhaal van *Nan Goodall*. De ezels uit de stal van Bethlehem en die van Palmzondag keuvelen gezellig, zoals fabeldieren plegen te doen, maar zowel hun gekeuvel als hun levensgeschiedenis zijn er op gericht, het kind vertrouwd te maken met de voornaamste personen uit het Evangelie. Slechts de accurate, volwassen lezer zal bemerken, dat hij met een protestantse uitgave te doen heeft. Er staat niets in, dat een katholiek zou kunnen hinderen.

Er gaat een nieuwe katholieke Bijbelse geschiedenis voor de jeugd uitkomen. Als eerste van twaalf deeltjes, die samen een volledige bijbelse geschiedenis voor de jeugd zullen vormen en waarvan Jezus de Verlosser het levende middelpunt zal zijn, lieten *Drs J. Eyckeler* en *G. van Gerwen* verschijnen: *De Verwachte der volkeren*. Dit eerste deeltje, over de jeugd en het openbaar leven van Jezus, volgt het evangelieverhaal op de voet, doch ruimt tevens een grote plaats in voor de leer van Jezus. Terloops geplaatste opmerkingen van historische en archeologische aard en korte verwijzingen naar het Oude Testament verhelderen de kijk op het milieu. Dit is ook de bedoeling van de tekeningen, die zonder twijfel instructief zijn, maar hier en daar ietwat goedkoop aandoen. De serie Historische Figuren wil voor de hogere leerjaren van de Lagere School eenvoudige levensbeschrijvingen brengen van grote mannen uit onze historie. De eerste twee deeltjes, van *Aleid van Rhijn*, heten *Joost van den Vondel*, een wel zeer simpel, soms simplistisch biografietje, en *Rembrandt*, waarin toch niet voldoende duidelijk geschetst wordt, hoezeer Rembrandt's artistiek leven van religieuze onderwerpen was vervuld. Het doel van deze serie: de jeugd met onze grote nationale figuren bekend te maken, is ons overigens zeer sympathiek.

Als negende deel van de reeks *Ons volk in leven en streven*, verscheen het boekje *De tocht naar Damiate*, door *Alphons Timmermans*. Het is een verhaal over de kruistochten in de 12e eeuw. Een Friese jongen, Eelco, heeft zeer jong zijn vader verloren in de kruistocht tegen de Turken. Zijn moeder voedt hem verstandig op en staat hem met liefde af, als hij te kennen geeft ook te willen meetrokken om het H. Land te helpen bevrijden. Een geslaagd deeltje.

In *De gouden stad*, van *Anastasio Mariani*, wordt de lezer op aangename en leerrijke wijze door vier gezellen meegenomen op onderzoek naar de bijna uitgestorven stam der Azteken, ergens in Mexico. Daarnaast tracht men nieuws te vernemen over een verdwenen missionaris, die in het Sierra Madre gebergte vastgehouden wordt. De vier maken kennis met cowboys en bandieten; ze worden gevangen genomen en weer gered door Indianen en een agent van het Amerikaanse leger. Bijzonder spannend is het gevecht tegen de Sioux en de vlucht uit de gouden stad. De goede daad en het recht overwinnen in deze gezonde lectuur.

Bob van Oyen schreef een uitstekend verkennerboek, dat in een adem uitgelezen zal worden, nl. *De zwerftocht van de Everzwijnen*. Vier jongens willen voortrekker worden. Nadat zij een hele zomervacantie besteed hebben om de verkennerstroep weer de nodige training en fut bij te brengen, gaan zij op tocht, met onbekende bestemming. Het ene avontuur volgt op het andere. Toevalligerwijze worden zij betrokken in een politiezaak, de opsporing van een collectie waardevolle postzegels, die door een Duitse soldaat in de oorlog werd gestolen. Na veel geheimzinnigheid en spanning volgt aan het einde van de hike de ontknoping, waarna de Everzwijnen plechtig als voortrekker in de stam worden opgenomen.

Vol fantasie is het verhaal *Jacky's wereldreis* door *Cor Ria Leeman*. De veertienjarige Jacky verkoopt kranten. Dr. Furst, een uitvinder die zijn tijd decennia vooruit is, stelt eerst Jacky's eerlijkheid op de proef en daarna neemt hij hem aan als assistent. Dank zij onze doortastende held worden de boeven, die Dr. Furst ontvoerden, door de politie gegrepen.

Een mooi uitgevoerd boek, fris en spannend tot het einde, heet *Een overval in de lucht*; het is geschreven door *Willy van der Heide*. Twee jongelui, Arie Roos en Jan Prins, nemen passage per K.L.M. naar Kaapstad, om hier een handschoenendoo's machtig te worden. Een en ander houdt verband met een testamentaire beschikking voor het verkrijgen van een erfenis. In hetzelfde vliegtuig bevinden zich enkele internationale oplichters, die het vliegtuig midden in Afrika tot landen dwingen. Daar volgen dan spannende gebeurtenissen, totdat een opsporingsvliegtuig redding komt brengen. We vergeven het de schrijver gaarne, dat hij hier en daar meent tegen volwassenen te spreken.

In het boek *Maan en strand, tjs en land* heeft *M. C. van Oven-van Doorn* vertellingen verzameld, die op interessante en bevattelijke wijze de jeugd heel wat natuurkennis bijbrengen. Er wordt verteld over maan, hemellichamen, schelpen, Zuidpool en vele wetenswaardigheden. Dit mooie boek is leerzaam, wekt op tot natuurliefde en laat Gods grootheid in de schepping zien. Het werd keurig verzorgd en goed geïllustreerd uitgegeven.

In de reeks *De Verrekijker* zijn ook weer twee nieuwe delen verschenen. Leerzaam en spannend achten we *Hosj-ki de Navajo-jongen* door *Florence Hayes*. Hosj-ki, een Indianenjongen uit de Navajo-stam, leeft gelukkig in de woestijn van Arizona. Zijn vader zendt hem naar de school der Blanken, die handelsbetrekkingen met de

Navajo's onderhouden. Aanvankelijk kan Hosj-ki er niet wennen, hij probeert zelfs te vluchten. Als hij na volbrachte leertijd naar zijn volk in de woestijn kan terugkeren, is hij zeer verheugd.

Over het andere boek echter kunnen we niet enthousiast zijn, dat is *Angkot uit de wildernis* door *Lysle Carveth*. Dit bevat twee avontuur-verhalen over jeugdige Philippino's. Angkot en Alung zijn buitenbeentjes in hun eigen milieu: speelbal van onverklaarde (onverklaarbare!) invloeden van geesten. Van inwendige karaktervorming is geen sprake. Het boek roept vragen wakker, zonder ze te beantwoorden, wekt spanning, maar schenkt geen bevrediging. De wazige „bovennatuur“ maakt het paedagogisch ongeschikt.

Een uitstekend deeltje in de reeds bekende A.T.-Reeks is *Robert Koch één tegen millarden*, van de hand van *Ad. W. Krueger*. Het schetst enige bijzonderheden uit het leven van de beroemde bacterioloog Koch, die door zijn wetenschappelijke onderzoekingen, speciaal door zijn ontdekking der tuberkelbacil, wereldnaam verworven heeft. Het zo bevattelijk geschreven boekje bevelen we gaarne aan.

Martien Degenaar uit het boek *Martien, een jongen met durf*, door *H. Gras*, is een medisch student, die in de oorlogsjaren inderdaad getoond heeft een jongen met durf te zijn. Aan heel wat stoutmoedige verzetsdaden nam hij deel en Johan en Triene de Groot hebben eveneens bijgedragen tot het welslagen van zijn gevaarlijke ondernemingen. Er zijn nog flinke Hollandse jongens en meisjes, en Martien en Triene vormen aan het slot een aardig paar.

Rest ons nog de laatste leeftijdsgroep voor deze kroniek. *Mayne-Reid* tekent in *De planters van Jamaica*, de planter Vaughan, die hard is voor zijn slaven. Zijn dochter, een halfbloed, wil hij met een rijke Engelsman laten trouwen; zijn neef, die een toevlucht bij hem zoekt, behandelt hij minachtend. Na duizend verwikkelingen blijkt deze neef het hart van de erfdochter gewonnen te hebben. In dit spannende verhaal steekt niets verkeers.

Gaarne staan we wat uitvoeriger en kritischer stil bij het boek *Sonia en ik* van *Hans van Assumburg*, dat als eerste deel uitkwam in de Triomf-reekt. Een triomf kunnen we dit boek onmogelijk noemen. De auteur vertelt hier zogenaamd zijn autobiografie inzake zijn kennis-making, verlovings en huwelijk met zijn Sonja. Deze Sonja snoept hij af van een zielig ventje dat hem opdracht komt geven voor een toneelstuk, teneinde Sonja al zoenend te kunnen veroveren. Sonja blijkt dan wel graag gezoend te willen zijn door Hans. Verder maken we kennis met een would-be-kunstschilder en met wederzijdse families (met veel gekke ooms en tantes). De schrijver put zich uit in het bedenken van cabaret-sketches, over een nieuwe hoed, een ontmoeting in een kroeg, een gekke oom uit Amerika, het zoeken van een huis, de anti-conventionele trouwdag, een vacantie in een burgerlijk pension op de Veluwe, een poes, een spiritistische séance en de geboorte van hun eerste spruit Erik Ruurd. Het is allemaal zo geforceerd leuk, dat het moeite kost door deze flauwe aardigheden heen te komen. En ondanks enige met flair geschreven bladzijden gaat men twifelen of de schrijver wel schrijven kan, als men let op de vele taalongerechtigheden die moeilijk op de brede rug van de zetter geschoven kunnen worden. Opper-vlakkige bakvissen zullen een boek als dit, met zijn artistiekerig gedoe en wereldwijze show, misschien appreciëren, wij moeten het als jeugdlectuur afwijzen. Er is ook weer een nieuwe meisjesroman van *Rona Lentinck: Het trotse hart*. De vader van Anneke de Wenne is beneden zijn stand getrouwd. Anneke is trots

en wil vooruit: op haar 21ste jaar is zij meester in de rechten. Als de familie toenadering zoekt, trekt ze zich oorspronkelijk hooghartig terug. Tragische ervaringen helpen haar inzien, hoe haat alleen maar armer maakt. Het is wel erg jammer, dat aan dit goede verhaal werkelijke diepgang, ieder christelijk besef ontbreekt. Zo'n boek had zoveel beter kunnen zijn!

Het omslag voor *De Cantor van de Thomaskerk*, in deze kroniek besproken.

Aan het slot van deze kroniek plaatsen we een boek, dat om twee redenen aan het slot prijkt en wel ten eerste omdat het leeftijdsgruppen overkoepelt en ten tweede omdat het een boek is, dat naar wezen en opzet uitstijgt boven het begrip verstrooiingslectuur. We bedoelen het boek *De Cantor van de Thomaskerk*. Dit nieuwe deel uit de fraaie Sonatine-Reeks is geschreven door de bekende romancier Erik Uylkert, en het geeft het leven van Johann Sebastian Bach. 23 Juli a.s. herdenkt de hele muziekwereld het feit, dat deze oortmeester van het orgel 200 jaar geleden stierf — een reden te meer om in deze kroniek van

deze Julimaand bijzondere aandacht voor dit boek te vragen. Van Bach's leven is eigenlijk weinig bekend. De auteur had het dus niet gemakkelijk. Daarom ook verschilt dit vierde deel uit de Sonatine-Reeks in menig opzicht van de voorafgaande delen, en het opvallendste verschil is wel, dat Uylkert geen verhaal heeft willen geven, maar een biografie. Dit heeft het nadeel, dat de onmuzikalen zich niet door dit boek zullen laten bekeren; het voordeel, dat de muzikalen het gevoel zullen hebben voor vol te zijn aangezien. De spaarzame anecdoten die over Bach's leven bekend zijn, kregen in Uylkert's boek alle belichting die er aan toe komt en muzikaal gezien bevat deze biografie veel musicologisch materiaal dat illustratief en instructief verwerkt is. Wij menen niet te veel te zeggen, als we beweren, dat dit boek bij het eeuwgetij van de grote organist en componist mee kan zingen in het feestkoor voor de Cantor, die met zijn geniale gaven gewoekerd heeft ter ere Gods. Wij sluiten ons gaarne aan bij de woorden van de uitgever: „Het is verheugend dat Bach door de jongeren steeds meer gespeeld wordt. Moge ook zijn persoon door dit boeiende levensverhaal meer bekendheid krijgen.” In overeenstemming met de reeks bevat ook dit deel enige interessante illustraties, een waardige bloemlezing uit Bach's oeuvre en een prachtig omslag, waarvan onze lezers in deze kroniek een verkleinde reproductie vinden — helaas niet in de fraaie kleuren van het origineel.

In deze kroniek werden besproken:

(volgnummer)

Van Assumburg, Hans 322
Sonja en ik — Amersfoort, Jan van Tuyl IV (IV-V*), M
 Baljé, J. P. 323
Ratje Verheul. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95 VIbc, JM

Baljé, J. P. 324
Ratje Verheul groeit. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95 VIbc, JM
 Bethanië 325
Echte vrienden. Geill. — A'dam, Van Munster, geb. f 2,50 VIc, JM, †
 Bethanië 326
Verhalen uit de levens van Gods Lieve Heiligen. Geill. — A'dam, Van Munster, geb. f 2,50 VIc, JM, †
 Boost, W. 327
Het avontuur van Kala en Kobolt. Geill. — Meppel, M. Stenvert & Zoon, geb. f 2,60 VIbc, JM
 Carveth, Lysle 328
Angkot uit de wildernis. Geill. — A'dam, Republiek der Letteren, geb. f 3,90 IV(V°, J), N, S
 Cramer, Rie 329
December. Wintermaand. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95 VIb, JM
 Cramer, Rie 330
November. Slachtmaand. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95 VIb, JM
 Eyckeler, J., Drs, en G. van Gerwen 331
De Verwachte der volkeren. 1e Deel: Jeugd en openbaar leven van Jesus. Geill. — Haarlem, De Spaarnestad, f 1,90 VIab, JM
 Goodall, Nan 332
Het ezeltje van het Heilige Land. Geill. — Assen, Van Gorcum & Comp., f 2,90; geb. f 3,90 VIab, JM
 Gras, H. 333
Martien, een jongen met durf. Geill. — Laren, A. G. Schoonderbeek, f 1,90; geb. f 2,90 V, JM
 Hayes, Florence 334
Hosj-Ki de Navajo-jongen. Geill. — A'dam, Republiek der Letteren, geb. f 3,90 V, J
 van der Heide, Willy 335
Een overval in de lucht. Geill. — Meppel, M. Stenvert & Zoon, geb. f 3,95 VIa, J
 Krueger, Ad. W. 336
Robert Koch één tegen miljarden. Geill. — A'dam, Van Ditmar; Wereldbibliotheek, f 0,50 V
 Leeman, Cor Ria 337
Jacky's wereldreis. Geill. — A'dam, 't Galjoen, f 2,70 VIa, J, †
 Lentinck, Rona 338
Het trotse hart. Geill. — Meppel, M. Stenvert & Zoon, geb. f 4,25 IV-V, M, N
 Mariani, Anastasio 339
De gouden stad. Geill. — A'dam, 't Galjoen, f 3,90 VIa, J
 Mayne-Reid 340
De planters van Jamaica. Geill. — Antwerpen, L. Opdebeek, f 2,50 IV-V, JM
 Midderigh-Bokhorst, B. 341
Met Eijfe Krulkuif het hele jaar door. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,75 VIc, JM
 (van Oven-van Doorn, M. C.) 342
Maan en strand, ijs en land. Grote vertellingen voor jongens en meisjes. Geill. — Leiden, L. Stafleu, geb. f 4,95 V, JM, †
 van Oyen, Bob 343
De zwerftocht van de everzwijnen. Geill. — A'dam, H. J. W. Becht, geb. f 4,90 VIa, J

- van Rhijn, Aleid 344
 Joost van den Vondel. De dichter uit de Warmoesstraat.
 Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, f 0,75
 VIa, JM
- van Rhijn, Aleid 345
 Rembrandt. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen,
 f 0,75 VIa, JM
- Timmermans, Alphons 346
 De tocht naar Damiate. Geill. — Helmond, Uitg. Hel-
 mond, f 1,25 VIa, JM
- Uyldert, Erik 347
 De cantor van de Thomaskerk. Het leven van Johann
 Sebastian Bach (1685-1750). Geill. — Tilburg, Neder-
 land's Boekhuis, gec. f 4,75; geb. f 5,75 V

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

- Bosschaerts, Eugene 348
 Het vrolijk leven van Tijl Uilenspiegel. Geill. — Antwer-
 pen, L. Opdebeeck, f 2,50 V
 Uit het leven van Tijl Uilenspiegel worden een veertig-
 tal grappige voorvallen en geestige opmerkingen verteld.
 De meeste zijn bekend, maar door de vlotte verteltrant
 leest men ze toch gaarne. Echte jeugdlectuur is dit boek
 niet.
- van Havelte, Sanne 349
 Het ene talent — A'dam, Van Holkema & Warendorf,
 geb. f 3,95 IV-V, M, [P]
 Dokter Wessels loopt gevaar zijn praktijk en zijn goede
 naam te verspelen, als zijn vrouw lange tijd in een Zwis-
 sers sanatorium moet verblijven. Zijn zus, Lies Wessels,
 offert na veel innerlijke strijd haar onbezorgd leventje op,
 om het gezin-in-nood te hulp te komen.
 Haar talent om een huiselijke sfeer te scheppen, doet deze
 onderneming slagen. Bovendien vindt zij juist door deze
 zelfopoffering de man van haar dromen.
 Een goed geschreven boek met gezonde inhoud.
- Keulers, Jos., Dr 350
 Bijbelse geschiedenis. Aflevering 14. Geill. — Roermond,
 J. J. Romen & Zonen, f 1,60 p. afl. V, †
 Deze aflevering zet de geschiedenis voort van de eerste
 openbare werkzaamheid van Jesus tot aan het gezantschap
 van Joannes. Zeer goede schriftverklaring en cultuur-
 geschiedenis.
- Ricone, K. E. 351
 De geheime bergplaats. Geill. — Lier, J. van In & Co.,
 (18 Fr.) VIc, JM
 Kabouter-vertellingen om voor te lezen voor de kleintjes.
 Hier en daar een Vlaamse uitdrukking, die de voorlezer
 wel kan verklaren. Geschikt.

- Sperling, Walter 352
 Het betoverde vestzakje. Goocheltoeren voor jong en oud.
 Geill. — Helmond, Uitg. Helmond, geb. f 3,90 V
 Voor iemand, die een beetje handig is en een gezelschap
 wil amuseren met interessante en toch eenvoudige goochel-
 toeren, is dit een nuttig en waardevol boek.
- Steuben, Frits 353
 De zoon van Manitou. Verhalen uit het leven van Tecum-
 seh. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen,
 geb. f 3,25 V, J
 Dit deel uit de serie „Verhalen uit het leven van Tecum-
 seh” behandelt een episode uit de strijd tussen blanken en
 Indianen van omstreeks 1800. Het verhaal bevat een his-
 torische kern. Er zit een stevige lijn in, die langzaam op-
 klimt naar het hoogtepunt. Eenvoud en helderheid houden
 de aandacht bij de hoofdzaken. Een zeer goed jongens-
 boek, dat boeit zonder al te oppervlakkig te zijn.

Post Scripta

In de maand April 1950 zijn er 340 boeken in Nederland
 verschenen, daarvan waren er 110 herdrukken. Aan jeugd-
 lectuur bergt dit getal er 14 (vorig jaar 17) en van deze
 14 waren er 5 herdrukken.

Uit Antwerpen vernemen we, dat de prijs voor een jeugd-
 roman (groot 10.000 fr.), uitgelooft door de vereniging
 „Kunstenaars voor de Jeugd”, werd toegekend aan W. de
 Witte voor zijn boek *Strijd om het Licht*. Van de jury
 maakten deel uit: A. Boni, Th. Deckers, T. Lindekruijs,
 A. van de Velde en L. Verwimp.

„De jongen interesseert zich voor het stoute, wilde, ge-
 waagde, dappere, kordate, gevaarlijke, avontuurlijke; het
 meisje voor liefde en vriendschap, voor medelijden en
 goedheid, edelmoedigheid en vrijgevigheid, sympathie
 voor armen en ongelukkigen.”

(Fr. S. Rombouts: *Nieuwe Banen*, 6e druk, blz. 122.)

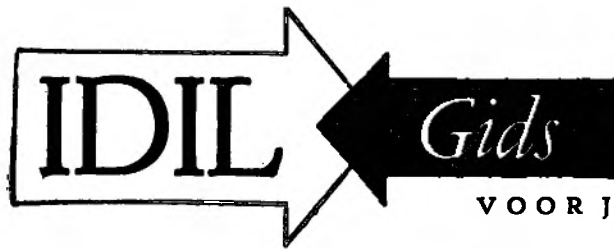
„Wat is een goed kinderboek? De algemene vraag eist
 een algemeen antwoord. Wellicht is dit het best zo samen
 te vatten: Een goed kinderboek is een boek, dat ook door
 volwassenen graag en met waardering wordt gelezen.”

(Fr. M. Custers: *Gedachten rond het kinderboek*,
 blz. 73-74.)

En iets verder lezen we in datzelfde boekje, op blz. 81:
 „We moeten aan het kinderboek zware eisen stellen, even
 zwaar als aan de lectuur voor volwassenen, maar ander-
 soortig.”

In een interessant artikel van Dr. Willibrord Lampen over
 de boekhandelaar en uitgever Sint Jan de Deo lezen we:
 „Voor aan jonge mensen raadde hij goede lectuur aan
 en hij toonde hun ook boeken, die zij niet moesten kopen,
 zoals de destijds in Spanje zeer geliefde ridderromans. Om
 meer kopers te lokken, stelde hij de prijs van de goede
 boeken zeer laag.” (*Boek en Leven*, Mei 1950, blz. 69).

VIc = Voor beginnelingen (6-8 j.). VIb = voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal afgestemd op de rijpere jeugd (16 j. en ouder). IV = Voor volw. (18 à 20 j. en ouder). III = Voorbehouden aan gevormde lezers. J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] Speelt in protestants milieu. Een nulletje ° = Paedagogisch niet verantwoord. N = Storend neutraal. De Romeinse cijfers geven de toelaatbaarheid aan. Moet een jeugdboek worden afgekeurd, m.a.w. is het slechts toelaatbaar voor een hogere leeftijdsgroep, dan is het niet voldoende dit in een zwaarder cijfer uit te drukken. De hogere leeftijdsgroep zal immers aan dit vaak voor haar te kinderlijk geschreven boek niet veel hebben: het boek was voor jongere lezers bestemd. Daarom wordt achter de toelaatbaarheidsaanduiding tussen haakjes vermeld voor welke leeftijd het boek bestemd (maar dus niet geschikt) is. Bijvoorbeeld IV (VIa) = Toelaatbaar slechts voor volwassenen (IV), maar voor hen te kinderachtig, want bestemd voor 13-15 jaar (VIa).

VOOR JEUGDLECTUUR

Bijlage van „Het Schoolbestuur“

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
 GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Welkom!

Via de katholieke pers en Katholiek Nieuws van de K.R.O. heeft men reeds kennis kunnen nemen van een belangrijke benoeming, die zowel *Het Schoolbestuur* als *Idil* raakt. Het heeft nl. het Hoogwaardig Episcopaat behaagd, de Zeereerw. Heer Mr. Fr. Op de Coul te be-

noemen tot lid van de Adviserende Bisschoppelijke Commissie voor de Informatie-Dienst Inzake Lectuur te Tilburg, zulks ter voorziening in de vacature, ontstaan door het aftreden van Prof. Dr. St. Tesser O.P. wegens diens benoeming tot hoogleraar te Rome.

Kroniek van Jeugdlectuur

Een stroom van jeugdboeken bereikt ons thans na enkele „slappe“ maanden. De uitgeverijen zijn blijkbaar druk in de weer om in de komende najaars- en wintermaanden, de lees-maanden bij uitstek en de geschenkenmaanden tevens, op de markt te zijn. Die stroom was deze maand zo groot, dat we in deze kroniek alle herdrukken geweerd hebben, een enkele uitzondering daargelaten. Niet als zouden herdrukken geen nieuwe aandacht verdienen, integendeel zelfs. Maar we zijn uitgegaan van de gedachte, dat „nieuwe“ boeken recht hebben op voorrang.

Om de allerkleinsten niet te vergeten ruimen we deze maand een plaatsje in voor *Oude rijmpjes*, verzameld door *Loek van de Blankevoort* en *Nel Brands*, waarin we behalve alom bekende rijmpjes zoals „Hansje Knipperdolle“ en „In Den Haag daar woont een graaf“ ook minder bekende oude versjes vinden. Het geheel wordt opgefleurd door aardige illustraties.

Gerty Kraay en *Tinie Visser* zorgden voor de eerste vier deeltjes van de *Kabouterreeks*. Deze vier boekjes zijn voor beginners in het lezen en dus ook om uit voor te lezen, terwijl de kleuters dan plaatjes kunnen kijken.

Een aardig onderrichtend verhaal gaf *Marianne Beck* in *Een ongeluk komt nooit alleen*. Jaapje droomt over een kabouterfeest. Als daar verschillende ongelukjes gebeuren, leert hij aan de kabouters, wat hij van moeder en uit het Rode-Kruisboekje weet over E.H.B.O. Typografisch is dit boekje keurig verzorgd.

Langman en zijn zoon Peter hebben een slechte naam in het dorp. Op een dag besluiten ze hun leven te beteren en geheel opnieuw te beginnen. Maar dat is niet zo gemakkelijk, niemand kan hen bij het werk gebruiken. Ze worden wanhopig en komen slecht terecht. Gelukkig loopt alles goed af, zij het dan „op het kantje af“. Dit alles lezen we in het aardige boek *Op 't kantje af* door *M. Kapitein*, verschenen in de *Zonnebloem-serie*.

Er zijn nog vier andere boeken in deze zelfde serie. Daar is b.v. *Jetteke, die wildebras* door *J. H. B. Inkgreve-Entrop*. Druk en beweeglijk Jetteke komt op een bovenhuis te wonen, waar ze niet mag stoeien of ravotten terwille van

de benedenburen. Wat geniet ze, als ze eens mag logeren bij oma, of bij een vriendinnetje, of op de Woonark van oom en tante. Ten slotte komt er een reuze oplossing, als oom zijn Woonark ruilt voor het bovenhuis.

Logeerpattijtes en gebeurtenisjes zonder veel spanning zijn verwerkt in *Wiekje gaat met vacantie*, door *A. S. Bergsma*.

Ivo Groothedde schreef *Kapers op de kust*: Ad Somers koopt op een veiling een theekist, maar voor deze kist zijn er al gauw „kapers“. Die kist bevat nl. een geheim, dat in een opeenvolging van avonturen geleidelijk zijn oplossing vindt. Ad bewijst door zijn plenter en kordaat optreden herhaaldelijk goede diensten aan de politie. Ongewijfeld voedt dit verhaal enigszins de fantasie en geeft het enkele uurtjes van ontspanning, omdat de verteltrant goed is. Maar het is niet „diep“ genoeg om waardevol te zijn, noch avontuurlijk genoeg om werkelijk „verslonden“ te worden.

Als laatste boek uit de *Zonnebloem-serie* noemen we dan *De Verstekeling*, door *Anton Beuving*. Aan boord van de „Boekelo“ ontdekt men een verstekeling; al gauw wint deze Pietie aller sympathie, tot grote spijt van de lichtmatroos Toontje Pierewiet, die zich van zijn plaats gedrongen voelt. Als Pietie op zekere dag in zee valt, redt Toontje hem op heldhaftige wijze. Daarna worden beide jongens echte vrienden. In al zijn eenvoud is dit een werkelijk goed boek. Het heeft positieve waarde immers. Gaarne vestigen we de aandacht op een bundel heiligenlevens, nl. *Dragers van het licht*, door *Joh. Ram*. Dit boekje is bedoeld als leesboek voor de hoogste klasse der Lagere School en voor het huisgezin. In het Voorwoord wijst pastoor Nolet op de verblijvende belangstelling voor heiligenlevens in katholiek Nederland. In dit bundeltje nu geeft de bekende auteur van jeugdboeken, Joh. Ram, een beknopt levensschetsje van 30 heiligen; de schetsjes zijn zeer eenvoudig gehouden, om aan de onderwijzer gelegenheid te geven tot persoonlijke uitwerking. We ontmoeten populaire heiligen als Don Bosco, Sint Joris, Jeanne d'Arc, Theresia, Franciscus, Sint Nicolaas en

ook heiligen, die zo gekozen zijn, dat via kerkelijk jaar of doopnaam er aandacht voor gevraagd kan worden. Het komt ons voor, dat de bedoeling van dit boekje ons aller sympathie verdient. Het leent zich uitstekend voor klassikaal gebruik, waarvoor de uitgever ook belangrijke reductie verleent.

In *De hooiberg brandt!* vertelt *David Severn* de avonturen van Dirk en Diana, die bij de tweelingen Bert en Pam logeren op de Witte Boerderij. Wanneer er een geheimzinnige man in het Galgenbos kampeert, werpen zij zich op als detectives. Het blijkt evenwel een goede vriend te zijn, die hen helpt bij hun verdere speurtochten. Het is een verhaal over frisse, jonge kinderen vol ondernemingsgeest en durf.

Hoe moeilijk het is eigen ondeugden te bestrijden leert *G. van Bokhorst* in *Een veelbewogen jaar*. Tijden wordt door zijn makkers bewonderd, maar deze bewondering tilt hem over het paard. Wat hij uithaalt kan lang niet altijd door de beugel. Na heel wat spannende gebeurtenissen komt hij tot het besef, dat innerlijke sterkte ver boven brute kracht gaat, dat een overwinning op zichzelf behaald de grootste overwinning is. Een mooi boek!

Greetje-Margriet, geschreven door *C. Th. Jongejan-de Groof*, is een aardig verhaal, waarin geen enkele sensationele gebeurtenis voorkomt, maar dat toch boeit van begin tot eind. Greetje, wier ouders nog in Indonesië zijn, komt bij tandarts Stenfert wonen. Zij past zich onmiddellijk aan en krijgt veel vriendinnetjes. Greetjes ouders vinden ten slotte ook onderdak bij tandarts Stenfert.

Het was een gelukkige gedachte van *P. de Zeeuw J.Gzn.* om op pakkende en anecdotische wijze het rijke leven te verhalen van *Prinses Wilhelmina*, bij de nadering van haar 70ste verjaardag. Zij, die wellicht eens in onze geschiedenis geboekt zal staan als „Wilhelmina de Grote”, mag wel terecht onze jeugd voorgelouden worden als een voorbeeld van de adel van ons geslacht. Inderdaad geeft dit boekje „gouden herinneringen aan een groot leven”.

Spannend tot de laatste bladzij is het rimboeverhaal van *Hans Lynch: Bij de laatste koppensnellers*. Dr. Edwards, een beroemd natuurkundige, maakt een tocht naar het Sneeuwgebergte in Nieuw-Guinea. Nadat men lange tijd niets meer van de expeditie gehoord heeft, besluit een Indisch ambtenaar een opsporingspoging te wagen. Vergezeld van Dr. Edwards' zoon Percy begint hij een lange en moeilijke tocht door het land van koppensnellers en pygmeeën, een tocht vol gevaren en ontberingen, die eindelijk leidt tot de gelukkige ontdekking van de geleerde. *Directrice* is weer een van die frisse Amerikaanse meisjesboeken zoals we er van *Helen Dore Boylston* meer kennen. Suze Barton, nu mevrouw Barry, bestuurt een opleidingsschool voor verpleegsters en slaagt er in, de meisjes voor zich te winnen door tact en begripvolle liefde. Om de gezonde strekking kan dit boek worden aanbevolen.

Joan de Meester schreef een spannende historische roman: *De wijze van Dordrecht*. De geschiedenis speelt rond 1672, toen de gebroeders De Witt op afschuwelijke wijze vermoord werden. Cornelius van Baerle, petekind van Cornelis de Witt, dreigt het derde slachtoffer te worden in dit drama. Aan zijn grote liefde voor tulpen en aan de dappere hulp van zijn vriendje Sjirk dankt hij zijn lijfsbehoud. Deze Sjirk is de zoon van de cipier van Loevestein, waar Cornelius onschuldig opgesloten zit. Op spannende wijze vertelt de schrijver, met hoeveel geduld Van Baerle er in slaagt de „zwarte” tulp te kweken en hoe alles tot een goed einde komt. Een fijn boek voor jongens en meisjes.

Fijne boeken voor jong en oud zijn nog steeds de juwelen van *Jules Verne*. De beroemde blauwe bandjes met de prachtige gravures waren een tijdlang uitverkocht. Maar uitgeverij Elsevier voorziet thans weer in een blijvende behoefte. Leerrijk en boeiend zijn deze boeken allemaal. Ze verschenen in nieuwe spelling en . . . in lage prijs ondanks het vertrouwde fraaie uiterlijk. Deze romantiek van het zuiverste water kunnen we jong en oud van harte aanbevelen.

De jacht op het koperen kanon, door *Willy van der Heide*, is een vervolg op „Een overval in de lucht” en nog avontuurlijker. Weer zien we Jan Prins, Bob Evers en Arie Roos in actie, ijverig bijgestaan door de vader van Jan, die het klaarspeelt Jeffries een kostbaar papertje uit de handschoendoos te ontfutselen. Maar naast Jeffries duikt nog een andere oplichter op. Als men na spannende races Barnett eindelijk te pakken heeft, blijkt het begeerde briefje naar Engeland te zijn verzonden. En de jacht kan opnieuw beginnen!

Een vroolijk verhaal met een prettige vacantiestemming heet *Marjan wil wat anders*, door *Riek Goudappel-Bos*. Marjan probeert het in het buitenland en als dat niet lukt, gaat ze in de vakantie aardappelen rooien. Ze komt in een school met een twintigtal meisjes. Ze moeten hard werken, maar beleven samen ook veel genoeg. Na de vakantie kan Marjan met recht vertellen dat ze „wat anders” heeft gedaan.

Het leven van de beroemde Poolreiziger *R. E. Byrd* staat op boeiende wijze beschreven in *Vleugels boven het eeuwige ijs* door *C. R. van Tubbergen*. We volgen Byrd op zijn Noordpoolexpeditie, zijn vlucht over de Atlantische Oceaan en zijn Zuidpooltochten. We leren hem kennen als een diepgelovig man, een harde werker en een geboren leider. Dit prachtige boek vervult ons met bewondering voor de man, die bij alle eerbewijzen nederig bleef en nooit het grote aandeel van zijn medewerkers vergat. Ten zeerste aanbevolen.

De luchtvaartexpert *C. van Steenderen* laat in *Het nieuwe luchtvaartboek voor jongens* zien, dat in onze moderne wereld het luchtverkeer een belangrijke plaats inneemt. Het boek geeft een goede kijk op verleden, heden en toekomst van de luchtvaart. In vlotte trant vertelt de auteur over de inrichting van vliegvelden, over de gronddienst, over radar, enz. Bovendien werd dit instructieve boek goed geïllustreerd en keurig uitgegeven.

Een pendant vormt het boek van *Anno Teenstra: Het nieuwe scheepvaartboek voor jongens*. Dit behandelt alles wat met scheepvaart te maken heeft, interessant en duidelijk. Nederlands grootheid ter zee komt er in tot uiting en iedere jongen, die belang stelt in de zeevaart, zal er alles in vinden wat hij weten wil, tot en met de nieuwste vindingen van de moderne techniek. Ook voor het uiterlijk van dit boek kan men alle lof hebben.

Er is ook een voetbalboek voor de jeugd, nl. *Voetbal*, door *Hans Molenaar*. Er is de laatste tijd heel wat lectuur over het voetbalspel verschenen, maar voor de jeugd is Molenaar's boek wel het geslaagdst te noemen, omdat het op eenvoudige wijze de techniek, de opstelling van het elftal, de spelregels, spelsystemen en allerlei onderdelen aantrekkelijk behandelt. Toch blijft het een leerboek, dat voor de jeugd de aantrekkelijkheid van het romantische mist. Daaraan doen de foto's en de beschrijvingen van vroegere voetbalgrootheden niets af. Maar als leerboek is het zeer geschikt.

Wel geen jeugdboek in de echte zin, maar jongens van 16 jaar en ouder toch warm aanbevolen, is het boek *Grote sterrenkundigen*. Van Ptolemaeus tot De Sitter, door *Dr. W. J. A. Schouten*. Achttien van de grootste astronomen worden in dit mooie boek op boeiende en bevattelijke

manier beschreven. Onder deze 18 zijn twee Nederlanders, nl. J. C. Kapteyn en W. de Sitter, mannen van wetenschap, op wie wij terecht trots mogen zijn. De grote verdienste van dit boek is daarin gelegen, dat het ons niet alleen de wetenschap, maar ook de karakters van de personen laat zien, van mensen die in het volle leven stonden. In de volle zin van het woord een biografie.

Lisa Tetzner's algemeen geprezen odyssee over „De kinderen van nummer 67” vond voortzetting in *Toen Erwin terugkwam*. Het verhaal speelt tegen het einde van de Europese oorlog. Erwin is onder de Duitse bezetting naar Engeland gevlucht. Later wordt hij boven zijn vaderland gedropt. Hij ontmoet enige vroegere speelmakkers uit no. 67 en maakt de capitulatie van Duitsland mee. Een boeiend en ernstig boek met gezonde gedachten over wereldvrede.

Het lief en leed van de bewoners van de uitspanning „Het Veerhuis” vormt de inhoud van *Want het veerhuis roept*, door C. E. Pothast-Gimberg, een uitstekend geschreven meisjesroman in protestants-christelijke sfeer. De begaafde sympathieke dochter Nora geeft vorm en kleur aan het verhaal.

Omslag van het hiernaast besproken boek „Een handvol Poolse aarde”.

expressie vinden. En het leven van Chopin is een weerspiegeling van de tragiek van het ongelukkige Polen. Ook deze draad loopt door het hele boek heen, van de Broederschap der Poolse Aarde, een kinderclub van Frycek Chopin, tot en met het Groot Bal ten bate van Poolse refugie's in Guildhall. Omdat de Sonatine-Reeks, waarin dit deel als nummer drie verscheen, bedoeld is voor „jonge mensen”, heeft de schrijfster terecht de jeugdigen het meest beklemtoond en de tragiek niet laten domineren. Jonge mensen, en dus eigenlijk ook oudere, kunnen wij dit mooie boek van harte aanbevelen. De zo verzorgde Sonatine-Reeks vindt er een waardige voortzetting in, waarmee wij uitgever en lezer kunnen feliciteren.

In deze kroniek werden besproken:

Beck, Marianne 354
Een ongeluk komt nooit alleen. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95 VIbc, JM

En tot slot het boek waaruit een illustratie deze bladzijde siert, nl. het leven van Frédéric Chopin, door Rosey E. Pool, beschreven in *Een handvol Poolse aarde*. Chopin's muziek is piano-poëzie. De dichteres Rosey Pool is er in geslaagd het leven van de grote Poolse componist zo boeiend te vertellen, dat die poëzie ook in de taal reliëf krijgt. De eerste bladzij reeds brengt ons in contact met die wondere dichtkunst van Polen's mazurka's, krakowiaks en polonaises. Schrijfster heeft in deze biografie het accent gelegd op de Poolse volksaard, op de Poolse uitbundigheid en de Poolse melancholie, die beide in Chopin's muziek hun

Bergsma, A. S. 355
Wiekje gaat met vacantie. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,50 VIb, M, P

Beuving, Anton 356
„De Verstekeling”. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 3,90 VIa, J

(van de Blankevoort, Loek, en Nel Brands) 357
Oude rijmpjes. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,35 VIc, JM

van Bokhorst, G. 358
Een veelbewogen jaar. Geill. — Baarn, Bosch & Keuning, geb. f 3,90 VIa, J, (P)

Boylston, Helen Dore 359
Directrice. Geill. — Baarn, Hollandia, geb. f 3,90 V, M

Brinkgreve-Entrop, J. H. 360
Jetteke, die wildebras. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,50 VIb, M

Goudappel-Bos, Riek 361
Marjan wil wat anders. Geill. — Haarlem, Boom-Ruygrok, geb. f 3,90 V, M

Groothedde, Ivo 362
Kapers op de kust. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,90 VIab, J

van der Heide, Willy 363
De jacht op het koperen kanon. Geill. — Meppel, M. Stenvert & Zoon, geb. f 3,95 V, J

Jongejan-de Groot, C. Th. 364
Greetje-Margriet. Geill. — Nijkerk, G. F. Callenbach, geb. f 3,90 VIa, M, (P)

Kapitein, M. 365
Op 't kantje af. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,50 VIb, J

Kraay, Gerty, en Tinie Visser 366
Een dag bij Jip, Jap, Jop. Herfst in het bos. Feest in het kabouterhuis. Jip, Jap, Jop in de sneeuw. Geill. — Purmerend, J. Muusses, f 0,75 p. dl VIc, JM

Lynch, Hans 367
Bij de laatste koppensnellers. Een verhaal uit de rimboe. Geill. — Helmond, Uitg. Helmond, geb. f 2,90 VIa, J

de Meester, Joan 368
De wijze van Dordrecht. Geill. — Haarlem, De Spaarne-stad, geb. f 2,90 V, JM

Molenaar, Hans 369
Voetbal. Het voetbalboek voor de jeugd. Met een voorwoord van Piet Kraak. Geill. — Baarn, De Boekerij, geb. f 3,90 IV-V, J

Pool, Rosey E. 370
Een handvol Poolse aarde. Het leven van Frédéric Chopin. 1810-1849. Geill. — Tilburg, Nederlands Boekhuis, gec. f 4,75, geb. f 5,75 V

Pothast-Gimberg, C. E. 371
Want het veerhuis roept. Geill. — A'dam, C. de Boer Jr., geb. f 4,50 IV-V, M, P

Ram, Joh. 372
Dragers van het licht. Heiligenlevens — Maastricht, J. Schenk, f 1,50 VIab, JM, †

Schouten, W. J. A., Dr 373
Grote sterrenkundigen. Van Ptolemaeus tot De Sitter. Geill. — Rijswijk, Leidsche Uitgeversmij, geb. f 8,90 IV-V

- Severn, David* 374
De hooiberg brandt! Geill. — A'dam, Het Holl. Uitg. Huys, geb. f 4,50 VIab, JM
- van Steenderen, C.* 375
Het nieuwe luchtvaartboek voor jongens. Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 4,95 V, J
- Teenstra, Anno* 376
Het nieuwe scheepvaartboek voor jongens. Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 4,95 V, J
- Tetzner, Lisa* 377
Toen Erwin terugkwam. Geill. — A'dam, Van Ditmar, f 3,—, geb. f 4,50 IV-V, J
- van Tubbergen, C. R.* 378
Vleugels boven het eeuwige ijs. Het leven van R. E. Byrd. Geill. — Meppel, A. Roelofs van Goor, f 5,25, geb. f 6,50 V
- Verne, Jules* 379
Het geheimzinnige eiland. 1e Deel: De luchtschipbreukelingen. 2e Deel: De verlatene. Geill. — A'dam, Elsevier, p. deel f 2,15, geb. f 3,25 V
- Verne, Jules* 380
Een kapitein van vijftien jaar. 1e Deel: De walvisjagers. 2e Deel: In slavernij, gevolgd door een overwintering in het ijs. Geill. — A'dam, Elsevier, p. deel f 2,15, geb. f 3,25 V
- Verne, Jules* 381
Michael Strogoff. De koerier van de Czaar. Geill. — A'dam, Elsevier, f 2,15, geb. f 3,25 V
- Vene, Jules* 382
20.000 Mijlen onder de zee. 1e Deel: Westelijk halfrond. 2e Deel: Oostelijk halfrond. Geill. — A'dam, Elsevier, p. deel f 2,15, geb. f 3,25 V
- de Zeeuw J.Gzn., P.* 383
Prinses Wilhelmina. Gouden herinneringen aan een groot leven. Geill. — Baarn, De Boekerij, f 2,—, geb. f 2,90 VIa, JM

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

- Andersen, H. K.* 384
Duimeliesje en andere sprookjes. De wilde zwanen en andere sprookjes. Geill. — A'dam, 't Galjoen VIb, JM
 Enkele bekende sprookjes in een goede vertaling.
- Bollen, J.* 385
De voorhistorische mens. Voor de jeugd verteld. Geill. — A'dam, De Sikkkel, f 3,—, geb. f 3,90 III (VI°), N, S
 Het verzwijgen van de schepping van de mens door God, het gemis van alle contact met het bijbelverhaal, de schildering van de eerste mens als aapmens, het ontbreken van de Godsídee en van ieder ander religieus en moreel begrip in het evolutieproces maken dit boekje totaal ongeschikt voor de katholieke jeugd.
- Boyton, S.J., Neil* 386
Jungle-parade. Avonturen van een jonge Amerikaan in Indië. Geill. — A'dam, 't Galjoen, f 4,50 V, J, †
 Moesie mist in Bombay de boot en beleeft dan heel wat avonturen in het apen- en slangenland. De vertaling in het Vlaams is niet best.
- Cramer, Rie* 387
A is een aapje. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, f 1,—, geb. f 1,50 VIc, JM

De rijmpjes van dit traditionele A.B.C. boek werden wat meer aangepast aan deze tijd en de platen maken het leren en lezen tot een feest.

- Defoe, Daniël* 388
Robinson Crusoe. Door Dr G. S. Jolmers. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95 VIab, JM
 Een jeugdboek waarvan ook 60-jarigen nog kunnen genieten!

- Fons, Nonkel* 389
De staf van de tovenaer. Geill. — A'dam, 't Galjoen VIb, JM, †

Deze beeldroman speelt op een koffieplantage in Afrika. De boze tovenaer krijgt zijn verdienste straf en de moedige Johnny wordt beloond met de toverstaf. Een vroom verhaaltje zonder veel waarde.

- Grimm* 390
Sprookjes. Voor Nederland bewerkt door Onno Vere en Christine Doorman. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 5,75 VIb, JM

Met vreugde begroeten we de nieuwe druk van dit mooie boek, waarin Grimm's sprookjes verdienenlijk worden navermeld en waarbij Rie Cramer prachtige illustraties maakte.

- de Groot, Clara* 391
Toen het lente werd op Oegehoek. Een verhaal uit het Friese waterland. Geill. — Alkmaar, Kluitman, f 3,50, geb. f 4,90 VIa, J

In dit leerzame en paedagogisch waardevolle boek belevten Harm en Edzard allerlei avonturen.

- Heiman* 392
Jantje Ontevree. Geill. — Oud-Turnhout, De Kempische Boekhandel, (20 Fr.), geb. (40 Fr.) VIb, JM, †
 In deze parabel à la De Japanse Steenhouwer wordt ontevreden Jantje achtereenvolgens vogel, jager, vis, visser, paard, oud mannetje en... tevreden Jantje.
van Hille-Gaerthé, C. M. 393

De plaats, waarop gij staat. Een boek voor oudere meisjes — Leiden, A. W. Sijthof, geb. f 5,90 IV-V, M, P
 Dit na 30 jaar nog steeds niet verouderde boek over het gezin de Ruyve, met de zonnige, dappere Ruut als hoofdpersoon, blijft een aardig boek voor oudere meisjes.

Post Scripta

Er is belangrijk nieuws van ons front voor goede jeugdlectuur! De Katholieke Keurraad te Grave en de Idil te Tilburg hebben besprekingen gevoerd om te komen tot nauwere samenwerking. Die besprekingen werden prompt met succes bekrond: onze eerste gemeenschappelijke daad zal zijn de

Jeugdlectuurlijst 1950—1951

samengesteld door de I.D.I.L. met medewerking van de Katholieke Keurraad. De strijd voor het goede jeugdboek kunnen we alleen winnen door in eensgezindheid alle krachten te bundelen. Wij zijn er trots op, dat Idil en Keurraad het goede voorbeeld geven

Beeldromans, schrijft Heinz Politzer in *Die Neue Rundschau*, zijn de biblia pauperum van de huidige Amerikaanse cultuur. Het geestelijke wereldbeeld der middel-eeuwse biblia pauperum was voornamer. Maar de suggestiekracht der hedendaagse strips is daarom allerminst geringer.
 (De Tijd, 2 Juni 1950)

VOOR JEUGDLECTUUR

Bijlage van „Het Schoolbestuur“

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
 GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10. • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS. L. VAN DEN HAM

Wormcruyt met Suycker

De titel van dit artikeltje is de titel van het boek, dat *D. L. Daalder* zojuist deed verschijnen bij uitgeverij De Arbeidspers in Amsterdam en waarin hij een historisch-critisch overzicht geeft van de Nederlandse kinderliteratuur. Dit van zoveel studie- en speurzijn getuigende werk kan men waarlijk pioniersarbeid noemen. In de instructieve inleiding wijst de auteur op het feit, dat de officiële literatuurgeschiedenis het kinderboek buiten beschouwing laat en dat de letterkundige tijdschriften deze negatieve houding overnemen. Hij staat stil bij de eisen die aan het kinderboek gesteld werden en worden door schrijvers, uitgever, ouders en kinderen, dit laatste afgeleid uit een aantal enquêtes, wat tot de conclusie leidt: „alleen een groot kunstenaar is in staat, dit alles te verwezenlijken“ (p. 17), of zoals hij het op blz. 20 formuleert: „En wat alleen maar redelijk en zedelijk is en de glans der schoonheid ontbeert, wordt door kinderen niet alleen geschuwd en gemeden, maar brengt bij hen de wijsheid en de goedheid in discredit; en zelfs de poging om de pil te vergulden kan de situatie niet redden: ‚Wormcruyt met suycker‘ blijft een onsmakelijk product.“ Daarna volgt het historisch-critisch overzicht, welk overzicht tot aan de tijd van het eigenlijke kinderboek niet veel anders dan een literatuurgeschiedenis werd, zij het dan vanuit een bepaalde gezichtshoek bekeken, een overzicht dat stilistisch ontserd wordt door een eindeloos aantal rhetorische vragen. Met Van Alphen, „de eerste werkelijke kinderschrijver, op wie Nederland zich kan beroemen“ (p. 66), wordt dit overzicht interessant. Schrijver bespreekt vervolgens het werk van Goeverneur en Heye (Van „wormcruyt met suycker“ zijn wij gevorderd tot „suycker met wormcruyt“, soms zelfs tot „suycker“ alleen. — p. 85), Louwerse, Stamperius, Kieviet, Nellie van Kol, Ida Heijermans, Nienke van Hichtum en de massa schrijfsters en schrijvers die zich sindsdien aan het jeugdboek gewaagd hebben. De hoofdstukjes over protestants-christelijke, katholieke, Friese en Vlaamse kinderlectuur getuigen van de objectieve grondigheid, waarmee de auteur zijn taak opgevat heeft. Het grote hoofdstuk over „Buitenlandse klassieken“ is een ware goudmijn van bio-bibliografische gegevens voor ieder die zich met jeugdlectuur bezighoudt. Een bibliografie, een chronologisch overzicht en een index op auteursnamen maken dit boek tenslotte tot een model van wetenschappelijke arbeid.

Wij veroorloven ons nog enkele opmerkingen n.a.v. het 12e hoofdstuk, nl. Katholieke kinderlectuur. In een voetnoot op blz. 187 bericht de schrijver, dat hij er zeer tot zijn spijt niet in mocht slagen, een katholiek deskundige te bewegen, dit hoofdstuk te schrijven (P. de Zeeuw J.Gz.

deed dit wel voor prot.-chr. kinderlectuur). Wij weten niet, welke deskundigen gevraagd werden, maar we vinden de houding van die deskundigen beschamend. Omdat in dit hoofdstuk uitvoerig stilgestaan wordt bij de Keurraad, verbaast het ons, dat de grote activiteit van Idil doodgezegen wordt. En als de schrijver dan als belangrijkste figuren onder de katholieke auteurs van kinderboeken bijzondere aandacht schenkt aan Marie Koenen, To Hölscher en Kees Spierings, wil het ons voorkomen, dat zijn bronnen zeker niet up to date waren. De heer Daalder duidt ons deze opmerkingen niet euvel. Zij zijn over zijn hoofd heen bedoeld aan het adres van de deskundigen die hem in de steek lieten. Veelzeggend is in dit verband ook, dat op blz. 203—206 een chronologische lijst van protestantse kinderbijbels werd opgenomen, terwijl de catholica..... schitteren door afwezigheid. Moeten wij dit ook zien als een testimonium paupertatis van die gewraakte katholieke „deskundigen“? Vermelden wij nog tot slot, dat Daalder's belangrijke studieboek op interessante wijze verlicht werd met illustraties en portretten. In ander verband hopen wij volgende maand nog zijdelings op dit werk terug te komen.

Kroniek van Jeugdlectuur

De oogst van jeugdboeken die wij van twee maanden hebben moeten vergaren is eigenlijk te overvloedig om in één kroniek verwerkt te worden. Ten einde de stroom bij te houden, zullen we onze toevlucht nemen tot kortere besprekingen.

Voor de allerkleinsten zijn er twee boekjes van *Nanda: Kaboutertje*, een alleraardigst boekje over het meisje Irma, dat eindelijk een nieuw zusje in het wiegje vindt, en *Anneke en Janneke*, die als tweelingen thuis en op school onafscheidelijk zijn. Beide boekjes zijn leuk geïllustreerd. *Loekie en Janneke* heet het onschuldig niemendalletje, waarin *Lida Rinses* allerlei dagelijkse gebeurtenissen uit het kinderleven vertelt. *T. Jager-Meursing* schreef onder de titel *Van Jochem, Jonas en Julia* een alleraardigst verhaal over een paard, een hond en een Angora-poes die dikke vrienden zijn. Een verdiende tweede druk kreeg het boekje *Wie luistert er mee?*, door *Nel Verschoor-v. d. Vliis*, waaruit men aan kleuters met genoegen kan voorlezen.

Freddie Langeler schreef en tekende twee fraaie albums: *Van de wortelkindertjes*, over wat er sliep „onder de

grond, zo diep, zo diep" (beide verhalen zijn in versvorm) en *Hoe de sterrekindertjes uit spelen gaan*. Er zijn in deze albums evenveel prachtige, gekleurde platen als er bladzijden tekst zijn. Om de mooie tekeningen en de verzorgde uitvoering verdienen deze boeken een plaatsje in de boekenkast van de kinderkamer.

We ontvingen verder drie boeken van mevr. J. H. Brinkgreve-Entrop: *De meisjes van boven*, waarin Toosje Bartels, enig en eenzaam kind, als door een buitenkansje twee aardige vriendinnetjes krijgt; *De meisjes van nummer 50*, een fleurige beschrijving van dagelijkse vreugden en zorgen, en *Vreugde-oord*, waarin twee nichtjes en twee neefjes allerlei kleine genoegens beleven en ook aan anderen genoegens weten te bezorgen.

Ieder weet, welke rol oma's in het kinderleven spelen. Als oma op bezoek komt, is het feest. Ze kan zo fijn vertellen over de oude tijd en een van haar mooie verhalen over *Rosalijntje* heeft ze opgeschreven. Het is net een sprookje. De schrijfster heet *Elise Bronkhorst*.

Over het boerenleven in Friesland schreven *Cor Bruijn* en *M. Bruijn-de Vries* een gezond familieverhaal van een christelijk gezin. Een twaalfjarig lezeresje schreef ons, dat ze het „een enig mooi boek" vindt. Het beleeft ook trouwens al een derde druk.

Ivo Groothedde schreef een aardig jongensboek: *Cor en Chris in actie*. Deze twee dikke vrienden zijn wel geen helden op school, maar daar buiten een paar ferme jongens. Ze ontdekken, dat „de bosheks" helemaal geen heks is, doch een hulpbehoevend oud vrouwtje. Ze helpen haar, waar ze kunnen en betrekken tenslotte het hele dorp in hun hulpactie. — *Josientje v. d. Bergh*, alias *Juffertje Korenbloem* uit het gelijknamige boek van *Fredy Hagers*, moet een tijdje naar een kindersanatorium. *Josientje* wordt een echt zonnetje voor alle medepatiëntjes. Na een jaar gaat ze volkomen genezen naar huis, maar ze vergeet de achterblijvertjes niet. Dit sympathieke boekje leert de gezonde kinderen, hoezeer zij hun gezondheid moeten waarderen en de zieke, hoe ze van hun ziek-zijn toch iets moois kunnen maken.

Wieke de kwieke, door *Nanda*, is het verhaal over een guitig meisje. Het voor ongeveer tienjarigen bestemde verhaal doet wat ouderwets aan. En in *De drie blauwe kinderen*, door *Geneviève Fauconnier*, beleven de weesjes *Pim* en *Lieske* de wonderlijkste avonturen met de figuren op het behangsel van hun slaapkamer. Zij vergeten hun verdriet en hun strenge tante *Hilda*. Tot zover de oogst voor 9—12-jarigen.

Het boek *Opa vertelt* is een succes gebleken. Het beleefde niet alleen een tweede druk, maar vond zelfs vervolgen: *Opa vertelt verder* en *Opa, vertel nog wat*. En inderdaad, ondanks de hybridische inhoud kan men bewondering hebben voor de originaliteit, de goede strekking en de rijke fantasie. Naast zeer kinderlijke verhaaltjes en sprookjes bevatten deze bundels ook heel wat geleerdheid, zodat zelfs uitvoerige aantekeningen noodzakelijk blijken.

We staan wat uitvoeriger stil bij een wel zeer bijzondere boek, nl. *Alarm*, door *Paul Bromberg*. De Fed. v. Ver. v. Beroepskunstenaars heeft in 1948 een

prijsvraag uitgeschreven voor een jeugdboek over kunst. Vorig jaar werden twee inzendingen van de 51 bekroond, o.a. *Alarm* van wijlen architect *Bromberg*. Dit mooie boek blijkt zijn bekroning waard. *Marianne*, wier vader postbode en koster is in het dorp *Rosbeek*, tuurt naar de wolken en leest daaruit, dat er iets bijzonders gaat gebeuren: Er komt een Amerikaan, de kunstschilder *Van Hemert*, die ter nagedachtenis van zijn zoon, die aan de airborn-landing bij *Arnhem* deelnam en sneuvelde, in het kerkje van *Rosbeek* een wandschildering wil aanbrengen. Om die wandschildering spint zich de intrigue, want ouderling *Van der Vliet* is er fel tegen. *Marianne* slaat alarm, als deze man in 't holst van de nacht de muurschildering wil vernietigen. *Van der Vliet* wordt gearresteerd, *Van Hemert* redt hem uit de gevangenis en bekeert hem. We hebben alle lof voor de wijze, waarop de auteur via de artistieke intrigue van zijn compositie en via de figuur van voolbouwer *Pirastro* esthetische opvoeding ten beste geeft, zonder opzettelijkheid, geheel opgenomen in de sfeer van het gewone leven en vanuit de fantasiewereld van het kind. De protestantse sfeer zou ons geenszins weerhouden hebben dit prachtige boek met enthousiasme aan te bevelen, als niet op blz. 26 de auteur zich de bekrompen protestantse, klassieke en onuitroeibare betise veroorloofd had, dat de katholieken, ook al worden ze niet met name genoemd, de heiligen moeten aanbidden. We betreuren dit meer dan we zeggen kunnen, omdat nu eigenlijk alleen bereikt wordt, dat ruim een half miljoen katholieke Nederlandse kinderen dit sublieme boek niet ideaal kunnen vinden. De schitterende foto's van *Eva Besnyö* dragen veel bij tot de esthetische waarde van *Paul Bromberg's* bekroonde jeugdboek.

Mimi van den Heuvel verplaatst ons in *De familie „Treurniet"* naar een echte kunstenaarsfamilie. Als het verwende dochtertje van de notaris, *Elly*, op huize *Clarie* komt logeren om haar portret door vader *Frank* te laten schilderen, moet er heel wat gebeuren voor het „spookje" *Elly* een „spookje" wordt. Dit zeer fris geschreven jeugdboek, waarin *O. L. Heer* zijn plaats heeft, kunnen we van harte aanbevelen. Verwende kinderen kunnen er een stuk gezonde opvoeding uit meenemen.

J. W. v. d. Klei is de auteur van *Harry van de Union Pacific*, een serie avonturen rond de aanleg van de eerste spoorlijn dwars door het Noordamerikaanse vasteland, waarbij *Harry Day*, een jongen met durf en aanleg, zijn kans ziet en benut, en van *Staalhoef de ontbare*, een cowboy-verhaal, waar kracht, edelmoedigheid en energie een grote rol in spelen. De komische inslag doet wat gewild aan, vooral omdat een malle negerkok als lijdend voorwerp dienst moet doen.

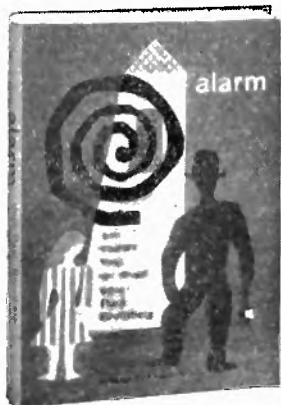
Het jongenszakboek, onder redactie van *J. B. Volkers*, kreeg een derde deel. Op aangename en leerrijke wijze maakt men kennis met de „herfstdraden" van de krabspinnetjes, het ontstaan van de steenkool, de vallende sterren, eb en vloed. Men krijgt idee te gaan tekenen, te knutselen, te boetseren. Daarnaast zijn er leuke spelletjes en kunstjes.

Netty Kleingeld schreef het meisjesboek *Aspirantje*, waarin *Margo* zich beloofd ziet en voor het toelatingsexamen H.B.S. slaagt. Het is een godsdienstig boek, geschreven in protestantse geest.

In het in levendig Vlaams geschreven verhaal *Karboenkel* van *Bert Verbist* spelen onderaardse gewelven een rol. Het einde is misschien iets te sterk gemoraliseerd. En wist u, dat *C. Joh. Klievet's* *Uit het leven van Dik Trom* al aan zijn 33e druk is!

Ook voor „de aankomende jeugd" ontvingen we een tiental boeken.

Voorop plaatsen we de enthousiaste en boeiende reisbeschrijving *Paradijzen in het zand*, door *Louis Sohl*. Het is een instructieve tocht van *Marseille* naar *Algiers*,

Het omslag van het in deze kroniek besproken boek *ALARM*.

van Algiers per auto door de Sahara via Chardala, El Golea en Tamanrasset terug naar Algiers. Bijzonder interessant zijn de hoofdstukken „Voorspel” en „Naspel” en het levensverhaal van Charles de Foucauld. Door het inlassen van allerlei anecdoten, zowel van historische aard als „in jagerslatijn”, kreeg dit reisverhaal de aantrekkelijkheid van de couleur locale, welke kleur verhoogd wordt door de foto's van de schrijver.

De briefvorm van *Wij en De Hoef*, door L. Hulsinga-Scaif, zal de jeugd niet erg appreciëren.

Spannend en leerzaam is het boek *De zwarte pagode*, door C. Vermeer. Het verhaal speelt in de 17e eeuw, ten tijde van de Portugese en Hollandse handelsreizen op China. De auteur gebruikt dit gegeven om veel bijzonderheden over tijd en land te geven.

Nu in ons land overal zeepkistenraces georganiseerd worden, komt het boek van J. H. Poolman en W. J. van der Meer: *Rein wordt zeepkistcouteur* wel zeer te juister tijd. Rein Noorman, een ambachtsschooljongen en zoon van een kruidenier, heeft als eerste in Haenlo een zeepkistauto gebouwd. Zijn voorbeeld vindt navolging. Dra worden er wedstrijden georganiseerd en Rein behaalt de titel van landskampioen. Het boek is spannend en prettig geschreven. De bijgevoegde bouwschema's kunnen een hulpmiddel zijn voor hen, die zo'n racewagen willen maken. Een heel andere wedstrijd, nl. een jeugd-springconcours, is het onderwerp van *Om de zilveren beker*, door Guus Betlem. Toon Valentijn en zijn vrienden bezitten een prachtige teamgeest, redden de eer van hun club en krijgen een uitnodiging om voor de film te demonstreren. Om de goede eigenschappen van het jolige quintet en van hun verstandige ouders kunnen we dit boek aanbevelen. Theo Frank vertelt in *Ruiters van de Mesa Verde* over het verovende millionairszootje Roy, die op een wild-west-farm als cowboy te werk gesteld wordt en daar het avontuurlijke leven der vaqueros leert kennen. De gevaren bekeren hem van de dwalingen zijns weegs. De avonturiers sfeer spreekt sterk tot de verbeelding van de jeugd, voor wie wij het boek warm aanbevelen. Een zelfde aanbeveling hebben we voor *Het geheim van de kloof*, door R. Voorhoeve. Dit verhaal speelt in de oerwouden van Nieuw-Guinea. We zien Tiliaw, de trouwe Papoea, als vriend en gids van de blanken. Men proeft doorlopend, dat het verhaalde „echt” is. De auteur heeft het leven van de Papoea's nauwkeurig geobserveerd. Zeer geslaagd is ook het nieuwe deeltje *Wie wat waar? voor de jeugd 1950-1951*. Dit deel behandelt vooral de vooruitgang van wetenschap en techniek der laatste eeuw. Het bevat tal van gegevens over motoren, vliegtuigen, vlaggen, beroemde figuren, hersengymnastiek, enz. Voor deze leeftijdsgroep vermelden we tenslotte de tweede druk van het vlotte meisjesboek *Hermelijn*, door Mia Bruyn-Ouwehand, waarin Marian Manders zich met jeugdig optimisme door de zware jaren heen slaat. Des te meer spijt het ons, dat we het vervolg, nl. *Hermelijn's huwelijk*, niet anders dan onchristelijk en onpaedagogisch kunnen noemen. Om de verregaande oppervlakkigheid wijzen wij ook af het boek *Weet je nog wel..... Jouetta?* door Freddy Hagers. De sfeer van dit genre „vlotte” verhalen heeft zo ontstellend weinig uit te staan met die van het werkelijke leven, dat overvloedig consumeren er van voor het bedoelde „oudere meisje” wel de slechtst mogelijke voorbereiding vormt op de eerste kennismaking met de liefde. Mondain is ook de roman *Adorée*, door Ems I. H. van Soest. En *Abe Brouwer's roman van een jongen*, nl. *Zijn beste vriend*, lijdt aan tweeslachtigheid. Een jongensverhaal immers (overigens noch meeslepend, noch van grote literaire kwaliteit) dat gereserveerd moet blijven voor 18- à 20-jarigen, zal dezen nauwelijks vermogen te boeien. Er zijn ook weer drie nieuwe deeltjes in de A.T.-reeks:

De vechtersbaas van Montreal, auteur R. Harding Davis, geeft in een niet altijd onberispelijke stijl een aardige schets over een jonge bastaardhond Kid, die tenslotte zelfs zijn beroemde vader ontrooft; het fantastische verhaal *De goudkever*, auteur Edgar Allen Poe, waarin een zekere Legrand een schat vindt, en *Strijd voor een molen*, auteur Jan den Tex, een goed verhaal over een Hollandse molenaar en zijn twee zonen. — H. J. Haarman laat in *De strijd om de T.T.* zijn held Jan van Ark na allerlei verwickelingen op een zelfgebouwde motor de vijfde plaats internationaal en de eerste plaats nationaal overeren. De jeugd kan iets leren uit dit prettige verhaal. Resten ons nog 6 meisjesboeken:

Annie Sanders schreef het aardige, opwekkende boek *Ieke*. Ieke, een ouderloos meisje, behaalt het diploma huishoudschool, komt als hulpje bij de ziekelijke „Tante Rens”, wordt haar grote steun en zonnetje in huis en verovert het hart van Mijndert.

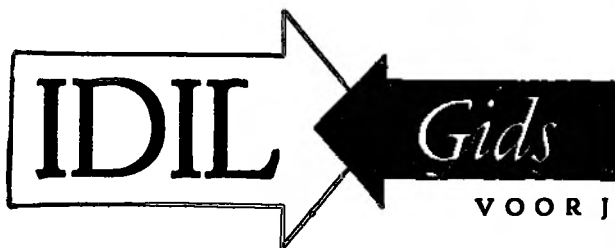
Weliswaar zonder noemenswaardig religieus aspect, maar toch wel met een goede strekking is het boek *De boog vol belofte*, door Co Kars. Ook hier een ouderloos meisje en een happy end. *Annik Saxegaard* gaf in *De zonnestraal op mijn pad* een onderhoudend en ongeunsteld verhaal, waarin Stefi Sagen de zorg voor een achterlichtje op zich neemt en een degelijke echtgenoot vindt. L. van der Meer-Prins levert in *De spiegel van het verleden*, een boek over jonge mensen met hun problemen, het bewijs, dat iedere generatie deze specifieke moeilijkheden heeft gekend. Ook ouderen zullen met plezier dit verhaal lezen en iedereen zal er optimistisch door gestemd raken.

Met groot genoegen vermelden we tenslotte twee specifiek-katholieke meisjesboeken van *Klazien de Bruyn*, nl. *Wendela* en *Manuela*. De 17-jarige Wendela van Dam zit in de 5e klas van een H.B.S. te Dordrecht. Zij woont daar met haar moeder, terwijl haar vader als arts in Suriname gebleven is. Dit boek vertelt ons de strijd die Wendela tegen zichzelf moet voeren. Als het verhaal uit is, heeft Wendela die strijd gewonnen en haar eind-examen gehaald. Ondanks enige tekorten is dit een onderhoudend boek, van paedagogische waarde, algemeen ontwikkelend en vormend en tevens met een literair cachet. Manuela is „een negerin” die op een pensionaat in het zuiden van ons land is terechtgekomen. Belle Jansen en Clara Terborg willen een schoolstaking uitlokken, omdat hun deftige school door dat „vreemde element” ontsierd wordt. Het nobele gedrag van de goudhartige Manuela wint het pleit. Haar vader, Karel Mombassa, veroverd door zijn briljante persoonlijkheid het hele internaat. Hij blijkt een groot geleerde, een schatrijk man en een ideaal mens — met God de Vader uit Green Pastures — die uit idealisme onderwijzer speelt in Rotterdam. In het laatste hoofdstuk vinden Manuela en Belle elkaar terug als verpleegster en op de laatste bladzijde trekken zij samen als missiezuster naar Afrika. Dit verhaal is prachtig geschreven, vol humor en levenswijsheid. Mombassa is een onvergetelijke creatie, die alle rassenhaat koninklijk overwint. Van harte aanbevelen.

In deze kroniek werden besproken: (volgnummer)

<i>Betlem</i> , Guus	394
<i>Om de zilveren beker</i> . Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 3,90.	V, J
<i>Brinkgreve-Entrop</i> , J. H.	395
<i>De meisjes van boven</i> . Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,50.	Vib, M
<i>Brinkgreve-Entrop</i> , J. H.	396
<i>De meisjes van nummer 50</i> . Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,50.	Vib, M

- Brinkgreve-Entrop*, J. H. 397
Vreugdeoord. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,50. Vib, JM, [P]
- Bromberg*, Paul 398
Alarm. Geill. — A'dam, De Bezige Bij, f 3,70; geb. f 4,90. VIa-b°, JM, [P]
- Bronkhorst*, Elise 399
Rosalijntje. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,50. Vib, M
- Brouwer*, Abe 400
Zijn beste vriend. De roman van een jongen — A'dam, C. de Boer Jr, geb. f 5,90. IV(V°, J)
- Bruijn*, Cor, en M. Bruijn-de Vries 401
Sijtje. Geill. — Meppel, A. Roelofs van Goor, geb. f 4,90. VIb, M, [P]
- de Bruyn*, Klazien 402
Manuela. Geill. — Maastricht, J. Schenk, geb. f 3,50. IV-V, M, †
- de Bruyn*, Klazien 403
Wendela. Geill. — Maastricht, J. Schenk, geb. f 2,95. IV-V, M, †
- Bruyn-Ouwehand*, Mia 404
Hermelijn. A'dam, Van Holkema & Warendorf, f 2,90; geb. f 3,95. V, M, P
- Bruyn-Ouwehand*, Mia 405
Hermelijn's Huwelijk — A'dam, Van Holkema & Warendorf, f 2,90; geb. f 3,95. IV(IV-V°), M
- Daalder*, D. L. 406
Wormcruyt met Suycker. Historisch-critisch overzicht van de Nederl. kinderliteratuur met illustr. en portretten. Geill. A'dam, De Arbeiderspers, geb. f 11,50. IV*
- Fauconnier*, Geneviève 407
De drie blauwe kinderen. Geill. — 's-Graveland, De Driehoek, geb. f 5,50. Vib, JM
- Frank*, Theo 408
Ruiters van de Mesa Verde. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 3,50. V, J
- Groothedde*, Ivo 409
Cor en Chris in actie. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,90. Vib, J
- Haarman*, H. J. 410
De strijd om de T.T. Geill. — Rijswijk, V. A. Kramers, f 2,90; geb. f 3,90. IV-V, J
- Hagers*, Freddy 411
Juffertje Korenbloem. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,90. Vib, M, [P]
- Hagers*, Freddy 412
Weet je nog wel..... Jouetta? Geill. — Alkmaar, Kluitman, f 3,25; geb. f 4,50. IV(IV-V°), M
- Harding Davis*, R. 413
De vechtersbaas van Montreal. Geill. — A'dam, Van Ditmar; Wereldbibliotheek, f 0,50. IV-V, J
- van den Heuvel*, Mimi 414
De familie „Treurnet”. Geill. — Haarlem, De Sleutel, geb. f 3,75. VIa-b, JM
- Huisinga-Scaf*, L. 415
Wij en de hoef. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 3,90. V, M
- Jager-Meursing*, T. 416
Van Jochem, Jonas en Julia. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 1,75. VIc, JM
- Kars*, Co 417
De boog vol belofte. Geill. — Den Haag, Zuid-Hollandse Uitgevers Maatschappij, geb. f 5,90. IV-V, M
- Kieviet*, C. Joh. 418
Uit het leven van Dik Trom. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,90. VIa, J
- van der Klei*, J. W. 419
Harry van de Union Pacific. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,90. VIa-b, J
- van der Klei*, J. W. 420
Staalhoef de ontombare. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 2,90. VIa, J
- Kleingeld*, Netty 421
Aspirantje. Geill. — Den Haag, J. N. Voorhoeve, geb. f 2,90. VIa, M, [P]
- Langeler*, Freddie 422
Van de wortelkindertjes. Hoe de sterrekindertjes uit spelen gaan. Geill. — Alkmaar, Kluitman, p. dl. geb. f 2,90. Vib-c, JM
- van der Meer-Prins*, L. 423
De spiegel van het verleden. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 4,90. IV-V, M
- Nanda* 424
Anneke en Janneke. Geill. — Haarlem, De Sleutel, geb. f 2,25. VIc, JM
- Nanda* 425
Kaboutertje. Geill. — Haarlem, De Sleutel, geb. f 2,25. VIc, M
- Nanda* 426
Wieke de Kwieke. Geill. — Haarlem, De Sleutel, geb. f 3,25. Vib, M
- Poe*, Edgar Allen 427
De goudkever. Geill. — A'dam, Van Ditmar; Wereldbibliotheek, f 0,50. IV-V, J
- Poolman*, J. H. en W. J. van der Meer 428
Rein wordt zeepkistcoureur. Geill. — Haarlem, Boom-Ruygrok, geb. f 4,50. V, J
- Rinses*, Lida 429
Loekie en Janneke. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 1,75. VIc, JM
- Sanders*, Annie 430
Ieke. Geill. — Den Haag, J. N. Voorhoeve, geb. f 2,90. IV-V, M, P
- Saxegaard*, Annik 431
De zonnestraal op mijn pad. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 3,90. IV-V, M
- van Soest*, Ems I. H. 432
Adorée. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 4,90. IV, M, P
- Sohl*, Louis 433
Paradijzen in het zand. Geill. — Maastricht, J. Schenk, geb. f 4,25. V, †
- den Tex*, Jan 434
Strijd voor een molen. Geill. — A'dam, Van Ditmar; Wereldbibliotheek, f 0,50. IV-V, J
- Verbist*, Bert 435
Karboenkel. Geill. — Lier, J. van In & Co. VIa, J, †
- Vermeer*, C. 436
De zwarte pagode. Geill. — Den Haag, J. N. Voorhoeve, geb. f 2,90. V, J, P
- Verschoor-van der Vliet*, Nel 437
Wie luistert er mee? Geill. — Kampen, J. H. Kok, geb. f 3,90. VIc, JM
- (Volkers, J. B.)* 438
Het jongenszakboek. 3e Deel: Een boekje met 1001 onderwerpen waarin jongens belang stellen. Geill. — Leiden, A. W. Sijthoff, geb. f 1,—. VIa, J
- Voorhoeve*, R. 439
Het geheim van de kloof. Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 3,95. V, JM
- XX* 440
Opa, vertel nog wat. Geill. — A'dam, Keesing, geb. f 4,90. VI, JM
- XX* 441
Opa vertelt verder. Geill. — A'dam, Keesing, geb. f 4,90. VI, JM
- XX* 442
Wie wat waar? Voor de jeugd 1950-1951. Geill. — Leiden, A. W. Sijthoff, geb. f 1,90. V, J

Bijlage van „Het Schoolbestuur“

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
 GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10 • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS L. VAN DEN HAM

Nogmaals het specifiek katholieke jeugdboek

Toen wij vorige maand op deze plaats het belangrijke boek van D. L. Daalder: *Wormcruyt met suyccker* bespraken, beloofden wij zijdelings op dit werk terug te komen. Dat wij dit thans doen onder bovenstaande titel, vindt zijn gerede aanleiding in ons artikel van December 1949 in dit blad en in een passage, die ons bijzonder trof in Daalder's boek, nl. de passage die men daar vinden kan op blz. 130. Als de auteur uiteengezet heeft, hoe het komt, dat het aantal „neutrale“ kinderboeken veel groter is dan dat der katholieken en protestanten, schrijft hij: „Concurrentie tegen het „neutrale“ boek is alleen dan mogelijk, wanneer men, uitgaande van de eigen levensbeschouwing en zonder op dat punt ook maar enige concessie te doen, zorgt voor frisse, levendige, kinderlijke verhalen door werkelijke persoonlijkheden, kunstenaars in de ware zin van het woord, uit de innerlijke behoefte geschapen.“ Wie dagelijks met de jeugd omgaat en het jeugdboek in zijn speciale interesse-sfeer betrokken heeft, weet, dat de heer Daalder hier the heart of the matter geeft. Wie de jeugdboekenproductie nauwgezet bijhoudt en achter de schermen van katholieke uitgeverijen kijken mag, weet, dat er voor het katholieke jeugdboek sprake is van een noodtoestand. Iedereen kan constateren, dat katholieke uitgeverij inzake het katholieke jeugdboek hun ideaal prijsgeven, omdat hun pogingen commercieel onverantwoord bleken en blijken. Een katholiek uitgever verzekerde ons onlangs, dat hij voor een goed katholiek jeugdboek vier jaar nodig heeft, wil zijn oplage van 3000 exemplaren geplaatst zijn! En dat, terwijl de katholieke jeugd 45% der Nederlandse jeugd uitmaakt. Deze toestand is voor katholiek Nederland meer dan beschamend, omdat iedereen zal instemmen met de woorden van Herman Divendal in het katholiek maandblad *Dux* (Jul'-nummer 1950), waar hij schrijft over „Katholieke jeugd en katholieke lectuurvoorziening“: „De zorg voor de jeugd in de lectuurvoorziening is uiterst belangrijk, omdat het hier zo heel duidelijk gaat om een stuk levensopbouw.“ (p. 207)

Die toestand wordt nog beschamender, als men bedenkt, dat niet minder dan ruim 1700 scholen in ons land een schoolbibliotheek bezitten. Wij geloven, dat voor de lagere school een gewetensonderzoek alleszins op zijn plaats is. Wij zijn er van overtuigd, dat die ruim 1700 schoolbibliotheken het katholieke jeugdboek uit de impasse zouden kunnen helpen. Wij hebben de bewijzen, dat katholieke uitgeverij gaarne het goede katholieke jeugdboek zouden brengen, als zij op die ruim 1700 schoolbibliotheken hun jeugduitgaven commercieel konden

baseren. En dan bedenken we, dat er ook een Katholieke Jeugdraad bestaat, waarin alle mogelijke instanties verenigd zijn. Wij bevelen deze Raad het katholieke jeugdboek als *practisch* werkobject van harte aan. In ons artikel van een jaar geleden constateerden we een noodtoestand. Nu, een jaar later, zijn wij nog geen stap dichterbij de redding. Integendeel, prijzenswaardige pogingen om uit deze lethargische stand van zaken los te komen, werden in de kiem gesmoord. Is hier sprake van onkunde? Is hier sprake van onmacht? Hoe het ook zij, alleen een *gemeenschappelijke* krachtsinspanning kan hier redding brengen. Men kan zich er niet van af maken met in het algemeen tot de uitgeverij verwijten te richten, want hun ambitie werd getorpedeerd. Men kan er niet mee uit met te beweren, dat de katholieke jeugd niet leest, want dit is een leugen. Men kan de verantwoordelijkheid niet schuiven op de auteurs, want zij moesten maar al te vaak met de dichter Marsman getuigen: „wees mijn klankbodem, maar zij klinken niet.“ D. L. Daalder noemt het „de langzame emancipatie der katholieken“. En daarom: caveant consules!

In aansluiting op het bovenstaande kan het aanbeveling verdienen, dat wij onze blik eens extra richten op wat er thans aan katholieke jeugdboeken op de markt is. Enerzijds dus een praktische toepassing, anderzijds een aansporing om in de komende boekenmaanden aan het katholieke jeugdboek voorrang te verlenen bij het kiezen der geschenken. Wij baseren dit overzicht, louter om praktische redenen, op de bekende lectuurlijst die door Idil op 1 November verspreid wordt. Die lijst is niet volledig, wij weten het. Die lijst is ook voor het katholieke jeugdboek niet volledig, omdat enige uitgeverij medewerking weigerden, ondanks alle aandrang die onzerzijds op hen is uitgeoefend. Wij betreuren dit zeer, maar hebben ons in onze machteloosheid daarbij neer te leggen. Gaan we die lijst na, dan zien we de volgende katholieke uitgeverijfondsen er op vertegenwoordigd: Jongensweeshuis, Malmberg, Helmond, Spaarnestad, Oisterwijk, Nederland's Boekhuis, Schenk, De Tijd, Lannoo en de Vlaamse Boekcentrale. Een tiental dat naar kwaliteit en kwantiteit voldoende variatie biedt. Zijn alle jeugdboeken van deze katholieke uitgeverijen specifiek katholiek te noemen? Stellig niet, en dit illustreert nog eens ten overvloede de juistheid van wat we het vorig jaar te dezer plaatse beweerden. D't illustreert bovendien, dat het *practisch* onmogelijk is, een lijst te brengen van uitsluitend katholieke jeugdboeken. Een dergelijke lijst is be-

lachelijk van poverheid. Bij alle idealisme — en Idil wil hierin in de voorste geleerden meestrijden — dient men realist te blijven, d.w.z. men moet rekening houden met de feiten. Niet alles wat katholiek is, is ipso facto goed; niet alles wat niet katholiek is, is ipso facto slecht. Vele katholieke jeugdboeken verliezen het in kwaliteit met glans van vele niet-katholieke jeugdboeken. Zo lang de situatie zo is, dienen wij alle krachten in te spannen om onze emancipatie ook op dit terrein te voltooien. Daarom moeten wij de katholieke uitgeverijen, die nog de moed hebben het jeugdboek te brengen, onze zo bitter nodige, *daadwerkelijke* steun verlenen. En zijn deze uitgeverijen samen niet bij machte aan de leeshonger van de katholieke jeugd te voldoen, dan is het een kwestie van wijs beleid de „andere” boekenmarkt op bruikbaarheid te selecteren. Bovengenoemde katholieke uitgeverijen moeten het groten-deels van de katholieke medewerking hebben. En zij mogen het daarvan ook hebben, want samen bieden zij een verscheidenheid, die in ieder geval alle leeftijds-groepen bestrijken kan. Samen geven zij jongens- en meisjesboeken; samen bedienen zij de kleuters en de rijpere jeugd; samen brengen zij de rijkdom der schakering die ligt tussen beeldroman en artistieke biografie; samen bieden zij het religieuze verhaal en het avonturenboek; samen voeren zij tot verdieping van het geloof even goed als tot betere kennis der natuur; samen verschaffen zij een beeld van verleden, heden en toekomst, van eigen en vreemde volkeren, van realiteit en fantasie, van ideaal en werkelijkheid, van bereiken en streven. Deze opwekking dient niet om op afzonderlijke boeken uit genoemde fondsen te wijzen. Het is een „collectieve” wekroep. Vele van die boeken werden reeds besproken of krijgen in komende kronieken hun beurt. Doel was slechts de jeugdboeken van katholieke uitgeverijen eens met bijzondere warmte aan te bevelen in de belangstelling van boekenkopende scholen en ouders, van boekenaanbevelende en propagerende onderwijskrachten. De *Jeugdlectuurlijst* verschaft een schat aan betrouwbare gegevens.

Kroniek van Jeugdlectuur

We beginnen ons maandelijks overzicht met enige boekjes voor de kleintjes. *Cyriel van Rode* is de auteur van *Humpie Dumpie*, een aardig boekje over een klein mannetje, dat door harde wind zijn huis (een bloempot) kwijt raakt en ondervindt, dat alle dieren het goed met hem voorhebben. De caricaturale tekeningen zijn o.i. voor kinderen minder aantrekkelijk dan volwassenen denken. Het echt Hollandse bloembollenbedrijf krijgt een frisse en kinderlijke behandeling in *Ollie en Pollie in bollenland*, door *B. Schippers*.

Een echt mooi poëtisch boekje met fijne versjes en plaatjes voor pas lezende kleuters is *Corrie Verweij's Kaatje Uil, Jan en Hens*, een boekje van *Miep Kuypers*, zijn twee ondeugende Eskimo'tjes, die in het uithalen van streken niet onder doen voor hun Europese broertjes. Ze verdrinken bijna, maar worden gered door een zeehond. Het verhaal is vol boeiende afwisseling.

De serie „Ons volk in leven en streven” brengt als achtste deeltje *Drakenschenen aan de horizon*, auteur *Alphons Timmermans*, een historisch verhaal over de invallen der Noormannen, en wel een tocht naar Dorestad. Dit concrete beeld van de Vikingen laat bij het kind diepere indrukken achter dan het dorre schoolmateriaal. Een dergelijk geschiedenisonderricht verdient aanbeveling. Een aardig verhaal over circusopbouw, circusvoorstelling

en circuseinde brengt *Hanneke Stuveling in Nel mag het zeggen*, terwijl *Cok Grashoff* een eenvoudige vertelling schreef over een vacantie met twee logeetjes: *De tweeling krijgt logé's*. Aan de stijl ontbreekt nogal veel.

Gaarne geven we een aanbeveling mee aan drie nieuwe boekjes in de serie „Kleine boeken van grote heiligen”, nl. *De maagd van Orleans* (Jeanne d'Arc), *De grote wonderdoener* (Sint Antonius) en *Een heilige uit Frankland* (Sinte Gertrudis), alle drie van *Piet Broos*. De eenvoudige stijl, de talrijke illustraties maken ze voor kinderen zeer aantrekkelijk.

Voor het boek *De klompentrekkers*, door *W. van Heijningen*, menen we geen betere kwalificatie te kunnen vinden dan „onbenullige tijddoder”; ook voor *De club der veertien benen* van dezelfde auteur hebben we weinig bewondering, al kan het dan ook als tijdverdrijf geen kwaad.

Rie Eerdmans schreef het meisjesboek *Het moeilijke begin*, waarin het eenvoudige *Wiesje de Beer*, dank zij de directeur van het conservatorium, voor zang wordt opgeleid. Het verhaal is goed geschreven, ook al achten we de ideeën van *Wiesje* en haar vriendinnen wel wat oudachtig. *H. Jongkees* is de auteur van *Stadhouder-Koning Willem de Derde*. Volgt men het verhaal over de jeugd van deze Oranjevorst, dan blijkt hier sprake van een historisch onjuiste idealisering. En uit een zin als „Hij wil voor ons volk de zegen bewaren die de Hervorming heeft gebracht: de vrijheid om God te dienen naar Zijn woord” is wel duidelijk, in welke voor katholieken onaanvaardbare geest dit boek geschreven is.

Boeiend en leerzaam zijn twee boeken van *R. Voorhoeve*: *Tiliauw de Sawia* en *De jagers van de Tamirivier*. We maken hier kennis met een primitieve volksstam uit het oostelijk gedeelte van Nieuw-Guinea. De Papoea-jongen *Tiliauw* wordt meegenomen door een paradijsvogel'ager en belandt dan in het gezin van een zending. Als hij tot jongeling is opgegroeid, wordt het ingeboren verlangen naar de wouden hem te sterk, en hij vlucht naar zijn eigen stam. Het zelfstandige tweede deel, nog boeiender en spannender, geeft een interessant beeld van het onbekende Nieuw-Guinea. Na veel avonturen sticht *Tiliauw* een eigen dorp, waarvan hij het opperhoofd wordt.

We zijn bijzonder enthousiast over de twee boeken waarmee de *Klomp-Reeks* is gestart, nl. *Edison, zijn leven en werken*, door *Hendrik J. de Water* en *Ford, zijn leven en werken*, door *Karel Houtmans*. *Thomas Alva Edison*, die het van krantenjongen bracht tot geniaal uitvinder; *Henri Ford*, die van knutselaar aan een verroest horloge wereldvermaard autofabrikant werd. Iedere jongen met een beetje „pit” wordt door deze vlotte en beknopte biografieën bezield tot aanpakken, doorzetten en verwezenlijken van zijn idealen. Moge deze nieuwe serie zó nog veel grote mannen aan de jeugd tonen in deze vlotte stijl en aantrekkelijke uitvoering.

Een avontuurlijke vacantiereis per kano over de Hollandse waterwegen ligt beschreven in *De drie dwarsdrijvers*, door *C. J. de Corver*, een boek voor ontspanning, zonder meer. *H. te Merwe*, auteur van *Jaap Born*, vertelt in een eenvoudig verhaal zonder schokkende gebeurtenissen, hoe *Jaap* tobt om in het levensonderhoud te voorzien van zijn zieke vader en zus. Zonder opdringerigheid wordt *Jaap's* ontwikkeling naar God toe aangeduid. Hier wordt het orthodox protestantisme geboden in ideale realisatie. Katholieke lezers kunnen uit dit boek leren, welk een adel er kan zijn in het leven van een oprecht protestant. Gevaar voor misvatting is vrijwel uitgesloten, ook omdat van polemiek of leerstellingheid geen sprake is.

Voor verkenner is er *De vossenpatrouille paraat!* door *Wil Bilderbeek*, een fris, avontuurlijk verhaal, spelend in een na-oorlogse verkennerstroep van de N.P.V. Enkele conflicten worden scoutlike opgelost. De spanning en het avontuurlijke element zullen de jeugdige lezers zeker boeien. *Stephen Holt* laat in *Het rode paard* een paard hoofdpersoon zijn. De knaap *Leif Olson* is op dit dier tot over de oren verliefd. Het bij-motief: een race te winnen en zo zijn vader uit de narigheid te helpen, verhoogt de paedagogische waarde. De details over merries en het fokken van veulens manen voor sommige jeugdige lezers tot voorzichtigheid.

Cissy van Marxveldt's Op eigen benen is een herdruk van *Vriendinnen*, ook al eens verschenen als *Game and set*. Het boek is geschikt voor meisjes van 16 jaar en ouder. *Het nieuwe begin* daarentegen van dezelfde auteur moeten we voor onze jonge meisjes beslist ontraden, omdat de wijze waarop een jong meisje en een jongeman in dit verhaal met elkaar omgaan, alsook de oppervlakkige achtergrond van het geheel, geen navolging verdienen. *Hans Borrebach* schreef en illustreerde *Zeven meisjes schilderen de H.B.S.* In dit vlotte boek gaan zeven meisjes samenwonen op een zolder, waar ze hun eigen brood willen verdienen en de Kunst dienen. Ze komen er toe als opdracht aan te nemen: het opschilderen van hun oude H.B.S. Dit geeft aanleiding tot de nodige grappige voorvallen. Aan het eind zijn drie van de zeven gelukkig verloofd. *Hanneke Stuveling* gaf in *En ze kwamen tot Parijs!* een opgeschroefd verhaal met een onprettige sfeer. Voor bakvisjes die veel lezen is het neutrale, wat oppervlakkige romannetje *Naar sneeuw en zon*, door *Emmy Belinfante—Belinfante*, wel bruikbaar. We volgen een stelletje onevenwichtige jongelui in hun dagelijkse omgang. Ze missen elk innerlijk houvast, doch blijken toch minder oppervlakkig dan het aanvankelijk schijnt. Als ze bij de wintersport sneeuw en zon tegemoet gaan, vinden enkele harten elkaar voor het leven. En als laatste meisjesboek in onze kroniek vermelden we nog *Zal ik..... of niet?* door *Sante Troye*, een waardeloos boek over een vacantiereis van vier vriendinnen, van Noorwegen naar Palestina. Hoe het titelblad „12—16 jaar” vermelden kan, is ons een raadsel.

Tot slot moet ons een ernstige afwijzing uit de pen, nl. over het boek, *Mozes, een geroepene*, van welk boek *M. A. M. Renes—Boldingh* de auteur is. Dit boeiende boek tekent de figuur van Mozes op imponerende wijze. Dat wij na grondige bestudering streng voorbehoud vragen, is voornamelijk gelegen in de vrijmoedige interpretatie van de 'Egyptische plagen en van Mozes' wonderen in het algemeen. Ofschoon ons bekend is, dat mevrouw Renes zich baseert op bekende protestantse exegeten en tevens dat ook enige katholieke exegeten een soortgelijke interpretatie voorstaan, zijn wij van mening, dat deze verklaring, die grotendeels de wonderen beperkt tot wonderbare omstandigheden van natuurverschijnselen, minstens voor een volksboek en jeugdboek te gewaagd en te voorbarig is in verschillende punten.

In deze kroniek werden besproken:

(volnummer)

Belinfante—Belinfante, Emmy 443
Naar sneeuw en zon. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 4,50 IV-V, M

Bilderbeek, Wil 444
De vossenpatrouille paraat! Geill. — Enschede, M. J. van der Loeff, f 3,90; geb. f 4,90 V, J

Borrebach, Hans 445
Zeven meisjes schilderen de H.B.S. Geill. — Hoorn, U.M. West-Friesland, geb. f 4,50 IV-V, M

Broos, Piet 446
De maagd van Orleans (Jeanne d'Arc), De grote wonderdoener (Sint Antonius), Een heilige uit Frankerland (Sinte Gertrudis). Geill. — Helmond, Uitg. Helmond, geb. p. dl f 1,50 VIa-b, JM †

de Corver, C. J. 447
De drie dwarsdrijvers. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,50 V, J

Eerdmans, Rie 448
Het moeilijke begin. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,50 VIa, M

Grashoff, Cok 449
De weeling krijgt logé's. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,50 VIIb, JM

van Heijningen, W. 450
De club der veertien benen. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,50 VIa-b, J

van Heijningen, W. 451
De klompentrekkers. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,50 VIa-b, J

Holt, Stephen 452
Het rode paard. Geill. — Den Haag, De Verkenner, geb. f 3,90 V, J

Houtmans, Karel 453
Ford zijn leven en werken. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,90 V, J

Jongkees, H. 454
Stadhouder-Koning Willem de Derde. Geill. — Den Haag, J. N. Voorhoeve, geb. f 2,90 VIa, JM, P

Kuypers, Miep 455
Jen en Hens. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,75 VIIb-c, JM

van Marxveldt, Cissy 456
Het nieuwe begin. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,90 III(IV-V°), N

van Marxveldt, Cissy 457
Op eigen benen. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 4,50 IV-V, M

te Merwe, H. 458
Jaap Born. Geill. — Neerbosch, Uitg. Neerbosch, geb. f 2,90 V, J, P

Renes—Boldingh, M. A. M. 459
Mozes, een geroepene. Geill. — R'dam, A. Voorhoeve, geb. f 5,50 II (V°, JM)

van Rode, Cyriel 460
Humpie Dumpie. Geill. — Antwerpen, Ontwikkeling, f 3,90 VIc, JM

Schippers, B. 461
Ollie en Pollie in Bollenland. Geill. — Rijswijk, V. A. Kramers, geb. f 3,90 VIc, JM

Stuveling, Hanneke 462
.....En ze kwamen tot Parijs! Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 4,50 IV-V°, M

Stuveling, Hanneke 463
Nel mag het zeggen. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,50 VIIb, M

Timmermans, Alphons 464
Drakenschenen aan de horizon. Geill. — Helmond, Uitg. Helmond, f 1,25 VIIb, JM

- Troye, Sante* 465
Zal ik..... of niet? Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. IV-V, M, Ma f 3,25
- Verweij, Corrie* 466
Kaatje Uil. Geill. — Rijswijk, V. A. Kramers, geb. f 1,50 VIc, JM
- Voorhoeve, R.* 467
De jagers van de Tamirivier. Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 3,95 V, JM
- Voorhoeve, R.* 468
Tillauw de Sawia. Geill. — A'dam, L. J. Veen, geb. f 3,95 V, JM
- de Water, Hendrik J.* 469
Edison zijn leven en werken. Geill. — Hoorn, U. M. West-Friesland, geb. f 2,90 V, J

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

- Been, Joh. H.* 470
Paddeltje. Geill. — Alkmaar, Kluitman, geb. f 3,90. V, J
 Geen wonder dat dit gezonde boek een elfde druk beleeft!
- „Bethanië”* 471
De mooiste vijftig dagen. Geill. — Amsterdam, Van Munster VIb-c, JM †
 Tussen Hemelvaart en Pinksteren. Een zeer mooi boekje.
- Bless, W., Dr., S.J.* 472
Geïllustreerde Katechismus. Geill. — Den Bosch, L. C. G. Malmberg, geb. f 3,75. V, JM †
 Keurig geill. katechismus in tweekleurendruk. Aanbevolen voor gezin en school.
- Blokker, Wilh.* 473
Ik ga lezen Ia. Pas op school Ib. Geill. — Alkmaar, Kluitman, p. deel geb. f 1,50. VIc, JM
 Aardige leesboekjes met versjes en lesjes.
- Blokker, Wilh.* 474
Ik lees al Iia. Een stapje verder Iib. Geill. — Alkmaar, Kluitman, p. deel geb. f 1,50. VIc, JM
 Gezellige leer-leesboekjes.
- den Dulk, Wijnanda* 475
De goede weg. Geill. — Rijswijk, V. A. Kramers, f 2,90. geb. f 3,90 IV-V, M
 Niek als leidster van een kindertehu's op de Veluwe. Op de moeilijkheden volgt de victorie. Een mooi boek.
- Milne, A. A.* 476
Het huis in het Poeh-hoekje. Voor Nederlandse kinderen bewerkt (The house at Pooh-corner) door Toos Blom. Geill. — Den Haag; Batavia, G. B. van Goor Zonen, geb. f 2,90 VIb, JM
 In dit vervolg op „Winnie de Poeh” beleeft Janneman Robinson vele nieuwe avonturen. Poeh de beer is de vermakelijke hoofdfiguur. Aanbevolen.
- Steuben, Frits* 477
De zoon van Manitou. Verhalen uit het leven van Tecumseh. Geill. — Den Haag, G. B. van Goor Zonen, geb. f 3,25 V, J
 Aan dit Indianenboek valt geen enkele paedagogische waarde toe te kennen.

- Vandersteen, Willy* 478
De witte uil. Geill. — Tilburg; Antwerpen, Standaard-boekh., f 2,25 VIa-b, JM
 Dit nieuwe deel van deze beeldroman-reeks lijdt aan dezelfde gebreken als vorige delen. Als ontspanningslectuur geschikt.

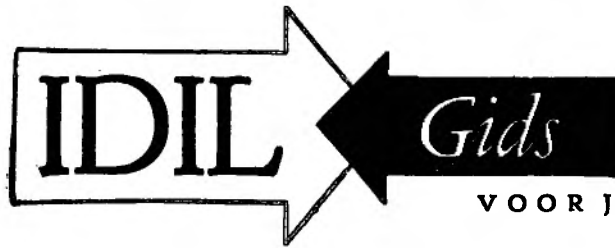
- de Zeeuw, J.Gzn., P.* 479
Willem de Zwijger. Geill. — Den Haag; Djakarta, G. B. van Goor Zonen, geb. f 1,95. VIa, JM, P
 Levensgeschiedenis van Willem de Zwijger. Vrijheidsstrijd, inquisitie, beweging 16e eeuw, worden vanuit protestants gezichtspunt belicht; niet geschikt voor de katholieke jeugd.

Scripta

Met groot genoegen hebben we kennis genomen van het als reclame bedoelde boekje *Ontmoetingen met auteurs en boeken*, een uitgave van Voorhoeve & Dietrich, Boekverkopers te Rotterdam. Het is voor de Rotterdamse leerlingen van V.H. en M.O. geschreven, en auteurs als Godfried Bomans, Hella S. Haasse, Antoon Coolen, Anthony van Kampen, K. Norel, Ir. Van Emmenes, Leonard de Vries, Rinke Tolman e.a. verleenden hun medewerking. Men vindt er opstelletjes over het lezen van romans en van poëzie, over journalistiek, reizen, luchtvaart, sport, hobbies, zwerven, muziek en kunst, over het sprookje en over de streekroman, over beroemdheid en over heemschut. Het boekje telt 96 bladzijden en is kwistig geïllustreerd met fraaie silhouetten van H. D. Voss. Bovendien wordt het gratis aangeboden en er staan 16 prijsvragen in! We zouden deze ideale manier van propaganda gaarne aanbevelen in de aandacht van hen, die het zgn. „Jeugdgeschenk” van de Boekenweek voorbereiden. Zij kunnen er iets van leren. We hebben maar twee vragen, die ons toch heus uit de pen moeten, ook al blazen we con forza de loftrumpet voor dit kostelijke boekje. Onze eerste vraag is: Waarom werden die boekenlijsten na de rubriekjes zo zonderling en voor de jeugd van 12 tot 17 soms paedagogisch zo onverantwoord samengesteld? En onze tweede vraag: Vond Antoon Coolen het per se nodig, voor al die honderden Rotterdamse leerlingen, om als enige medewerker de oude spelling te hanteren?

Nummer 7 (Juli 1950) van de lopende jrg. van *Dux*, katholiek maandblad voor allen die medewerken aan de vrije jeugdvorming in Nederland en België, is grotendeels gewijd aan het boek. Men vindt er een interessant artikel van Herman Divendal over „Katholieke jeugd en katholieke lectuurvoorziening”; drs H. A. W. Beijer geeft enige (sociografische) beschouwingen, op grond van waarnemingen te Maastricht, over „Volksjeugd en lectuur”; en W. C. Bijl doet in „Jeugd, lectuur en jeugdleider” enige practische methoden aan de hand om de jeugd aan het lezen te krijgen.

Weet U, dat Oostenrijk een „Oesterreichische Buchklub der Jugend” heeft met 30.000 leden; en dat in Australië, uitgaande van „The children's library movement” auto's rondrijden met een „Boys' and Girls' travelling Library”; en dat in Amerika bestaat „The catholic children's book club” (70 East 45th Street, New York 17, New York), ingedeeld in vier groepen: jongens en meisjes van 6 tot 8, idem van 9 tot 11, jongens van 12 tot 16 en meisjes van 12 tot 16?

Bijlage van „Het Schoolbestuur”.

VERZORGD DOOR DE INFORMATIE-DIENST INZAKE LECTUUR, EEN STICHTING ZONDER EEN OP WINST GERICHT DOEL
GEVESTIGD TE TILBURG, PARKSTRAAT 10 • TELEFOON 2591 • REDACTEUR-SECRETARIS DRS L. VAN DEN HAM

Kroniek van Jeugdlectuur

Sint-Nicolaastijd boekentijd! Onze redactietafel bezwijkt onder de vrachten jeugdboeken. Onze lezers zullen het niet euvel duiden, dat we de stroom niet kunnen bijhouden: tijd en plaatsruimte ontbreken om die stortvloed binnen enkele weken te kanaliseren.

Zeer bijzonder is het *Verhalenboek voor de jeugd*, dat werd samengesteld door *L. H. Stronkhorst*. Het is een boek met forse allure en dienovereenkomstige prijs. Alle verhalen hebben een godsdienstige en opvoedkundige strekking. Het kan dan ook met een gerust hart worden aanbevolen aan allen, die met de jeugd, vooral met de protestantse jeugd, te maken hebben. Het kan in een huisgezin jaren dienst doen voor kinderen van 7 tot 15 jaar. Achterin het boek staat een tabel, waarin de verhalen gerangschikt zijn volgens leeftijd.

Twee boekjes van mevrouw *J. Riemens-Reurslag* beleefden hun verdiende tweede druk: *Klaas Arlekino en het paardje Beyaard*, een soort Pinokkio-verhaal, en *Lui Jetie in Luilekkerland*, waarin lui Jetje, dank zij een kostelijke droom, vlijtig Jetje wordt.

Wat Hanne-Marijke beleefde vertelt ons *Miep Kuijpers*. De „heldin” is een lastig, plagerig meisje, dat op een feest van Oma en Opa in slaap valt en droomt, dat ze door *Wiko*, het hert, is meegenomen. We lezen dan hoe sprookjesachtig alles in dierenland toegaat, en hoeveel angst ze moet doorstaan. Na al deze belevenissen komt ze tot inkeer. *Dick Laan* schreef twee kleuterverhalen: *De avonturen van Pinkeltje* en *Pinkeltje op reis*. Dit mannetje, zo groot als een pink, beleeft veel avonturen, woont in een muizenholletje, klimt in de dakgoot, komt in een afvoerpijp terecht en maakt kennis met allerlei dieren en dingen. Ten slotte komt hij in zijn muizenholletje terug. De kleuters zullen met spanning naar Pinkeltjes lotgevallen luisteren. Een gemakkelijk verhaal schreef *Sanne van Havelte: Josje's eerste reis*. Klein Josje zal de hartjes van alle lezertjes veroveren door zijn eenvoudige natuurlijkheid. *Bob en zijn speelgoed*, door *J. Nowee*, is een leesboekje voor beginnertjes. Bob heeft een droom, waarin zijn speelgoed: beer, aap, hond, olifant en poes, een rol spelen. De illustraties zijn aardig. *Nanda* vertelt in *Joep en Jetty*, hoe Joep meer van kwaaijngensstreken en grappen houdt dan van het leren van haar lessen, tot verontwaardiging van de onderwijzeres die geen orde weet te handhaven. De nieuwe leerling die naast haar een plaats krijgt, begrijpt niets van haar, totdat zij haar goede hart ontdekt als Joep voor haar in de bres springt. Deze nieuwe vriendschap wordt voor beide meisjes een

uitkomst. In *Trotse Leneke* tekent *Bep Agatha* een meisje dat haar omgeving veel verdriet bezorgt, door trots neer te zien op een lief boerenmeisje, *Grietje*, en iedereen naar rijkdom af te wegen. Er gebeuren dan ook erge dingen, voor zij zich geheel heeft bekeerd en openstaat voor de hartelijke vriendschap van *Grietje* en haar klasgenoten. Een neutraal, maar paedagogisch verantwoord verhaal. *Pinkie van de Mossengracht* (door *D. J. Douwes*) is een joods iongette, wiens ouders in de gaskamers het leven lieten. Vriendelijke mensen hebben hem aangenomen. Het boek vertelt over zijn leventie op school en in de vakantie. Fleurig en boeiend geschreven. *Wim Broos* laat in *De ridders van de bos-ruïne* zes jongens een clubhuis stichten in een ruïne. In een onderaardse gang vinden zij een schat. De rechthebbende baron, gezant te Bern, nodigt hen ter beloning uit voor een vakantie in Zwitserland. Al is het thema oud, het wordt behandeld op een in details oorspronkelijke wijze, in een frisse stijl die jongensachtig en natuurlijk aandoet. Wel is het geheel een beetje opgeschroefd, maar desondanks blijft het een gezond boek. *Lisa Tetzner's Levende Bezeins* zijn de arme kleine jongens, die in vroeger jaren door Italiaanse schoorsteenvegers werden gebruikt om hen bij hun werk te helpen. *Giorgio* en *Alfredo* leiden in Milaan een verschrikkelijk leven; ze verenigen zich in een club en steunen elkaar in hun treurig lot. *Alfredo* sterft van ellende. *Giorgio* komt in aanraking met dokter *Casella* en een proces maakt een einde aan de wantoestand van de kinderhandel. Een aangrijpend verhaal, hier en daar wat realistisch, maar boeiend verteld en vol edele karakters. *Th. Tj. Veringa's* Jongensstad-trilogie kreeg in *Jongensstad herleeft* de completering, waarin *Jongensstad herleeft*, doch aanvankelijk, onder leiding van de nieuwe kapelaan ten onder dreigt te gaan. (In *Jongensstad in Holland* stichtten enkele jongens, geïnspireerd door de film, hun nederzetting; in *Jongensstad in de donkere jaren* werd het wel en wee in de bezettingstijd spannend beschreven, met de verdienstelijke wijze waarop godsdienst en priester ter sprake komen.) Na een avontuurlijke boottocht wordt een goede oplossing gevonden, mede door de hulp van *Jongensstad* uit Groenlo. We kunnen deze frisse en spannende trilogie zeer aanbevelen. Er is ook een nieuwe *Zwegers* uit! (Auteur van de graag gelezen boeken *Tijgereiland*, *Het geheim van de Orinoco* en *De Groene Hel van Matto Grosso*). Het nieuwe boek heet *Twee jongens in de wildernis* en hierin maakt *Rudolf*, een jongen uit Montreal, op school kennis met een Indiaanse jongen, *Utah*, die door zijn ouders voor een paar jaar

naar de stad was gezonden. Na afloop van hun schooltijd wordt Rudolf uitgenodigd om in het hoge noorden op de factorij van Utah's ouders te komen en mee te gaan op pelsdierenjacht. Het boek vertelt van hun avonturen, hun succesvolle jachten, het op het spoor komen van een goudschat zelfs. Mooie natuurbeschrijvingen sieren dit verhaal.

Een spannend historisch verhaal uit het jaar 1587 is *De samenzwering van Leiden*, door Dr. J. Roelink. Het plaatst ons in de Leicesterse tijd. Aernt raakt in moeilijkheden, als hij op zich neemt, berichten van Leiden naar Utrecht over te brengen. Het boek schetst zeer goed de spanningen van die dagen, waarin de Engelsman niet openlijk mag worden aangevallen en toch met moeite wordt geduld. Mooie karakters en edele sfeer. Ook voor katholieke kinderen zeer goed aanvaardbaar. Er zijn ook weer twee nieuwe nummers, elf en twaalf, van de A.T.-Reeks: *De vreemde pelgrimstocht*, door Leo Tolstoj, over een arme en een rijke pelgrim, en *Vijfduizend mijl spoorstaaf*, door Jac. van der Klei, waarin de schrijver de moeilijkheden schetst, waarmee de aanleg van de eerste spoorlijn dwars door de V.S. tot stand kwam. Er wordt verteld over de strijd met de Indianen, met de wilde dieren en met de natuur. De auteur heeft vooral oog voor de stoere arbeiders, die hun krachten en soms zelfs hun leven gaven. De geschiedenis van een meisje en een jongen op Texel vertelt D. L. Daalder in zijn boek *Fijn en grof*. Aai Visman heeft reeds als jongen van de lagere school een oogje op Annie Bremer. Het meisje behoort tot de fijne protestanten, de jongen tot de „grove” en dat zijn afzonderlijke klassen op Oostereng. Daarnaast maken we de strubbelingen mee, als een gezeten boerenzoon met een eenvoudige vissersdochter wil trouwen. Daarmee is het stramien van het verhaal gegeven. De schrijver weet handig gebruik te maken van de nog bestaande folklore op Texel. Ook volwassenen zullen dit boek met plezier lezen. Het is geen specifiek jeugdboek. Voor de katholieke jeugd is het meer ontwikkelend dan opvoedend. Een onaangenaam geuzenboek, waarin aan de roomsen niet veel goeds wordt toegeschreven is *Van een wonderdokter en een potsenmaker*, door Henk van Mussendorp. De vijandige houding van de protestanten tegenover de katholieken geeft een onaangename sfeer aan dit kinderboek. Er is ook een nieuw deel in de verdienstelijke Klimop-Reeks, nl. als nummer drie: *Eisenhower zijn leven en werken*, door Karel Houtman. De historische daden en de karaktertrekken van Generaal Eisenhower worden hier met veel overtuiging en bewijsmateriaal getekend. Veel nadruk wordt gelegd op de overtuiging van deze grote beroepsmilitair: dat oorlog een noodzakelijk kwaad is en vrede het ideaal voor alle mensen.

Attilio Gatti tekent in zijn boek *Kamanda* een Afrikaanse jongen van elf jaar, die in het noorden van de Belgische Congo woont. Hij trekt mee met een expeditie en leert heel wat. Veel wetenswaardigheden en een spannend slot. Mooie foto's sieren deze uitgave. Alphons Timmermans bezorgde ons het tiende deel van „Ons volk in leven en streven”: *Floris V der keerlen God*. Floris V van Holland zal in 1296 sterven door verraad van zijn vrienden Gerard van Velzen en Gijsbrecht van Aemstel. Gewoonten en gebruiken uit die tijd worden voortreffelijk beschreven. De liefde van het volk bevrijdt Floris bijna uit de gevangenis te Muiden, verhindert zijn wegvoering naar Engeland, maar is ook indirect oorzaak van zijn dood. Het boekje is rijk geïllustreerd. Wel geen nieuw boek meer, maar nog niet aan de orde gekomen in onze kronieken is *De visser met het zilveren net*, door J. N. J. van Hilsum, O.P., met als ondertitel: Het leven van St.

Thomas van Aquino (1225—1274) verteld aan de studerende jeugd. Thomas, zoon van een graaf die de Ghibellijnen-partij van Frederik II van Duitsland is toegedaan, maakt kennis met de kloosterschool der Benedictijnen op Monte Casino. Bij zijn verdere studies voelt hij zich getrokken tot de Dominicanen; ondanks felle strijd met zijn familie treedt hij in deze Orde en wordt de grote heilige en geleerde, die de menselijke wijsheid van Aristoteles in verband weet te brengen met de geloofsopbeleving. Voor de studerende jeugd een mooi boek om hun voorbeeld en patroon te leren kennen.

Het omslag van het in deze kroniek besproken boek *Fabiola*.

Wel pas uit is het boek *Fabiola*, door Nicholas Kardinaal Wiseman, in de bewerking van Klazien de Bruyn. Het was een goede gedachte van de auteur, dit beroemde boek van 1854 voor lezers van 1950 te besnoeien en te moderniseren. Velen zullen dit klasieke catacombenverhaal in deze verjongde vorm beter kunnen smaken dan het origineel. Het verhaal verplaatst ons naar de 4e eeuw, naar de christenvervolgung onder keizer Maximianus Hercules, naar de beroemde verhalen van Pancratius, Tarcisius, Sebastianus, Agnes en vele anderen. Agnes' nicht Fabiola bekeert

zich tot het christendom en het bloed der martelaren werpt rijke vruchten af ten tijde van keizer Constantijn. Daartussendoor is de tragische levensgeschiedenis geweven van tribuun Fulvius en van de doortrapte Corvinus. We kunnen een ieder dit vermaarde verhaal in deze vernieuwing aanbevelen. (De lezer zij er op verdacht; dat de blz. 233 en 234 verwisseld zijn.)

We staan wat uitvoeriger stil bij een nieuwe reeks, nl. de Junior-boeken-serie. Van de twaalf delen leggen wij thans de eerste vier aan onze lezers voor, alle vier delen door Norman Lee, nl. *De schaduw*, *Het legioen van de adelaar*, *De spookpiraat* en *De zware hertog*. Deze Jerry-Moonlight-serie is een geschiedenis vol spanning, à la Rodé Pimpernel. De verhalen verplaatsen ons naar de Napoleontische tijd, naar Engeland en Frankrijk. De avonturen van Paul Vassar zijn werkelijk adembenemend. Met hoeveel enthousiasme zouden we deze spotgoedkope serie willen begroeten als een ideaal voor de niet-kapitaalcrachtige jongen. Maar helaas bevat elk deel het een of ander, dat o.i. deze boeken ongeschikt maakt voor jongens beneden de zestien: in het eerste deel de immorele eedsaflegging op blz. 84, de wreedheid van blz. 95, de leugen van blz. 100 en de stotende passage van blz. 106; in het tweede deel de avances van Marceline t.o.v. Paul; in het derde deel de ongezone wreedheid; in het vierde deel de griezelige martelingen van blz. 103 e.v., duel en moorden. Het wil ons voorkomen, dat met dit alles een sublieme kans gemist werd.

Vervolgens ontvingen we een hele serie bakvisromans. *Mieke van „De Klaproos”*, door Emmy Belinfante—Belinfante, wil zich graag bekwamen in de muziek, maar haar ouders zijn niet bemiddeld. Bijtijds ziet ze in, dat alleen haar jeugdvriend Jaap haar gelukkig kan maken. Mieke is een modern, maar degelijk jong meisje, dat gaarne goed is voor anderen en vreugde om zich heen verspreidt. De boeken van Cissy van Marxveldt vormen nog altijd geliefde jongedameslectuur (en misschien zelfs

voor volslagen dames!). In *Mensen uit een klein dorp* beschrijft zij met ernst, humor en liefde haar Fries geboortedorpje. De *blokkendoos* van dezelfde schrijfster bevat schetsen en korte verhalen. De auteur vertelt hier o.a. episoden uit haar kostschooltijd in Engeland, uit haar huwelijksleven later. Zij geeft enige nieuwe gedeelten uit het leven van Joop ter Heul en de avonturen van enkele ons nog onbekende heldinnen. Humoristische, gezellige lectuur, waarin de ernst niet ontbreekt. *Mas van Donck* schreef *Tini ontmoet problemen*. Juist als Tini in zich een prille liefde voor een schoolkameraad voelt ontwaken, sterft deze. Nu worstelt ze met het probleem, waarom God dit jonge leven afsneed. Uiteindelijk erkent ze, dat wat Hij doet, welgedaan is. Dit goede verhaal is vlot geschreven. In *Juup's wilde haren* tekent *Netty Koen—Conrad* een pasgetrouwd groen huiskvrouwtje. Ze kan niet met geld omgaan en dat is voor haar jonge echtvriend een bron van zorg. Het eind van de strubbelingen komt, doordat de eerste baby zich aankondigt. Dan zijn Juup's laatste wilde haren verdwenen. Een neutraal, onschuldig meisjesboek, zonder veel diepgang. Van *Truida Kok* is het aardige boek *Sylvia onder de mensen*. Sylvia's ouders zijn bij een auto-ongeluk om 't leven gekomen en Sylvia heeft een heerlijke jeugd bij Oma. Door haar zonnig karakter maakt ze zich veel vrienden. Als ze Paul Eeloo, een jong advocaat, ontmoet, heeft ze haar levensweg gevonden. De bezettingsjaren en de bevrijding vormen de achtergrond van dit verhaal.

In *Maddy zoekt haar weg*, door *M. A. M. Renes—Boldingh*, is Maddy van Royen, oudste dochter uit een doktersgezin, de heldin. Als haar vader naar Indië vertrekt, ziet ze zich voor de taak geplaatst de grote steun van haar moeder te zijn. Mad is een frisse, gezonde leerlinge van de huishoudschool en een spontane, liefdevolle dochter. De kleine roman op de achtergrond maakt dit boek voor bakvissen nog wat aantrekkelijker.

Het is ons een genoegen, met alle lof te kunnen vermelden het tweede deel van de encyclopedie voor jongeren: *Wat is dat?* door *R. de Ruyter—Van der Peer* en *Dr. J. vor der Hake*. Evenals het eerste deel bevelen we ook dit tweede graag aan onze jongeren aan. De verschillende onderwerpen zijn degelijk en met kennis van zaken behandeld. Ook de specifiek katholieke onderwerpen zijn waardig, juist en objectief besproken, behoudens enkele kleine onnauwkeurigheden. Deze encyclopedie bezit zeer vele goede eigenschappen. De illustraties zijn talrijk en prachtig van reproductie. Alle lof aan de uitgever!

En tot slot twee nieuwe delen in de overal enthousiast ontvangen Sonatine-Reeks. Als no. 5 kwam uit *De symphonie van het noodlot*. Het leven van Peter Iljitsj Tsjajkowski (1840—1893) door *Carel Beke*. De auteur schetst ons in dit vie romancée het bewogen leven van de Russische meester en spaart ons de vele teleurstellingen en mislukkingen niet. De schrijver hamert daartoe op het aambeeld van het noodlot als Leitmotiv. Hij voert ons mee naar de Schwärmerie en de onevenwichtigheid, naar de poging en de overwinning in 5e en 6e symphonie, die muzikaal de kroon hebben gezet op dit typische leven van de dualist Tsjajkowski. Veel beter geslaagd lijkt ons *De zanger van de Italiaanse revolutie*. Het leven van Giuseppe Verdi (1813—1901) door *J. Kuin*. Deze biografie van het genie van Busseto, alias de beer van San Agata, alias de grootmeester van de opera, Verdi, munt uit door vlotte verhaaltrant en verbluffende „belezenheid" in Verdi's indrukwekkend oeuvre. Via dit oeuvre krijgt de schrijver gelegenheid de lezer in te wijden in de geheimen van de opera en het meesterschap van Verdi, in de ontwikkelingsgang van de revolutie-opera's tot en met de rijpe vruchten van een lang leven in dienst der Kunst,

nl. het drieluik Rigoletto—Trovatore—Traviata, de grandioze Aïda en de geniale Falstaff. Daarnaast toont de auteur ons zijn held als onkreukbaar strijder voor recht en oprechtheid, als econoom en als Mens, die met het paleisachtige „Rusthuis voor musici" te Milaan menselijke onsterfelijkheid toevoegde aan zijn artistieke onsterfelijkheid. Het is voor iedereen, en vooral dus voor jonge mensen, een weldaad dit boeiende boek te lezen van strijd en grootheid. Beide delen zijn op de bekende, fraaie wijze uitgegeven, met 16 pagina's karakteristieke muziekvoorbeelden.

In deze Kroniek werden besproken: (volgnummer)

Agatha, Bep 480
Trotse Ieneke. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,50. VIb, M

Beke, Carel 481
De symphonie van het noodlot. Het leven van Peter Iljitsj Tsjajkowski (1840—1893). Geill. — Tilburg, Nederland's Boekhuis, f 4,75, geb. f 5,75 V

Belinfante—Belinfante, Emmy 482
Mieke van „De Klaproos". Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 4,50 IV—V, M

Broos, Wim 483
De ridders van de bos-ruïne. Geill. — Meppel, H. ten Brink, geb. f 3,50 VIa-b, J

Daalder, D. L. 484
Fijn en grof. De geschiedenis van een meisje en een jongen op Texel. Geill. — A'dam, C. de Boer Jr., f 3,90, geb. f 4,90 V

van Donck, Mas 485
Tini ontmoet problemen. Een boek voor oudere meisjes. Geill. — Leiden, Nederlandsche Uitg. Mij., f 3,—, geb. f 3,90 IV—V, M

Douwes, D. J. 486
Pinkie van de Mossengracht. Geill. — Groningen, Jan Haan, geb. f 1,50 VIb, J, P

Gatti, Attilio 487
Kamanda. Een Afrikaanse jongen. Geill. — A'dam, Wereldbibl., f 4,—, geb. f 5,25 V, J

van Havelte, Sanne 488
Josje's eerste reis. Geill. — A'dam, Van Holkema & Warendorf, geb. f 3,90 VIc, JM

van Hilsum, J. N. I., O.P. 489
De visser met het zilveren net. Het leven van St. Thomas van Aquino (1225—1274) verteld aan de studerende jeugd. Geill. — Maastricht, J. Schenk, geb. f 2,50. V, JM†

Houtman, Karel 490
Eisenhower zijn leven en werken. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,90. V, JM

van der Klei, Jac. 491
Vijfduizend mijl spoorstaaf. Geill. — A'dam, Van Dittmar, f 0,50. V, J

Koen—Conrad, Netty 492
Juup's wilde haren. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 4,50 IV—V, M

Kok, Truida 493
Sylvia onder de mensen. Geill. — 's-Graveland, De Drieboek, f 2,90, geb. f 3,90. IV—V, M

Kuijpers, Miep 494
Wat Hanne-Marijke beleefde. Geill. — Hoorn, West-Friesland, geb. f 2,50 VIc, M

Kuin, J. 495
De zanger van de Italiaanse revolutie. Het leven van Giuseppe Verdi (1813—1901) Geill. — Tilburg, Nederland's Boekhuis, f 4,75, geb. f 5,75. IV-V

Laan, Dick 496
De avonturen van Pinkeltje. Geill. — A'dam, Van Holkema & Warendorf, geb. f 3,90. VIc, JM

Laan, Dick 497
Pinkeltje op reis. Geill. — A'dam, Van Holkema & Warendorf, geb. f 3,90. VIc, JM

Lee, Norman 498
De zwarte hertog — Den Haag, De Verkenner, f 0,85. IV-V(VIa°, J)

Lee, Norman 499
Het legioen van de adelaar — Den Haag, De Verkenner, f 0,85 IV-V(VIa°, J)

Lee, Norman 500
De schaduw. Gevolgd door „*De gouden tor*“ van Edgar Allen Poe — Den Haag, De Verkenner, f 0,85 IV-V(VIa°, J)

Lee, Norman 501
De spookpiraat — Den Haag, De Verkenner, f 0,85 IV-V(VIa°, J)

van Marxveldt, Cissy 502
De blokkendoos — A'dam, De Bezige Blij, geb. f 3,90. IV-V, M

van Marxveldt, Cissy 503
Mensen uit een klein dorp — A'dam, De Bezige Blij, geb. f 3,90. IV-V, M

van Mussendorp, Henk 504
Van een wonderdokter en een potsenmaker. Geill. — Groningen, Jan Haan, geb. f 1,10. IV(VIa°, J), P

Nanda 505
Joep en Jetty. Geill. — Haarlem, De Sleutel, geb. f 3,25. VIb, M†

Nowee, J. 506
Bob en zijn speelgoed. Geill. — Meppel, H. ten Brink, f 1,20 VIc, JM

Renes—Boldingh, M. A. M. 507
Maddy zoekt haar weg. Geill. — Meppel, H. ten Brink, f 3,25, geb. f 4,25 IV-V, M, [P]

Riems—Reurslag, J. 508
Klaas Arlekino en het paardje Beyaard. Geill. — Den Haag, W. P. van Stockum, geb. f 1,—. VIc, J

Riems—Reurslag, J. 509
Lui Jetje in Luilekkerland. Geill. — Den Haag, W. P. van Stockum, geb. f 1,—. VIc, M

Roelink, J., Dr. 510
De samenzwering van Leiden. Geill. — Nijkerk, G. F. Callenbach, geb. f 3,50. VIa, [P]

[*De Ruyter van der Feer, R. en Dr. J. vor der Hake*] 511
Wat is dat? 2e deel. De encyclopedie voor jongeren. Geill. — Baarn, Hollandia, geb. f 19,—. IV-V, JM

[*Stronkhorst, L. H.*] 512
Verhalenboek voor de jeugd. Nieuwe verhalen voor jongens en meisjes. Geill. — Meppel, A. Roelofs van Goor, geb. f 11,50. VI, JM, [P]

Tetzner, Lisa 513
Levende bezems. Geill. — A'dam, Van Ditmar. VIa, J

Timmermans, Alphons 514
Floris V der keulen God. Ons volk in leven en streven dl. 10. Verteld voor de Ned. jeugd. Geill. — Helmond, Uitg. Helmond, f 1,25. V, JM

Tolstoi, Leo 515
De vreemde pelgrimstocht. Geill. — A'dam, Van Ditmar, f 0,50. V, JM

Veringa, Th. Tj. 516
Jongensstad in de donkere jaren. Geill. — Maastricht, J. Schenk, geb. f 2,95. VIa, J†

Veringa, Th. Tj. 517
Jongensstad herleeft. Geill. — Maastricht, J. Schenk, geb. f 3,25. VIa, J†

Veringa, Th. Tj. 518
Jongensstad in Holland. Geill. — Maastricht, J. Schenk, geb. f 2,95. VIa, J†

Wiseman, Nicholas, Kard. 519
Fabiola. Opnieuw bewerkt door Klazien de Bruyn — Maastricht, J. Schenk, geb. f 3,25. V†

Zwegers, B. V. 520
Twee jongens in de wildernis. Geill. — Maastricht, J. Schenk, geb. f 3,25. VIa, J

Andere Lectuur

beoordeeld naar haar waarde voor de jeugd

Brussee, H. G. 521
Probeer het zelf. Een paar honderd eenvoudige natuurkundeproeven voor jongens van 13—17 jaar. Geill. — Zutphen, W. J. Thieme & Cie, geb. f 5,50. IV-V, J

Een prachtboek voor jonge natuurkundigen. De grote verdienste van dit boek is dat het niet slechts een omschrijving van de proeven geeft, maar tevens de principes verklaart, waarop de proeven en de resultaten steunen. Voor de wintermaanden zal het een betrouwbare gids zijn, als zoonlief zich op natuurkunde wil uitkenen. Bij sommige proeven, vooral die, waar vuur en electriciteit te pas komen, is enig toezicht van ouderen wel gewenst.

van Dobben, W. H., Dr 522
Wat vliegt daar? Volledig zakboek der vogels van Midden-Europa. Geill. — Zutphen, W. J. Thieme & Cie, f 2,50, geb. f 3,50. V

Handig zakboekje voor vogelliefhebbers, met een beschrijving van nagenoeg al onze inlandse vogelsoorten.

Kriekemans, A., Prof. Dr 523
Gezin, school en jeugdbeweging — A'dam, Standaardboekhandel, f 1,75 V†

Zeer lezenswaardige brochure over dit altijd actuele onderwerp. Schr. waarschuwt ernstig, dat het kind te veel door school en jeugdbeweging in beslag genomen wordt.

Preger, W. 524
Rijst, der goden gift. Geill. — Den Haag, W. van Hoeve, (Padi-reeks Nr. 5), f 1,95. V

Nauwkeurige en uitvoerige beschrijving van de ganse rijstteelt. Nagenoeg elk onderdeel der teelt wordt in dit uitstekend werkje door heldere foto's toegelicht.

Pijpers, A. J. 525
Limburg land van löss en mergel. Geill. — Utrecht, Het Spectrum, geb. f 6,90. IV-V

Overzicht van bodemgesteldheid en van alles wat leeft en groeit in onze toeristenprovincie. Een prachtig boek over de rijkdom van Zuid-Limburg.

[*van Ravenzwaaij, G.*] 526
Twintig Franse kerstliederen. Geill. — Den Haag, Het Boekencentrum, f 3,50. V

20 Franse kerstliederen met een Nederlandse vertaling (of bewerking) en met een pianobegeleiding. Uitgave en druk zijn eerste klas.

REGISTER JULI 1950 - JANUARI 1951

De Juli-aflevering	bevat de nummers 322 tot en met 353
De Augustus-aflevering	bevat de nummers 354 tot en met 393
De October-aflevering	bevat de nummers 394 tot en met 442
De November-aflevering	bevat de nummers 443 tot en met 479
De December-aflevering	bevat de nummers 480 tot en met 520
De Januari-aflevering	bevat de nummers 521 tot en met 579

De recensie-volgnommern zijn in dit register tussen haakjes geplaatst voorzover het boeken betreft die nog niet eerder in de Idil-Gids werden besproken, en die wegens plaatsgebrek voortsnog alleen in het register konden worden opgenomen, met vermelding van de qualificaties. (Nummer 580 t/m 616.)

van Aalst, George: De H.B.S.-krant. Een verhaal uit het H.B.S.-leven — V, J	527	Boyston, Helen Dore: Directrice — V, M	359
van Abkoude, Chr.: Kruimeltje — VIa, J	(580)	Boyton, Nell, S.J.: Jungle-parade — V, J, †	386
van Abkoude, Chr.: Pietje Bell — VIa, J	(581)	Brinkgreve-Entrop, J. H.: De meisjes van boven — Vīb, M	395
Adema, Tjeerd: Het verdwenen parelsnoer — VIa, J	528	Brinkgreve-Entrop, J. H.: De meisjes van nummer 50 — Vīb, M	396
Agatha, Bep: Trotse Ieneke — Vīb, M	480	Brinkgreve-Entrop, J. H.: Jetteke, die wildebras — Vīb, M	360
Andersen, H. K.: Duimeliesje en andere sprookjes. De wilde zwanen en andere sprookjes — Vīb, JM van Assumburg, Hans: Sonja en ik — IV (IV-V°), M	384 322	Brinkgreve-Entrop, J. H.: Vreugde-oord — Vīb, JM, [P]	397
Balje, J. P.: Ratje Verheul Vīb-c, JM	323	Bromberg, Paul: Alarm — VIa-b°, JM, [P]	398
Balje, J. P.: Ratje Verheul groeit — Vīb-c, JM	324	Bronkhorst, Elise: Rosalijntje — Vīb, M	399
Beck, Marianne: Een ongeluk komt nooit alleen — Vīb-c, JM	354	Broos, Piet: De maagd van Orleans (Jeanne d'Arc), De grote wonderdoener (Sint Antonius), Een heilige uit Frankenland (Sinte Gertrudis) — VIa-b, JM, †	446
Been, Joh. H.: Paddeltje — V, J	470	Broos, Wim: De ridders van de bos-ruïne — VIa-b, J	483
Beke, Carel: De symphonie van het noodlot. Het leven van Peter Iljitsj Tsjajkowski (1840—1893) — V	481	Brouwer, Abe: Zijn beste vriend. De roman van een jongen — IV (V°, J)	400
Belinfante-Belinfante, Emmy: Mieke van „De Klapproos” — IV-V, M	482	Brussee, H.G.: Probeer het zelf. Een paar honderd eenvoudige natuurkundeproeven voor jongens van 13—17 jaar — IV-V, J	521
Belinfante-Belinfante, Emmy: Naar sneeuw en zon — IV-V, M	443	Bruijn, Cor, en M. Bruijn-de Vries: Sijtje — Vīb, M, [P]	401
van den Berg-Akkerman, C. M.: Om en bij de tent — VIa-b, J, P	(582)	de Bruyn, Klazien: Manuela — IV-V, M, †	402
Bergsma, A. S.: Wickje gaat met vacantie — Vīb, M, P	355	de Bruyn, Klazien: Wendela — IV-V, M, †	403
Bethanië: De mooiste vijftig dagen — Vīb-c, JM†	471	Bruyn-Ouwehand, Mia: Hermelijn — V, M, P	404
Bethanië: Echte vrienden — Vīb, JM, †	325	Bruyn-Ouwehand, Mia: Hermelijn's Huwelijk — IV (IV-V°), M	405
Bethanië: Verhalen uit de levens van Gods Lieve Heiligen — Vīb, JM, †	326	Burg, F. L.: Van Kre-lis en Le-o — Vīb, J	(584)
Betlem, Guus: Om de zilveren beker — V, J	394	van de Burgt, Jan: Avonturen rond de oude watermolen — V-VIa, J	530
Beuving, Anton: „De Verstekeling” — VIa, J	356	Cappe, Jeanne: Assepoester en andere sprookjes van Perrault — Vīb-c, JM	531
Bilderbeek, Wil: De vossenpatrouille paraat! — V, J van de Blankeyoort, Loek, en Nel Brands: Oude rijmpjes — Vīb, JM	444 357	Cappe, Jeanne: De schone slaapster in het bos en andere sprookjes van Perrault — Vīb-c, JM	532
Bless, W., Dr, S.J.: Geïllustreerde Katechismus — V, JM, †	472	Cappe, Jeanne: De wilde zwanen en andere sprookjes van Andersen — Vīb-c, JM	533
Blokker, Wilh.: Ik ga lezen Ia. Pas op school Ib — Vīb, JM	473	Cappe, Jeanne: Het meisje met de zwavelstokjes en andere sprookjes van Andersen — Vīb-c, JM	534
Blokker, Wilh.: Ik lees al IIa. Een stapje verder Iīb — Vīb, JM	474	Carveth, Lysle: Angkot uit de wildernis — IV (V°, J), N, S	328
Boelen, M. H.: De duinhazen — VIa, J †	(583)	de Corver, C. J.: De drie dwarsdrijvers — V, J	447
Boelen, M. H.: Jongens uit Bergrust — VIa, J, †	529	Cramer, Rie: A is een aapie — Vīb, JM	387
van Bokhorst, G.: Een veelbewogen jaar — VIa, J, [P]	358	Cramer, Rie: December. Wintermaand — Vīb, JM	329
Bollen, J.: De voorhistorische mens. Voor de jeugd verteld — III (VI°), N, S	385	Cramer, Rie: November. Slachtmaand — Vīb, JM	330
Boost, W.: Het avontuur van Kala en Kobolt — Vīb-c, JM	327	Daalder, D. L.: Fijn en grof. De geschiedenis van een meisje en een jongen op Texel — V	484
Borrebach, Hans: Zeven meisjes schilderen de H.B.S. — IV-V, M	445	Daalder, D. L.: Wormcruyt met Suycker. Historisch-critisch overzicht van de Nederl. kinderliteratuur met illustr. en portretten — IV*	406
Bosschaerts, Eugeen: Het vrolijk leven van Tjil Uilenspiegel — V	348	Defoe, Daniël: Robinson Crusoe — VIa-b, JM	388
		van Dobben, W. H., Dr: Wat vliegt daar? Volledig zakboek der vogels van Midden-Europa — V	522

van Donck, Mas: Tini ontmoet problemen — IV-V, M	485	van Heijningen, W.: De klompentrekkers — Via-b, J	451
Douwes, D. J.: Pinkie van de Mossengracht — Vlb, J, P	486	van Hille-Gaerthé, C. M.: De plaats, waarop gij staat — IV-V, M, P	393
Drewes, C. B.: Het verloren paadje — Vic, J, P	(585) 486	van Hilsum, J. N. I., O.P.: De visser met het zilveren net — V, JM, †	489
den Dulk, Wijnanda: De goede weg — IV-V, M	475	Holt, Stephen: Het rode paard — V, J	452
Dijkstra, Roel: De zilveren vleugel — V	535	Hoogland, Hanny: Een kermismeisje vindt haar weg — Via-b, M	547
Eerdmans, Rie: Het moeilijke begin — Via, M	448	Houtman, Karel: Eisenhower, zijn leven en werken — V, JM	490
Eyckeler, J., Drs, en G. van Gerwen: De Verwachte der volkeren. 1e deel: Jeugd en openbaar leven van Jesus — Via-b, JM	331	Houtman, Karel: Ford, zijn leven en werken — V, J	453
Faber-Meynen, Netty: Een nieuw begin — Via, M, [P]	536	Houtman, Riek: Bram en het sleu-tel-tje — Vic, — J, [P]	(590) 415
Fauconnier, Geneviève: De drie blauwe kinderen Vlb, JM	407	Huisinga-Scaf, L.: Wij en de hoef — V, M	415
Fons, Nonkel: De staf van de tovenaer — Vlb, JM, †	389	van de Hulst Jr, W. G.: Japie — Vlb	548
Frank, Theo: Ruiters van de Mesa Verde — V, J	408	van de Hulst, W. G.: Zo'n vreemde jongen — Vlb, JM	549
Fuller, Roy: Ik hoorde een schot — IV (V°, J)	537	Jager-Meursing, T.: Van Jochem, Jonas en Julia — Vic, JM	416
Gatti, Attilio: Kamanda. Een Afrikaanse jongen — V, J	487	Jongejan-de Groot, C. Th.: Greetje-Margriet — Via, M, [P]	364
van Gelre, Margo: Jos vaart een nieuwe koers — Via, M	538	Jongkees, H.: Stadhouders-Koning Willem de Derde — Via, JM, P	454
Gilhuis-Smitskamp, Greeth: Toen het grote huis er nog stond — Vlb, JM, P	(586) 407	Kapitein, M.: Op 't kantje af — Vlb, J	365
Goedhart, J.: Het houten kistje — Vlb, J, P	(587) 408	Kars, Co: De boog vol belofte — IV-V, M	417
Goodall, Nan: Het ezeltje van het Heilige Land — Via-b, JM	332	Keulers, Jos., Dr: Bijbelse geschiedenis. Aflevering 14 — V, †	350
Goudappel-Bos, Riek: Kabouterland — Vlb, JM	539	Kieviet, C. Joh.: Uit het leven van Dik Trom — Via, J	418
Goudappel-Bos, Riek: Marjan wil wat anders — V, M	361	van der Klei, J. W.: Harry van de Union Pacific — Via-b, J	419
Gras, H.: Martien, een jongen met durf — V, JM	333	van der Klei, J. W.: Staalhoef de ontembare — Via, J	420
Grashoff, Cok: De tweeling krijgt logé's — Vlb, JM	449	van der Klei, Jac.: Vijfduizend mijl spoorstaaf — V, J	491
Grashoff, Cok: Mistletoe — IV-V, M, [P]	540	Kleingeld, Netty: Aspirantje — Via, M, [P]	421
Grimm: Sprookjes. Voor Nederland bewerkt door Onno Vere en Christine Doorman — Vlb, JM	390	Koen-Conrad, Netty: Hoe het na 1000 weken werd — V-VI, M	550
Grisnigt, J. W.: Mineke — Vic, M, [P]	(588) 569	Koen-Conrad, Netty: Juup's wilde haren — IV-V, M	492
van Groningen, Jan: Polderjongens — Vlb, JM, [P]	569	Kok, J. E.: Voordragen. 2de deel. Een honderdtal ernstige en humoristische verzen voor club en school — V, JM, P	(591) 493
de Groot, Clara: Toen het Lente werd op Oegeoek — Via, J	391	Kok, Truida: Sylvia onder de mensen — IV-V, M	493
Groothedde, Ivo: Cor en Chris in actie — Vlb, J	409	Kraay, Gertie, en Tinie Visser: Een dag bij Jip, Jap, Jop. Herfst in het bos. Feest in het kabouterhuis. Jip, Jap, Jop in de sneeuw — Vic, JM	366
Groothedde, Ivo: Kapers op de kust — Via-b, J	362	Kriekemans, A., Prof. Dr: Gezin, school en jeugdbeweging — V, †	523
de Haan, J.: Een schip in de dorpsvaart — Via, J, [P]	(589) 410	Krueger, Ad. W.: Robert Koch één tegen milliarden — V	336
Haarman, H. J.: De strijd om de T.T. — IV-V, J	410	Kuijpers, Miep: Jen en Hens — Vlb-c, JM	455
Hagers, Freddy: Ientje van de zilvermeeuw — Via, M	541	Kuijpers, Miep: Rob en Lex gaan uit logeren — Vlb, J	551
Hagers, Freddy: Juffertje Korenbloem — Vlb, M, [P]	411	Kuijpers, Miep: Stunteltje — Via-b, M	552
Hagers, Freddy: Weet je nog wel.... Jouetta? — IV (IV-V°), M	412	Kuijpers, Miep: Wat Hanne-Marijke beleefde — Vic, M	494
Harding Davis, R.: De vechtersbaas van Montreal — IV-V, J	413	Kuln, J.: De zanger van de Italiaanse revolutie. Het leven van Giuseppe Verdi (1813—1901) — IV-V	495
van Havelte, Sanne: Het ene talent — IV-V, M, [P]	349	Laan, Dick: De avonturen van Pinkeltje — Vic, JM	496
van Havelte, Sanne: Josje's eerste reis — Vic, JM	488	Laan, Dick: Pinkeltje op reis — Vic, JM	497
Hayes, Florence: Hosj-Ki de Navajo-jongen — V, J	334	Langefer, Freddie: Van de wortalkindertjes. Hoe de sterrekindertjes uit spelen gaan — Vlb-c, JM	422
van Heerde, G.: Wari van de koeboes — Via-b, JM, [P]	570	Last-ter Haar, Ida: De avonturen van het aapje Pibo in wonderland — Vic, JM	(592) 499
van der Heide, Willy: Avonturen in de Stille Zuidzee — V, J	542	Lawson, R.: Ben en ik. Het roemrijke leven van Benjamin Franklin op grappige wijze verteld door zijn trouwe huismus Amos — V	553
van der Heide, Willy: De jacht op het koperen kanon — V, J	363	Lee, Norman: De zwarte hertog — IV-V (Via°, J)	498
van der Heide, Willy: Een overval in de lucht — Via, J	335	Lee, Norman: Het legioen van de adelaar — IV-V (Via°, J)	499
van der Heide, Willy: Sensatie op een Engelse vrachtboot — V, J	543	Lee, Norman: De schaduw. Gevolgd door „De gouden tor” van Edgar Allen Poe — IV-V (Via°, J)	500
Heiman: Jantje Ontevree — Vlb, JM, †	392	Lee, Norman: De spookpiraat — IV-V (Via°, J)	501
Hekkelman, Jan: De avontuurlijke reis van de „Eurazia” — V, JM	544		
Hergé: Het zwarte goud — Via-b, JM	545		
van den Heuvel, Mimi: De familie „Treurniet” — Via-b, JM	414		
van den Heuvel, Mimi: 'n Olijke gast — Via, M	546		
van Heijningen, W.: De club der veertien benen — Via-b, J	450		

Leeman, Cor Ria: Jacky's wereldreis — Via, J, †	337	Riemens-Reurslag, J.: Klaas Arlekino en het paard- je Beyaard — Vic, J	508
Leighton, Robert: Kiddie — V, J	554	Riemens-Reurslag, J.: Lui Jetje in Luilekkerland — Vic, M	509
Leighton, Robert: Prairiejongens — V	555	Rinnes, Lida: Loekie en Janneke — Vic, JM	429
Lentinck, Rona: Het trotse hart — IV-V, M, N	338	van Rode, Cyriel: Humpie Dumpie — Vic, JM	460
Lisse, Hans: Het muisje — Vic, J, P	(593) 367	Roelink, J., Dr.: De samenzwering van Leiden — Via, [P]	510
Lynch, Hans: Bij de laatste koppensnellers — Via, J	367	Rozenmeyer, G.: Roel de Groot in de knel — Via-b, J	561
Mariani, Anastasio: De gouden stad — Via, J	339	Rubbens-Franken, E.: Geef de jeugd speeltuinen! — IV, P	572
van Marxveldt, Cissy: De blokkendoos — IV-V, M	502	[De Ruyter van der Feer, R. en Dr. J. vor der Hake]: Wat is dat? II — IV-V, JM	511
van Marxveldt, Cissy: Het nieuwe begin — III (IV-V°, M), N	456	Sanders, A. J.: De kale kikker — Vlb-c, JM	(599) 430
van Marxveldt, Cissy: Mensen uit een klein dorp — IV-V, M	503	Sanders, Annie: Ieke — IV-V, M, P	430
van Marxveldt, Cissy: Op eigen benen — IV-V, M	457	„Sarina”: Slechts het fijnste — V	573
Mayne-Beid: De planters van Jamaica — IV-V, JM	340	Saxegaard, Annik: De zonnestraal op mijn pad — IV-V, M	431
van der Meer-Prins, L.: De spiegel van het verleden — IV-V, M	423	Schippers, B.: Ollie en Pollie in Bollenland — Vic, JM	461
de Meester, Joan: De wijze van Dordrecht — V, JM	368	Schouten, W. J. A., Dr.: Grote sterrenkundigen — IV-V	373
te Merwe, H.: Jaap Born — V, J, P	458	Schratenberg, Herman: Die en geen ander — IV-V, M	562
Midderigh-Bokhorst, B.: Met Elfje Krulkuif het hele jaar door — Vic, JM	341	Severn, David: De hooiberg brandt! — Vlab, JM	374
Mikkelsen, Borge: Jörn Havbo bij de smokkelaars — Via°, J	556	van Soest, Ems I. H.: Adorée — IV, M, P	432
Miller, W. H.: De eenzame woudloper — V, J	557	Sohl, Louis: Paradijzen in het zand — V, †	433
Milne, A. A.: Het huis in het Poeh-hoekje — Vlb, JM	476	Spaepen, J., Dr.: Het oriëntatieprobleem bij de trek- vogels — IV-V	574
Molenaar, Hans: Voetbal — IV-V, J	369	Sperling, Walter: Het betoverde vestzakje — V	352
van Mussendorp, Henk: Van een wonderdokter en een potsenmaker — IV (Via°, J), P	504	van Steenderen, C.: Het nieuwe luchtvaartboek voor jongens — V, J	375
Nanda: Anneke en Janneke — Vic, JM	424	Steuben, Frits: De zoon van Manitou — V, J	477
Nanda: Joep en Jetty — Vlb, M, †	505	Stevenson, Robert Louis: Goudeland — IV-V	563
Nanda: Kaboutertje — Vic, M	425	[Stronkhorst, L. H.]: Verhalenboek voor de jeugd — VI, JM, [P]	512
Nanda: Wieke de Kwieke — Vlb, M	426	Stuveling, Hanneke: En ze kwamen tot Parijs! — IV-V°, M	462
Nowee, J.: Arendsoog — Via-b, J, †	(594) 506	Stuveling, Hanneke: Nel mag het zeggen — Vlb, M	463
Nowee, J.: Bob en zijn speelgoed — Vic, JM	506	Syme, Robert: De kapers van Elisabeth — V, J	564
(van Oven-van Doorn, M. C.): Maan en strand, ijs en land — V, JM, †	342	Teenstra, Anno: Het nieuwe scheepvaartboek voor jongens — V, J	376
van Oyen, Bob: De zwerftocht van de everzwijnen — Via, J	343	Tetzner, Lisa: Levende bezems — Via, J	513
Pagés, H.: De scheepjongens van Christoffel Colum- bus — Vlb, †	(595) 343	Tetzner, Lisa: Toen Erwin terugkwam — IV-V, J	377
Panen, G. J.: Geheimen aan het zwarte ven — Via, †	(596) 343	den Tex, Jan: Strijd voor een molen — IV-V, J	434
Poe, Edgar Allen: De goudkever — IV-V, J	427	Timmermans, Alphons: De tocht naar Damiate — Via, JM	346
Pool, Rosey E.: Een handvol Poolse aarde. Het leven van Frédéric Chopin (1810—1849) — V	370	Timmermans, Alphons: Drakenschepen aan de ho- rizon — Vlb, JM	434
Poolman, J. H. en W. J. van der Meer: Rein wordt zeepkistcoursieur — V, J	428	Timmermans, Alphons: Floris V der keulen God — V, JM	514
Pothast-Gimberg, C. E.: Grijsje ruiten — V, M	558	Tolstol, Leo: De vreemde pelgrimstocht — V, JM	515
Pothast-Gimberg, C. E.: Want het veerhuis roept — IV-V, M, P	371	Troye, Sante: Zal ik of niet? — IV-V, M, Ma	465
Preger, W.: Rijst, der goden gift — V	524	van Tubbergen, C. R.: Vleugels boven het eeuwige ijs — V	378
Pijpers, A. J.: Limburg land van löss en mergel — IV-V	525	Tukker-Engel's, A. M.: De jongensclub van Heide- dorp — Vlb, J	(601) 378
Ram, Joh.: Draggers van het licht — Via-b, JM, †	372	Uyldert, Erik: De cantor van de Thomaskerk. Het leven van Johann Sebastian Bach (1685—1750) — V	347
[van Ravenzwaaij, G.]: Twintig Franse kerstliede- ren — V	526	Vandersteen, Willy: De witte uil — Via-b, JM	478
Renes-Boldingh, M. A. M.: Het huisje op de hei — Vic, JM, [P]	(597) 507	van Veen-van der Vlies, Ina: Tinekes thuis — V, M, [P]	575
Renes-Boldingh, M. A. M.: Maddy zoekt haar weg — IV-V, M, [P]	507	van Velsen, Ina: Het vijftal van de meester — Vlb°, [P]	(602) 575
Renes-Boldingh, M. A. M.: Mozes, een geroepene — II (V°, JM)	459	van Velsen, Ina: Miesje — Vlb, M, [P]	(603) 575
van Renkum, Marga: Handschoentje — IV-V, M	559	van Velsen, Ina: Sjoerd en Miek doen gymnastiek — Vlb, JM	(604) 575
van Renkum, Marga: Marjoleintje verhuist — Vlb°, M, N	(598) 559	Verbiest, Bert: Karboenkel — Via, J, †	435
van Rheden, Johan: De geheimzinnige man — V, J	560	Verhoog, Gé: Als de kaarsjes — Vlb, M, [P]	(605) 435
van Rhijn, Aleid: Joost van den Vondel — Via, JM	344	Verhoog, Gé: Grootvaders klok — Vlb, JM, P	(606) 435
van Rhijn, Aleid: Rembrandt — Via, JM	345	Veringa, Th. Tj.: Jongensstad in de donkere jaren — Via, J, †	516
Ricone, K. E.: De geheime bergplaats — Vic, JM	351		
Rieger, A.: Nederland groet U — V	571		

Veringa, Th. Tj.: Jongensstad herleeft — VIa, J, †	517	Voorhoeve, R.: Tiliauw de Sawia — V, JM . . .	468
Veringa, Th. Tj.: Jongensstad in Holland — VIa, J, †	518	Vorster, A.: De redding van de Woestduyn. Het leven van Frans Naerebout de loods van Vlissingen — V, J	565
Veringa, Th. Tj.: Gouden vriendschap — VIa, J, †	(607)	de Water, Hendrik J.: Edison zijn leven en werken — V, J	469
Vermeer, C.: De zwarte pagode — V, J, P	436	Westerman, Annie: Christientje — IV-V, †	576
Verne, Jules: De reis om de wereld in 80 dagen — IV-V, J	(608)	de Wilde, Han: Het oude tapijt — VIb, J	566
Verne, Jules: De reis naar de maan in 28 dagen en 12 uren — V	(609)	Wiseman, Nicholas, Kard.: Fabiola — V, †	519
Verne, Jules: Een kapitein van vijftien jaar. 1e Deel: De walvisjagers. 2e Deel: In slavernij, gevolgd door een overwintering in het ijs — V . . .	380	van Woensel Kooy, M.: De waddewandeling van vader Iwersen — VIb, JM	(614)
Verne, Jules: Het geheimzinnige eiland. 1e Deel: De luchtschipbreukelingen. 2e Deel: De verlatene — V	379	Wouters, Wieland: Drie kleine kleuters — VIc, JM	(615)
Verne, Jules: Het stoomhuis. De ijzeren reus — IV-V	(610)	van Wijckmade, B.: Wipneus en Pim bij de rovers — VIb-c, JM	567
Verne, Jules: Het stoomhuis. De waanzinnige der Nerbudda. Gevolgd door Dokter Ox — IV-V . . .	(611)	XX: Algemene Kunst-encyclopedie — IV	577
Verne, Jules: Het zwarte goud — IV-V, J	(612)	XX: Het kinderkerstboek 1950 — VIb, JM, †	(616)
Verne, Jules: Michael Strogoff — V	381	XX: Nationale luchtvaart-encyclopedie — V	578
Verne, Jules: 20.000 Mijlen onder de zee. 1e Deel: Westelijk halfrond. 2e Deel: Oostelijk halfrond — V	382	XX: Opa, vertel nog wat — VI, JM	440
Verne, Jules: Vijf weken in een luchtballon — V	(613)	XX: Opa vertelt verder — VI, JM	441
Verschoor-van der Vlis, Nel: Wie luister er mee? Vic, JM	437	XX: Wie wat waar? 1950-1951 — V, J	442
Verweij, Corrie: Kaatje Uil — VIc, JM	466	de Zeeuw J.Gzn., P.: Prinses Wilhelmina — VIa, JM	383
(Volkers, J. B.): Het jongenszakboek — VIa, J . . .	438	de Zeeuw J.Gzn., P.: Willem de Zwijger — VIa, JM, P	479
Voorhoeve, R.: Het geheim van de kloof — V, JM	439	Zischka, Anton E.: Landen der toekomst — IV-V	579
Voorhoeve R.: De jagers van de Tamirivier — V, JM	467	Zonruiter, P. Joh.: Titus de zoon van Rembrandt — VIa, JM	568
		Zwegers, B. V.: Twee jongens in de wildernis — VIa, J	520

VIc = Voor beginnelingen (6-8 j.). VIb = Voor ietwat gevorderden (9-12 j.). VIa = Voor grotere kinderen (13-15 j.). V = Voor allen (14, 15 j. en ouder). IV-V = Voor 16 j. en ouder. IV-V met J en/of M = Speciaal afgestemd op de rijpere jeugd (16 j. en ouder). IV = Voor volw. (18 à 20 j. en ouder). III = Voorbehouden aan gevormde lezers. J = Meer speciaal voor jongens. M = Meer speciaal voor meisjes. † = In katholieke geest geschreven. P = In protestantse geest geschreven. [P] = Speelt in protestants milieu. Een nulletje ° = Paedagogisch niet verantwoord. N = *Storend* neutraal. De romeinse cijfers geven de toelaatbaarheid aan. Moet een jeugdboek worden afgekeurd, m.a.w. is het slechts toelaatbaar voor een hogere leeftijdsgroep, dan is het niet voldoende dit in een zwaarder cijfer uit te drukken. De hogere leeftijdsgroep zal immers aan dit vaak voor haar te kinderlijk geschreven boek niet veel hebben; het boek was voor jongere lezers bestemd. Daarom wordt achter de toelaatbaarheidsaanduiding tussen haakjes vermeld voor welke leeftijd het boek bestemd (maar dus niet geschikt) is. Bijvoorbeeld IV (VIa) = Toelaatbaar voor volwassenen (IV), maar voor hen te kinderachtig, want bestemd voor 13-15 jaar (VIa).

Consequentie der Emancipatie

De opbouw van een goede lectuurvoorziening is een stuk volksverheffing, is het aankweken van een gezonde leeslust, die per zuivere reactie het kwade en prullerige afstoot.

Dit was in feite het uitgangspunt van de groep met-boek-en-mens-bekende katholieken, die zich in April 1948 zette aan de opbouw van een positief plan voor lectuurvoorziening. Het heeft weinig zin het rapport van deze bisschoppelijke adviescommissie, dat een jaar later gereed lag, hier uitvoerig weer te geven. Kort samengevat is de strekking deze: Een plan voor volkslectuurvoorziening kan dan pas slagen, wanneer het wordt gecomponeerd uit alle elementen, die het boek en het volk raken.

Wat het boek betreft, betekent dit, dat voor een goede voorziening de nauwste samenwerking wordt vereist tussen de boekproducenten onderling en tussen producenten en consumenten. De terminologie ruikt naar de fabriek, maar vertaald komt het hierop neer, dat samentreffen op één punt van auteurs, uitgevers, boekhandelaren, keuringsinstanties en bibliothecarissen met de lezers of gewenste lezers, in onze tijd conditio sine qua non is voor de uitwerking van een plan, dat kans op welslagen wil hebben.

(H. Divendal, „Dux” — Juli 1950 — blz. 203.)